

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19, ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ
ΜΙΜΙΔΙΑ»**

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ

ΡΟΔΟΣ, **ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022**

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ
«ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19, ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΙΜΙΔΙΑ»

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ
Α.Μ: 4132019003

**«ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19, ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΙΜΙΔΙΑ»**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : ΚΑΤΣΑΔΩΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΚΩΣΤΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ   ΜΕΛΟΣ Ε.ΔΙ.Π. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΟΦΟΣ ΑΛΙΒΙΖΟΣ   ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΡΟΔΟΣ, **ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022**

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ
«ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19, ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΙΜΙΔΙΑ»

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Μέτρα πρόληψης στην Ελλάδα κατά το δεύτερο έτος της πανδημίας Covid-19 όπως
παρουσιάζονται σε διαδικτυακά μίμια*

*

*Prevention measures in Greece during the second year of Covid-19 pandemic, as presented
through online memes*

ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ ΕΥΣΤΑΘΙΑ

Επιβλέπων: Κατσαδώρας Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή στις 22 Σεπτεμβρίου 2022

1. Κατσαδώρας Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

2. Κώστας Απόστολος, Μέλος Ε.ΔΙ.Π. ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

3. Σοφός Αλβίζος, Καθηγητής ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

.....

.....

.....

ΡΟΔΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ
«ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19, ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΙΜΙΔΙΑ»

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Δηλώνω υπεύθυνα ότι είμαι συγγραφέας αυτής της πρωτότυπης μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, ότι έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες και ότι αυτή η εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά, ειδικά για το συγκεκριμένο Π.Μ.Σ.

Ευσταθία Αμπλιανίτη

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η εργασία αυτή θα ήθελε να αποτίσει ένα μικρό φόρο τιμής στο σύνολο του υγειονομικού και εκπαιδευτικού προσωπικού για την προσφορά τους σε αυτή την πρωτόγνωρη υγειονομική κρίση παρά τις αντιξοότητες. Η συμβολή των μελών της ομάδας «Κακό νοσηλευτικό χιούμορ» ήταν πολύτιμη, αφού με την ενεργό συμμετοχή τους παρείχαν το ερευνητικό υλικό της εργασίας.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω το διδακτικό προσωπικό του μεταπτυχιακού προγράμματος για την ευκαιρία που μου παρείχαν στην διεύρυνση του γνωστικού και πνευματικού μου ορίζοντα. Ιδιαίτερος τον κ. Κατσαδώρο για τη γνωριμία με τον υπέροχο κόσμο της λαογραφίας και την αρωγή του στην πραγμάτωση αυτής της εργασίας καθώς και τον κ. Παράσχου για την υποστήριξη.

Πίνακας περιεχομένων

Κατάλογος εικόνων	ix
Κατάλογος γραφημάτων	xiii
Εισαγωγή	2
Κεφάλαιο 1 ^ο : Η πανδημία του COVID-19.....	4
1.1 Επιδημιολογία.....	5
1.1.1 Το υπόβαθρο του COVID-19	5
1.1.2 Οι υποθέσεις / περιπτώσεις	6
1.1.3 Οι θάνατοι.....	7
1.2 Νόσος.....	9
1.2.1 Σημάδια, συμπτώματα και μετάδοση	9
1.2.2 Αιτία, διάγνωση και πρόληψη	10
1.2.3 Εμβόλια και θεραπευτική αγωγή	11
1.2.4 Παραλλαγές και πρόγνωση	13
1.3 Στρατηγικές	14
1.3.1 Στρατηγική περιορισμού και μείωσης.....	14
1.3.2 Τομέας υγείας	16
1.3.3 Η ανοσία της αγέλης	17
1.4 Ιστορία	18
1.4.1 Η κατάσταση το 2019	18
1.4.2 Η κατάσταση το 2020	19
1.4.3 Η κατάσταση το 2021	20
1.4.4 Η κατάσταση το 2022	21
1.5 Εθνικές ανταποκρίσεις	21
1.5.1 Ασία	22
1.5.2 Ευρώπη	23
1.5.3 Βόρεια και Νότια Αμερική	26
1.5.4 Αφρική	27
1.5.5 Ωκεανία και Ανταρκτική.....	28
1.6 Άλλου είδους ανταποκρίσεις	29
1.7 Επιπτώσεις	31
1.7.1 Οικονομικά	31
1.7.2 Πολιτισμός και πολιτική	33

1.7.3 Εκπαίδευση, υγεία και περιβάλλον.....	36
1.7.4 Διακρίσεις και προκαταλήψεις.....	38
1.7.5 Αλλαγές τρόπου ζωής και ιστοριογραφία.....	39
1.7.6 Διάδοση πληροφοριών και παραπληροφόρηση.....	39
Κεφάλαιο 2 ^ο : Λαϊκός Πολιτισμός και ΤΠΕ.....	41
2.1 Ο λαϊκός πολιτισμός στην ψηφιακή εποχή.....	42
2.2 Η πανδημία του COVID-19.....	44
2.3 Τα μιμίδια ως σύγχρονη λαϊκή λογοτεχνία.....	45
Κεφάλαιο 3 ^ο : Ο αντίκτυπος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στο ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19.....	48
3.1 Η δραστηριότητα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατά το ξέσπασμα της πανδημίας.....	48
3.2 Η επίδραση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στα συναισθήματα του κοινού.....	49
3.3 Η παραπληροφόρηση και οι επιπτώσεις της στην πανδημία.....	50
3.4 Η επίδραση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης κατά τη διάρκεια της πανδημίας.....	52
3.4.1 Οι τρόποι μετάδοσης άγχους μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.....	52
3.5 Οι επιρροές των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.....	53
3.6 Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως υπερασπιστής της πανδημίας.....	56
Κεφάλαιο 4 ^ο : Η πλατφόρμα του Facebook και οι ομάδες του ως περιβάλλον για κοινωνική αλληλεπίδραση.....	58
4.1 Η συζήτηση γύρω από το Facebook.....	58
4.1.1 Οι χρήσεις και οι οικονομικές δυνατότητες του Facebook.....	59
4.2 Οι ομάδες του Facebook.....	60
4.2.1 Οι ομάδες του Facebook ως χώροι κοινωνικών αλληλεπιδράσεων.....	61
4.3 Η Infodemic.....	62
4.4 Η χρήση του Facebook κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19.....	64
Κεφάλαιο 5 ^ο : Τα μιμίδια σχετικά με την πανδημία.....	66
5.1 Τα μιμίδια άσκησης κριτικής σχετικά με τη κοινωνική αποστασιοποίηση.....	66
5.2 Τα μιμίδια κριτικής σχετικά με τη μάσκα N95.....	71
5.3 Τα μιμίδια κριτικής σχετικά με την παραμονή στο σπίτι.....	76
5.4 Τα μιμίδια κριτικής σχετικά με τα εμβόλια κατά του COVID-19.....	79
Κεφάλαιο 6 ^ο : Έρευνα.....	84
6.2 Ερευνητικά εργαλεία και μέθοδος.....	84
Κεφάλαιο 7 ^ο : Αποτελέσματα.....	86
7.1 Ποιοτική ανάλυση.....	86

7.2 Ποσοτική ανάλυση	187
7.3 Συμπεράσματα έρευνας.....	191
7.4 Περιορισμοί της έρευνας.....	192
7.5 Προοπτικές	193
Κεφάλαιο 8 ^ο : Γενικά συμπεράσματα	194
Επίλογος	
Βιβλιογραφία.....	199

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1 : Η βασική λειτουργία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης	49
Εικόνα 2 : Ευλογία και καταστροφή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19	50
Εικόνα 3 : Η φυσαλίδα φίλτρου και η επιρροή της στο ανθρώπινο μυαλό	55
Εικόνα 4 : Η αυθεντική φωτογραφία του εμβληματικού εξωφύλλου του άλμπουμ του Abbey Road των Beatles.....	66
Εικόνα 5 : Η τροποποιημένη εκδοχή του εμβληματικού εξωφύλλου του άλμπουμ του Abbey Road των Beatles.....	67
Εικόνα 6 : Μιμίδιο κοινωνικής αποστασιοποίησης του Star Trek.....	68
Εικόνα 7 : Μιμίδιο περί κοινωνικής αποστασιοποίησης σχετικά με μια ευγενική γάτα	70
Εικόνα 8 : Μιμίδιο «ναζιστικής» κοινωνικής αποστασιοποίησης	71
Εικόνα 9 : Μιμίδιο σχετικά με την χρήση «καινοτόμων μασκών».....	73
Εικόνα 10 : Μιμίδιο για την «σωστή» χρήση της μάσκας	74
Εικόνα 11 : Μιμίδιο για τα άτομα που είναι ενάντια στις μάσκες	75
Εικόνα 12 : Μιμίδιο για την αναφορά των δημοσιότητων ότι «είμαστε όλοι μαζί σε αυτό»..	77
Εικόνα 13 : Μιμίδιο για το ότι η παραμονή στο σπίτι δεν συγκρίνεται με τον στρατό σε καιρό πολέμου	78
Εικόνα 14 : Μιμίδιο για την παραμονή στο σπίτι	78
Εικόνα 15 : Μιμίδιο για την παραμονή στο σπίτι με έντονο ύφος.....	79
Εικόνα 16 : Μιμίδιο σχετικά με την απόλυτη κερδοφορία από την πανδημία	80
Εικόνα 17 : Μιμίδιο για την αγάπη του Μπιλ Γκέιτς σχετικά με τα εμβόλια.....	81
Εικόνα 18 : Μιμίδιο για την αγάπη του Μπιλ Γκέιτς σχετικά με τα εμβόλια (2)	81
Εικόνα 19 : Μιμίδιο σχετικά με τα εμβόλια και τους εμβολιασμούς	82
Εικόνα 20 : Μιμίδιο για την σκληρή δουλειά πάνω στο εμβόλιο του COVID-19	82
Εικόνα 1	172
Εικόνα 2	122
Εικόνα 3	144
Εικόνα 4	123
Εικόνα 5	141
Εικόνα 6	141
Εικόνα 7	161
Εικόνα 8	166
Εικόνα 9	89
Εικόνα 10	161
Εικόνα 11	89
Εικόνα 12	172
Εικόνα 13	162
Εικόνα 14	167
Εικόνα 15	90
Εικόνα 16	91
Εικόνα 17	162
Εικόνα 18	163
Εικόνα 19	124
Εικόνα 20	173
Εικόνα 21	124
Εικόνα 22	91

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ
«ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19, ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΙΜΙΔΙΑ»

Εικόνα 23	92
Εικόνα 24	173
Εικόνα 25	125
Εικόνα 26	144
Εικόνα 27	125
Εικόνα 28	126
Εικόνα 29	174
Εικόνα 30	126
Εικόνα 31	145
Εικόνα 32	127
Εικόνα 33	164
Εικόνα 34	174
Εικόνα 35	175
Εικόνα 36	146
Εικόνα 37	167
Εικόνα 38	168
Εικόνα 39	164
Εικόνα 40	127
Εικόνα 41	176
Εικόνα 42	165
Εικόνα 43	92
Εικόνα 44	168
Εικόνα 45	169
Εικόνα 46	176
Εικόνα 47	93
Εικόνα 48	94
Εικόνα 49	169
Εικόνα 50	177
Εικόνα 51	94
Εικόνα 52	177
Εικόνα 53	170
Εικόνα 54	178
Εικόνα 55	146
Εικόνα 56	95
Εικόνα 57	178
Εικόνα 58	147
Εικόνα 59	128
Εικόνα 60	95
Εικόνα 61	179
Εικόνα 62	96
Εικόνα 63	165
Εικόνα 64	97
Εικόνα 65	179
Εικόνα 66	180
Εικόνα 67	97
Εικόνα 68	98
Εικόνα 69	147

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ
«ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19, ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΙΜΙΔΙΑ»

Εικόνα 70	99
Εικόνα 71	129
Εικόνα 72	99
Εικόνα 73	100
Εικόνα 74	129
Εικόνα 75	142
Εικόνα 76	148
Εικόνα 77	100
Εικόνα 78	101
Εικόνα 79	102
Εικόνα 80	103
Εικόνα 81	103
Εικόνα 82	104
Εικόνα 83	104
Εικόνα 84	105
Εικόνα 85	106
Εικόνα 86	106
Εικόνα 87	107
Εικόνα 88	107
Εικόνα 89	108
Εικόνα 90	109
Εικόνα 91	170
Εικόνα 92	109
Εικόνα 93	110
Εικόνα 94	149
Εικόνα 95	111
Εικόνα 96	111
Εικόνα 97	180
Εικόνα 98	112
Εικόνα 99	113
Εικόνα 100	149
Εικόνα 101	181
Εικόνα 102	180
Εικόνα 103	181
Εικόνα 104	114
Εικόνα 105	151
Εικόνα 106	151
Εικόνα 107	182
Εικόνα 108	114
Εικόνα 109	115
Εικόνα 110	183
Εικόνα 111	184
Εικόνα 112	116
Εικόνα 113	117
Εικόνα 114	153
Εικόνα 115	184
Εικόνα 116	171

Εικόνα 117	153
Εικόνα 118	154
Εικόνα 119	116
Εικόνα 120	154
Εικόνα 121	130
Εικόνα 122	117
Εικόνα 123	118
Εικόνα 124	131
Εικόνα 125	132
Εικόνα 126	155
Εικόνα 127	118
Εικόνα 128	156
Εικόνα 129	119
Εικόνα 130	120
Εικόνα 131	121
Εικόνα 132	132
Εικόνα 133	156
Εικόνα 134	132
Εικόνα 135	122
Εικόνα 136	133
Εικόνα 137	134
Εικόνα 138	157
Εικόνα 139	185
Εικόνα 140	157
Εικόνα 141	134
Εικόνα 142	143
Εικόνα 143	135
Εικόνα 144	135
Εικόνα 145	186
Εικόνα 146	136
Εικόνα 147	136
Εικόνα 148	137
Εικόνα 149	158
Εικόνα 150	138
Εικόνα 151	158
Εικόνα 152	159
Εικόνα 153	160
Εικόνα 154	160
Εικόνα 155	150
Εικόνα 156	139
Εικόνα 157	140

Κατάλογος γραφημάτων

Γράφημα 1 Συνολικά μιμίδια ανά μήνα	187
Γράφημα 2 Συνολικά μιμίδια ανά θεματική ενότητα.....	188
Γράφημα 3 Ποσοστά μιμιδίων ανά θεματική ενότητα.....	188
Γράφημα 4 Σχόλια και αντιδράσεις συμμετεχόντων ανα μήνα	190
Γράφημα 5 Ποσοστά αντιδράσεων ανα μήνα	190

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Είναι κοινά αποδεκτό ότι το διαδίκτυο έχει εισχωρήσει για τα καλά στην καθημερινότητά μας. Χρησιμοποιείται είτε ως εργαλείο δουλειάς, είτε μέσω εκπαίδευση είτε μέσω διασκέδασης. Σχεδόν όλοι το χρησιμοποιούμε ως μέσω επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με τους γύρω μας. Ένα μέσω επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης είναι τα διαδικτυακά μιμίδια, μέσω των οποίων αναπαράγονται αστείες καταστάσεις που προέρχονται από την γνώμη και άποψη της πλειοψηφίας των χρηστών και των δεκτών αυτών.

Η παρούσα διπλωματική, διερευνά το κατά πόσο τα διαδικτυακά μιμίδια που αναρτώνται σε διάφορες ιστοσελίδες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν κομμάτι του λαϊκού πολιτισμού καθώς και τις θεματικές ενότητες που προέβαλαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid-19. Η μικτή έρευνα που πραγματοποιήθηκε τόσο ποιοτική όσο και ποσοτική παρουσίασε ενδιαφέροντα αποτελέσματα ως προς το χρονικό εύρος των περισσότερων αναρτήσεων αλλά και των θεματικών ενότητων αυτών. Από την έρευνα εξάχθηκαν πληθώρα αξιοσημείωτων αποτελεσμάτων με τα πιο σημαντικά να είναι ο Απρίλιος του 2021 ο πιο δημοφιλής μήνας ανάρτησης μιμιδίων ενώ η πιο δημοφιλής θεματική ενότητα να είναι αυτή που αφορούσε τα εμβόλια, τον εμβολιασμό και την διαμάχη εμβολιασμένων και ανεμβολίαστων/ αντιεμβολιαστών.

ABSTRACT

The internet has entered our daily lives for good now. It is used either as a work tool, or through education or through entertainment. Almost all of us use it as a means of communication and interaction with those around us. One means of communication and interaction is internet memes, through which funny situations are reproduced that come from the opinion and point of view of the majority of users and their receivers.

This dissertation investigates whether the online memes posted on various social media websites are part of popular culture as well as the thematic sections they displayed during the Covid-19 pandemic. The mixed research carried out, both qualitative and quantitative, presented interesting results in terms of the time span of most of the posts and also of these thematic sections.

From the survey, a number of notable results were extracted with the most important being April 2021 as the most popular month for posting memes while the most popular topic section was that of vaccines, vaccination and the vaccinated vs unvaccinated/anti-vaccination controversy.

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ
«ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19, ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΙΜΙΔΙΑ»

Εισαγωγή

Στις 11 Φεβρουαρίου 2020 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακοίνωσε το όνομα μιας νέας ασθένειας του COVID-19. Πιο αναλυτικά, ο ιός που προκάλεσε την πανδημία εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο θέτοντας τον σε κατάσταση πανδημικής κρίσης. Ο COVID-19 είναι πλέον ένας γνωστός ιός σε όλο τον πλανήτη και η ταχύτητα και το επίπεδο της εξάπλωσης του στην συνολική κατάσταση του δημοσίου διαλόγου είναι αδιαμφισβήτητη. Η κρίση οδήγησε σε κυβερνητικά lockdown, οικονομική καταστροφή, πραγματοποίηση αγορών για την κάλυψη έκτακτων αναγκών, διαμαρτυρίες και δυστυχώς, ασθένειες και θανάτους. Ειδικά στην πανδημία του COVID-19 υπάρχει μια σειρά ορολογιών συμπεριλαμβανομένων των ακρωνυμίων που έχουν εισέλθει στο λεξικό της λαϊκής κουλτούρας που σχετίζεται και διαμορφώνεται από την ανταπόκριση στην πανδημική κατάσταση.

Μέτρα όπως: κοινωνική απόσταση, εξοπλισμός ατομικής προστασίας, μάσκες N95 και καραντίνα προσπάθησαν να περιορίσουν την κατάσταση. Αυτά τα μέτρα δεν θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν από τους πολίτες πριν από το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης. Πολλά από αυτά τα μέτρα εισήχθησαν στο κοινό διαμέσου των μέσων ενημέρωσης από διάφορους παράγοντες κατά τη διάρκεια της εξέλιξης της πανδημίας συμπεριλαμβανομένων των κυβερνητικών αξιωματούχων, των επαγγελματιών υγείας και των ειδικών επιστημόνων.

Από την ίδια τη φύση της πανδημίας του COVID-19 ως θέματος δημόσιας υγείας οι κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο αναγκάστηκαν να εισέλθουν σε μια κατάσταση κρίσης. Η επικοινωνία για την κρίση είναι ένα αναπτυσσόμενο πεδίο και μέρος αυτού του ενδιαφέροντος προέρχεται από το γεγονός ότι η κρίση είναι σε μεγάλο βαθμό δραματική. Είναι αξιοσημείωτο, ότι από την 11η Σεπτεμβρίου κανένα θέμα δεν ήταν τόσο αξιοπρόσεκτο και δραματικό σε παγκόσμια κλίμακα όπως η πανδημία του COVID-19. Οι Ηνωμένες Πολιτείες κήρυξαν κατάσταση έκτακτης ανάγκης στις 13 Μαρτίου 2020 και αμέσως κινήθηκαν για να μειώσουν την εξάπλωση του ιού που προκάλεσε ο COVID-19.

Μόλις ξεσπάσει μια τέτοιου είδους κατάσταση υλοποιείται μια μέθοδος όπου όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ή οι φορείς δημιουργούν ένα περίπλοκο και δυναμικό σύστημα επικοινωνίας. Οι διάφοροι παράγοντες της πανδημίας του COVID-19 περιλαμβάνουν εν μέρει πολιτικούς, πολίτες, δημοσιογράφους, ειδικούς σε θέματα υγείας και επιστήμης, εργαζόμενους υγειονομικής περίθαλψης, ανταποκριτές, οργανισμούς, κλπ. Οι φωνές τους και

η επικοινωνιακή διαδικασία που διαδραματίζεται διαμορφώνει και επηρεάζει την κοινότητα λόγου της πανδημίας του COVID-19.

Τα μιμίδια άσκησης κριτικής είναι ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον ζήτημα και εξέχον μέρος του δημόσιου λόγου περί COVID-19. Τα μιμίδια άσκησης κριτικής διαιωνίζουν τη δημοτικότητα της ορολογίας και των πληροφοριών που παρέχονται από κυβερνητικούς αξιωματούχους, εταιρείες, μέσα μαζικής ενημέρωσης, επιστήμονες, γιατρούς και άλλους παράγοντες. Τα μιμίδια είναι πολιτιστικά και κοινωνικά τεχνουργήματα που έχουν μεγάλες δυνατότητες να δημιουργήσουν νόημα σε μια κοινότητα. Τα μιμίδια άσκησης κριτικής λειτουργούν διαφορετικά από τα μιμίδια που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια κανονικών καταστάσεων επειδή, δημιουργούνται σε ένα περιβάλλον ειδικά συνδεδεμένο με μια κατάσταση κρίσης. Αυτά τα μιμίδια άσκησης κριτικής δημιουργούνται, αναρτώνται και διανέμονται στο Facebook και σε άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Παρακάτω θα εξεταστεί μια ποικιλία μιμιδίων άσκησης κριτικής που δημιουργήθηκαν ως αποτέλεσμα της πανδημίας του COVID-19 αναλύοντας την πολυτροπική φύση τους και τις μεμονωμένες τους λειτουργίες. Η ανάλυση και η ερμηνεία των επιμέρους μερών θα αποκαλύψει ότι η ίδια η πανδημία είναι ο κυρίαρχος τρόπος στη δημιουργία νοημάτων των μιμιδίων άσκησης κριτικής και ότι τα άλλα μέρη υποτάσσονται σε αυτήν την κυριαρχία. Η ανάλυση ενός μιμιδίου θα δείξει την πολυπλοκότητα της διακειμενικότητας του πολυτροπικού συστήματος που αποκαλύπτει στάσεις, απόψεις και σκέψεις σχετικά με την πανδημία του COVID-19.

Κεφάλαιο 1^ο : Η πανδημία του COVID-19

Η πανδημία του COVID-19 γνωστή και ως πανδημία του κορονοϊού, είναι μια συνεχιζόμενη παγκόσμια πανδημία της νόσου του COVID-19 που προκαλείται από το σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο κορονοϊού 2 (SARS-CoV-2). Ο νέος ιός εντοπίστηκε για πρώτη φορά από ένα ξέσπασμα στη Γουχάν της Κίνας, τον Δεκέμβριο του 2019. Οι προσπάθειες περιορισμού του εκεί απέτυχαν επιτρέποντας στον ιό να εξαπλωθεί σε άλλες περιοχές της Κίνας και αργότερα σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO) κήρυξε το συγκεκριμένο ξέσπασμα ως κατάσταση έκτακτης ανάγκης για τη δημόσια υγεία στις 30 Ιανουαρίου 2020 και ως πανδημία στις 11 Μαρτίου 2020. Από τις 28 Αυγούστου 2022 η πανδημία είχε προκαλέσει περισσότερα από 600 εκατομμύρια κρούσματα και 6,48 εκατομμύρια επιβεβαιωμένους θανάτους καθιστώντας τον ιό έναν από τους πιο θανατηφόρους ιούς στην ιστορία (Kumar et al., 2022).

Τα συμπτώματα του COVID-19 κυμαίνονται από μη ανιχνεύσιμα έως θανατηφόρα αλλά, πιο συχνά περιλαμβάνουν πυρετό, ξηρό βήχα και κόπωση. Η συγκεκριμένη ασθένεια είναι πιο πιθανή να προσβάλει ηλικιωμένους ασθενείς και αυτούς με ορισμένες υποκείμενες ιατρικές παθήσεις. Ο COVID-19 μεταδίδεται όταν οι άνθρωποι αναπνέουν αέρα μολυσμένο από σταγονίδια και μικρά αερομεταφερόμενα σωματίδια που περιέχουν τον ιό (Hon et al., 2020). Ο κίνδυνος εισπνοής αυτών των αερομεταφερόμενων σωματιδίων είναι υψηλότερος όταν οι άνθρωποι βρίσκονται σε κοντινή απόσταση αλλά, μπορούν να εισπνευστούν σε μεγαλύτερες αποστάσεις ιδιαίτερα σε εσωτερικούς χώρους. Η μετάδοση μπορεί επίσης, να συμβεί εάν μολυσμένα σταγονίδια φτάσουν στα μάτια, τη μύτη ή το στόμα και σπάνια μέσω μολυσμένων επιφανειών. Τα μολυσμένα άτομα είναι συνήθως μεταδοτικά για 10 ημέρες και μπορούν να μεταδώσουν τον ιό ακόμα κι αν δεν εμφανίσουν συμπτώματα. Οι μεταλλάξεις έχουν δημιουργήσει πολλά στελέχη (παραλλαγές) με ποικίλους βαθμούς μολυσματικότητας και λοιμογόνου δράσης (Zeng, 2020).

Τα εμβόλια κατά του COVID-19 έχουν εγκριθεί και διανεμηθεί ευρέως σε διάφορες χώρες από τον Δεκέμβριο του 2020. Άλλα συνιστώμενα προληπτικά μέτρα περιλαμβάνουν την κοινωνική απόσταση, τη χρήση μάσκας, τη βελτίωση του αερισμού και το φιλτράρισμα του αέρα και την καραντίνα όσων έχουν εκτεθεί ή παρουσιάζουν συμπτώματα. Οι θεραπείες περιλαμβάνουν μονοκλωνικά αντισώματα, νέα αντιικά φάρμακα και τον έλεγχο των συμπτωμάτων. Οι κρατικές παρεμβάσεις περιλαμβάνουν ταξιδιωτικούς περιορισμούς,

απαγορεύσεις εισόδου και εξόδου (lockdown), περιορισμούς και κλείσιμο επιχειρήσεων, ελέγχους κινδύνου στο χώρο εργασίας, καραντίνες, συστήματα δοκιμών και εντοπισμού επαφών των μολυσμένων (Boiral et al., 2021).

Η πανδημία έχει προκαλέσει σοβαρή κοινωνική και οικονομική αναστάτωση σε όλο τον κόσμο, μεγαλύτερη και από την παγκόσμια ύφεση που επικράτησε παλαιότερα. Οι εκτεταμένες ελλείψεις εφοδιασμού συμπεριλαμβανομένων των ελλείψεων τροφίμων προκλήθηκαν από τη διακοπή της εφοδιαστικής αλυσίδας. Τα σχεδόν παγκόσμια lockdown που προέκυψαν είδαν μια άνευ προηγουμένου μείωση της ρύπανσης (Brüssow, 2020). Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και οι δημόσιοι χώροι έκλεισαν εν μέρει ή πλήρως σε πολλές χώρες και πολλές κοινωνικές και όχι μόνο, εκδηλώσεις ακυρώθηκαν ή αναβλήθηκαν. Η παραπληροφόρηση κυκλοφόρησε διαμέσου των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των μέσων μαζικής ενημέρωσης και οι πολιτικές σχέσεις εντάθηκαν. Η πανδημία έθεσε ζητήματα φυλετικών και γεωγραφικών διακρίσεων, ισότητας στην υγεία και ισορροπίας μεταξύ των μέτρων της δημόσιας υγείας και των ατομικών δικαιωμάτων (Parsoya & Perwej, 2021).

1.1 Επιδημιολογία

1.1.1 Το υπόβαθρο του COVID-19

Ο SARS-CoV-2 είναι ένας πρόσφατα ανακαλυφθείς ιός, ο οποίος σχετίζεται στενά με τους κορονοϊούς των νυχτερίδων, τους κορονοϊούς παγκολίνου και τον SARS-CoV. Το πρώτο γνωστό ξέσπασμα ξεκίνησε στη Γουχάν της Χουμπεί της Κίνας τον Νοέμβριο του 2019. Πολλά πρώιμα κρούσματα συνδέθηκαν με άτομα που είχαν επισκεφτεί τη χονδρική αγορά θαλασσινών Huanan εκεί αλλά είναι πιθανό η μετάδοση από τον άνθρωπο να ξεκίνησε νωρίτερα. Η επιστημονική συναίνεση είναι ότι ο ιός είναι πιθανότατα ζωονοσογόνου προέλευσης, από νυχτερίδες ή άλλα στενά συγγενικά θηλαστικά. Παρόλα αυτά, το θέμα έχει δημιουργήσει εκτεταμένες εικασίες σχετικά με εναλλακτικές προελεύσεις. Η διαμάχη για την προέλευση αύξησε τις γεωπολιτικές διαιρέσεις, ιδίως μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Κίνας (Pawar, 2020).

Το πρώτο γνωστό μολυσμένο άτομο αρρώστησε την 1η Δεκεμβρίου 2019. Αυτό το άτομο δεν είχε σχέση με το μεταγενέστερο σύμπλεγμα της αγοράς. Ωστόσο, μια προηγούμενη περίπτωση μπορεί να συνέβη στις 17 Νοεμβρίου 2019. Τα δύο τρίτα του αρχικού συμπλέγματος περιπτώσεων συνδέθηκαν με την αγορά. Η ανάλυση μοριακού ρολογιού υποδηλώνει ότι ο ασθενής μηδέν είναι πιθανό να είχε μολυνθεί μεταξύ στα μέσα Οκτωβρίου και στα μέσα Νοεμβρίου 2019 (Kaushik, 2020).

1.1.2 Οι υποθέσεις / περιπτώσεις

Οι επίσημες μετρήσεις «περιπτώσεων» αναφέρονται στον αριθμό των ατόμων που έχουν υποβληθεί σε εξετάσεις για COVID-19 και των οποίων το τεστ έχει επιβεβαιωθεί θετικό σύμφωνα με τα επίσημα πρωτόκολλα είτε εμφάνισαν συμπτώματα της νόσου είτε όχι. Λόγω της επίδρασης της μεροληψίας της δειγματοληψίας οι μελέτες που λαμβάνουν έναν πιο ακριβή αριθμό με παρέκταση από ένα τυχαίο δείγμα έχουν βρει σταθερά ότι οι συνολικές λοιμώξεις υπερβαίνουν σημαντικά τον αριθμό των αναφερόμενων περιπτώσεων. Οι ισχυρότεροι παράγοντες κινδύνου για σοβαρή ασθένεια του ιού είναι η παχυσαρκία, οι επιπλοκές του διαβήτη, οι αγχώδεις διαταραχές και άλλες πολλές σοβαρές παθήσεις (Baloch et al., 2020).

Στις αρχές του 2020 μια μετα-ανάλυση των αυτοαναφερόμενων περιπτώσεων στην Κίνα ανά ηλικία έδειξε ότι ένα σχετικά χαμηλό ποσοστό περιπτώσεων εμφανίστηκε σε άτομα κάτω των 20 ετών. Δεν ήταν σαφές εάν αυτό οφειλόταν στο ότι οι νέοι είχαν λιγότερες πιθανότητες να μολυνθούν ή λιγότερο πιθανό να αναπτύξουν συμπτώματα και να υποβληθούν σε εξετάσεις. Μια αναδρομική μελέτη στην Κίνα διαπίστωσε ότι τα παιδιά και οι ενήλικες ήταν εξίσου πιθανό να μολυνθούν (Parsoya & Perwej, 2021).

Μεταξύ πιο εμπεριστατωμένων μελετών τα προκαταρκτικά αποτελέσματα από τις 9 Απριλίου 2020 διαπίστωσαν ότι στο Gangelts της Γερμανίας, το κέντρο ενός σημαντικού συμπλέγματος λοιμώξεων στη Γερμανία το 15% ενός δείγματος πληθυσμού βρέθηκε θετικό για αντισώματα. Ο έλεγχος για COVID-19 σε εγκυμονούσες γυναίκες στην πόλη της Νέας Υόρκης και σε αιμοδότες στην Ολλανδία βρήκε ποσοστά θετικών τεστ αντισωμάτων που έδειξαν περισσότερες λοιμώξεις από τις αναφερόμενες. Οι εκτιμήσεις που βασίζονται στην οροθετική συχνότητα είναι συντηρητικές καθώς ορισμένες μελέτες δείχνουν ότι τα άτομα με ήπια

συμπτώματα δεν έχουν ανιχνεύσιμα αντισώματα. Οι αρχικές εκτιμήσεις του βασικού αριθμού αναπαραγωγής (R_0) για τον COVID-19 τον Ιανουάριο ήταν μεταξύ 1,4 και 2,5, αλλά μια μεταγενέστερη ανάλυση ισχυρίστηκε ότι μπορεί να είναι περίπου 5,7 (με διάστημα εμπιστοσύνης 95% από 3,8 έως 8,9) (Boiral et al., 2021).

Τον Δεκέμβριο του 2021 ο αριθμός των κρουσμάτων συνέχισε να αυξάνεται λόγω πολλών παραγόντων συμπεριλαμβανομένων των νέων παραλλαγών του COVID-19. Μέχρι τις 28 Δεκεμβρίου του 2021 282.790.822 άτομα παγκοσμίως είχαν επιβεβαιωθεί ως θετικά κρούσματα. Από τις 14 Απριλίου 2022 περισσότερα από 500 εκατομμύρια κρούσματα επιβεβαιώθηκαν παγκοσμίως. Τα περισσότερα κρούσματα είναι ανεπιβεβαιώτα με το Ινστιτούτο Μετρήσεων και Αξιολόγησης της Υγείας να εκτιμά ότι ο πραγματικός αριθμός των κρουσμάτων στις αρχές του 2022 ανέρχεται σε δισεκατομμύρια (Banoun, 2022).

1.1.3 Οι θάνατοι

Μέχρι τις 28 Αυγούστου 2022 περισσότεροι από 6,48 εκατομμύρια θάνατοι είχαν αποδοθεί στον COVID-19. Ο πρώτος επιβεβαιωμένος θάνατος ήταν στη Γουχάν στις 9 Ιανουαρίου 2020. Αυτοί οι αριθμοί ποικίλλουν ανά περιοχή και με την πάροδο του χρόνου επηρεάζονται από τον όγκο των διαγνωστικών τεστ, την ποιότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, τις επιλογές θεραπείας, την ανταπόκριση της κυβέρνησης, τον χρόνο από την αρχική έξαρση και τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού, όπως: η ηλικία, το φύλο και η συνολική υγεία (Biancolella et al., 2022). Χρησιμοποιούνται πολλαπλά μέτρα για την ποσοτικοποίηση της θνησιμότητας. Οι επίσημοι αριθμοί θανάτων περιλαμβάνουν συνήθως άτομα που πέθαναν αφού βγήκαν θετικοί. Τέτοιες μετρήσεις αποκλείουν θανάτους χωρίς εξέταση. Αντίθετα, μπορεί να συμπεριληφθούν θάνατοι ατόμων που πέθαναν από υποκείμενες παθήσεις μετά από θετικό τεστ. Χώρες όπως το Βέλγιο περιλαμβάνουν θανάτους από ύποπτα κρούσματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων χωρίς τεστ, αυξάνοντας έτσι τους αριθμούς (Garzillo et al., 2022).

Οι επίσημοι αριθμοί θανάτων έχει υποστηριχθεί ότι υποδηλώνουν τον πραγματικό αριθμό θανάτων, επειδή τα δεδομένα υπερβολικής θνησιμότητας (ο αριθμός θανάτων σε μια χρονική περίοδο σε σύγκριση με έναν μακροπρόθεσμο μέσο όρο) δείχνουν αύξηση θανάτων που δεν εξηγείται μόνο από τους θανάτους από τον COVID-19. Χρησιμοποιώντας τέτοια δεδομένα οι

εκτιμήσεις για τον πραγματικό αριθμό θανάτων από COVID-19 παγκοσμίως έχουν συμπεριλάβει ένα εύρος από 9,5 έως 18,6 εκατομμύρια από το περιοδικό με τίτλο «The Economist» καθώς και πάνω από 10,3 εκατομμύρια από το Ινστιτούτο Μετρήσεων και Αξιολόγησης Υγείας και περισσότεροι από 18,2 εκατομμύρια (παλαιότερα) θάνατοι μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 2020 και 31ης Δεκεμβρίου 2021 από μια ολοκληρωμένη διεθνή μελέτη. Τέτοιοι θάνατοι περιλαμβάνουν θανάτους λόγω περιορισμών και προτεραιοτήτων της ικανότητας υγειονομικής περίθαλψης καθώς και της απροθυμίας να αναζητήσουν περίθαλψη (για την αποφυγή πιθανής μόλυνσης) (Al-Kasasbeh, 2022).

Περαιτέρω έρευνα μπορεί να βοηθήσει στη διάκριση των αναλογιών που προκαλούνται άμεσα από τον COVID-19 από εκείνες που προκαλούνται από έμμεσες συνέπειες της πανδημίας. Τον Μάιο του 2022 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας υπολόγισε τον αριθμό των θανάτων σε 14,9 εκατομμύρια εκ των οποίων οι 5,4 εκατομμύρια αποτελούν αναφερόμενους θανάτους από COVID-19 ενώ οι 9,5 εκατομμύρια που δεν έχουν αναφερθεί, πιστεύεται ότι είναι άμεσοι θάνατοι λόγω του ιού και όχι έμμεσοι (Datta et al., 2022). Ορισμένοι θάνατοι οφείλονταν στο γεγονός ότι άτομα με άλλες παθήσεις δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες. Ο χρόνος μεταξύ της έναρξης των συμπτωμάτων και του θανάτου κυμαίνεται από 6 έως 41 ημέρες συνήθως (περίπου 14 ημέρες). Τα ποσοστά θνησιμότητας αυξάνονται ανάλογα με την ηλικία. Τα άτομα που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο θνησιμότητας είναι οι ηλικιωμένοι και εκείνοι με υποκείμενες παθήσεις (Sardelis, 2022).

Δείκτης θνησιμότητας λόγω μόλυνσης (Infection fatality ratio)

Ο δείκτης θνησιμότητας λόγω μόλυνσης είναι ο αθροιστικός αριθμός θανάτων που αποδίδονται στη νόσο διαιρεμένος με τον αθροιστικό αριθμό των μολυσμένων ατόμων (συμπεριλαμβανομένων των ασυμπτωματικών και μη διαγνωσμένων λοιμώξεων και εξαιρουμένων των εμβολιασμένων θετικών ατόμων). Εκφράζεται σε ποσοστιαίες μονάδες (όχι ως δεκαδικός αριθμός). Άλλες μελέτες αναφέρονται σε αυτή τη μέτρηση ως δείκτης «κινδύνου θανάτου λόγω μόλυνσης». Τον Νοέμβριο του 2020 ένα άρθρο ανασκόπησης στο περιοδικό Nature ανέφερε εκτιμήσεις του δείκτη θνησιμότητας λόγω μόλυνσης με στάθμιση πληθυσμού για διάφορες χώρες, εξαιρουμένων των θανάτων σε εγκαταστάσεις φροντίδας ηλικιωμένων, και εντοπίστηκε ένα διάμεσο εύρος από 0,24% έως 1,49% (Boiral et al., 2021).

Ο δείκτης θνησιμότητας λόγω μόλυνσης αυξάνεται σε συνάρτηση με την ηλικία (από 0,002% στην ηλικία 10 ετών και 0,01% στην ηλικία των 25 ετών, σε 0,4% στην ηλικία των 55 ετών,

1,4% στην ηλικία των 65 ετών, 4,6% στην ηλικία των 75 ετών και στο 15% στην ηλικία των 85 ετών). Αυτά τα ποσοστά ποικίλλουν κατά έναν παράγοντα περισσότερο από 10.000 άτομα μεταξύ των ηλικιακών ομάδων. Από πλευράς σύγκρισης ο δείκτης θνησιμότητας λόγω μόλυνσης για μεσήλικες ενήλικες είναι δύο τάξεις μεγέθους υψηλότερος από τον ετήσιο κίνδυνο θανατηφόρου τροχαίου ατυχήματος και πολύ υψηλότερος από τον κίνδυνο θανάτου από εποχική γρίπη (Hasöksüz et al., 2020).

Τον Δεκέμβριο του 2020 μια συστηματική ανασκόπηση και μετα-ανάλυση υπολόγισε ότι ο σταθμισμένος δείκτης θνησιμότητας λόγω μόλυνσης ήταν 0,5% έως 1% σε ορισμένες χώρες (Γαλλία, Ολλανδία, Νέα Ζηλανδία και Πορτογαλία), 1% έως 2% σε άλλες χώρες (Αυστραλία, Αγγλία, Λιθουανία και Ισπανία), και περίπου 2,5% στην Ιταλία. Αυτή η μελέτη ανέφερε ότι οι περισσότερες από τις διαφορές αντικατόπτριζαν αντίστοιχες διαφορές στην ηλικιακή δομή του πληθυσμού και στο συγκεκριμένο ηλικιακό πρότυπο λοιμώξεων (Assaad & El-adaway, 2021).

Δείκτης θνητότητας περιστατικών (Case fatality ratio)

Μια άλλη μέτρηση στην εκτίμηση του ποσοστού θνησιμότητας είναι ο δείκτης θνητότητας περιστατικών που είναι ο αριθμός θανάτων προς τον αριθμό των διαγνώσεων σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Αυτή η μέτρηση μπορεί να είναι παραπλανητική λόγω της καθυστέρησης μεταξύ της έναρξης των συμπτωμάτων και του θανάτου και επειδή ο έλεγχος επικεντρώνεται σε συμπτωματικά άτομα. Με βάση τα στατιστικά του Πανεπιστημίου Johns Hopkins, ο παγκόσμιος δείκτης θνησιμότητας περιστατικών είναι 1,08% (6.486.292 θάνατοι για 600.877.847 περιπτώσεις) στις 28 Αυγούστου 2022. Ο αριθμός ποικίλλει ανά περιοχή και γενικά έχει μειωθεί με την πάροδο του χρόνου (Ravens-Sieberer et al., 2022).

1.2 Νόσος

1.2.1 Σημάδια, συμπτώματα και μετάδοση

Τα συμπτώματα του COVID-19 ποικίλλουν και κυμαίνονται από ήπια συμπτώματα έως πολύ σοβαρά. Τα κοινά συμπτώματα περιλαμβάνουν πονοκέφαλο, απώλεια όσφρησης και γεύσης,

ρινική συμφόρηση και καταρροή, βήχα, μυϊκό πόνο, πονόλαιμο, πυρετό, διάρροια και δυσκολία στην αναπνοή. Τα άτομα που έχουν μολυνθεί μπορεί να έχουν διαφορετικά συμπτώματα και αυτά μπορεί να αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου (He et al., 2020).

Τρεις ομάδες συμπτωμάτων έχουν εντοπιστεί που περιλαμβάνουν μία ομάδα αναπνευστικών συμπτωμάτων με βήχα, πτύελα, δύσπνοια και πυρετό, ένα σύμπλεγμα μυοσκελετικών συμπτωμάτων με πόνο στους μύες και τις αρθρώσεις, συμπεριλαμβανομένου του πονοκέφαλου και της κόπωσης. Τέλος, ένα σύμπλεγμα πεπτικών συμπτωμάτων με κοιλιακό άλγος, έμετο και διάρροια. Σε άτομα χωρίς ιστορικό διαταραχών του ανώτερου αναπνευστικού, η απώλεια γεύσης σε συνδυασμό με την απώλεια όσφρησης σχετίζεται με τον COVID-19 και αναφέρεται σε έως και 88% των περιπτώσεων (Paudel et al., 2020).

Η ασθένεια μεταδίδεται κυρίως μέσω της αναπνευστικής οδού όταν οι άνθρωποι εισπνέουν σταγονίδια και μικρά αερομεταφερόμενα σωματίδια που εκπνέουν τα μολυσμένα άτομα καθώς αναπνέουν, μιλούν, βήχουν, φτερνίζονται ή τραγουδούν. Τα μολυσμένα άτομα είναι πιο πιθανό να μεταδώσουν το COVID-19 όταν είναι σωματικά κοντά, ωστόσο, η μόλυνση μπορεί να συμβεί σε μεγαλύτερες αποστάσεις ιδιαίτερα σε εσωτερικούς χώρους (Harapan et al., 2020).

1.2.2 Αιτία, διάγνωση και πρόληψη

Ο SARS-CoV-2 ανήκει στην ευρεία οικογένεια ιών που είναι γνωστοί ως κορονοϊοί. Είναι ένας θετικός ιός μονόκλωνου RNA (+ssRNA), με ένα μόνο γραμμικό τμήμα RNA. Οι κορονοϊοί μολύνουν ανθρώπους και θηλαστικά, συμπεριλαμβανομένων των ζώων και των ζώων συντροφιάς όπως και μερικά είδη πτηνών. Οι ανθρώπινοι κορονοϊοί είναι ικανοί να προκαλέσουν ασθένειες που κυμαίνονται από το κοινό κρυολόγημα έως πιο σοβαρές ασθένειες όπως το αναπνευστικό σύνδρομο της Μέσης Ανατολής (MERS) με ποσοστό θνησιμότητας περισσότερο του 34%. Ο SARS-CoV-2 είναι ο έβδομος γνωστός κορονοϊός που μολύνει ανθρώπους μετά τους 229E, NL63, OC43, HKU1, MERS-CoV και τον αρχικό SARS-CoV (Touzani et al., 2020).

Οι τυπική μέθοδος διαγνωστικής δοκιμής για την παρουσία του SARS-CoV-2 είναι οι δοκιμή νουκλεϊκού οξέος που ανιχνεύει την παρουσία θραυσμάτων ιικού RNA. Καθώς αυτή η δοκιμή ανιχνεύει RNA αλλά όχι μολυσματικό ιό, η «ικανότητα της να προσδιορίζει τη

διάρκεια της μολυσματικότητας των ασθενών είναι περιορισμένη». Ωστόσο, μπορεί επίσης, να χρησιμοποιηθεί ρινικός στυλεός ή δείγμα πτυέλων. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει δημοσιεύσει πολλά πρωτόκολλα δοκιμών για τη νόσο (Boiral et al., 2021).

Τα προληπτικά μέτρα για τη μείωση των πιθανοτήτων μόλυνσης περιλαμβάνουν εμβολιασμό, παραμονή στο σπίτι, χρήση μάσκας σε δημόσιους χώρους, αποφυγή πολυσύχναστων χώρων, τήρηση αποστάσεων από άλλους, αερισμός εσωτερικών χώρων, διαχείριση πιθανής διάρκειας έκθεσης, πλύσιμο χεριών με σαπούνι και για τουλάχιστον είκοσι δευτερόλεπτα, εφαρμόζοντας καλή αναπνευστική υγιεινή και αποφεύγοντας την επαφή με τα μάτια, τη μύτη ή το στόμα με άπλυτα χέρια (Kaushik, 2020). Όσοι έχουν διαγνωστεί με COVID-19 ή πιστεύουν ότι μπορεί να έχουν μολυνθεί συμβουλεύονται από τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών να μείνουν στο σπίτι και να λάβουν ιατρική περίθαλψη ειδοποιώντας εκ των προτέρων πριν επισκεφτούν έναν πάροχο υγειονομικής περίθαλψης, να φορούν μάσκα προσώπου πριν εισέλθουν στο χώρο του παρόχου υγειονομικής περίθαλψης και όταν βρίσκονται σε οποιοδήποτε δωμάτιο ή όχημα με άλλο άτομο, να καλύψουν το στόμα τους με χαρτομάντιλο σε περίπτωση βήχα και φταρνίσματος και στη συνέχεια να πραγματοποιήσουν τακτικό πλύσιμο των χεριών με σαπούνι και νερό και να αποφύγουν να μοιραστούν προσωπικά είδη οικιακής χρήσης (Brüssow, 2020).

1.2.3 Εμβόλια και θεραπευτική αγωγή

Ένα εμβόλιο του COVID-19 προορίζεται να παρέχει επίκτητη ανοσία έναντι του σοβαρού οξέος αναπνευστικού συνδρόμου του κορονοϊού 2 (SARS-CoV-2), του ιού που προκαλεί τη νόσο του κορονοϊού 2019 (COVID-19). Πριν από την πανδημία του COVID-19 υπήρχε ένα καθιερωμένο σύνολο γνώσεων σχετικά με τη δομή και τη λειτουργία των κορονοϊών που προκαλούν ασθένειες όπως το σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο (SARS) και το αναπνευστικό σύνδρομο της Μέσης Ανατολής (MERS). Αυτή η γνώση επιτάχυνε την ανάπτυξη διαφόρων πλατφορμών εμβολίων στις αρχές του 2020. Η αρχική εστίαση των εμβολίων SARS-CoV-2 ήταν στην πρόληψη συμπτωματικής και συχνά σοβαρής ασθένειας (Barai & Dhar, 2021).

Στις 10 Ιανουαρίου 2020 τα δεδομένα της γενετικής αλληλουχίας SARS-CoV-2 κοινοποιήθηκαν μέσω της GISAID¹ και έως τις 19 Μαρτίου, η παγκόσμια φαρμακευτική βιομηχανία ανακοίνωσε μια σημαντική δέσμευση για την αντιμετώπιση του COVID-19. Τα εμβόλια του COVID-19 πιστώνονται ευρέως για το ρόλο τους στη μείωση της σοβαρότητας και του θανάτου που προκαλείται από τον COVID-19. Μέχρι τα τέλη Δεκεμβρίου 2021 περισσότεροι από 4,49 δισεκατομμύρια άνθρωποι είχαν λάβει μία ή περισσότερες δόσεις (8+ δισεκατομμύρια συνολικά) σε περισσότερες από 197 χώρες. Το εμβόλιο Oxford-AstraZeneca ήταν το πιο ευρέως χρησιμοποιούμενο (Biancolella et al., 2022).

Για τα δύο πρώτα χρόνια της πανδημίας δεν υπήρχε ειδική και αποτελεσματική θεραπεία. Το 2021 η Επιτροπή Φαρμάκων για Ανθρώπινη Χρήση (Committee for Medicinal Products for Human Use) του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (European Medicines Agency's) ενέκρινε τον από του στόματος αντιϊκό αναστολέα πρωτεάσης με τίτλο Paxlovid (νιρματρελβίρη και ριτοναβίρη) για τη θεραπεία ενηλίκων ασθενών. Οι περισσότερες περιπτώσεις του COVID-19 είναι ήπιες. Σε αυτές η υποστηρικτική φροντίδα περιλαμβάνει φαρμακευτική αγωγή όπως παρακεταμόλη ή μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη φάρμακα για την ανακούφιση των συμπτωμάτων (πυρετός, πόνοι στο σώμα, βήχας), επαρκής ενυδάτωση και ανάπαυση. Συνιστάται επίσης, η καλή προσωπική υγιεινή και η υγιεινή διατροφή (Ravens-Sieberer et al., 2022).

Η υποστηρικτική φροντίδα περιλαμβάνει θεραπεία για την ανακούφιση των συμπτωμάτων, θεραπεία με ενυδάτωση, υποστήριξη οξυγόνου και τοποθέτηση σε πρηνή θέση, και φάρμακα ή συσκευές για την υποστήριξη άλλων προσβεβλημένων ζωτικών οργάνων. Πιο σοβαρές περιπτώσεις μπορεί να χρειάζονται νοσηλεία στο νοσοκομείο (Harapan et al., 2020). Σε άτομα με χαμηλά επίπεδα οξυγόνου συνιστάται η χρήση της γλυκοκορτικοειδούς δεξαμεθαζόνης, για τη μείωση της θνησιμότητας. Ο μη επεμβατικός αερισμός και τελικά, η εισαγωγή σε μονάδα εντατικής θεραπείας για μηχανικό αερισμό μπορεί να απαιτηθεί για την υποστήριξη της αναπνοής. Η εξωσωματική οξυγόνωση μεμβράνης (ECMO) έχει χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση του ζητήματος της αναπνευστικής ανεπάρκειας (Parsoya & Perwej, 2021).

---

¹ Είναι μια παγκόσμια επιστημονική πρωτοβουλία και πρωτογενής πηγή που ιδρύθηκε το 2008 και παρέχει ανοιχτή πρόσβαση σε γονιδιωματικά δεδομένα των ιών της γρίπης και του κορονοϊού που ευθύνεται για την πανδημία COVID-19.

Τα υπάρχοντα φάρμακα όπως: η υδροξυγλωροκίνη, η λοπιναβίρη/ριτοναβίρη και η ιβερμεκτίνη δεν συνιστώνται από τις υγειονομικές αρχές των ΗΠΑ ή της Ευρώπης. Δύο θεραπείες που βασίζονται σε μονοκλωνικά αντισώματα είναι διαθέσιμες για πρόωμη χρήση σε περιπτώσεις υψηλού κινδύνου. Το αντικό της ρεμδεσιβίρης είναι διαθέσιμο στις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία και πολλές άλλες χώρες, με ποικίλους περιορισμούς. Ωστόσο, δεν συνιστάται για χρήση με μηχανικό αερισμό και αποθαρρύνεται εντελώς από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας λόγω περιορισμένων στοιχείων της αποτελεσματικότητας του (Pawar, 2020).

1.2.4 Παραλλαγές και πρόγνωση

Αρκετές παραλλαγές έχουν ονομαστεί από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και έχουν χαρακτηριστεί ως παραλλαγές ανησυχίας (VoC) ή παραλλαγές ενδιαφέροντος (VoI). Οι 2 παραλλαγές μοιράζονται την πιο μολυσματική μετάλλαξη τύπου D614G : Delta, η οποία κυριάρχησε και στη συνέχεια, εξάλειψε την προηγούμενη παραλλαγή ανησυχίας από τις περισσότερες δικαιοδοσίες. Η ικανότητα ανοσολογικής διαφυγής της παραλλαγής Omicron μπορεί να επιτρέψει τον ιό να εξαπλωθεί μέσω πρωτοποριακών λοιμώξεων που με τη σειρά του μπορεί να του επιτρέψει να συνυπάρχει με την παραλλαγή Delta, η οποία μολύνει συχνότερα τους μη εμβολιασμένους (Hon et al., 2020).

Η σοβαρότητα του COVID-19 ποικίλλει. Η ασθένεια μπορεί να πάρει μια ήπια πορεία με λίγα ή καθόλου συμπτώματα που μοιάζει με άλλες κοινές παθήσεις του ανώτερου αναπνευστικού όπως το κοινό κρυολόγημα. Το 3–4% των περιπτώσεων (7,4% για άτομα άνω των 65 ετών) τα συμπτώματα είναι αρκετά σοβαρά ώστε να προκαλέσουν νοσηλεία (He et al., 2020). Οι ήπιες περιπτώσεις συνήθως αναρρώνουν μέσα σε δύο εβδομάδες ενώ, εκείνες με σοβαρές ή κρίσιμες ασθένειες μπορεί να χρειαστούν τρεις έως έξι εβδομάδες για να αναρρώσουν. Μεταξύ εκείνων που έχουν πεθάνει ο χρόνος από την έναρξη των συμπτωμάτων έως το θάνατο κυμάνθηκε από δύο έως οκτώ εβδομάδες. Ο παρατεταμένος χρόνος προθρομβίνης και τα αυξημένα επίπεδα C-αντιδρώσας πρωτεΐνης κατά την εισαγωγή στο νοσοκομείο σχετίζονται με σοβαρή πορεία του COVID-19 και με μεταφορά σε μονάδες εντατικής θεραπείας (ΜΕΘ) (Kaushik, 2020).

1.3 Στρατηγικές

Πολλές χώρες προσπάθησαν να επιβραδύνουν ή να σταματήσουν την εξάπλωση του COVID-19 συνιστώντας επιβάλλοντες ή απαγορεύοντας κάποιες συγκεκριμένες ενέργειες ενώ, άλλες βασίστηκαν κυρίως στην παροχή πληροφοριών. Τα μέτρα κυμαίνονταν από δημόσιες συμβουλές έως αυστηρά lockdown. Οι στρατηγικές ελέγχου της πανδημίας χωρίζονται σε εξάλειψη και μετριασμό (Boiral et al., 2021). Οι ειδικοί κάνουν διάκριση μεταξύ των στρατηγικών εξάλειψης (κοινώς γνωστές ως «zero-COVID») που στοχεύουν στην πλήρη αναστολή της εξάπλωσης του ιού εντός της κοινότητας και των στρατηγικών μετριασμού (κοινώς γνωστές ως «ισοπέδωση της καμπύλης») που προσπαθούν να μειώσουν την επιπτώσεις του ιού στην κοινωνία αλλά που εξακολουθούν να ανέχονται κάποιο επίπεδο μετάδοσης εντός της κοινότητας. Αυτές οι αρχικές στρατηγικές μπορούν να επιδιωχθούν διαδοχικά ή ταυτόχρονα κατά τη φάση της επίκτητης ανοσίας μέσω της φυσικής και της επαγόμενης από εμβόλιο ανοσίας. Το περιοδικό Nature ανέφερε το 2021 ότι το 90% των ανοσολόγων που απάντησαν σε μια έρευνα «νομίζουν ότι ο κορονοϊός θα γίνει ενδημικός» (Pora et al., 2022).

1.3.1 Στρατηγική περιορισμού και μείωσης

Ο περιορισμός πραγματοποιείται για να σταματήσει μια εστία εξάπλωσης στον γενικό πληθυσμό. Τα μολυσμένα άτομα απομονώνονται ενώ είναι μολυσματικά. Τα άτομα με τα οποία έχουν αλληλεπιδράσει έρχονται σε επαφή και απομονώνονται για αρκετό καιρό ώστε, να διασφαλιστεί, ότι είτε δεν είναι μολυσμένα είτε δεν είναι πλέον μεταδοτικά. Ο έλεγχος είναι το σημείο εκκίνησης για την κατάσταση του περιορισμού (He et al., 2020). Ο προσυμπτωματικός έλεγχος γίνεται ελέγχοντας για συμπτώματα για τον εντοπισμό μολυσμένων ατόμων, τα οποία στη συνέχεια μπορούν να απομονωθούν ή να τους προσφερθεί θεραπεία. Η στρατηγική Zero-COVID περιλαμβάνει τη χρήση μέτρων δημόσιας υγείας, όπως η ανίχνευση επαφών, οι μαζικές δοκιμές, η καραντίνα μεταξύ των συνόρων, οι απαγορεύσεις εισόδου και εξόδου (lockdown) και το λογισμικό μετριασμού για να σταματήσει η κοινοτική

μετάδοση του COVID-19 μόλις εντοπιστεί με στόχο να μηδενιστεί η εξάπλωση. Ο επιτυχής περιορισμός ή η καταστολή μειώνει το R_t^2 σε λιγότερο από 1 (Assaad & El-adaway, 2021).

Εάν ο περιορισμός αποτύχει, οι προσπάθειες επικεντρώνονται στον μετριασμό δηλαδή μέτρα που λαμβάνονται για την επιβράδυνση της εξάπλωσης και τον περιορισμό των επιπτώσεων της στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και στην κοινωνία. Ο επιτυχής μετριασμός καθυστερεί και μειώνει την κορυφή της πανδημίας γνωστή ως "ισοπέδωση της καμπύλης της πανδημίας. Αυτό μειώνει τον κίνδυνο συντριπτικών υπηρεσιών υγείας και παρέχει περισσότερο χρόνο για την ανάπτυξη εμβολίων και θεραπειών. Οι ατομικές ενέργειες άλλαξαν σε πολλά κράτη. Πολλοί άνθρωποι εργάζονταν από το σπίτι αντί στους παραδοσιακούς χώρους εργασίας τους (Sohrabi et al., 2021).

Μη φαρμακευτικές παρεμβάσεις

Οι μη φαρμακευτικές παρεμβάσεις που μπορεί να μειώσουν την εξάπλωση περιλαμβάνουν προσωπικές ενέργειες όπως η χρήση μάσκας προσώπου, η καραντίνα και η υγιεινή των χεριών. Τα κοινοτικά μέτρα που στοχεύουν στη μείωση των διαπροσωπικών επαφών όπως το κλείσιμο χώρων εργασίας και σχολείων και η ακύρωση μεγάλων συγκεντρώσεων, η δέσμευση της κοινότητας για την ενθάρρυνση της αποδοχής και της συμμετοχής σε τέτοιες παρεμβάσεις καθώς και περιβαλλοντικά μέτρα όπως ο καθαρισμός των επιφανειών. Πολλά τέτοια μέτρα επικρίθηκαν ως «θέατρο υγιεινής» (Gavrila-Ardelean et al., 2020).

Άλλα μέτρα

Πιο δραστικές ενέργειες όπως: η καραντίνα ολόκληρου του πληθυσμού και οι αυστηρές ταξιδιωτικές απαγορεύσεις έχουν επιχειρηθεί σε διάφορες δικαιοδοσίες. Οι απαγορεύσεις εσόδου και εξόδου (lockdown) στην Κίνα και την Αυστραλία ήταν οι πιο αυστηρές. Η Νέα Ζηλανδία εφάρμοσε τους πιο αυστηρούς ταξιδιωτικούς περιορισμούς. Η Νότια Κορέα εισήγαγε μαζικούς ελέγχους και τοπικές καραντίνες και εξέδωσε προειδοποιήσεις για τις μετακινήσεις των μολυσμένων ατόμων. Η Σιγκαπούρη παρείχε οικονομική υποστήριξη, έθεσε σε καραντίνα τους κατοίκους της και επέβαλε μεγάλα πρόστιμα σε όσους παραβίασαν την καραντίνα (Sarda et al., 2020).

Ανίχνευση επαφών

---

² Αποτελεσματικός αριθμός μετάδοσης του ιού

Η ανίχνευση επαφών επιχειρεί να εντοπίσει επαφές προσφάτως μολυσμένων ατόμων και να ελέγξει για μόλυνση. Η παραδοσιακή προσέγγιση είναι να συνταχθεί μια λίστα επαφών από τα άτομα που προσέγγισαν το προσβαλλόμενο άτομο και στη συνέχεια, να γίνει η απαραίτητη επικοινωνία με αυτά (Hasöksüz et al., 2020). Μια άλλη προσέγγιση είναι η συλλογή δεδομένων τοποθεσίας από κινητές συσκευές για τον εντοπισμό όσων έχουν έρθει σε επαφή με μολυσμένα άτομα. Αυτό όμως, προκάλεσε ανησυχίες σχετικά με τις καταστάσεις απορρήτου των ατόμων σε παγκόσμια κλίμακα. Στις 10 Απριλίου 2020, η Google και η Apple ανακοίνωσαν μια πρωτοβουλία για την ανίχνευση επαφών για τη διατήρηση του απορρήτου. Στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ, η Palantir Technologies παρείχε αρχικά υπηρεσίες παρακολούθησης του COVID-19 (Baloch et al., 2020).

1.3.2 Τομέας υγείας

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας περιέγραψε την αύξηση της ικανότητας και την προσαρμογή της υγειονομικής περίθαλψης ως θεμελιώδη μετριάσμο. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων και το Ευρωπαϊκό Περιφερειακό Γραφείο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας εξέδωσαν κατευθυντήριες γραμμές για τα νοσοκομεία και τις υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας για τη μετατόπιση πόρων σε πολλαπλά επίπεδα συμπεριλαμβανομένης της εστίασης των εργαστηριακών υπηρεσιών στις εξετάσεις, της ακύρωσης των εκλεκτικών διαδικασιών, του διαχωρισμού και της απομόνωσης ασθενών και της αύξησης των δυνατοτήτων εντατικής θεραπείας με εκπαίδευση προσωπικού και αύξηση των αναπνευστήρων και των κρεβατιών. Η πανδημία οδήγησε σε ευρεία υιοθέτηση της τηλεϊατρικής και της τηλευγείας (Kumar et al., 2022).

Αυτοσχέδια κατασκευή

Λόγω των περιορισμών της χωρητικότητας των εφοδιαστικών αλυσίδων ορισμένοι κατασκευαστές άρχισαν να εκτυπώνουν υλικό 3D όπως ρινικά επιχρίσματα και εξαρτήματα αναπνευστήρων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί, μια ιταλική νεοφυής επιχείρηση, η οποία έλαβε νομικές απειλές λόγω υποτιθέμενης παραβίασης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας μετά από αντίστροφη μηχανική και εκτύπωση εκατό ζητούμενων βαλβίδων αναπνευστήρων κατά τη διάρκεια της νύχτας. Στις 23 Απριλίου 2020 η NASA ανέφερε ότι κατασκεύασε σε 37 ημέρες έναν αναπνευστήρα ο οποίος, υποβλήθηκε σε περαιτέρω δοκιμές (Pora et al., 2022).

Άτομα και ομάδες κατασκευαστών δημιούργησαν και μοιράστηκαν σχέδια ανοιχτού κώδικα και κατασκεύασαν συσκευές χρησιμοποιώντας τοπικά υλικά, μεθόδους ραψίματος και τρισδιάστατη εκτύπωση. Κατασκευάστηκαν εκατομμύρια ασπίδες προσώπου, προστατευτικές ρόμπες και μάσκες. Άλλες γι' αυτόν τον σκοπό, ιατρικές προμήθειες περιελάμβαναν καλύμματα παπουτσιών, χειρουργικά καπάκια, ηλεκτρικούς αναπνευστήρες καθαρισμού αέρα και απολυμαντικό χεριών. Δημιουργήθηκαν νέες συσκευές, όπως προστατευτικά αυτιών, μη επεμβατικά κράνη αερισμού και διαχωριστές αναπνευστήρων (Alexandridi et al., 2022).

1.3.3 Η ανοσία της αγέλης

Τον Ιούλιο του 2021 αρκετοί ειδικοί εξέφρασαν την ανησυχία ότι η επίτευξη ανοσίας της αγέλης μπορεί να μην είναι δυνατή επειδή η παραλλαγή Delta μπορεί να μεταδοθεί μεταξύ των εμβολιασμένων ατόμων. Το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών δημοσίευσε δεδομένα που δείχνουν ότι τα εμβολιασμένα άτομα μπορούσαν να μεταδώσουν την παραλλαγή Delta κάτι που οι αξιωματούχοι πίστευαν ότι ήταν λιγότερο πιθανό με άλλες παραλλαγές. Κατά συνέπεια, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών ενθάρρυναν τα εμβολιασμένα άτομα να συνεχίσουν τις μη φαρμακευτικές παρεμβάσεις όπως η κάλυψη, η κοινωνική απόσταση και η καραντίνα εάν εκτεθούν (Datta et al., 2022).

Τον Φεβρουάριο του 2022 το Υπουργείο Υγείας της Ισλανδίας ήρε όλους τους περιορισμούς και υιοθέτησε μια προσέγγιση για την ανοσία της αγέλης και τον Ιούνιο του 2022 ο επικεφαλής επιδημιολόγος του ισλανδικού υπουργείου Υγείας Þórolfur Guðnason είπε: <<ότι αποκτήσαμε μια καλή ασυλία, γιατί διαφορετικά η κατάσταση θα ήταν πολύ χειρότερη>>. Το "Living with COVID-19" είναι μια ρητορική φράση με ασαφή ορισμό που έχει χρησιμοποιηθεί κυρίως στα δημοφιλή μέσα ενημέρωσης και από πολιτικούς κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Η ακριβής σημασία του ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με τη χρήση και δεν υπάρχει καλά αποδεκτή πρακτική σημασία για την έννοια (Ravens-Sieberer et al., 2022).

1.4 Ιστορία

1.4.1 Η κατάσταση το 2019

Ο ιός του COVID-19 ανακαλύφθηκε στη Γουχάν τον Νοέμβριο του 2019. Είναι πιθανό, ότι η μετάδοση του από άνθρωπο σε άνθρωπο συνέβαινε πριν από την ανακάλυψη του συγκεκριμένου ιού. Με βάση μια αναδρομική ανάλυση που ξεκίνησε από τον Δεκέμβριο του 2019 ο αριθμός των κρουσμάτων στο Χουμπέι αυξήθηκε σταδιακά, φτάνοντας τα 60 έως τις 20 Δεκεμβρίου και τουλάχιστον τα 266 έως τις 31 Δεκεμβρίου (Garzillo et al., 2022). Μια πλειάδα ατόμων με συμπτώματα πνευμονίας παρατηρήθηκε στις 26 Δεκεμβρίου και αντιμετωπίστηκε από τον γιατρό Zhang Jixian. Ενημέρωσε το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών του Wuhan Jiangnan στις 27 Δεκεμβρίου. Η εταιρεία Vision Medicals ανέφερε την ανακάλυψη ενός νέου κορονοϊού στο Κινέζικο Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών (CCDC) στις 28 Δεκεμβρίου (Sammut, 2022).

Στις 30 Δεκεμβρίου μια έκθεση δοκιμής από το CapitalBio Medlab που απευθύνθηκε στο Κεντρικό Νοσοκομείο της Γουχάν ανέφερε ένα λανθασμένο θετικό αποτέλεσμα για τον ιό SARS, με αποτέλεσμα οι γιατροί εκεί να ειδοποιήσουν τις αρχές. Οκτώ από αυτούς τους γιατρούς συμπεριλαμβανομένου του Li Wenliang, (ο οποίος τιμωρήθηκε επίσης, στις 3 Ιανουαρίου) αργότερα ειδοποιήθηκαν από την αστυνομία για διάδοση ψευδών φημών και ο Ai Fen επιπλήχθηκε. Εκείνο το βράδυ, η Δημοτική Επιτροπή Υγείας της Γουχάν (WMHC) εξέδωσε μια ανακοίνωση σχετικά με "τη θεραπεία της πνευμονίας αγνώστου αιτίας". Την επόμενη μέρα, η Δημοτική Επιτροπή Υγείας της Γουχάν δημοσιοποίησε την ανακοίνωση επιβεβαιώνοντας 27 περιπτώσεις, οι οποίες ήταν αρκετές για να ξεκινήσει μια έρευνα (Biancolella et al., 2022).

Στις 31 Δεκεμβρίου το γραφείο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας στην Κίνα ενημερώθηκε για περιπτώσεις πνευμονίας και ξεκίνησε αμέσως έρευνα. Επίσημες κινεζικές πηγές υποστήριξαν ότι τα πρώτα κρούσματα συνδέονταν κυρίως με την αγορά χονδρικής πώλησης θαλασσινών Huanan, η οποία πουλούσε επίσης, ζωντανά ζώα. Ωστόσο, τον Μάιο του 2020 ο διευθυντής του Κινέζικου Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών George Gao ανέφερε ότι η αγορά δεν ήταν η προέλευση του ιού και τα δείγματα ζώων είχαν βγει αρνητικά (Banoun, 2022).

1.4.2 Η κατάσταση το 2020

Στις 11 Ιανουαρίου ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ειδοποιήθηκε από την Εθνική Επιτροπή Υγείας της Κίνας ότι το ξέσπασμα σχετιζόταν με εκθέσεις στην αγορά και ότι η Κίνα είχε εντοπίσει έναν νέο τύπο κορονοϊού, τον οποίο απομόνωσε στις 7 Ιανουαρίου. Αρχικά, ο αριθμός των περιπτώσεων διπλασιαζόταν περίπου κάθε 7,5 ημέρες. Στις αρχές και στα μέσα Ιανουαρίου ο ιός εξαπλώθηκε και σε άλλες κινεζικές επαρχίες βοηθούμενος από τη μετανάστευση του κινεζικού λαού. Η Γουχάν ήταν συγκοινωνιακός κόμβος και σημαντικός σιδηροδρομικός σταθμός. Στις 10 Ιανουαρίου το γονιδίωμα του ιού κοινοποιήθηκε μέσω του GISAID. Μια αναδρομική μελέτη που δημοσιεύθηκε τον Μάρτιο διαπίστωσε ότι 6.174 άτομα είχαν αναφέρει συμπτώματα έως τις 20 Ιανουαρίου (Garzillo et al., 2022).

Μια αναφορά της 24ης Ιανουαρίου ανέφερε μετάδοση μεταξύ των ανθρώπων και συνιστούσε εξοπλισμό ατομικής προστασίας για τους εργαζόμενους στον τομέα της υγείας και υποστήριξε τη διενέργεια δοκιμών δεδομένης της «δυνατότητας πανδημίας». Στις 31 Ιανουαρίου η πρώτη δημοσιευμένη μελέτη μοντελοποίησης προειδοποίησε για αναπόφευκτες «ανεξάρτητες αυτοσυντηρούμενες επιδημίες σε μεγάλες πόλεις παγκοσμίως» και ζήτησε «μεγάλες παρεμβάσεις από τους υπεύθυνους της δημόσιας υγείας». Στις 30 Ιανουαρίου είχαν επιβεβαιωθεί 7.818 μολύνσεις με αποτέλεσμα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας να κηρύξει το ξέσπασμα ως Έκτακτη Ανάγκη για τη Δημόσια Υγεία (PHEIC). Στις 11 Μαρτίου ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας δημοσίευσε ότι ο πλανήτης βρισκόταν σε κατάσταση πανδημίας (Al-Kasasbeh, 2022).

Στις 31 Ιανουαρίου η Ιταλία είχε τις πρώτες επιβεβαιωμένες μολύνσεις σε δύο τουρίστες από την Κίνα. Στις 19 Μαρτίου η Ιταλία ξεπέρασε την Κίνα ως η χώρα με τους περισσότερους αναφερόμενους θανάτους. Μέχρι τις 26 Μαρτίου οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν ξεπεράσει την Κίνα και την Ιταλία ως η χώρα με τον υψηλότερο αριθμό επιβεβαιωμένων λοιμώξεων. Η γονιδιωματική ανάλυση έδειξε ότι η πλειονότητα των επιβεβαιωμένων λοιμώξεων στη Νέα Υόρκη προήλθε από την Ευρώπη και όχι απευθείας από την Ασία (Al-Kasasbeh, 2022). Ο έλεγχος προηγούμενων δειγμάτων αποκάλυψε ένα άτομο που είχε μολυνθεί στη Γαλλία στις 27 Δεκεμβρίου 2019 και ένα άτομο στις Ηνωμένες Πολιτείες που πέθανε από τη νόσο στις 6 Φεβρουαρίου. Τον Απρίλιο η Ρωσία έστειλε ένα αεροπλάνο με ιατρική βοήθεια στις Ηνωμένες Πολιτείες. Τον Οκτώβριο ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανέφερε ότι ένας

στους δέκα ανθρώπους σε όλο τον κόσμο μπορεί να έχει μολυνθεί ή 780 εκατομμύρια άνθρωποι ενώ, μόνο 35 εκατομμύρια μολύνσεις είχαν επιβεβαιωθεί (Pora et al., 2022).

Στις 9 Νοεμβρίου η Pfizer δημοσίευσε τα αποτελέσματα δοκιμών για ένα υποψήφιο εμβόλιο που έδειξαν αποτελεσματικότητα της τάξεως του 90% έναντι της μόλυνσης. Εκείνη την ημέρα, η Novavax μπήκε σε μια εφαρμογή FDA Fast Track για το εμβόλιο της. Στις 14 Δεκεμβρίου ο κυβερνητικός οργανισμός Public Health England ανέφερε ότι μια παραλλαγή είχε ανακαλυφθεί στα νοτιοανατολικά του Ηνωμένου Βασιλείου, κυρίως στο Κεντ. Η παραλλαγή που αργότερα ονομάστηκε <<Alpha>>, έδειξε αλλαγές στην πρωτεΐνη ακίδας που θα μπορούσαν να είναι πιο μολυσματική. Μέχρι τις 13 Δεκεμβρίου είχαν επιβεβαιωθεί 1.108 μολύνσεις. Στις 4 Φεβρουαρίου 2020 ο υπουργός Υγείας και Ανθρωπίνων Υπηρεσιών των ΗΠΑ, Alex Azar, παραιτήθηκε από την ευθύνη για τους κατασκευαστές εμβολίων (Sardelis, 2022).

1.4.3 Η κατάσταση το 2021

Στις 2 Ιανουαρίου η παραλλαγή Alpha που ανακαλύφθηκε για πρώτη φορά στο Ηνωμένο Βασίλειο είχε εντοπιστεί σε 33 χώρες. Στις 6 Ιανουαρίου η παραλλαγή Gamma εντοπίστηκε για πρώτη φορά σε Ιάπωνες ταξιδιώτες που επέστρεφαν από τη Βραζιλία. Στις 29 Ιανουαρίου αναφέρθηκε ότι το εμβόλιο Novavax ήταν 49% αποτελεσματικό έναντι της παραλλαγής Beta σε μια κλινική δοκιμή στη Νότια Αφρική. Το εμβόλιο CoronaVac αναφέρθηκε ότι είναι 50,4% αποτελεσματικό σε μια κλινική δοκιμή στη Βραζιλία (Alexandridi et al., 2022). Στις 12 Μαρτίου αρκετές χώρες σταμάτησαν τη χρήση του εμβολίου Oxford-AstraZeneca για τον COVID-19 λόγω προβλημάτων πήξης του αίματος ειδικά, της θρόμβωσης του εγκεφαλικού φλεβικού κόλπου (CVST). Στις 20 Μαρτίου ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων δεν βρήκαν καμία σχέση με την θρόμβωση με αποτέλεσμα, πολλές χώρες να επαναλάβουν το εμβόλιο. Τον Μάρτιο ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανέφερε ότι ο ξενιστής ζώων ήταν η πιο πιθανή προέλευση χωρίς να αποκλείει άλλες πιθανότητες (Garzillo et al., 2022).

Η παραλλαγή Delta αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά στην Ινδία. Στα μέσα Απριλίου η παραλλαγή εντοπίστηκε για πρώτη φορά στο Ηνωμένο Βασίλειο και δύο μήνες αργότερα είχε μεταστάσει σε ένα τρίτο κύμα εκεί αναγκάζοντας την κυβέρνηση να καθυστερήσει την

επαναλειτουργία που είχε αρχικά προγραμματιστεί για τον Ιούνιο. Στις 10 Νοεμβρίου η Γερμανία ενημέρωσε κατά του εμβολίου Moderna για άτομα κάτω των 30 ετών. Στις 24 Νοεμβρίου η παραλλαγή Omicron εντοπίστηκε στη Νότια Αφρική. Λίγες μέρες αργότερα ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας το ανακήρυξε ως παραλλαγή ανησυχίας. Η νέα παραλλαγή ήταν πιο μολυσματική από την παραλλαγή Delta (Kumar et al., 2022).

1.4.4 Η κατάσταση το 2022

Την 1η Ιανουαρίου η Ευρώπη ξεπέρασε τα 100 εκατομμύρια κρούσματα εν μέσω αύξησης της παραλλαγής Omicron. Στις 14 Ιανουαρίου ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας συνέστησε δύο νέες θεραπείες το Baricitinib και το Sotrovimab (αν και υπό όρους). Στις 24 Ιανουαρίου αναφέρθηκε ότι περίπου το 57% του κόσμου είχε μολυνθεί από τον COVID-19 σύμφωνα με το Μοντέλο Μετρήσεων και Αξιολόγησης του Ινστιτούτου Υγείας. Στις 6 Μαρτίου αναφέρθηκε ότι ο συνολικός αριθμός θανάτων παγκοσμίως είχε ξεπεράσει τα 6 εκατομμύρια άτομα από την έναρξη της πανδημίας. Τέλος, στις 6 Ιουλίου αναφέρθηκε ότι οι υποπαραλλαγές B.4 και B.5 της παραλλαγής Omicron εξαπλώθηκαν παγκοσμίως (Biancolella et al., 2022).

1.5 Εθνικές ανταποκρίσεις

Οι εθνικές αντιδράσεις κυμαίνονταν από αυστηρές απαγορεύσεις εισόδου και εξόδου έως εκστρατείες δημόσιας εκπαίδευσης. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας συνέστησε ότι οι απαγορεύσεις κυκλοφορίας και τα lockdown θα πρέπει να είναι βραχυπρόθεσμα μέτρα για την αναδιοργάνωση, την ανασυγκρότηση, την εξισορρόπηση των πόρων και την προστασία του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Στις 26 Μαρτίου 2020 1,7 δισεκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο βρίσκονταν υπό κάποια μορφή lockdown. Αυτό αυξήθηκε σε 3,9 δισεκατομμύρια ανθρώπους την πρώτη εβδομάδα του Απριλίου περισσότερο από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού (Boiral et al., 2021).

1.5.1 Ασία

Η κορύφωση της εξάπλωσης του ιού στην Ασία είχε φτάσει την ίδια στιγμή και στο ίδιο επίπεδο με τον κόσμο συνολικά τον Μάιο του 2021. Ωστόσο, σωρευτικά είχαν βιώσει μόνο το ήμισυ του παγκόσμιου μέσου όρου. Η Κίνα επέλεξε τον περιορισμό επιβάλλοντας αυστηρά lockdown για την εξάλειψη της εξάπλωσης. Τα εμβόλια που διανεμήθηκαν στην Κίνα περιελάμβαναν τα BIBP, WIBP και CoronaVac. Αναφέρθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2021 ότι η Κίνα είχε εμβολιάσει 1,162 δισεκατομμύρια πολίτες της, ή το 82,5% του συνολικού πληθυσμού της χώρας κατά του COVID-19 (Barai & Dhar, 2021).

Κατά το αρχικό ξέσπασμα, πολλές πηγές αμφισβήτησαν την ακρίβεια των απολογισμών θανάτων στην Κίνα, με ορισμένες να υποδηλώνουν σκόπιμη καταστολή δεδομένων. Η μεγάλης κλίμακας υιοθέτηση του Zero-COVID από την Κίνα περιείχε σε μεγάλο βαθμό το πρώτο κύμα λοιμώξεων της νόσου, με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες να συμφωνούν με την ακρίβεια των αριθμών μόλυνσης και των θανάτων στην Κίνα από το αρχικό ξέσπασμα. Η Κίνα είναι σχεδόν μόνη στην επιδίωξη μιας πολιτικής Zero-Covid για την καταπολέμηση του συνεχιζόμενου κύματος μολύνσεων λόγω της παραλλαγής Omicron το 2022 (Sammut, 2022).

Το πρώτο κρούσμα στην Ινδία αναφέρθηκε στις 30 Ιανουαρίου 2020. Η Ινδία διέταξε ένα lockdown σε εθνικό επίπεδο από τις 24 Μαρτίου 2020, με σταδιακή άρση των μέτρων από την 1η Ιουνίου 2020. Έξι πόλεις αντιπροσώπευαν περίπου τις μισές περιπτώσεις (Βομβάη, Δελχί, Αχμενταμπάντ, Chennai, Pune και Καλκούτα). Μετά το lockdown, η κυβέρνηση της Ινδίας εισήγαγε μια εφαρμογή παρακολούθησης επαφών που ονομάζεται Arogya Setu για να βοηθήσει τις αρχές να διαχειρίζονται τον εντοπισμό ατόμων (Parsoya & Perwej, 2021). Αργότερα αυτή η εφαρμογή χρησιμοποιήθηκε επίσης, για ένα πρόγραμμα διαχείρισης εμβολιασμού. Το πρόγραμμα εμβολιασμού της Ινδίας θεωρήθηκε το μεγαλύτερο και το πιο επιτυχημένο στον κόσμο με πάνω από 90% των πολιτών να λαμβάνουν την πρώτη δόση και ένα άλλο 65% να λαμβάνουν τη δεύτερη δόση. Ένα δεύτερο κύμα έπληξε την Ινδία τον Απρίλιο του 2021 πιέζοντας τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης. Στις 21 Οκτωβρίου 2021 αναφέρθηκε ότι η χώρα είχε ξεπεράσει τους 1 δισεκατομμύριο εμβολιασμούς (Kumar et al., 2022).

Το Ιράν ανέφερε τα πρώτα του επιβεβαιωμένα κρούσματα στις 19 Φεβρουαρίου 2020 στο Qom. Τα πρώιμα μέτρα περιελάμβαναν την ακύρωση συναυλιών και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων, προσευχές της Παρασκευής και διακοπές λειτουργίας της εκπαίδευσης. Το Ιράν

έγινε κέντρο της πανδημίας τον Φεβρουάριο του 2020. Περισσότερες από δέκα χώρες είχαν εντοπίσει τα κρούσματα τους στο Ιράν έως τις 28 Φεβρουαρίου υποδεικνύοντας μια πιο σοβαρή εστία από τα 388 που αναφέρθηκαν. Το ιρανικό κοινοβούλιο έκλεισε αφού 23 από τα 290 μέλη του βρέθηκαν θετικά στις 3 Μαρτίου 2020. Τουλάχιστον δώδεκα εν ενεργεία ή πρώην Ιρανοί πολιτικοί και κυβερνητικοί αξιωματούχοι είχαν πεθάνει έως τις 17 Μαρτίου 2020. Μέχρι τον Αύγουστο του 2021 το πέμπτο κύμα της πανδημίας κορυφώθηκε με περισσότερους από 400 θανάτους σε 1 ημέρα (Datta et al., 2022).

Ο COVID-19 επιβεβαιώθηκε στη Νότια Κορέα στις 20 Ιανουαρίου 2020. Οι στρατιωτικές βάσεις τέθηκαν σε καραντίνα αφού οι δοκιμές έδειξαν τρεις μολυσμένους στρατιώτες. Η Νότια Κορέα εισήγαγε αυτό που τότε θεωρούνταν το μεγαλύτερο και καλύτερα οργανωμένο πρόγραμμα στον κόσμο σχετικά με το προσυμπτωματικό έλεγχο, την ιχνηλάτηση και τη καραντίνα των ατόμων, απομονώνοντας μολυσμένους ανθρώπους. Οι μέθοδοι ελέγχου περιελάμβαναν την υποχρεωτική αυτο-αναφορά από νέες διεθνείς αφίξεις μέσω εφαρμογών για κινητά, σε συνδυασμό με δοκιμές μέσω οδήγησης και αύξηση της ικανότητας δοκιμών σε 20.000 άτομα/ημέρα. Παρά τις ορισμένες πρώιμες επικρίσεις το πρόγραμμα της Νότιας Κορέας θεωρήθηκε επιτυχημένο στον έλεγχο της πανδημίας χωρίς να τεθούν σε καραντίνα ολόκληρες πόλεις (Biancolella et al., 2022).

1.5.2 Ευρώπη

Η παγκόσμια πανδημία του COVID-19 έφτασε στην Ευρώπη με το πρώτο της επιβεβαιωμένο κρούσμα στο Μπορντό της Γαλλίας στις 24 Ιανουαρίου 2020. Στη συνέχεια, εξαπλώθηκε ευρέως σε ολόκληρη την ήπειρο. Μέχρι τις 17 Μαρτίου 2020 κάθε χώρα στην Ευρώπη είχε επιβεβαιώσει ένα κρούσμα και όλες ανέφεραν τουλάχιστον έναν θάνατο, με εξαίρεση την Πόλη του Βατικανού. Η Ιταλία ήταν το πρώτο ευρωπαϊκό έθνος που γνώρισε μεγάλη έξαρση κρουσμάτων στις αρχές του 2020 και έγινε η πρώτη χώρα παγκοσμίως που εισήγαγε εθνικό lockdown (Sohrabi et al., 2021). Έως τις 13 Μαρτίου 2020 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακήρυξε την Ευρώπη το επίκεντρο της πανδημίας και παρέμεινε έτσι έως ότου ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακοίνωσε ότι ξεπεράστηκε από τη Νότια Αμερική στις 22 Μαΐου. Μέχρι τις 18 Μαρτίου 2020 περισσότεροι από 250 εκατομμύρια άνθρωποι βρισκόνταν σε lockdown στην Ευρώπη. Παρά την ανάπτυξη των εμβολίων για την

αντιμετώπιση του COVID-19 η Ευρώπη έγινε το επίκεντρο της πανδημίας για άλλη μια φορά στα τέλη του 2021 (Sardelis, 2022).

Το ιταλικό ξέσπασμα ξεκίνησε στις 31 Ιανουαρίου 2020 όταν δύο Κινέζοι τουρίστες βρέθηκαν θετικοί στον SARS-CoV-2 στη Ρώμη. Τα κρούσματα άρχισαν να αυξάνονται απότομα γεγονός, το οποίο ώθησε την κυβέρνηση να αναστείλει τις πτήσεις από και προς την Κίνα και να κηρύξει κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Στις 22 Φεβρουαρίου 2020 το Υπουργικό Συμβούλιο ανακοίνωσε ένα νέο νομοθετικό διάταγμα για τον περιορισμό της πανδημίας συμπεριλαμβανομένης της καραντίνας περισσότερων από 50.000 ανθρώπων στη βόρεια Ιταλία. Στις 4 Μαρτίου η ιταλική κυβέρνηση διέταξε να κλείσουν τα σχολεία και τα πανεπιστήμια καθώς η Ιταλία έφτασε τους 100 θανάτους (Al-Kasasbeh, 2022).

Ο αθλητισμός ανεστάλη εντελώς για τουλάχιστον ένα μήνα. Στις 11 Μαρτίου ο Κόντε σταμάτησε σχεδόν κάθε εμπορική δραστηριότητα εκτός από τα σουπερμάρκετ και τα φαρμακεία. Στις 19 Μαρτίου η Ιταλία ξεπέρασε την Κίνα ως η χώρα με τους περισσότερους θανάτους που σχετίστηκαν με τον COVID-19. Στις 19 Απριλίου το πρώτο κύμα υποχώρησε καθώς οι θάνατοι μειώθηκαν σε 433. Στις 13 Οκτωβρίου η ιταλική κυβέρνηση εξέδωσε και πάλι περιοριστικούς κανόνες για να περιορίσει το δεύτερο κύμα. Στις 10 Νοεμβρίου η Ιταλία ξεπέρασε το 1 εκατομμύριο επιβεβαιωμένες λοιμώξεις. Στις 23 Νοεμβρίου αναφέρθηκε ότι το δεύτερο κύμα του ιού είχε οδηγήσει ορισμένα νοσοκομεία να σταματήσουν να δέχονται ασθενείς (Sohrabi et al., 2021).

Ο ιός επιβεβαιώθηκε για πρώτη φορά ότι εξαπλώθηκε στην Ισπανία στις 31 Ιανουαρίου 2020 όταν ένας Γερμανός τουρίστας βρέθηκε θετικός στον SARS-CoV-2 στη Λα Γκόμερα των Καναρίων Νήσων. Η εκ των υστέρων γενετική ανάλυση έδειξε ότι τουλάχιστον 15 στελέχη του ιού είχαν εισαχθεί και η μετάδοση στην κοινότητα άρχισε στα μέσα Φεβρουαρίου. Στις 29 Μαρτίου ανακοινώθηκε, ότι αρχής γενομένης από την επόμενη μέρα όλοι οι μη απαραίτητοι εργαζόμενοι θα παρέμεναν στο σπίτι για τις επόμενες 14 ημέρες. Ο αριθμός των κρουσμάτων αυξήθηκε ξανά τον Ιούλιο σε ορισμένες πόλεις όπως: η Βαρκελώνη, η Σαραγόσα και η Μαδρίτη γεγονός που οδήγησε σε εκ νέου επιβολή ορισμένων περιορισμών αλλά όχι σε εθνικό lockdown. Μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2021 η Ισπανία ήταν μια από τις χώρες με το υψηλότερο ποσοστό του πληθυσμού της που εμβολιάστηκε (76% πλήρως εμβολιασμένοι και 79% με την πρώτη δόση) ενώ ήταν επίσης, μία από τις χώρες που ήταν περισσότερο υπέρ των εμβολίων κατά του COVID-19 (σχεδόν το 94% του πληθυσμού της

ήταν ήδη εμβολιασμένο ή ήθελε να εμβολιαστεί). Ωστόσο, από τις 21 Ιανουαρίου 2022, το ποσοστό αυτό είχε αυξηθεί μόνο στο 80,6%. Η Ιταλία κατατάσσεται δεύτερη με 75% (Biancolella et al., 2022).

Η Σουηδία διέφερε από τις περισσότερες άλλες ευρωπαϊκές χώρες στο ότι παρέμενε ως επί το πλείστον ανοιχτή χωρίς να εφαρμόσει κάποιο είδους lockdown. Σύμφωνα με το Σουηδικό Σύνταγμα, ο Οργανισμός Δημόσιας Υγείας της Σουηδίας έχει αυτονομία που αποτρέπει την πολιτική παρέμβαση και ο οργανισμός ανακοίνωσε ότι δεν θα εφαρμοστεί κάποιο είδος lockdown. Η σουηδική στρατηγική επικεντρώθηκε σε μακροπρόθεσμα μέτρα, με βάση την υπόθεση ότι μετά το lockdown ο ιός θα συνέχιζε να εξαπλώνεται, με το ίδιο αποτέλεσμα. Μέχρι τα τέλη Ιουνίου, η Σουηδία δεν είχε πλέον υπερβολική θνησιμότητα (Garzillo et al., 2022).

Η αποκέντρωση στο Ηνωμένο Βασίλειο σήμαινε ότι καθεμία από τις 4 πολιτείες του ανέπτυξε τη δική της ανταπόκριση. Οι περιορισμοί της Αγγλίας ήταν μικρότερης διάρκειας από τις άλλες χώρες. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου άρχισε να επιβάλλει μέτρα κοινωνικής απόστασης και καραντίνας στις 18 Μαρτίου 2020. Στις 16 Μαρτίου ο Πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον συμβούλεψε κατά των μη ουσιαστών ταξιδιών και των κοινωνικών επαφών επαινώντας την εργασία από το σπίτι και αποφεύγοντας χώρους λόγου χάρη παμπ, εστιατόρια και θέατρα. Στις 20 Μαρτίου η κυβέρνηση διέταξε να κλείσουν όλα τα κέντρα αναψυχής και υποσχέθηκε να αποτρέψει την ανεργία. Στις 23 Μαρτίου ο Μπόρις Τζόνσον απαγόρευσε τις συγκεντρώσεις και περιορίσε τα μη απαραίτητα ταξίδια και τις υπαίθριες δραστηριότητες (Boiral et al., 2021).

Σε αντίθεση με προηγούμενα μέτρα, αυτοί οι περιορισμοί επιβάλλονταν από την αστυνομία μέσω προστίμων και ποινών. Οι περισσότερες μη βασικές επιχειρήσεις διατάχθηκαν να κλείσουν. Στις 24 Απριλίου 2020 αναφέρθηκε ότι μια πολλά υποσχόμενη δοκιμή εμβολίου είχε ξεκινήσει στην Αγγλία. Η κυβέρνηση της Αγγλίας υποσχέθηκε περισσότερα από 50 εκατομμύρια στερλίνες για την έρευνα σχετικά με το εμβόλιο. Στις 16 Απριλίου 2020 αναφέρθηκε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο θα είχε πρώτη πρόσβαση στο εμβόλιο της Οξφόρδης λόγω προηγούμενης σύμβασης της. Εάν η δοκιμή ήταν επιτυχής, θα ήταν διαθέσιμες περίπου 30 εκατομμύρια δόσεις. Στις 2 Δεκεμβρίου 2020 το Ηνωμένο Βασίλειο έγινε η πρώτη ανεπτυγμένη χώρα που ενέκρινε το εμβόλιο Pfizer. Ήταν άμεσα διαθέσιμες 800.000 δόσεις για χρήση (Parsoya & Perwej, 2021).

1.5.3 Βόρεια και Νότια Αμερική

Ο ιός έφτασε στις Ηνωμένες Πολιτείες στις 13 Ιανουαρίου 2020. Τα κρούσματα αναφέρθηκαν σε όλες τις χώρες της Βόρειας Αμερικής μετά την επιβεβαίωση ενός κρούσματος στον Άγιο Χριστόφορο και Νέβις (χώρα στην Καραϊβική) στις 25 Μαρτίου και σε όλα τα εδάφη της Βόρειας Αμερικής αφού το Βonaire επιβεβαίωσε ένα κρούσμα στις 16 Απριλίου (Gavrila-Ardelean et al., 2020).

Περίπου 94.190.979 επιβεβαιωμένα κρούσματα έχουν αναφερθεί στις Ηνωμένες Πολιτείες με 1.043.840 θανάτους τους περισσότερους από οποιαδήποτε χώρα και τη δέκατη ένατη υψηλότερη κατά κεφαλήν χώρα με κρούσματα παγκοσμίως. Το COVID-19 είναι η πιο θανατηφόρα πανδημία στην ιστορία των ΗΠΑ, καθώς ήταν η τρίτη κύρια αιτία θανάτου στις ΗΠΑ το 2020 πίσω από τις καρδιακές παθήσεις και τον καρκίνο. Από το 2019 έως το 2020 το προσδόκιμο ζωής στις ΗΠΑ μειώθηκε κατά 3 χρόνια για τους Ισπανοαμερικανούς, 2,9 χρόνια για τους Αφροαμερικανούς και 1,2 χρόνια για τους λευκούς Αμερικανούς. Αυτές οι επιπτώσεις παραμένουν καθώς οι θάνατοι στις ΗΠΑ λόγω του COVID-19 το 2021 ξεπέρασαν αυτούς του 2020. Στις Ηνωμένες Πολιτείες τα εμβόλια για τον COVID-19 έγιναν διαθέσιμα τον Δεκέμβριο του 2020 υπό επείγουσα χρήση ξεκινώντας το εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμού με το πρώτο εμβόλιο που εγκρίθηκε επίσημα από τον Οργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA) στις 23 Αυγούστου 2021 (Banoun, 2022).

Τον Μάρτιο του 2020 καθώς επιβεβαιώθηκαν περιπτώσεις μετάδοσης από την κοινότητα σε όλο τον Καναδά όλες οι επαρχίες και οι περιοχές κήρυξαν κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Επαρχίες και περιοχές εφάρμοσαν σε διαφορετικό βαθμό lockdown σε σχολεία και παιδικούς σταθμούς, απαγορεύσεις συγκεντρώσεων, κλείσιμο μη απαραίτητων επιχειρήσεων και περιορισμούς εισόδου και εξόδου από την χώρα. Ο Καναδάς περιόρισε αυστηρά την πρόσβαση στα σύνορα του αποκλείοντας τους ταξιδιώτες από όλες τις χώρες με ορισμένες εξαιρέσεις. Τα κρούσματα αυξήθηκαν σε ολόκληρο τον Καναδά ιδίως στις επαρχίες της Βρετανικής Κολομβίας, της Αλμπέρτα, του Κεμπέκ και του Οντάριο, με το σχηματισμό του Atlantic Bubble, μιας περιοχής περιορισμένης κυκλοφορίας της χώρας (που αποτελείται από τις τέσσερις επαρχίες του Ατλαντικού). Τα πιστοποιητικά εμβολίων υιοθετήθηκαν σε όλες τις επαρχίες και σε δύο από αυτές τις περιοχές (Barai & Dhar, 2021).

Η πανδημία COVID-19 επιβεβαιώθηκε ότι έφτασε στη Νότια Αμερική στις 26 Φεβρουαρίου 2020 όταν η Βραζιλία επιβεβαίωσε ένα κρούσμα στο Σάο Πάολο. Μέχρι τις 3 Απριλίου όλες οι χώρες και οι επαρχίες στη Νότια Αμερική είχαν καταγράψει τουλάχιστον ένα κρούσμα. Στις 13 Μαΐου 2020 αναφέρθηκε ότι η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική είχαν αναφέρει πάνω από 400.000 περιπτώσεις κρουσμάτων από τον COVID-19 με 23.091 θανάτους. Στις 22 Μαΐου 2020 επικαλούμενη την ταχεία αύξηση των κρουσμάτων στη Βραζιλία, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακήρυξε τη Νότια Αμερική το επίκεντρο της πανδημίας. Μέχρι τις 16 Ιουλίου 2021 η Νότια Αμερική είχε καταγράψει 34.359.631 επιβεβαιωμένα κρούσματα και 1.047.229 θανάτους από COVID-19. Λόγω έλλειψης δοκιμών και ιατρικών εγκαταστάσεων πιστεύεται, ότι το ξέσπασμα ήταν πολύ μεγαλύτερο από ότι έδειξαν οι επίσημοι αριθμοί (Sammut, 2022).

Ο ιός επιβεβαιώθηκε ότι εξαπλώθηκε στη Βραζιλία στις 25 Φεβρουαρίου 2020 όταν ένας άνδρας από το Σάο Πάολο που είχε ταξιδέψει στην Ιταλία βρέθηκε θετικός στον ιό. Η ασθένεια είχε εξαπλωθεί σε όλες τις ομοσπονδιακές μονάδες της Βραζιλίας έως τις 21 Μαρτίου. Στις 19 Ιουνίου 2020 η χώρα ανέφερε ότι τα κρούσματα έφτασαν το 1 εκατομμύριο και σχεδόν 49.000 θάνατοι. Μία εκτίμηση της υποαναφοράς ήταν το 22,62% της συνολικής αναφερόμενης θνησιμότητας από COVID-19 το 2020. Από τις 29 Αυγούστου 2022 η Βραζιλία με 34.368.909 επιβεβαιωμένα κρούσματα και 683.397 θανάτους κατέγραψε τον τρίτο υψηλότερο αριθμό επιβεβαιωμένων κρουσμάτων και τον δεύτερο υψηλότερο αριθμό θανάτων από COVID-19 στον κόσμο πίσω μόνο από αυτούς των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ινδίας (Al-Kasasbeh, 2022).

1.5.4 Αφρική

Η πανδημία του COVID-19 επιβεβαιώθηκε στην Αφρική στις 14 Φεβρουαρίου 2020 με το πρώτο επιβεβαιωμένο κρούσμα να ανακοινώνεται στην Αίγυπτο. Το πρώτο επιβεβαιωμένο κρούσμα στην υποσαχάρια Αφρική ανακοινώθηκε στη Νιγηρία στα τέλη Φεβρουαρίου 2020. Μέσα σε τρεις μήνες ο ιός είχε εξαπλωθεί σε ολόκληρη την ήπειρο καθώς το Λεσότο το τελευταίο αφρικανικό κυρίαρχο κράτος που παρέμεινε απαλλαγμένο από τον ιό ανέφερε ένα κρούσμα στις 13 Μαΐου 2020. Μέχρι τις 26 Μαΐου φαινόταν ότι οι περισσότερες αφρικανικές χώρες αντιμετώπιζαν κοινοτική μετάδοση, αν και η ικανότητα δοκιμών ήταν περιορισμένη. Τα περισσότερα από τα ταυτοποιημένα εισαγόμενα κρούσματα έφτασαν από την Ευρώπη και

τις Ηνωμένες Πολιτείες και όχι από την Κίνα όπου προήλθε ο ιός. Πολλά προληπτικά μέτρα έχουν εφαρμοστεί από διάφορες χώρες της Αφρικής συμπεριλαμβανομένων των ταξιδιωτικών περιορισμών, των ακυρώσεων των πτήσεων και των ακυρώσεων των εκδηλώσεων (Boiral et al., 2021).

Στις αρχές Ιουνίου του 2021 η Αφρική αντιμετώπισε ένα τρίτο κύμα λοιμώξεων από COVID-19 με τα κρούσματα να αυξάνονται σε 14 χώρες. Μέχρι τις 4 Ιουλίου η ήπειρος κατέγραψε περισσότερα από 251.000 νέα κρούσματα COVID-19 αύξηση 20% σε σχέση με την προηγούμενη εβδομάδα και αύξηση 12% από την κορύφωση του Ιανουαρίου. Περισσότερες από δεκαέξι αφρικανικές χώρες, συμπεριλαμβανομένων του Μαλάουι και της Σενεγάλης κατέγραψαν αύξηση στα νέα κρούσματα. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας την χαρακτήρισε ως τη «Χειρότερη Εβδομάδα Πανδημίας ποτέ» της Αφρικής (Garzillo et al., 2022).

1.5.5 Ωκεανία και Ανταρκτική

Η πανδημία του COVID-19 επιβεβαιώθηκε ότι έφτασε στην Ωκεανία στις 25 Ιανουαρίου 2020 με το πρώτο επιβεβαιωμένο κρούσμα που αναφέρθηκε στη Μελβούρνη της Αυστραλίας. Έκτοτε εξαπλώθηκε και σε άλλα μέρη της περιοχής, αν και πολλά μικρά νησιωτικά έθνη του Ειρηνικού απέφυγαν εκείνη την περίοδο το ξέσπασμα κλείνοντας τα διεθνή τους σύνορα. Δύο κυρίαρχα κράτη της Ωκεανίας (Ναούρου και Τουβαλού) και ένα εξαρτημένο κράτος (Νήσοι Κουκ) δεν ανέφεραν ενεργό κρούσμα. Η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία έλαβαν επαίνους για τον χειρισμό της πανδημίας σε σύγκριση με άλλα δυτικά έθνη με τη Νέα Ζηλανδία και κάθε πολιτεία στην Αυστραλία να εξαλείφουν όλη την κοινοτική μετάδοση του ιού αρκετές φορές ακόμη και μετά την επανεισαγωγή τους στην κοινότητα (Sardelis, 2022). Ως αποτέλεσμα της υψηλής μεταδοτικότητας της παραλλαγής Delta, ωστόσο, μέχρι τον Αύγουστο του 2021 οι αυστραλιανές πολιτείες της Νέας Νότιας Ουαλίας και της Βικτώριας είχαν παραδεχτεί την ήττα στις προσπάθειες τους για την περαιτέρω εξάπλωση. Στις αρχές Οκτωβρίου του 2021 η Νέα Ζηλανδία εγκατέλειψε επίσης, τη στρατηγική της εξάπλωσης. Τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο μετά από προσπάθειες εμβολιασμού οι υπόλοιπες πολιτείες της Αυστραλίας εξαιρουμένης της Δυτικής Αυστραλίας εγκατέλειψαν οικειοθελώς το COVID-zero για να ανοίξουν τα κρατικά και διεθνή σύνορα (Alexandridi et al., 2022).

Τα ανοιχτά σύνορα επέτρεψαν στην παραλλαγή Omicron του COVID-19 να εισέλθει γρήγορα και τα κρούσματα στη συνέχεια ξεπέρασαν τα 120.000 την ημέρα. Στις αρχές Μαρτίου του 2021 με κρούσματα που ξεπερνούσαν τα 1000 την ημέρα η Δυτική Αυστραλία παραδέχτηκε την ήττα της στη στρατηγική εξάπλωσης της και άνοιξε τα σύνορα αφού προηγουμένως καθυστέρησε το εκ νέου άνοιγμα λόγω της παραλλαγής Omicron. Παρά τα κρούσματα ρεκόρ οι αυστραλιανές δικαιοδοσίες κατάργησαν σιγά-σιγά περιορισμούς όπως η κοντινή επαφή, η χρήση μάσκας και τα όρια πυκνότητας, με τη Δυτική Αυστραλία να είναι η τελευταία περιοχή που κατάργησε τους περιορισμούς στις 26 Απριλίου. Λόγω της απομακρυσμένης περιοχής και του αραιού πληθυσμού της η Ανταρκτική ήταν η τελευταία ήπειρος που είχε επιβεβαιωμένα κρούσματα COVID-19 και ήταν μία από τις τελευταίες περιοχές του κόσμου που επλήγησαν άμεσα από την πανδημία. Τα πρώτα κρούσματα αναφέρθηκαν τον Δεκέμβριο του 2020 σχεδόν ένα χρόνο μετά τον εντοπισμό των πρώτων κρουσμάτων COVID-19 στην Κίνα. Τουλάχιστον 36 άτομα επιβεβαιώθηκαν ότι έχουν μολυνθεί (Pora et al., 2022).

1.6 Άλλου είδους ανταποκρίσεις

Η πανδημία συγκλόνισε την παγκόσμια οικονομία, με ιδιαίτερα σοβαρές οικονομικές ζημιές στις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ευρώπη και τη Λατινική Αμερική. Μια έκθεση από τις αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών τον Απρίλιο του 2021 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «οι προσπάθειες περιορισμού και διαχείρισης του ιού ενίσχυσαν τις εθνικιστικές τάσεις παγκοσμίως, καθώς ορισμένα κράτη στράφηκαν προς τα μέσα για να προστατεύσουν τους πολίτες τους και μερικές φορές έριχναν την ευθύνη σε περιθωριοποιημένες ομάδες». Ο COVID-19 αναζωπύρωσε τον κομματισμό και την πόλωση σε όλο τον κόσμο καθώς ξέσπασαν επιχειρήματα σχετικά με το πώς πρέπει να αντιδράσει ο κόσμος. Το διεθνές εμπόριο διαταράχθηκε εν μέσω του σχηματισμού θυλάκων απαγορεύσεων εισόδου (Biancolella et al., 2022).

Περιορισμοί ταξιδιών

Η πανδημία οδήγησε πολλές χώρες και περιοχές να επιβάλουν καραντίνα, απαγορεύσεις εισόδου ή άλλους περιορισμούς είτε για τους πολίτες και τους πρόσφατους ταξιδιώτες στις πληγείσες περιοχές είτε για όλους τους ταξιδιώτες. Ο ταξιδιωτικός τομέας κατέρρευσε σε

παγκόσμια κλίμακα βλάπτοντας και άλλους τουριστικούς και όχι μόνο τομείς. Η αποτελεσματικότητα των ταξιδιωτικών περιορισμών αμφισβητήθηκε καθώς ο ιός εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο. Μια μελέτη διαπίστωσε ότι οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί επηρέασαν σε μέτριο βαθμό την αρχική εξάπλωση, αλλά θα υπήρχε μεγαλύτερη επιτυχία εάν συνδυάζονταν με άλλα μέτρα πρόληψης και ελέγχου των λοιμώξεων. Οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι «οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί είναι πιο χρήσιμοι στην πρόωμη και όψιμη φάση μιας πανδημίας» και «οι περιορισμοί στα ταξίδια από τη Γουχάν δυστυχώς ήρθαν πολύ αργά». Η Ευρωπαϊκή Ένωση απέρριψε την ιδέα της αναστολής της ελεύθερης ζώνης ταξιδιών του Σένγκεν (Baloch et al., 2020).

Επαναπατρισμός αλλοδαπών πολιτών

Σε αρκετές χώρες οι πολίτες και το διπλωματικό προσωπικό από τη Γουχάν και τα περίχωρα επαναπατρίστηκαν κυρίως μέσω πτήσεων τσάρτερ. Ο Καναδάς, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ιαπωνία, η Ινδία, η Σρι Λάνκα, η Αυστραλία, η Γαλλία, η Αργεντινή, η Γερμανία και η Ταϊλάνδη ήταν μεταξύ των πρώτων που πραγματοποίησαν τέτοιες ενέργειες. Η Βραζιλία και η Νέα Ζηλανδία κάλεσαν πίσω τους δικούς τους υπηκόους όπως και άλλα σημαντικά πρόσωπα. Στις 14 Μαρτίου η Νότια Αφρική επαναπάτρισε 112 Νοτιοαφρικανούς που βρέθηκαν αρνητικοί, ενώ τέσσερις που εμφάνισαν συμπτώματα έμειναν πίσω. Το Πακιστάν αρνήθηκε να επαναπατρίσει τους πολίτες του (Baloch et al., 2020).

Στις 15 Φεβρουαρίου οι ΗΠΑ ανακοίνωσαν ότι δεν θα έκαναν δεκτούς τους Αμερικανούς του κρουαζιερόπλοιου Diamond Princess, και στις 21 Φεβρουαρίου ο Καναδάς δεν δέχτηκε 129 Καναδούς που βρίσκονταν μέσα στο πλοίο. Στις αρχές Μαρτίου η ινδική κυβέρνηση άρχισε να επαναπατρίζει τους πολίτες της από το Ιράν, ενώ στις 20 Μαρτίου οι Ηνωμένες Πολιτείες άρχισαν να αποσύρουν ορισμένα στρατεύματα από το Ιράκ (Kaushik, 2020).

Ηνωμένα Έθνη

Τον Ιούνιο του 2020 ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών εγκαινίασε την Ολοκληρωμένη Απόκριση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στον COVID-19. Η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNSC) επικρίθηκε για την αργή της απόκριση ειδικά όσον αφορά την παγκόσμια κατάπαυση του πυρός του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, η οποία είχε ως στόχο να ανοίξει την ανθρωπιστική πρόσβαση στις ζώνες συγκρούσεων (Parsoya & Perwej, 2021).

Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας πρωτοστάτησε σε πρωτοβουλίες όπως το COVID-19 Solidarity Response Fund για τη συγκέντρωση χρημάτων για την αντιμετώπιση της πανδημίας το Task Force Supply Chain του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τον COVID-19 και τη δοκιμή αλληλεγγύης για τη διερεύνηση πιθανών επιλογών θεραπείας για την συγκεκριμένη ασθένεια. Το πρόγραμμα <<COVAX>> υπό την ηγεσία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, της συμμαχίας GAVI και του Συνασπισμού για Καινοτομίες Επιδημικής Ετοιμότητας (CEPI) είχε ως στόχο να επιταχύνει την ανάπτυξη, την κατασκευή και τη διανομή των εμβολίων του COVID-19 και να εγγυηθεί δίκαιη και ισότιμη πρόσβαση σε όλο τον κόσμο (Boiral et al., 2021).

Διαμαρτυρίες ενάντια στα κυβερνητικά μέτρα

Σε αρκετές χώρες οι διαμαρτυρίες αυξήθηκαν ενάντια σε περιορισμούς όπως τα lockdown. Μια μελέτη του Φεβρουαρίου 2021 διαπίστωσε ότι οι διαμαρτυρίες κατά των περιορισμών ήταν πιθανό να αυξήσουν άμεσα την εξάπλωση του ιού (Datta et al., 2022).

1.7 Επιπτώσεις

1.7.1 Οικονομικά

Η πανδημία και οι αντιδράσεις σε αυτήν έβλαψαν την παγκόσμια οικονομία. Στις 27 Φεβρουαρίου 2020 οι ανησυχίες για το ξέσπασμα συνέτριψαν τους χρηματιστηριακούς δείκτες των ΗΠΑ, οι οποίοι σημείωσαν τις μεγαλύτερες πτώσεις τους από την περίοδο της κρίσης του 2008. Ο τουρισμός κατέρρευσε λόγω των ταξιδιωτικών περιορισμών του κλεισίματος των δημόσιων χώρων, συμπεριλαμβανομένων των ταξιδιωτικών αξιοθέατων, και των συμβουλών των κυβερνήσεων κατά των ταξιδιών. Οι αεροπορικές εταιρείες ακύρωσαν πτήσεις, ενώ η βρετανική περιφερειακή αεροπορική εταιρεία Flybe κατέρρευσε. Η βιομηχανία των κρουαζιέρων γραμμής επλήγη σε μεγάλο βαθμό και οι σιδηροδρομικοί σταθμοί και τα λιμάνια των πορθμείων έκλεισαν. Η διεθνής αλληλογραφία σταμάτησε να διανέμετε ή καθυστερούσε σε μεγάλο βαθμό (Boiral et al., 2021).

Ο τομέας του λιανικού εμπορίου αντιμετώπισε μειώσεις στο ωράριο καταστημάτων ή κλεισίματος. Οι λιανοπωλητές στην Ευρώπη και τη Λατινική Αμερική αντιμετώπισαν μείωση της κυκλοφορίας κατά 40%. Οι λιανοπωλητές της Βόρειας Αμερικής και της Μέσης Ανατολής σημείωσαν πτώση της τάξεως του 50-60%. Τα εμπορικά κέντρα αντιμετώπισαν μείωση της τάξεως του 33-43% στην κίνηση των πεζών τον Μάρτιο σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο (Touzani et al., 2020). Οι διαχειριστές εμπορικών κέντρων σε όλο τον κόσμο αντιμετώπισαν το πρόβλημα αυξάνοντας τις συνθήκες υγιεινής εγκαθιστώντας θερμικούς σαρωτές για τον έλεγχο της θερμοκρασίας των πελατών και ακυρώνοντας εκδηλώσεις. Χάθηκαν εκατοντάδες εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Σύμφωνα με μια αναφορά του Yelp, περίπου το 60% των αμερικανικών επιχειρήσεων που έκλεισαν θα παραμείνουν μόνιμα κλειστές και στο κοντινό μέλλον. Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO) ανέφερε ότι το εισόδημα που παρήχθη κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2020 από την εργασία σε όλο τον κόσμο μειώθηκε κατά 10,7%, ή 3,5 τρισεκατομμύρια δολάρια (Paudel et al., 2020).

Ελλείψεις ανεφοδιασμού

Το ξέσπασμα της πανδημίας του COVID-19 επέφερε άδειασμα ειδών παντοπωλείου και συγκεκριμένα είδη πρώτης ανάγκης όπως τρόφιμα, χαρτί υγείας και εμφιαλωμένο νερό. Οι ελλείψεις ανεφοδιασμού οφείλονταν σε διακοπή λειτουργίας εργοστασίων και υλικοτεχνικής υποστήριξης ενώ οι ελλείψεις επιδεινώθηκαν από διακοπές της εφοδιαστικής αλυσίδας από το κλείσιμο εργοστασίων και λιμανιών και ελλείψεις του εργατικού δυναμικού (Sarda et al., 2020). Οι ελλείψεις συνεχίστηκαν καθώς οι διαχειριστές υποτίμησαν την ταχύτητα της οικονομικής ανάκαμψης μετά το αρχικό οικονομικό κραχ. Ο κλάδος της τεχνολογίας ειδικότερα, προειδοποίησε για καθυστερήσεις λόγω υποεκτίμησης της ζήτησης ημιαγωγών για οχήματα και άλλα προϊόντα. Σύμφωνα με τον Πρώην Υπουργό Εξωτερικών της Αιθιοπίας Adhanom του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, η ζήτηση για εξοπλισμό ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) αυξήθηκε σε μεγάλο βαθμό ωθώντας τις τιμές 20 φορές πάνω. Τα αποθέματα εξοπλισμού ατομικής προστασίας είχαν εξαντληθεί παντού (Baloch et al., 2020).

Τον Σεπτέμβριο του 2021 η Παγκόσμια Τράπεζα ανέφερε ότι οι τιμές των τροφίμων παρέμειναν γενικά σταθερές και οι προοπτικές προσφοράς επίσης παρέμειναν θετικές. Ωστόσο, οι φτωχότερες χώρες σημείωσαν απότομη αύξηση των τιμών των τροφίμων φτάνοντας στο υψηλότερο επίπεδο από την έναρξη της πανδημίας. Ο Δείκτης Τιμών Αγροτικών Εμπορευμάτων σταθεροποιήθηκε το τρίτο τρίμηνο του 2021 αλλά παρέμεινε 17%

υψηλότερος από τον Ιανουάριο του 2021. Αντίθετα, τα προϊόντα πετρελαίου ήταν πλεονασματικά στην αρχή της πανδημίας, καθώς η ζήτηση κατέρρευσε για βενζίνη και άλλα προϊόντα λόγω μειωμένων μετακινήσεων και άλλων ταξιδιών. Η παγκόσμια ενεργειακή κρίση του 2021 οδηγήθηκε από μια παγκόσμια αύξηση της ζήτησης καθώς η παγκόσμια οικονομία ανέκαμψε. Η ζήτηση ενέργειας ήταν ιδιαίτερα έντονη και στην Ασία (Kumar et al., 2022).

Συστήματα τροφίμων

Η πανδημία διέκοψε τα συστήματα τροφίμων παγκοσμίως πλήττοντας μια εποχή που η πείνα/υποσιτισμός αυξανόταν (υπολογίζεται ότι 690 εκατομμύρια άνθρωποι δεν είχαν επισιτιστική ασφάλεια το 2019). Η πρόσβαση σε τρόφιμα μειώθηκε λόγω της πτώσης των εισοδημάτων, των χαμένων εμβασμάτων και των διαταραχών στην παραγωγή τροφίμων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι τιμές των τροφίμων αυξήθηκαν. Η πανδημία, τα συνοδευτικά lockdown και οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί επιβράδυναν την κυκλοφορία της επισιτιστικής βοήθειας. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, 811 εκατομμύρια άτομα υποσιτίστηκαν το 2020 πιθανόν λόγω των επιπτώσεων του COVID-19» (Sohrabi et al., 2021).

1.7.2 Πολιτισμός και πολιτική

Οι τομείς των τεχνών του θεάματος και της πολιτιστικής κληρονομιάς έχουν επηρεαστεί βαθιά από την πανδημία, επηρεάζοντας τις λειτουργίες των οργανισμών καθώς και τα άτομα τόσο εργαζομένους όσο και θεατές, σε παγκόσμιο επίπεδο. Μέχρι τον Μάρτιο του 2020 σε όλο τον κόσμο και σε διαφορετικό βαθμό, μουσεία, βιβλιοθήκες, χώροι παραστάσεων και άλλα πολιτιστικά ιδρύματα είχαν σταματήσει να πραγματοποιούν τις εκθέσεις, τις εκδηλώσεις και τις παραστάσεις τους με αποτέλεσμα πολλές να ακυρωθούν προσωρινώς ή να αναβληθούν επ' αόριστον. Μια έκθεση της UNESCO υπολόγιζε δέκα εκατομμύρια απώλειες θέσεων εργασίας παγκοσμίως στον πολιτισμό και τη βιομηχανία της κουλτούρας. Ορισμένες υπηρεσίες συνεχίστηκαν μέσω ψηφιακών πλατφορμών, όπως συναυλίες ζωντανής ροής ή φεστιβάλ τεχνών που βασίζονται στο διαδίκτυο (Assaad & El-adaway, 2021).

Η πανδημία επηρέασε τα πολιτικά συστήματα προκαλώντας αναστολές των νομοθετικών δραστηριοτήτων, απομονώσεις ή θανάτους πολιτικών και επαναπρογραμματισμένες εκλογές.

Αν και ανέπτυξαν ευρεία υποστήριξη μεταξύ των επιδημιολόγων οι μη φαρμακευτικές παρεμβάσεις ήταν αμφιλεγόμενες σε πολλές χώρες. Η πνευματική αντίθεση προήλθε κυρίως από άλλους τομείς μαζί με τους ετερόδοξους επιδημιολόγους. Στις 23 Μαρτίου 2020 ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών António Manuel de Oliveira Guterres έκανε έκκληση για παγκόσμια κατάπαυση του πυρός. Το Συμβούλιο ενέκρινε ψήφισμα που το στήριξε τον Ιούλιο (Sohrabi et al., 2021).

Κίνα

Πολλοί επαρχιακοί διοικητές του Κινεζικού Κομμουνιστικού Κόμματος απολύθηκαν λόγω του χειρισμού των μέτρων καραντίνας. Μερικοί σχολιαστές ισχυρίστηκαν ότι αυτή η κίνηση είχε σκοπό να προστατεύσει τον γενικό γραμματέα του Κινεζικού Κομμουνιστικού Κόμματος Xi Jinping. Η κοινότητα των μυστικών υπηρεσιών των ΗΠΑ ισχυρίστηκε ότι η Κίνα σκόπιμα ανέφερε ελάχιστα κρούσματα από τον COVID-19. Η κινεζική κυβέρνηση υποστήριξε ότι ενήργησε γρήγορα και με διαφάνεια. Δημοσιογράφοι και ακτιβιστές στην Κίνα που ανέφεραν για την πανδημία συλλήφθηκαν από τις αρχές, συμπεριλαμβανομένου του Zhang Zhan, ο οποίος συνελήφθη και βασανίστηκε (Kaushik, 2020).

Ιταλία

Στις αρχές Μαρτίου του 2020 η ιταλική κυβέρνηση επέκρινε την έλλειψη αλληλεγγύης της ΕΕ με την Ιταλία. Στις 22 Μαρτίου του 2020 μετά από τηλεφωνική επικοινωνία με τον Ιταλό πρωθυπουργό Τζουζέπε Κόντε, ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν διέταξε τον ρωσικό στρατό να στείλει στρατιωτικούς γιατρούς, οχήματα απολύμανσης και άλλο ιατρικό εξοπλισμό στην Ιταλία. Στις αρχές Απριλίου η Νορβηγία και τα κράτη της ΕΕ όπως η Ρουμανία και η Αυστρία άρχισαν να προσφέρουν βοήθεια στέλνοντας ιατρικό προσωπικό και οχήματα απολύμανσης και η Ursula von der Leyen ζήτησε επίσημη συγγνώμη στη χώρα (Parsoya & Perwey, 2021).

Ηνωμένες Πολιτείες

Ξεκινώντας από τα μέσα Απριλίου του 2020 οι διαδηλωτές αντιτάχθηκαν στο κλείσιμο επιχειρήσεων που επέβαλαν οι κυβερνήσεις και στον περιορισμό των προσωπικών μετακινήσεων. Ταυτόχρονα, οι βασικοί εργαζόμενοι διαδήλωσαν με τη μορφή μιας σύντομης γενικής απεργίας. Ορισμένοι πολιτικοί αναλυτές ισχυρίστηκαν ότι η πανδημία συνέβαλε στην ήττα του Προέδρου Ντόναλντ Τραμπ το 2020 (Sardelis, 2022). Το ξέσπασμα προκάλεσε

εκκλήσεις προς τις Ηνωμένες Πολιτείες να υιοθετήσουν κοινωνικές πολιτικές κοινές σε άλλες πλούσιες χώρες συμπεριλαμβανομένης της καθολικής υγειονομικής περιθάλψης, της καθολικής παιδικής μέριμνας, της αναρρωτικής άδειας μετ' αποδοχών και των υψηλότερων επιπέδων χρηματοδότησης για τη δημόσια υγεία. Το κόστος των νοσηλείων που μπορούν να προληφθούν (μη εμβολιασμένων ατόμων) για τον COVID-19 στις Ηνωμένες Πολιτείες μεταξύ Ιουνίου και Νοεμβρίου του 2021 έχει υπολογιστεί σε 13,8 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (Pora et al., 2022).

Άλλες χώρες

Ο αριθμός των δημοσιογράφων που φυλακίστηκαν ή συλλήφθηκαν αυξήθηκε παγκοσμίως με ορισμένους να σχετίζονται με την πανδημία. Η προγραμματισμένη στρατιωτική άσκηση του NATO "Defender 2020" στη Γερμανία, την Πολωνία και τις χώρες της Βαλτικής, όπου χαρακτηρίζεται η μεγαλύτερη πολεμική άσκηση του NATO από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου πραγματοποιήθηκε σε μειωμένη κλίμακα. Η ιρανική κυβέρνηση επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από τον ιό, ο οποίος μόλυνε περίπου δύο δωδεκάδες μέλη του κοινοβουλίου και πολιτικά πρόσωπα. Ο Πρόεδρος του Ιράν Χασάν Ροχανί έγραψε μια δημόσια επιστολή στους παγκόσμιους ηγέτες ζητώντας βοήθεια στις 14 Μαρτίου 2020 λόγω έλλειψης πρόσβασης στις διεθνείς αγορές. Η Σαουδική Αραβία, η οποία ξεκίνησε στρατιωτική επέμβαση στην Υεμένη τον Μάρτιο του 2015 κήρυξε κατάπαυση του πυρός (Barai & Dhar, 2021).

Οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ Ιαπωνίας και Νότιας Κορέας επιδεινώθηκαν. Η Νότια Κορέα επέκρινε τις «διφορούμενες και παθητικές προσπάθειες καραντίνας» της Ιαπωνίας αφού η Ιαπωνία ανακοίνωσε ότι οι ταξιδιώτες από τη Νότια Κορέα πρέπει να τεθούν σε καραντίνα για δύο εβδομάδες. Η νοτιοκορεατική κοινωνία αρχικά πολώθηκε σχετικά με την απάντηση του Προέδρου Μουν Τζειν στην κρίση. Πολλοί Κορεάτες υπέγραψαν αναφορές ζητώντας την παραπομπή του Μουν ή επαιώνοντας την απάντηση του (Kaushik, 2020).

Ορισμένες χώρες ψήφισαν νομοθεσίες έκτακτης ανάγκης. Ορισμένοι σχολιαστές εξέφρασαν τις ανησυχίες τους ότι οι κυβερνήσεις θα μπορούσαν να επιτρέψουν την ενίσχυση της ευρύτερης εξουσίας τους. Στις Φιλιππίνες οι νομοθέτες έδωσαν στον Πρόεδρο Rodrigo Duterte προσωρινή εξουσία έκτακτης ανάγκης. Στην Ουγγαρία το κοινοβούλιο ψήφισε για να επιτρέψει στον πρωθυπουργό Viktor Orbán να κυβερνά με διάταγμα επ' αόριστον να αναστείλει το κοινοβούλιο και τις εκλογές και να τιμωρήσει όσους διέδιδαν ψευδείς

πληροφορίες. Σε χώρες όπως η Αίγυπτος, η Τουρκία και η Ταϊλάνδη ακτιβιστές της αντιπολίτευσης και επικριτές της κυβέρνησης συνελήφθησαν για φερόμενη διάδοση ψευδών ειδήσεων. Στην Ινδία δημοσιογράφοι που επέκριναν την ανταπόκριση της κυβέρνησης κατά του COVID-19 συνελήφθησαν ή εκδόθηκαν προειδοποιήσεις από την αστυνομία και τις αρχές (Pawar, 2020).

1.7.3 Εκπαίδευση, υγεία και περιβάλλον

Η πανδημία επηρέασε τα εκπαιδευτικά συστήματα σε πολλές χώρες. Πολλές κυβερνήσεις έκλεισαν προσωρινά τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα οποία συχνά αντικαθίστανται από την ηλεκτρονική εκπαίδευση. Άλλες χώρες, όπως η Σουηδία, κράτησαν τα σχολεία τους ανοιχτά. Από τον Σεπτέμβριο του 2020 περίπου 1,077 δισεκατομμύρια μαθητές επηρεάστηκαν λόγω του κλεισίματος των σχολείων. Το κλείσιμο των σχολείων επηρέασε μαθητές, δασκάλους και οικογένειες με εκτεταμένες οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες (Parsoya & Perwej, 2021). Υπήρξαν σε βάθος χρόνου κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα συμπεριλαμβανομένου του χρέους των φοιτητών, της ψηφιακής μάθησης, της επισιτιστικής ανασφάλειας και της έλλειψης στέγης, καθώς και της πρόσβασης σε φροντίδα των παιδιών, της υγειονομική περίθαλψης, της στέγασης, του διαδικτύου και των υπηρεσιών σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Ο αντίκτυπος ήταν πιο σοβαρός για τα μειονεκτούντα παιδιά. Το Ινστιτούτο Πολιτικής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ανέφερε ότι περίπου το 63% των φοιτητών ισχυρίστηκαν ότι επιδεινώθηκε η ψυχική υγεία ως συνέπεια της πανδημίας (Zeng, 2020).

Άλλα εκπαιδευτικά ζητήματα που προέκυψαν ήταν σχετικά με τη λήψη μέτρων πρόληψης μετάδοσης των λοιμώξεων και ατομικής προστασίας. Παρά το γεγονός ότι τα μέτρα πρόληψης αποτελούν σημαντικό μέρος της τυπικής εκπαίδευσης όλων των επαγγελματιών υγείας, με την εμφάνιση του κορονοϊού ανέκυψε η ανάγκη για εμπλουτισμό της τυπικής εκπαίδευσης των φοιτητών. Οι φοιτητές Ιατρικής, Νοσηλευτικής, Μικροβιολογίας, Φαρμακευτικής, Ακτινολογίας και των λοιπών παραϊατρικών σχολών εκπαιδεύονται στην ορθή χρήση εξοπλισμού ατομικής προστασίας και διαχείριση μολυσματικών υλικών, την χρήση άσηπτης τεχνικής, αλλά και την προαγωγή της υγείας και την προστασία του κοινωνικού συνόλου. Η εκπαίδευση αυτή περιλαμβάνεται στη διδακτέα ύλη μαθημάτων όπως η Επιδημιολογία-Λοιμωξιολογία, Μικροβιολογία, Χειρουργική, Παθολογία, Κοινωνική Υγεία, Αγωγή Υγεία κ.ά., αλλά έγινε απαραίτητος ο εμπλουτισμός της με τα τελευταία δεδομένα σχετικά με τον νέο ιό.

Εκτός από τους φοιτητές, έγινε επιτακτική η ανάγκη της μη τυπικής εκπαίδευσης των ενεργεία υγειονομικών στα νέα δεδομένα και πρωτόκολλα διαχείρισης. Οι επαγγελματίες υγείας, τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, υποχρεώθηκαν να εργάζονται λαμβάνοντας πολύ πιο αυστηρά μέτρα προκειμένου να προστατεύσουν τους ίδιους αλλά και τους άλλους. Καθώς όμως η πλειοψηφία απασχολούνται σε δομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας, ελάχιστοι ήταν εκπαιδευμένοι στη διαχείριση περιστατικών με λήψη μέτρων προστασίας όπως για τον ιό Έμπολα.

Επιπλέον, προέκυψε η επιτακτική ανάγκη για προστασία του κοινωνικού συνόλου, συμπεριλαμβανομένων των ευπαθών ομάδων, και για περιορισμό της εξάπλωσης στην κοινότητα. Έτσι οι υγειονομικοί επιφορτίστηκαν με την ευθύνη για άτυπη εκπαίδευση του κοινωνικού συνόλου σε πρακτικές όπως η ορθή χρήση μάσκας προστασίας προσώπου και γαντιών, πλύσιμο χεριών, διαχείριση νόσησης μέσα στο χώρο του σπιτιού, κ.ά.

Υγεία

Η πανδημία επηρέασε την παγκόσμια υγεία και σε πολλές άλλες καταστάσεις. Οι επισκέψεις στα νοσοκομεία μειώθηκαν. Οι επισκέψεις για συμπτώματα καρδιακής προσβολής μειώθηκαν κατά 38% στις ΗΠΑ και 40% στην Ισπανία. Ο επικεφαλής της καρδιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Αριζόνα ανέφερε ότι «η ανησυχία μου είναι ότι κάποιοι από αυτούς τους ανθρώπους πεθαίνουν στο σπίτι επειδή φοβούνται πολύ για να πάνε στο νοσοκομείο». Οι ελλείψεις ιατρικών προμηθειών επηρέασαν πολλούς ανθρώπους. Η πανδημία επηρέασε και την ψυχική υγεία των ανθρώπων, αυξάνοντας το άγχος, την κατάθλιψη και τη διαταραχή μετατραυματικού στρες επηρεάζοντας τους εργαζόμενους στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, τους ασθενείς και τα άτομα σε καραντίνα (Brüssow, 2020).

Περιβάλλον

Η πανδημία και η ανταπόκριση στην συγκεκριμένη κατάσταση επηρέασαν θετικά το περιβάλλον και το κλίμα ως αποτέλεσμα της μειωμένης ανθρώπινης δραστηριότητας. Κατά τη διάρκεια της «ανθρωποπαύσης» η χρήση ορυκτών καυσίμων μειώθηκε, η κατανάλωση πόρων μειώθηκε και η διάθεση των απορριμμάτων βελτιώθηκε, δημιουργώντας λιγότερη ρύπανση. Τα προγραμματισμένα αεροπορικά ταξίδια και οι μεταφορές οχημάτων μειώθηκαν. Στην Κίνα τα lockdown και άλλα μέτρα οδήγησαν σε μείωση της τάξεως του 26% στην κατανάλωση άνθρακα και σε μείωση της τάξεως του 50% στις εκπομπές οξειδίων του

αζώτου. Ο επιστήμονας γήινων συστημάτων Marshall Burke υπολόγισε ότι δύο μήνες μείωσης της ρύπανσης πιθανότατα θα έσωζαν 53.000 έως 77.000 ζωές Κινέζων κατοίκων (Boiral et al., 2021).

1.7.4 Διακρίσεις και προκαταλήψεις

Η αυξημένη προκατάληψη, η ξενοφοβία και ο ρατσισμός προς τους ανθρώπους κινεζικής και ανατολικής ασιατικής καταγωγής τεκμηριώθηκαν σε όλο τον κόσμο. Οι αναφορές από τον Φεβρουάριο του 2020 (όταν τα περισσότερα επιβεβαιωμένα κρούσματα περιορίζονταν στην Κίνα) ανέφεραν ρατσιστικά αισθήματα για τους Κινέζους που «άξιζαν» να προσβληθούν από τον ιό. Ο Κινέζος και άλλοι ασιατικοί λαοί στο Ηνωμένο Βασίλειο και στις Ηνωμένες Πολιτείες ανέφεραν αυξανόμενα επίπεδα κακοποίησης και επιθέσεων. Ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τράμπ επικρίθηκε επειδή, αναφέρθηκε στον SARS-CoV-2 ως «Κινεζικό Ιό» και «Γρίπη Κουνγκ», τον οποίο άλλοι καταδίκασαν ως ρατσιστικό και ξενοφοβικό (Touzani et al., 2020).

Οι διακρίσεις λόγω ηλικίας σε βάρος των ηλικιωμένων αυξήθηκαν. Αυτό αποδόθηκε στην αντιληπτή ευπάθεια τους και τα επακόλουθα μέτρα σωματικής και κοινωνικής απομόνωσης, τα οποία σε συνδυασμό με τη μειωμένη κοινωνική τους δραστηριότητα αύξησαν την εξάρτηση από τις άλλες ηλικιακές ομάδες. Ομοίως, ο περιορισμένος ψηφιακός γραμματισμός άφησε τους ηλικιωμένους πιο ευάλωτους στην απομόνωση, την κατάθλιψη και τη μοναξιά. Η αλληλογραφία που δημοσιεύτηκε στο ακαδημαϊκό περιοδικό The Lancet στις 20 Νοεμβρίου 2021 πρότεινε τον «ακατάλληλο στιγματισμό των μη εμβολιασμένων ατόμων, στους οποίους περιλαμβάνονταν οι ασθενείς, οι συνάδελφοι και άλλοι συμπολίτες» επισημαίνοντας τα υψηλά ποσοστά μόλυνσης των εμβολιασμένων ατόμων, τα υψηλά ιικά φορτία και συνεπώς τον σχετικό ρόλο τους στην μετάδοση (Garzillo et al., 2022).

Τον Ιανουάριο του 2022 η Διεθνής Αμνηστία προέτρεψε την Ιταλία να αλλάξει τους περιορισμούς κατά του COVID-19 για να αποφύγει τις διακρίσεις σε βάρος των μη εμβολιασμένων ατόμων λέγοντας ότι «η κυβέρνηση πρέπει να συνεχίσει να διασφαλίζει ότι ολόκληρος ο πληθυσμός μπορεί να απολαμβάνει τα θεμελιώδη δικαιώματα της». Οι περιορισμοί περιλάμβαναν υποχρεωτικό εμβολιασμό στα άτομα ηλικίας άνω των 50 ετών και

τον υποχρεωτικό εμβολιασμό για τη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς (Datta et al., 2022).

1.7.5 Αλλαγές τρόπου ζωής και ιστοριογραφία

Η πανδημία προκάλεσε τεράστιες αλλαγές στη συμπεριφορά, από το αυξημένο εμπόριο στο διαδίκτυο έως τις πολιτισμικές αλλαγές στην αγορά εργασίας. Οι διαδικτυακοί λιανοπωλητές στις ΗΠΑ δημοσίευσαν πωλήσεις 791,70 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ το 2020 σημειώνοντας αύξηση 32,4% από 598,02 δισεκατομμύρια δολάρια από το προηγούμενο έτος. Οι παραγγελίες παράδοσης κατ' οίκον (delivery) αυξήθηκαν, ενώ τα εστιατόρια έκλεισαν λόγω απαγόρευσης επαφών ή χαμηλών πωλήσεων (Boiral et al., 2021). Χάκερ, κυβερνοεγκληματίες και απατεώνες εκμεταλλεύτηκαν τις αλλαγές λόγω της πανδημίας για να εξαπολύσουν νέες επιθέσεις. Η εκπαίδευση σε ορισμένες χώρες μετατοπίστηκε προσωρινά από τη φυσική παρακολούθηση σε τηλεδιάσκεψη. Πραγματοποιήθηκαν μαζικές απολύσεις συρρίκνωσης των αεροπορικών εταιρειών, των ταξιδιών, της φιλοξενίας και άλλων βιομηχανιών. Παρά το γεγονός ότι οι περισσότερες εταιρείες εφαρμόζουν μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας του COVID-19 στον εργασιακό χώρο μια δημοσκόπηση από τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό Catalyst διαπίστωσε ότι έως και το 68% των εργαζομένων σε όλο τον κόσμο θεώρησε ότι αυτές οι πολιτικές ήταν μόνο επιτελεστικές και «όχι αυθεντικές» (Biancolella et al., 2022).

Ιστοριογραφία

Μια μελέτη του 2021 σημείωσε ότι η πανδημία του COVID-19 είχε αυξήσει το ενδιαφέρον για πανδημικές και μολυσματικές ασθένειες τόσο στους ιστορικούς όσο και στο ευρύ κοινό. Πριν από την πανδημία αυτά τα θέματα συνήθως παραβλέπονταν από τη «γενική» ιστορία και λάμβαναν προσοχή μόνο στην ιστορία της ιατρικής (Ravens-Sieberer et al., 2022).

1.7.6 Διάδοση πληροφοριών και παραπληροφόρηση

Η έρευνα έχει ευρετηριαστεί και μπορεί να αναζητηθεί στο χαρτοφυλάκιο των Εθνικών Ινστιτούτων Υγείας σχετικά με τον COVID-19. Ορισμένα πρακτορεία εφημερίδων αφαίρεσαν τα διαδικτυακά τους paywalls για ορισμένα ή όλα τα άρθρα και τις αναρτήσεις

τους που σχετίζονταν με την πανδημία. Ορισμένοι επιστημονικοί εκδότες έκαναν διαθέσιμες τις μελέτες τους σχετικά με την πανδημία δίνοντας ανοιχτή πρόσβαση στο ευρύ κοινό. Το μερίδιο των εγγράφων που δημοσιεύτηκαν σε διακομιστές προεκτύπωσης πριν από την αξιολόγηση από ομοτίμους αυξήθηκε δραματικά (Barai & Dhar, 2021). Η παραπληροφόρηση και οι θεωρίες συνωμοσίας σχετικά με την πανδημία είναι ευρέως διαδεδομένες. Ταξίδευαν μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των γραπτών μηνυμάτων. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας κήρυξε ένα «infodemic»³, το οποίο εμπεριείχε λανθασμένες πληροφορίες. Οι γνωστικές προκαταλήψεις όπως η βιαστική εξαγωγή συμπερασμάτων και η μεροληψία επιβεβαίωσης, συνδέονταν με πεποιθήσεις συνωμοσίας (Harapan et al., 2020).

Μετάβαση στην ενδημική φάση

Ενώ η πανδημία του COVID-19 εξακολουθεί να θεωρείται συνεχιζόμενη από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας μπορεί να γίνει ενδημική στο μέλλον. Τον Ιούνιο του 2022 ένα άρθρο στο περιοδικό του Human Genomics ανέφερε ότι «τώρα είναι η ώρα να διερευνηθεί η μετάβαση από την πανδημική στην ενδημική φάση». Η ενδημική φάση θα απαιτήσει παγκόσμια επαγρύπνηση και συνεργασία ειδικά στις αναδυόμενες χώρες και προτάθηκε ότι οι ανεπτυγμένες χώρες θα πρέπει να βοηθήσουν στην ενίσχυση των ποσοστών εμβολιασμού παγκοσμίως. Από τις 22 Ιουνίου 2022 οι χώρες όπως το Μεξικό, οι Φιλιππίνες, η Ισπανία, το Βιετνάμ και άλλες, κήρυξαν τον COVID-19 ενδημικό ή έχουν αρχίσει να μεταβαίνουν σε ενδημική φάση (Alexandridi et al., 2022).

---

³ Ένα infodemic είναι μια ταχεία και εκτεταμένη εξάπλωση τόσο ακριβών όσο και ανακριβών πληροφοριών για κάτι, όπως μια ασθένεια.

Κεφάλαιο 2^ο : Λαϊκός Πολιτισμός και ΤΠΕ

Συμβατικά, ο λαϊκός πολιτισμός αναφέρεται στα προϊόντα και τις πρακτικές σχετικά ομοιογενών και απομονωμένων κοινωνικών ομάδων μικρής κλίμακας που ζουν σε αγροτικές τοποθεσίες (Blank, 2012). Έτσι, ο λαϊκός πολιτισμός συνδέεται συχνά με την παράδοση, την ιστορική συνέχεια, την αίσθηση του τόπου και του ανήκειν. Εκδηλώνεται στο τραγούδι και το χορό, την αφήγηση και τη μυθολογία, τον παραδοσιακό σχεδιασμό σε κτίρια, τα καθημερινά αντικείμενα και ρούχα, τη διατροφή, τις συνήθειες, τους κοινωνικούς κανόνες και δομές, τις εργασιακές πρακτικές όπως η γεωργία και η βιοτεχνία, η θρησκεία και οι κοσμοθεωρίες. Ερευνητές και συλλέκτες από τα τέλη του 19ου και το πρώτο μισό του 20ού αιώνα διατύπωσαν μια έννοια του «λαϊκού» ως σχετικά ανέγγιχτου από τον σύγχρονο κόσμο και του λαϊκού πολιτισμού ως πολύτιμων επιβιώσεων και λειψάνων από περασμένους πολιτισμούς που μεταδίδονται προφορικά μέσω των γενεών. Ωστόσο, πιο πρόσφατες εργασίες αναγνωρίζουν τη θέση του λαϊκού πολιτισμού στον σύγχρονο κόσμο ως ετερογενή και αναδυόμενη πρακτική.

Αυτή η μεταγενέστερη προοπτική διατυπώθηκε για πρώτη φορά στη δεκαετία του 1950, αλλά έγινε ολοένα και πιο κυρίαρχη και διατυπώθηκε περίτεχνα στα τέλη του 20ού και στον 21ο αιώνα, με βάση τις επιρροές των μεταδομικών και πολιτιστικών και παραστατικών προσεγγίσεων της θεωρίας στο πλαίσιο των ιστορικών και γεωγραφικών μελετών. Από αυτή την οπτική γωνία, η λαϊκή κουλτούρα είναι εμφανής σε μια πληθώρα τοπικών πολιτισμικών ανακατασκευών, καθώς τα άτομα και οι κοινωνικές ομάδες κατανοούν δημιουργικά τις συνθήκες στις οποίες ζουν. Θεωρούμενη με αυτόν τον τρόπο ως αναδυόμενη και ελεύθερα προσαρμόσιμη δημοτική κουλτούρα, η λαϊκή κουλτούρα μπορεί να είναι αστική ή αγροτική και μπορεί να συνδυάζει πολιτιστικά στοιχεία από διαφορετικά μέρη, από παραδοσιακά και εμπορικά και από παλαιότερες και σημερινές πολιτιστικές πρακτικές. Οι αντιλήψεις του λαϊκού πολιτισμού όχι μόνο πληροφορούν μακροχρόνια θέματα του τοπίου, της περιοχής και του τόπου εντός της πολιτιστικής γεωγραφίας, αλλά μιλούν επίσης για πιο πρόσφατες ανησυχίες σχετικά με την ταυτότητα, τη συνήθεια, τη γνώση των ιθαγενών, τη διασπορά, την κληρονομιά, την αυθεντικότητα και την υβριδικότητα (Utley, 1961).

Ο λαϊκός πολιτισμός χαρακτηρίζεται σύμφωνα με τον Κατσαδώρα (2013) ως ένα φαινόμενο που απορρέει από το ιστορικό παρελθόν, με μετασηματιστικό και προσαρμοστικό χαρακτήρα. Ο λαϊκός πολιτισμός χαρακτηρίζεται από δύο κύριες προεκτάσεις. Η πρώτη

αφορά στον παραδοσιακό βιομηχανικό λαϊκό πολιτισμό, ενώ η άλλη από τη σύγχρονη λαϊκή κουλτούρα (Kakampoura et al., 2017). Στο πλαίσιο της χωρικότητας, στην πρώτη περίπτωση πηγή αποτελούν οι αγροτικές τοποθεσίες, ενώ στην δεύτερη οι σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνικές δομές. Το αφήγημα που συνδέει τον λαϊκό πολιτισμό με την αγροτική τάξη, οδηγεί στη διαπίστωση πως ο λαϊκός πολιτισμός αποτελεί αποτέλεσμα των ανθρώπων που ζουν σε αγροτικές υπαίθριες περιοχές (Storey, 2003). Η διαμόρφωση του πολιτισμού επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, ενδο και εξωκοινωνικούς. Οι παράγοντες της οικονομίας και οι διαφορετικές μορφές εξουσίας έχουν επιδράσει με τρόπο δυναμικό στη διαμόρφωση του πολιτισμού (Μερακλής, 2003). Η συνεχής κοινωνική αλλαγή επιφέρει αντίστοιχες αλλαγές και στο πεδίο του πολιτισμού και της παράδοσης, καθώς τα διαφορετικά στοιχεία που εντοπίζονται στις κοινωνίες δρουν αλληλεπιδραστικά αναδιαμορφώνοντας το πεδίο του λαϊκού πολιτισμού συνεχώς.

2.1 Ο λαϊκός πολιτισμός στην ψηφιακή εποχή

Ένα από τα καθοριστικά φαινόμενα των περισσότερων σύγχρονων πολιτισμών και κοινωνιών είναι η αυξανόμενη διείσδυση του Διαδικτύου. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, συμπεριλαμβανομένων των ιστολογίων, των εφαρμογών, των κοινωνικών παιχνιδιών, των μικρομπλογκ και των κοινωνικών δικτύων, έχουν ανοίξει τις πόρτες στη συμμετοχή των ανθρώπων στη δημόσια σκηνή των πολιτιστικών, πολιτικών και κοινωνικών συζητήσεων, ανατρέποντας το μοντέλο εκπομπής και πρόκλησης από πάνω προς τα κάτω. ο ρόλος των ελίτ και των μέσων μαζικής ενημέρωσης (ΡΑΤΤΙ, 2020). Πρακτικά όλοι όσοι έχουν πρόσβαση σε αυτές τις ψηφιακές πλατφόρμες, μπορούν να εκφράσουν τις απόψεις τους, τη δημιουργικότητα και την κοινωνική τους αλληλεπίδραση με τη μορφή κειμένων, εικόνων και οπτικοακουστικού υλικού, καθώς και να παραγγείλουν φαγητό, να βρεθούν στο διάστημα, να κρατήσουν και να μοιραστούν αρχεία για την υγεία τους κ.λπ.

Η ψηφιακή σύγκλιση παλαιών και νέων μέσων έχει οδηγήσει τις μεταμοντέρνες πολιτισμικές και κοινωνικές πρακτικές υβριδισμού μεταξύ υψηλής κουλτούρας και λαϊκής κουλτούρας στο επόμενο επίπεδο, ξεπερνώντας τις ταξικές διακρίσεις με πρωτοφανείς τρόπους. «Λαϊκή/οι κουλτούρα», «υποκουλτούρες», «μαζική κουλτούρα» και «μεταμοντερνισμός» συγκλίνουν στα ίδια μέσα και επικαλύπτονται με διαφορετικούς τρόπους. Από αυτή την άποψη, όπως

υποστηρίζεται σε αυτό το κεφάλαιο, η «ψηφιακή λαϊκή κουλτούρα» φαίνεται να περιλαμβάνει όλους τους ορισμούς που είχαν δοθεί προηγουμένως για τη «λαϊκή κουλτούρα»: είναι πολιτισμοί που φτιάχνονται από τους ανθρώπους για τον εαυτό τους, καθώς συγκεντρώνουν κοινότητες με παρόμοια ενδιαφέροντα. αλλά, μπορούν να γίνουν μαζικά φαινόμενα, όταν φτάσουν σε δημοτικότητα με ή χωρίς τη συνεργασία των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Επιπλέον, «αποκαθιστούν» ιστορίες, πολιτιστικά μοντέλα, ιδεολογίες και τρόπους ζωής από άλλους πολιτισμούς μέσω όπως εφημερίδες, ταινίες, τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαφημίσεις, κόμικς , καθώς και λογοτεχνία, θέατρο, καλές τέχνες του παρελθόντος και του παρόντος (Bolter & Grusin, 2000).

Οι στοχασμοί του μαρξιστή Antonio Gramsci για τα προϊόντα της πολιτιστικής βιομηχανίας και το πώς οι εκφραστικές τους μορφές μεταδίδουν ιδεολογικό περιεχόμενο και ενσωματωμένες κοσμοθεωρίες εξακολουθούν να αποδεικνύονται ακατάλληλες για την κατανόηση της σχέσης μεταξύ ιταλικής κουλτούρας, πολιτικής και κοινωνίας σήμερα. Ο Γκράμσι ορίζει τη «λαϊκή κουλτούρα» ως «αβάσταχτο συγκρότημα» θραυσμάτων όλων των κοσμοθεωριών που πέτυχαν στην ιστορία (ΠΑΤΤΙ, 2020). Ταυτόχρονα, υποστηρίζει ότι η «λαϊκή κουλτούρα» εκφράζει κάποιες δημιουργικές και προοδευτικές περιπτώσεις που μπορούν να συμβάλουν στην ενημέρωση του εθνικού πολιτισμού. Η αντίληψή του για «ηγεμονία», που σημαίνει την πνευματική και ηθική ηγεσία των κυρίαρχων ομάδων στην κοινωνία, συνοψίζει καλά αυτή τη διπλή προοπτική, όταν περιγράφει τη «λαϊκή κουλτούρα» ως πεδίο ανταλλαγής και διαπραγμάτευσης μεταξύ της κουλτούρας των ελίτ και/ή των μέσων μαζικής ενημέρωσης. και την κουλτούρα του «λαού» που αναδύεται από τα κάτω.

Στο βιβλίο «Πολιτισμική Θεωρία και Λαϊκός Πολιτισμός» (2015), ο John Storey παρατηρεί εύστοχα ότι η «λαϊκή κουλτούρα» συνδυάζει δύο περίπλοκες λέξεις, «λαϊκή» και «κουλτούρα», οι οποίες, στη συσχέτισή τους, έχουν πάρει διαφορετικές σημασίες με την πάροδο του χρόνου. Επομένως, μια προσεκτική συζήτηση σχετικά με αυτό το θέμα απαιτεί, πρώτα, έναν ορισμό αυτής της εννοιολογικής κατηγορίας. Ο Raymond Williams πρότεινε τρεις γενικούς ορισμούς του «πολιτισμού». Πρώτον, ο «πολιτισμός» μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αναφέρεται σε «μια γενική διαδικασία πνευματικής, πνευματικής και αισθητικής ανάπτυξης» . Από αυτή την άποψη, μεγάλοι φιλόσοφοι, μεγάλοι ποιητές και μεγάλοι καλλιτέχνες παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη μιας κοινωνίας. Δεύτερον, ο «πολιτισμός» μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να υποδείξει «έναν ιδιαίτερο τρόπο ζωής, είτε

πρόκειται για έναν λαό, μια περίοδο ή μια ομάδα» (Williams 1983). Αυτός ο ορισμός αναφέρεται όχι μόνο σε πνευματικές ή αισθητικές παραγωγές, αλλά και γραμματισμό, φεστιβάλ, πολιτιστικές συνήθειες, νεανικές υποκουλτούρες, αθλητισμό. Με λίγα λόγια, αυτό είναι που μπορεί επίσης να ονομαστεί ως βιωμένος πολιτισμός στις περισσότερες αστικές κοινωνίες. Τρίτον, η «κουλτούρα» μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προτείνει «τα έργα και τις πρακτικές της πνευματικής και ιδιαίτερα της καλλιτεχνικής δραστηριότητας», που συμβάλλουν στην παραγωγή νοήματος – αυτό που οι στρουκτουραλιστές και οι μεταστρουκτουραλιστές αποκαλούν «πρακτικές σηματοδότησης». Σύμφωνα με τον Williams, το «δημοφιλές» έχει αντί για τουλάχιστον τέσσερις έννοιες: «συμπαθής σε πολλούς ανθρώπους», «κατώτερο είδος εργασίας», «εργασία με σκοπό να κερδίσει την εύνοια του λαού», «πολιτισμός που φτιάχτηκε πραγματικά από τους ανθρώπους για τον εαυτό τους.

Ο λαϊκός πολιτισμός αναφέρεται σε εκείνα τα κείμενα και τις πρακτικές «που δεν πληρούν τα πρότυπα για να χαρακτηριστούν ως υψηλή κουλτούρα» (Knox, 2003). Ένας τρίτος ορισμός της «λαϊκής κουλτούρας» είναι η «μαζική κουλτούρα» που αναπτύχθηκε με την άνοδο των εκδόσεων και των εκπομπών (ραδιόφωνο, κινηματογράφος, τηλεόραση) τον 19ο και τον 20ο αιώνα. Προκύπτει από την έκθεση των ανθρώπων στα ίδια πολιτιστικά προϊόντα, αξίες και τρόπο ζωής. Ειδικά από τη δεκαετία του 1950 και μετά, η μαζική κουλτούρα έχει συσχετιστεί συχνά με την αμερικανική κουλτούρα (και το «αμερικανικό όνειρο») - η επιρροή της οποίας σε άλλους πολιτισμούς έχει οριστεί συχνότερα με όρους «αμερικανοποίησης». Στο κύμα του Ψυχρού Πολέμου, διάφοροι Ευρωπαίοι διανοούμενοι, για παράδειγμα εκείνοι της Σχολής της Φρανκφούρτης και, στην Ιταλία, ο Pier Paolo Pasolini, αναγνώρισαν σε αυτό το φαινόμενο μια προσπάθεια διάδοσης της καπιταλιστικής ιδεολογίας και ενστάλαξης επιθυμιών και επιθυμιών που οδήγησαν στον καταναλωτισμό και την πολιτιστική τυποποίηση. . Σε αυτή την προοπτική, η «μαζική κουλτούρα» θεωρείται ως «μια απελπιστικά εμπορική κουλτούρα [...] μαζικής παραγωγής για μαζική κατανάλωση» [...] που αντιπροσωπεύει απειλή είτε για τις παραδοσιακές αξίες της υψηλής κουλτούρας είτε για τον παραδοσιακό τρόπο ζωής μιας «πειραγμένης» εργατικής τάξης» (Knox, 2003).

2.2 Η πανδημία του COVID-19

Η πρόσφατη πανδημική κρίση του COVID-19, η οποία χαρακτηρίζεται από πυρετό, ξηρό βήχα, πόνος στο στήθος και με πνευμονία σε σοβαρές περιπτώσεις (Helmy, et al., 2020), επέφερε σημαντικές αλλαγές σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής δραστηριότητας.

Αναλυτικότερα, αναδιαμόρφωσε, εκτός από τον υγειονομικό τομέα, όλους τους τομείς της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Άλλαξε εκ θεμελίων τον τρόπο επικοινωνίας των ανθρώπων. Η προσωπική λεκτική επικοινωνία, εμπεριέχει την επαφή πρόσωπο με πρόσωπο, κατά την οποία αναπτύσσονται συναισθήματα όπως η εμπιστοσύνη, η ενσυναίσθηση, κ.ά. Με το ξέσπασμα της πανδημίας, η επικοινωνία μεταφέρθηκε από τον πραγματικό κόσμο, στον ψηφιακό (Fraser et al, 2021). Όλες οι δραστηριότητες της ανθρώπινης καθημερινότητας μεταφέρθηκαν στον ψηφιακό κόσμο, με τα τεχνολογικά μέσα να αποτελούν τον μόνο δίαυλο προαγωγής και διεκπεραίωσης των δραστηριοτήτων. Ένα από τα πεδία στο οποίο η εφαρμογή των τεχνολογικών μέσων κατά την πανδημία ήταν καταλυτική, ήταν η εκπαίδευση.

2.3 Τα μιμίδια ως σύγχρονη λαϊκή λογοτεχνία

Ο νεότερος χώρος πληροφόρησης είναι γεμάτος από διάφορα διασκεδαστικά έργα ενημέρωσης και προϊόντα. Για παράδειγμα, στην τηλεόραση αυτά είναι τα talk show, οι εκπομπές παιχνιδιών, τηλεοπτικές ταινίες ή σειρές κ.λπ. Ο κινηματογράφος και κινούμενα σχέδια, λαϊκή λογοτεχνία, τα βιντεοπαιχνίδια και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι επίσης εξαιρετικά ενδιαφέροντα στοιχεία. Τα τελευταία χρόνια, τα άτομα εντάσσονται όλο και περισσότερο σε μια νέα πληροφορία, προϊόν που ενισχύει μόνο την επιθυμία για παιχνίδια, ψυχαγωγία και επικοινωνία στον Παγκόσμιο Ιστό σε μία εποχή έντονου καταναλωτισμού (Olena et al, 2020). Το φαινόμενο του σύγχρονου ψηφιακού πολιτισμού είναι και η δημοτικότητα των μιμιδίων. Το μιμίδιο δημιουργεί τις συνθήκες και δίνει το έναυσμα στους σύγχρονους επιστήμονες να αναλύσουν το Διαδίκτυο και τα σημάδια ως στοιχεία του σύγχρονου ψηφιακού πολιτισμού, που διαμορφώνεται ταχύτατα τα τελευταία χρόνια (Cannizzaro, 2016). Τα μιμίδια είναι ένα αρκετά νέο φαινόμενο στη συμβολική παραγωγή και ανταλλαγή στη σύγχρονη κοινωνία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ένα μιμίδιο υπάρχει με τη μορφή ενός συγκεκριμένου αντικειμένου πολυμέσων, όπως μια φωτογραφία ή ένα βίντεο. Σε αυτό το αντικείμενο συνήθως υπάρχει με λεξάντα, σπανιότερα μια φράση ή κάποιο σύνθημα, ένα συγκεκριμένο οπτικό εφέ κ.λπ. Δρα δηλαδή στη συμβολική παραγωγή της σύγχρονης κοινωνίας ως συγκεκριμένο προϊόν πληροφοριών, το οποίο προέκυψε λόγω της χρήσης βίντεο, φωτογραφίας, αναπαραγωγές εικόνας, στιγμιότυπου από ταινία ή ταινία κινουμένων σχεδίων, soundtrack κ.λπ. Ένα τέτοιο αντικείμενο είχε κάποιου είδους πρωτοτυπία στη σύγχρονη μαζική κουλτούρα. Λιγότερο συχνά, η εμφάνισή του συνδέεται με τη χρήση πολιτιστικών αντικειμένων κληρονομιάς

κάποιας εποχής, ανθρώπων ή συγκεκριμένης χώρας. Επιπλέον, η εμφάνισή του σχετίζεται με τη μεταμόρφωση του πρωτοτύπου, και τη διακωδικοποίησή του ως προς το νόημα (Olena et al, 2020).

Η ποπ κουλτούρα, ως ξεχωριστή μορφή πολιτισμού με τις δικές της ιστορικές, καλλιτεχνικές και κειμενικές κατηγορίες, αποκρυσταλλώθηκε στις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα ως αντίδραση στις περιοριστικές κοινωνικές παραδόσεις της αποικιακής Αμερικής. Εξαπλώθηκε γρήγορα και ευρέως σε όλα τα πολυσύχναστα αστικά κέντρα της δεκαετίας του 1920—μια εποχή που σχημάτισε μια συνεργασία με την τεχνολογία και τον επιχειρηματικό κόσμο. Αυτός ο συνασπισμός έδωσε στην ποπ κουλτούρα την ταυτότητά της, επιτρέποντάς της να ευδοκιμήσει και να σχηματίσει συμμαχίες με καλλιτεχνικά και λογοτεχνικά κινήματα. Ωστόσο, η ποπ κουλτούρα μπορεί να ακολουθήσει την άνοδο της κουλτούρας των μιμίδων - μια κουλτούρα που έχει εξελιχθεί στο Διαδίκτυο.

Σύμφωνα με τη διαθέσιμη βιβλιογραφία, η εύρεση ενός συγκεκριμένου ορισμού ενός μιμιδίου είναι δύσκολη διαδικασία γιατί είναι απαραίτητο να μελετηθεί αυτό το φαινόμενο σε πολιτισμική ανάλυση και επιστημονικά πλαίσια. Σύμφωνα με τον Limor Shifman, συγγραφέα του βιβλίου «Τα μιμίδια στον ψηφιακό πολιτισμό», τα μιμίδια είναι «μονάδες περιεχομένου που δημιουργούν παράγωγα που δημιουργούνται από τους χρήστες με τη μορφή ριμέικ, παρωδιών ή μιμήσεων» (Shifman, 2013). Ένα μιμίδιο είναι ένα κείμενο που εμπνέει τη δημιουργία άλλων κειμένων που ακολουθούν, βασίζονται ή διακωμωδούν τη μορφή του πρωτοτύπου. Τα μιμίδια αφθονούν στο Διαδίκτυο και μπορεί να διαρκέσουν σε δημοτικότητα από μια εβδομάδα έως χρόνια, ενώ οι δάσκαλοι που ακολουθούν τις τάσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη διαφημιστική εκστρατεία και τη δημοτικότητα των μιμίδων προς όφελός τους στην εκπαιδευτική αίθουσα (Hartman et al, 2021). Ο Κατσαδώρος και η Νουνανάκη (2021: 402-404) συλλέγοντας και αναλύοντας 102 διαδικτυακά μιμίδια που σχετίζονται με μία συγκεκριμένη κοινότητα, την ποντιακή, ερεύνησαν συν τοις άλλης και τον τρόπο που επικοινωνεί η ομάδα αυτή, η οποία χρησιμοποιεί και στο διαδίκτυο και συγκεκριμένα στα μιμίδια, την δική της διάλεκτο.

Ενώ αφθονούν οι έρευνες σχετικά με τη χρήση εικόνων και σχεδίων για τη διδασκαλία του γραμματισμού, μόνο λίγοι εκπαιδευτικοί και ερευνητές έχουν υποστηρίξει τη χρήση των μιμίδων στην τάξη. Αυτές οι εκθέσεις περιγράφουν γενικά παιδαγωγικές προσεγγίσεις και δραστηριότητες στην τάξη. Όταν οι μαθητές κάνουν οπτικές συγκρίσεις, και ειδικά όταν

παράγουν εικόνες συγκριτικά, μπορούν να οξύνουν τη σκέψη τους για σύνθετες έννοιες και κείμενα. Προκειμένου να δημιουργηθούν αυτές οι αντιπαρατιθέμενες εικόνες, οι μαθητές πρέπει να εξετάσουν τις διαφορές μεταξύ των ιδεών τους για να είναι σε θέση να αναπαραστήσουν αυτές τις διαφορές με διαβουλευτικό τρόπο (Harvey & Palese, 2018).

Αν αναλυθούν τα μιμίδια ως είδος, θα διαπιστώσουμε ότι έχει περισσότερα κοινά με τις παραδοσιακές μορφές αφήγησης, όπως ο μύθος και η παραβολή. Σήμερα, το "μιμίδιο" χρησιμοποιείται για να είναι μια έκφραση μεταξύ των κοινωνικών πλατφορμών όπως το Facebook και το Twitter. Διαφορετικά είδη μέσω κοινωνικής δικτύωσης δημιουργούν το δικό τους «μιμίδιο» για να αναζητήσουν την προσοχή και να προκαλέσουν απήχηση στους αναγνώστες, το οποίο περιλαμβάνει όλα όσα φαντάζεστε, όπως πολιτική, τρόπο ζωής, κοινωνική ή ακόμα και φιλοσοφία. Καθώς ένα «μιμίδιο» δημιουργείται για ψυχαγωγία αλλά όχι για διαφώτιση, δεν είναι σοβαρό θέμα αλλά εύκολο να τραβήξει τα βλέμματα των ανθρώπων. Εάν οι άνθρωποι μπορούν να λάβουν μια πληροφορία σε τρία δευτερόλεπτα, ένα «μιμίδιο» μπορεί να σας κάνει να αισθανθούν ικανοποιημένοι για κάποιο χρονικό διάστημα. Αν η Λογοτεχνία αφορά την έμπνευση στη ζωή και την ανταλλαγή εμπειριών, το "μιμίδιο" αποτελεί λοιπόν ένα είδος λογοτεχνίας χωρίς αμφιβολία.

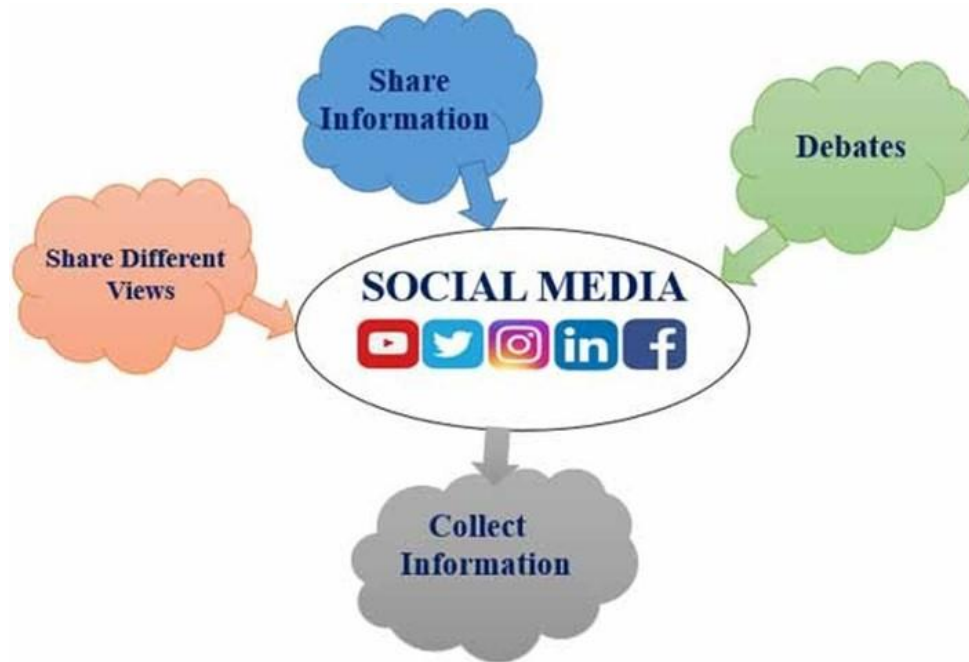

Κεφάλαιο 3^ο : Ο αντίκτυπος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στο ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19

3.1 Η δραστηριότητα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατά το ξέσπασμα της πανδημίας

Τον τελευταίο καιρό τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο ως πηγή πληροφόρησης. Το Twitter είναι μια πλατφόρμα μέσων κοινωνικής δικτύωσης όπου παρέχονται άμεσες απαντήσεις σε οποιαδήποτε απορία ή πλατφόρμα συζήτησης. Σε αυτήν την πανδημική κατάσταση τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης λειτούργησαν ως «ευλογία» γιατί παρείχαν πληροφορίες για τα «DOs» ή «DON'Ts» και διέδωσαν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη νόσο του COVID-19. Κατά τη διάρκεια της επιδημίας της γρίπης H1N1 τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ήταν τα πρώτα που ενημέρωσαν τον κόσμο. Ο κυβερνητικός οργανισμός με το όνομα CDC (Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων) έλαβε τη βοήθεια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για να ενημερώσει τον κόσμο για το ξέσπασμα του Έμπολα και της νόσου Ζίκα (Chukwuere, 2022).

Η τρέλα για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τα έκανε μια βασική πλατφόρμα ενημέρωσης κατά την περίοδο της πανδημίας. Κατά τη διάρκεια αυτής της έκτακτης ανάγκης, τόσο το τμήμα υγειονομικής περίθαλψης όσο και οι άνθρωποι έλαβαν τη βοήθεια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για να αλληλεπιδράσουν και να παρέχουν πληροφορίες. Η εικόνα 2 δείχνει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19 (Demuyakor, 2020). Οι πιο ελκυστικές πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook, το Instagram, το YouTube και το Twitter ευαισθητοποιούν όσα περισσότερα άτομα μπορούν για τις μη αυθεντικές πληροφορίες σχετικά με τον COVID-19. Αν και ο ρόλος τους είναι αμφιλεγόμενος βοήθησαν τους ανθρώπους να μειώσουν το ψυχικό στρες και το άγχος σε αυτήν την παγκόσμια κατάσταση πανδημίας. Ωστόσο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πρέπει να χρησιμοποιούνται για καλό σκοπό, καθώς μερικές φορές μπορεί να δώσουν λανθασμένες πληροφορίες που μπορεί να παραπλανήσουν τους ανθρώπους (Barua et al., 2021).

Εικόνα 1 : Η βασική λειτουργία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

3.2 Η επίδραση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στα συναισθήματα του κοινού

Σε κάθε είδους κατάσταση πανδημίας υπάρχει μια απειλή για τη δημόσια υγεία επομένως, είναι σημαντικό να ενημερωθούν οι άνθρωποι για να μην αφήσουν την ασθένεια να μεταδοθεί σε όλη την κοινότητα. Σε αυτήν την εποχή της πανδημίας οι άνθρωποι επηρεάζονται συναισθηματικά. Οι λανθασμένες πληροφορίες οδηγούν σε κατάσταση πανικού που επιτρέπει τους ανθρώπους να κάνουν περιττές δραστηριότητες που μπορεί να είναι επιβλαβείς τόσο για την ψυχική όσο και για τη σωματική υγεία τους (Cinelli et al., 2020). Επί του παρόντος, οι άνθρωποι εξαρτώνται κυρίως από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, καθώς προσπαθούν να συλλέξουν πληροφορίες από διαφορετικούς τύπους μέσων κοινωνικής δικτύωσης όπως το Google, το Facebook. Σχετικά με τις δραστηριότητες τους είτε είναι επείγουσες είτε όχι ενώ βάζουν πάντα προτεραιότητα σε αυτές. Όπως προέκυψε κατά τη περίοδο της πανδημίας του COVID-19 οι λέξεις κλειδιά με τη μεγαλύτερη αναζήτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ήταν ο ιός, η μόλυνση, οι ασθένειες και οι θεραπείες (Okechukwu & Lewis, 2020).

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, τα άτομα που παρακολουθούν πιστά πληροφορίες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τον ιό υποφέρουν από άγχος, φόβο ή ψυχικό ερεθισμό. Πολλές ειδήσεις έχουν δείξει ότι η κάλυψη των θυγατρικών μέσων για τα τραύματα του σώματος μπορεί να ενισχύσουν τα προκαταρκτικά σημάδια της διαταραχής του μετατραυματικού στρες (PTSD). Στη συγκεκριμένη κατάσταση λανθασμένα στοιχεία και συγκεχυμένες ειδήσεις σχετικά με την πανδημία του COVID-19 εισήλθαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και προκάλεσαν αβάσιμο άγχος σε πολλούς ανθρώπους όπου όλο αυτό μπορεί να τους επέφερε επιπλέον εσφαλμένη αντίληψη και να τους κατέστρεψε την ψυχική άνεση τους (Fouad & Ghaleb, 2020).

Εικόνα 2 : Ευλογία και καταστροφή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19

3.3 Η παραπληροφόρηση και οι επιπτώσεις της στην πανδημία

Οι λανθασμένες πληροφορίες προκαλούν πανικό και φόβο. Οι εσφαλμένες πληροφορίες έγιναν μείζον πρόβλημα σε όλες τις πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην

κατάσταση της πανδημίας του COVID-19. Επί του παρόντος, στο Facebook έχει κυκλοφορήσει μια νέα εφαρμογή, η οποία θα ειδοποιεί τους χρήστες του εάν εμπλέκονται με λάθος πληροφορίες. Αρκετά κανάλια επικοινωνίας ενημέρωσαν ότι οι επαληθευμένοι λογαριασμοί υγειονομικής περίθαλψης του Twitter παρείχαν ελάχιστες ψευδείς πληροφορίες (Ong et al., 2020). Παρατηρήθηκε ότι ορισμένα χαρακτηριστικά ή tweets της πλατφόρμας του Twitter τείνουν να παρέχουν εσφαλμένες και μη επαληθεύσιμες ειδήσεις. Πολλοί ερευνητές επιβεβαίωσαν ότι το «φαινόμενο της ανοησίας», κατά το οποίο άνθρωποι συμμετέχουν σε συνομιλίες για να παρουσιάσουν διάφορες θεωρίες συνωμοσίας και όλο αυτό ελκύει περισσότερη προσοχή χαρακτηρίζοντας ολόκληρη την κατάσταση ως απειλή για λάθος πληροφορίες. Αν και λανθασμένες πληροφορίες διανέμονται ασταμάτητα σε διάφορους ιστότοπους, η συνείδηση και οι κατάλληλες προληπτικές ενέργειες είναι απόλυτης σημασίας για την ασφάλεια των χρηστών (Dalili Shoaie & Dastani, 2021).

Παρατηρήθηκε ότι λανθασμένες πληροφορίες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αναφέρουν πιθανά φάρμακα για την αντιμετώπιση του COVID-19 που περιέχουν υδροξυ-χλωροκίνη και οι συγκεκριμένες πληροφορίες ώθησαν πολλούς ανθρώπους να αγοράσουν τέτοιου είδους φάρμακα χωρίς ιατρική άδεια με αποτέλεσμα, την ανεπάρκεια αυτών των φαρμάκων από τους ασθενείς που πραγματικά χρειαζόνταν αυτή την ουσία. Πρέπει να υπάρχει προσοχή στη χρήση των ιστοτόπων κοινωνικής δικτύωσης για να σταματήσει η διάδοση φημών και λανθασμένων πληροφοριών. Η παροχή άμεσων και σωστών ειδήσεων που παρουσιάζουν κρίσιμα προβλήματα ελέγχου της μόλυνσης είναι σημαντική (Chaudhury et al., 2020).

Η Infodemiology είναι μια ευημερούσα περιοχή έρευνας που στοχεύει στη διδασκαλία δραστηριοτήτων και στον σχεδιασμό πολιτικών δημόσιας υγείας για την εκτίμηση των ηλεκτρονικά δημιουργούμενων και αποθηκευμένων αρχείων δημόσιας υγείας. Το πλεονέκτημα της Infodemiology είναι η ικανότητα συλλογής δεδομένων δημόσιας υγείας από γραπτά, αδόμητα ή αποδεικτικά στοιχεία και εικόνες που δημιουργήθηκαν από τον χρήστη, τα οποία κοινοποιούνται μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης όπως ιστολόγια, ιστότοποι. Ωστόσο, η αξιοπιστία των πληροφοριών που δημιουργούνται από τους χρήστες δεν είναι βέβαιη. Συχνά σε κοινωνικές αναφορές, οι πληροφορίες σχετικά με την υγεία που δημιουργούνται και δημοσιεύονται από χρήστες αναφορικά με την πανδημία του COVID-19 μπορούν να λειτουργήσουν ως πραγματική τεχνική για τη διερεύνηση της δημόσιας υγείας. Η διδασκαλία των ανθρώπων στην υπεύθυνη και ασφαλή εφαρμογή του κοινωνικού ιστότοπου

μπορεί λοιπόν, να βοηθήσει στον περιορισμό των ανεπιθύμητων επιπτώσεων που ανιχνεύονται (Anjum, 2020).

3.4 Η επίδραση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης κατά τη διάρκεια της πανδημίας

Το ξέσπασμα της πανδημίας του COVID-19 είναι ένα αρνητικό περιστατικό που προκαλεί έναν ακανόνιστα υψηλό αριθμό μολύνσεων και θανάτων, προκαλώντας αρνητικά συναισθήματα στην κοινότητα. Οι άνθρωποι γενικά εκφράζουν τις ανησυχίες τους για το ξέσπασμα της πανδημίας του COVID-19 μέσω διαφορετικών πλατφορμών μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Αν και οι ειδήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης υπολείπονται των πραγματικών γεγονότων σχετικά με τον COVID-19 δεν έχουν ευεργετικό προληπτικό ρόλο στη διαδραστικότητα και την ενημέρωση σχετικά με το ενδιαφέρον της δημόσιας υγείας. Αν και σε αυτή την περίπτωση ο ιός είναι νέος και δεν υπάρχουν επαρκείς πληροφορίες γι' αυτόν η μετάδοση λανθασμένων πληροφοριών μέσω κοινωνικών ιστοτόπων μπορεί να έχει άμεσες συνέπειες και αντίστοιχα να προκύψουν διαφορετικά ψυχολογικά συναισθήματα όπως θλίψη, άγχος. (Wajahat, 2020).

3.4.1 Οι τρόποι μετάδοσης άγχους μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν τη δύναμη να φέρνουν τους ανθρώπους πιο κοντά αλλά αντιμετωπίζουν επίσης, μεγάλες προκλήσεις όπως η κακή χρήση της δημόσιας προοπτικής, η κακή συμπεριφορά σε ανοιχτά φόρουμ και άλλα είδη εγκλήματος στον κυβερνοχώρο. Η πανδημία του COVID-19 έχει αντίκτυπο στην παγκόσμια δομή της υγείας και έγινε πλέον διεθνής έκτακτη ανάγκη υγείας ή επείγουσα ανάγκη για τη δημόσια υγεία διεθνούς ενδιαφέροντος (PHEIC) όπως συνιστάται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, το οποίο είναι γνωστό ως απροσδόκητο περιστατικό που ορίζεται παρακάτω (Yüksel et al., 2021) :

- Να διαπιστωθεί μια απειλή για την υγεία μιας κοινότητας σε σύγκριση με άλλες περιοχές λόγω της διεθνούς εξάπλωσης της νόσου.
- Πιθανές αναγκαιότητες μιας συγχρονισμένης διεθνούς αντίδρασης. Αυτή η εξήγηση υποδηλώνει μια κατάσταση που είναι σοβαρή, ασυνήθιστη ή απρόβλεπτη και έχει συνέπειες για την υγεία της κοινότητας εκτός των εθνικών ορίων της πληγείσας περιοχής, μπορεί να χρειάζεται άμεση ανταπόκριση από όλο τον κόσμο.

Ωστόσο, το κοινωνικό δίκτυο λειτουργεί ως πραγματικό θεμέλιο για την απόκτηση δεδομένων υγείας, καθώς είναι επίσης και μια πηγή για τη μετάδοση ψεύτικων ειδήσεων. Επιπλέον, για να λυθεί η άμεση απαίτηση της αύξησης των εμπλοκών στη δημόσια υγεία για τον χειρισμό της νόσου πρέπει να περιοριστεί το ξέσπασμα πανικού λόγω της πανδημικής κατάστασης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Το ξέσπασμα του άγχους και των ψεύτικων πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση της πανδημίας λόγω του COVID-19 είναι επίσης γνωστό ως «παραπληροφόρηση» (Ridzuan, 2021).

Η παροχή και η διανομή σωστών πληροφοριών ιδιαίτερα όταν η μετάδοση είναι ανεπιεικής και η απιθανότητα πρόβλεψης είναι κυρίως ένα ουσιαστικό μέρος του χειρισμού εκτάκτων αναγκών υγείας και των επιδημιών σε ευρεία κλίμακα. Κατά τη διάρκεια αυτής της πανδημικής κατάστασης ο χρόνος είναι πολύ κρίσιμος καθώς θα πρέπει να υπάρχει μια επικοινωνία μεταξύ των κυβερνητικών αρχών και της κοινότητας για να αυξηθεί η γενικότερη εμπιστοσύνη. Σήμερα ο πληθυσμός αυξάνεται ραγδαία σε παγκόσμιο επίπεδο γεγονός που δημιουργεί πρόβλημα σε αυτήν την απειλή για τη δημόσια υγεία της πανδημικής κατάστασης του COVID-19. Κατά τη διάρκεια της επιδημίας του Έμπολα στη Δυτική Αφρική παρατηρήθηκε πώς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είχαν τη δύναμη να επηρεάσουν τις αντιδράσεις του κοινού (Gabarron et al., 2021).

Λίγες έρευνες έδειξαν ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαδραμάτισαν ζωτικό ρόλο στη διάδοση λανθασμένων πληροφοριών σχετικά με το ξέσπασμα του Έμπολα. Μια έρευνα αποκάλυψε ότι οι λανθασμένες πληροφορίες και τα ψεύτικα tweets διαδίδονται πιο γρήγορα σε σύγκριση με τις αυθεντικές και αληθινές ειδήσεις. Μια ανασκόπηση περιεχομένου του Twitter από το 2014 έως το 2016 ανέφερε ότι τα ανθρώπινα συναισθήματα όπως ο θυμός και το άγχος συνδέθηκαν σε μεγάλο βαθμό με θέματα που σχετίζονταν με τον Έμπολα σε όλο τον κόσμο. Ομοίως, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης συνέβαλαν στη διάδοση ανόητων θεμάτων ή θεωριών συνωμοσίας και πολλά άτομα διέδιδαν ψευδείς πληροφορίες σχετικά με την υγειονομική περίθαλψη και τις θεραπείες. Τέλος, τα φημολογούμενα μηνύματα της εφαρμογής του WhatsApp αλλά και τα SMS λειτούργησαν επίσης ως πηγή ψεύτικων ειδήσεων (Sohaib et al., 2021).

3.5 Οι επιρροές των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Στον σημερινό κόσμο τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι τα πιο συχνά χρησιμοποιούμενα μέσα καθώς αποτελούν τη πηγή πληροφοριών και γνώσης. Καθώς η πρόσβαση στο διαδίκτυο

είναι απρόσκοπτη και λογική οι άνθρωποι την αξιοποιούν στο έπακρο. Οι περισσότεροι (εγγεγραμμένοι) χρήστες χρησιμοποιούν αυτές τις πλατφόρμες για τη διάδοση πληροφοριών και ειδήσεων καθώς είναι ο πιο πιθανός τρόπος προσέγγισης άλλων ατόμων (Kaya, 2020). Ένα από τα παραδείγματα είναι ότι πρόσφατα κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19 το περιεχόμενο με τις περισσότερες αναζητήσεις στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αφορούσε τον ιό. Αυτού του είδους τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορεί κανείς να λάβει βοήθεια αλλά και προσφέρει βοήθεια. Είναι σχεδόν σαν ένα εργοστάσιο πληροφοριών. Η ευκολότερη πρόσβαση στο διαδίκτυο βοηθά στη σύνδεση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αυτά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βοηθούν στη σύνδεση με ανθρώπους από όλο τον κόσμο (Chukwuere, 2021).

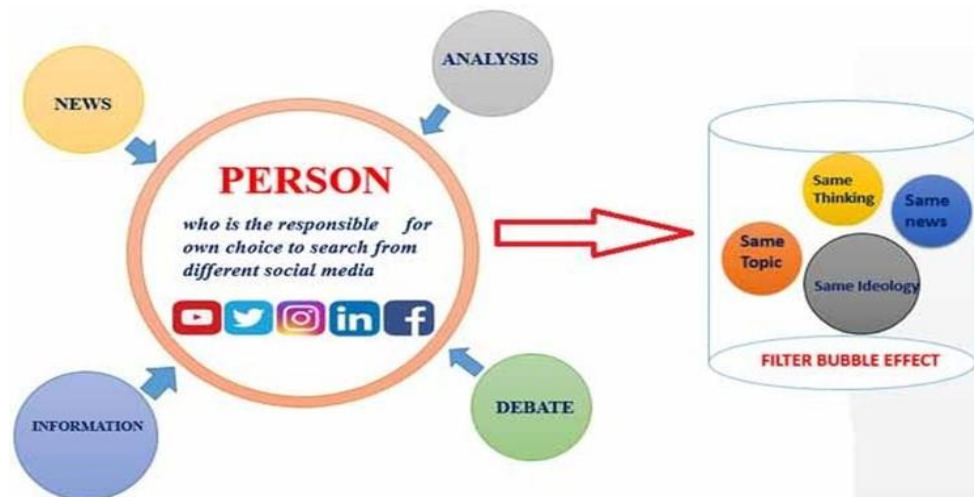
Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι τα πιο συχνά χρησιμοποιούμενα μέσα επικοινωνίας. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης γλύτωσε πολλούς ανθρώπους από το άγχος. Οι πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι ένας τρόπος για να συνδεθούν οι χρήστες με την οικογένεια και τους φίλους τους στη κατάσταση της πανδημίας και βοήθησε στην καταπολέμηση της μονοτονίας και της μοναξιάς (Nyoko, 2022). Ως εκ τούτου, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έγιναν το πιο συνιστώμενο μέσο για τη μείωση του ψυχικού στρες λόγω της πανδημίας του COVID-19. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν τεράστιο όφελος από τη άμεση μαζική διάδοση των πληροφοριών στη φάση της πανδημίας του COVID-19. Για παράδειγμα, πραγματοποιήθηκε μια οπτική αναπαράσταση (infographic) σχετικά με την επίβλεψη επιβεβαιωμένων ή εικαζόμενων ασθενών με COVID-19. Εκτός από τη διάδοση, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βοήθησαν και στην τροποποίηση της οπτικής αναπαράστασης (infographic) οποιουδήποτε συγκεκριμένου ιατρικού οργανισμού (Karhu et al., 2021).

Η ταχεία διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις προληπτικές μεθόδους του COVID-19 είχε μεγάλο αντίκτυπο σε παγκόσμιο επίπεδο. Μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε έκανε αναζήτηση της λέξης «κορονοϊός» στο YouTube και παρουσίασε τα 100 βίντεο με τις περισσότερες προβολές. Η έρευνα ανέφερε ότι στις 5 Μαρτίου 2020 τα βίντεο είχαν περισσότερες από 165 εκατομμύρια προβολές συνολικά, και μεταξύ των οποίων το 85% ήταν από νέα κανάλια. Παρατηρήθηκε ότι λιγότερο από το 1/3 των βίντεο πρότειναν προληπτικές μεθόδους του COVID-19 και λιγότερο από τα μισά μιλούσαν για τα πιο κοινά συμπτώματα του κορονοϊού. Κυρίως το 90% εξ αυτών σχολίαζε τα συναισθήματα που προκάλεσε η

πανδημία του COVID-19 όπως ο θυμός, το άγχος, η μοναξιά και η φάση της απομόνωσης (Chukwuere, 2022).

Αυτή η έρευνα έδειξε την κακή χρήση μιας ενημερωτικής πλατφόρμας όπως το YouTube (συνιστάται ως πηγή πληροφοριών), στην οποία κάποιος πρέπει να μοιράζεται ποιοτικές πληροφορίες και όχι ποσοτικές, μόνο και μόνο για να αυξήσει τις προβολές του. Στη φάση πανδημίας του COVID-19 τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έφεραν κοντά τους ανθρώπους (Okechukwu & Lewis, 2020). Ένα από τα πλεονεκτήματα αυτών των πλατφορμών κατά τη διάρκεια της πανδημικής κατάστασης είναι ότι παρείχαν την ευκαιρία αμοιβαίας συμμετοχής σε ερευνητικά θέματα. Ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία για τις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι ότι υποστηρίζουν διαδικτυακές ιατρικές μελέτες μέσω ηχογραφημένων διαδικτυακών σεμιναρίων, ζωντανών ροών ή συνεδρίων μέσω των κοινωνικών πλατφορμών (π.χ. Skype, Zoom, Google Meet και YouTube). Ένα πρόβλημα για τους ιστοτόπους κοινωνικής δικτύωσης και τη διανομή δεδομένων είναι η «φυσαλίδα φίλτρου» ένας όρος που εισήχθη από τον Eli Pariser το 2011 (Barua et al., 2021).

Εικόνα 3 : Η φυσαλίδα φίλτρου και η επιρροή της στο ανθρώπινο μυαλό

Είναι μια συνθήκη λογικού διαχωρισμού που είναι μάλλον συνέπεια εξατομικευμένων αναζητήσεων. Είναι βασικά μια διαδικτυακή ατμόσφαιρα στην οποία τα άτομα είναι ανοιχτά

μόνο στις πεποιθήσεις και τα γεγονότα που ταιριάζουν με τις απόψεις τους. Περιορίζει τις πληροφορίες που βλέπει ένα άτομο στο διαδίκτυο και αυτό συμβαίνει λόγω των σταθμισμένων αλγορίθμων που χρησιμοποιούν οι μηχανές αναζήτησης, οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης και οι marketers για να εξατομικεύσουν την εμπειρία του χρήστη. Επιπλέον, το συγκεκριμένο σύστημα εμποδίζει τον χρήστη να δει άλλες διάφορες πηγές γεγονότων (Ong et al., 2020). Στην Κίνα πραγματοποιήθηκε μια διαδικτυακή έρευνα όπου ανέφερε ότι από τις 1210 απαντήσεις το 53,8% των ερωτηθέντων πίστευε ότι ο ψυχολογικός αντίκτυπος της πανδημίας του COVID-19 είναι μέτριος ή ακραίος. Επίσης, μια ερευνητική ομάδα έφτιαξε και νομιμοποίησε μια κλίμακα γνωστή ως «Κλίμακα φόβου για τον COVID-19». Αυτή η κλίμακα αξιολογεί το επίπεδο στρες και άγχους των ατόμων και βοηθά επίσης, στη λήψη προληπτικών μέτρων κατά της διαταραχής μετατραυματικού στρες που ήταν η πιο κοινή και εμφανής ψυχολογική συνέπεια μετά το ξέσπασμα της πανδημίας του SARS (σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο) στην Ασία το 2003. Η έρευνα αναφέρει επιπροσθέτως, ότι ορισμένες άλλες σοβαρές ασθένειες ή ενέργειες όπως η αυτοκτονία έχουν καταγραφεί σε ορισμένα μέρη του κόσμου όπως η Γερμανία, η Ιταλία, η Ινδία και η Βρετανία (Chaudhury et al., 2020).

3.6 Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως υπερασπιστής της πανδημίας

Καθώς ανακοινώθηκε το ξέσπασμα της πανδημίας του COVID-19 τα μέσα ενημέρωσης ξεχείλισαν από πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της πανδημίας. Ορισμένες πληροφορίες επικεντρώθηκαν στην ενημέρωση των ατόμων σχετικά με τον νέο ιό. Λόγω των αντικρουόμενων και λανθασμένων πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση της πανδημίας προέκυψαν θεραπείες που ανακούφιζαν τον φόβο, τον πανικό και το άγχος του κοινού. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως μέσο για την προώθηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την πανδημία του COVID-19 για τη μείωση του άγχους από τους δημόσιους φορείς υγειονομικής περίθαλψης και τις κυβερνητικές υπηρεσίες (Wajahat, 2020).

Πολλές χώρες χρησιμοποίησαν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να ενημερώσουν τον κόσμο σχετικά με τις μελλοντικές απειλές. Οι πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης θα πρέπει επίσης, να εκτιμούνται για την επαλήθευση αληθών πληροφοριών. Η κοινωνική δικτύωση θα πρέπει να εφαρμόζεται για να υποστηρίξει την αντίδραση της κοινότητας για

την υγεία και όχι μόνο. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως τα ειδησεογραφικά κανάλια, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί και οι διάφορες ημερήσιες εφημερίδες, ενημερώνουν τους ανθρώπους να καταπολεμούν τις φήμες και τις ψεύτικες πληροφορίες ανακοινώνοντας τις από καιρό σε καιρό (Ridzuan, 2021).

Ένας αναλυτής μέσω κοινωνικής δικτύωσης πρέπει να ενθαρρύνει τις κρατικές υπηρεσίες να συζητούν και να αναφέρουν τις πραγματικές ειδήσεις σχετικά με τις τρέχουσες ανησυχίες των λοιμωδών ασθενειών. Για την ανταλλαγή των πληροφοριών χρησιμοποιούνται διαφορετικές πηγές μέσω κοινωνικής δικτύωσης. Αφού οι άνθρωποι δεν αναζητούν ή μελετούν ιστοτόπους που διαδίδουν τέτοιου είδους εμπεριστατωμένες ειδήσεις θα πρέπει να γίνει ένα ζωτικό βήμα για την καταπολέμηση των ψεύτικων πληροφοριών (Sohaib et al., 2021). Αν και οι άνθρωποι εξακολουθούν να παρακολουθούν τις λάθος ειδήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θα πρέπει να έχουν την ικανότητα γνώσης και κρίσης για να φιλτράρουν αυτού του είδους τις ειδήσεις. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διάδοση αναβαθμισμένων ανακοινώσεων και κατευθυντήριων γραμμών από ειδικούς σε απλούς ανθρώπους, αλλά απαιτείται αποτελεσματική συμμετοχή στη δημόσια υγεία για να αποφευχθεί η πτώση της δομής της υγειονομικής περίθαλψης (Chukwuere, 2021).

Οι ζωτικοί μηχανισμοί αποτελεσματικών πανδημικών αντιδράσεων προέρχονται από τη γόνιμη αλληλεπίδραση μεταξύ της κυβέρνησης, του δημόσιου συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και των απλών ανθρώπων. Σε αυτήν την υπάρχουσα πανδημική κατάσταση του COVID-19 είναι απαραίτητη η βελτίωση μιας μεθόδου διάδοσης πραγματικών γεγονότων, η οποία θα μελετά τις πληροφορίες από διαφορετικούς τύπους ιστοτόπων κοινωνικής δικτύωσης και θα τις διαδίδει σε πολλές γλώσσες διεθνώς (Karhu et al., 2021).

Κεφάλαιο 4^ο : Η πλατφόρμα του Facebook και οι ομάδες του ως περιβάλλον για κοινωνική αλληλεπίδραση

4.1 Η συζήτηση γύρω από το Facebook

Παρά τη συνεχή αύξηση της δημοτικότητας άλλων πλατφορμών μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τη διαπιστωμένη τάση ενός μέσου να αντικαθίσταται συχνά από ένα άλλο το 2021 το Facebook παραμένει το πιο διαδεδομένο εργαλείο επικοινωνίας παγκοσμίως. Έχοντας επίγνωση της αβεβαιότητας που προκαλείται από την κατάσταση της πανδημίας το Facebook εφάρμοσε επίσης, περισσότερες πρακτικές μάρκετινγκ στον ρόλο του ως «κέντρο πληροφοριών» και περιβάλλοντος για ομάδες υποστήριξης (Zafitsara & Velo, 2022). Αυτό έφερε νέους χρήστες στην προαναφερθείσα πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης και βελτίωσε τα στατιστικά στοιχεία του με σημαντική αύξηση στη χρήση του το 2020, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Επιπλέον, οι συζητήσεις για τη μορφή και τη δομή των μεγαλύτερων πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook έχουν σταματήσει προς το παρόν καθώς ο ρόλος του ως πλατφόρμα επικοινωνίας βοηθάει σε μεγάλο βαθμό να ενημερώνονται οι άνθρωποι και να αλληλεπιδρούν με την ευρύτερη κοινωνία (Pal & Nikita, 2021).

Αυτή η αμφιθυμία ότι οι ιστοσελίδες μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι αφενός, ένας χώρος που επιτρέπει στους ανθρώπους να διατηρούν επαφή κατά τη διάρκεια της πανδημίας αφετέρου, ένας χώρος που οδηγεί σε σύγχυση και δυσπιστία γεμίζοντας με αντικρουόμενες πληροφορίες και συνδέεται άρρηκτα με την ίδια τη δραστηριότητα του χρήστη. Αυτή η σχέση μεταξύ των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της ευημερίας είναι πολύπλοκη και απαιτεί να λαμβάνεται υπόψη ο μοναδικός χαρακτήρας κάθε πλατφόρμας (Malik et al., 2021). Η ατομική προσέγγιση είναι ζωτικής σημασίας καθώς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν διαφορετικούς σκοπούς χρήσης και ως εκ τούτου επηρεάζουν τους χρήστες με διάφορους τρόπους. Ορισμένα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, το Twitter ή το LinkedIn, στοχεύουν στη διευκόλυνση της επικοινωνίας κειμένου ενώ άλλα, όπως το Tiktok, το Instagram ή το Snapchat, χρησιμοποιούνται περισσότερο για οπτική ψυχαγωγία. Πολλές πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης έχουν εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια και παρουσίασαν μεγάλη επιτυχία όπως για παράδειγμα το Instagram, το Twitter, το Snapchat και το LinkedIn, ωστόσο, το Facebook, το 2021 παρέμεινε στην πρώτη θέση όσον αφορά τη δημοτικότητα του (Canary et al., 2022).

Παρ' όλα αυτά, πρέπει να επισημανθεί ότι το Facebook έχει κατηγορηθεί πολλές φορές για ανήθικες ενέργειες και δραστηριότητες. Μεταξύ των πιο πρόσφατων καταστάσεων είναι οι εξής (Akhlaq Khan et al., 2020) :

- Η απόκτηση προσωπικών δεδομένων χωρίς συγκατάθεση από την εταιρεία Cambridge Analytica.
- Η άδικη στρατηγική αντιμετώπισης των ανταγωνιστών του Facebook.
- Η απαγόρευση του Donald Trump από το Facebook.
- Τα προβλήματα με την εγκυρότητα των κοινοποιημένων πληροφοριών ως μέρος της πληροφόρησης που σχετίζεται με τον κορονοϊό.

Η αναγνώριση ότι το Facebook έχει λάβει τόσο την αναγνώριση όσο και την κριτική είναι ζωτικής σημασίας καθώς στοχεύει να αναλύσει τη λειτουργία των ευρύτερων ομάδων στο συγκεκριμένο πλαίσιο των προσφορών του. Η πλατφόρμα αναγνωρίζεται ως ενεργή πλευρά ενώ δημιουργεί εμπειρία κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και ως εκ τούτου τα ηθικά ζητήματα επηρεάζουν την ποιότητα και την ασφάλεια των μελών των ομάδων (Sajidah et al., 2021).

4.1.1 Οι χρήσεις και οι οικονομικές δυνατότητες του Facebook

Έχει γίνει πολλή έρευνα σχετικά με τη χρήση του Facebook και τις ικανοποιήσεις που παρέχει, στις οποίες οι περισσότερες μελέτες επικεντρώνονται στις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις του Facebook και στην ανάπτυξη της διαδικτυακής ταυτότητας των χρηστών μέσω των ικανοποιήσεων που σχετίζονται με τις δυνατότητες του. Οι συνήθεις χρήσεις νέων μέσων όπως το Facebook, έχουν βρεθεί ότι επικαλύπτουν τις ικανοποιήσεις που αποκομίζονται από τα παραδοσιακά μέσα όπως για παράδειγμα ο χρόνος, η ψυχαγωγία ή η αναζήτηση πληροφοριών. Ωστόσο, το Facebook συγκλίνει τις ανάγκες των παραδοσιακών και των νέων μέσων και ως εκ τούτου, παρέχει στους χρήστες ικανοποίηση της αυτοέκφρασης και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης (Silva & Benevenuto, 2020).

Επιπλέον, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι κάθε μελέτη προτείνει νέα κίνητρα, ειδικά για τις δυνατότητες του Facebook, όπως για παράδειγμα, η προσθήκη ετικετών σε φωτογραφίες και η ικανοποίηση για κοινή χρήση φωτογραφιών που βρέθηκε ότι αποτελούν σημαντικό μέρος της διαδικτυακής ταυτότητας ή της ικανοποίησης της κοινής χρήσης μουσικών βίντεο. Επιπλέον, πολλοί ερευνητές εστίασαν στον αντίκτυπο των ιστοτόπων κοινωνικής δικτύωσης

στην ψυχική υγεία των χρηστών. Οι περισσότερες από αυτές τις μελέτες αντιλήφθηκαν τη χρήση του Facebook αποκλειστικά ως αρνητική ή αποκλειστικά ως θετική. Ωστόσο, προτάθηκαν δύο αναλυτικές προοπτικές όπου η μια είναι η ενεργητική (δηλαδή παραγωγή περιεχομένου με ανάρτηση ή σχολιασμό) και η άλλη είναι η παθητική χρήση του Facebook (δηλαδή ανάγνωση περιεχομένου άλλων χρηστών) (Perrotta et al., 2020).

Η ενεργή πρακτική σχετίζεται κυρίως με τη θετική επιρροή του ιστότοπου που συνδέεται με την κοινωνική υποστήριξη, ενώ η παθητική χρήση συχνά οδηγεί σε αρνητικά αποτελέσματα, όπως η κοινωνική σύγκριση και επομένως, η χαμηλότερη ευημερία. Αυτά τα συμπεράσματα ισχύουν ιδιαίτερα για τις μελέτες, καθώς στοχεύουν να ορίσουν τη λειτουργία των ομάδων με αναφορά στις δραστηριότητες και τις αλληλεπιδράσεις των χρηστών. Οι ερευνητές υπογραμμίζουν επίσης, ότι χρειάζονται περισσότερες εμπειρικές μελέτες για να κατανοηθεί σωστά ο αντίκτυπος του Facebook στους χρήστες του και είναι ακόμη πιο σημαντικός ο αντίκτυπος του σε περιόδους πανδημίας (Wang et al., 2020).

4.2 Οι ομάδες του Facebook

Οι ομάδες στο Facebook συγκεντρώνουν άτομα που έχουν κάτι κοινό είτε πρόκειται για τόπο διαμονής είτε για αμοιβαίες πεποιθήσεις είτε για κοινά ενδιαφέροντα. Μελέτες που εξέτασαν ομάδες στο Facebook έδειξαν ότι η εθελοντική συμμετοχή συχνά, αλλά όχι πάντα, υποκινείται από την προσπάθεια για την αίσθηση του ανήκειν και μπορεί να είναι η πηγή υποστήριξης από τους ομοτίμους καθώς και ένας τρόπος αντιμετώπισης της κοινωνικής αποσύνδεσης μέσω του πνεύματος συλλογικότητας. Η υποστήριξη και το αίσθημα του ανήκειν είναι τα θεμέλια για την εμφάνιση εικονικών κοινοτήτων που με τη σειρά τους μπορούν να λειτουργήσουν είτε ως «φανταστικές κοινότητες» είτε ως επέκταση των κοινοτήτων εκτός σύνδεσης. Και με τους δύο τρόπους οι ομάδες του Facebook μπορούν να εκληφθούν ως «μια διαδικτυακή εκδήλωση πραγματικών συνθηκών και ευρύτερων κοινωνικο-πολιτιστικών και πολιτικών πραγματικοτήτων» (Mejova & Kalimeri, 2020).

Ειδικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19 αυτού του είδους η διαδικτυακή αλληλεγγύη έχει συνδεθεί στενά με την ευημερία. Οι συλλογικές αναμνήσεις που μοιράζονται στις ομάδες και η αίσθηση της νοσταλγίας για «την εποχή πριν από την

πανδημία και ένα ελπιδοφόρο μέλλον πέρα από την περίοδο της κοινωνικής απομόνωσης», συμβάλλουν σε ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ των μελών και μπορεί να λειτουργήσουν ως εργαλείο ενίσχυσης για την κοινότητα μέσα από αισιόδοξα συναισθήματα για το μέλλον (Mannino et al., 2021). Είναι αρκετά ενδιαφέρον ότι οι ερευνητές έχουν συζητήσει τους δεσμούς εντός των ομάδων του Facebook όχι μόνο σε θετικό βαθμό υποδεικνύοντας ότι οι δυνάμεις δεσμών που προκύπτουν μεταξύ των μελών των ομάδων είναι προσωρινές και εντός των μεγαλύτερων ομάδων μπορεί να μην είναι τόσο ισχυρές και σημαντικές όσο στην πραγματικότητα (Yang et al., 2021).

Τα ευρήματα μιας μελέτης που διεξήχθη από τους De Salve, Mori, Guidi, & Ricci (2019) παρέχουν στον αναγνώστη μια λεπτομερή σύγκριση των ανθρώπινων σχέσεων στα διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα (OSN) και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα δυνατά σημεία της σχέσης είναι μάλλον αδύναμα μεταξύ της πλειοψηφίας των χρηστών και παραμένουν ισχυρά μόνο σε ένα μικρό κλάσμα των μελών (10%). Ως εκ τούτου, οι ομάδες του Facebook είναι ένα πραγματικό ζήτημα στις τρέχουσες μελέτες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας, ωστόσο, απαιτείται ακόμη περισσότερη εμπειρική έρευνα προκειμένου να κατανοηθεί σωστά η λειτουργία τους και ο αντίκτυπος των εικονικών κοινοτήτων στα μέλη τους (Al-Zaman, 2021).

4.2.1 Οι ομάδες του Facebook ως χώροι κοινωνικών αλληλεπιδράσεων

Μια «Ομάδα» στο Facebook ορίζεται στην ευρύτερη πλατφόρμα ως «ένα μέρος επικοινωνίας σχετικά με τα κοινά ενδιαφέροντα ορισμένων ατόμων. Μπορεί ένας χρήστης να δημιουργήσει μια ομάδα για οτιδήποτε (όπως για παράδειγμα την οικογενειακή επανένωση, μια αθλητική ομάδα μετά τη δουλειά ή μια λέσχη βιβλίων). Αυτός ο γενικός ορισμός υπογραμμίζει τις λειτουργίες της επικοινωνίας και της συγκέντρωσης των ανθρώπων σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα τους, αλλά δεν αναφέρει την αξία των ομάδων του Facebook ως εργαλείου ανταλλαγής πληροφοριών και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, που χαρακτηρίζεται από τους ερευνητές ως βασικά κίνητρα για τα μέλη των ομάδων (Lovari et al., 2021).

Ωστόσο, αυτές οι τιμές περιλαμβάνονται στην έκθεση μιας παγκόσμιας έρευνας, που δημοσιεύθηκε από το Facebook τον Οκτώβριο του 2020, η οποία συνέκρινε επιλεγμένες διαδικτυακές και αυτοπροσώπες κοινότητες και πραγματοποιήθηκε με στόχο τη βελτίωση

αυτού του μέρους της δραστηριότητας του Facebook. Τα ευρήματα της έκθεσης αφορούν την περίοδο της πανδημίας και υποδεικνύουν ότι εκείνη την περίοδο πραγματοποιήθηκαν τα εξής (Moghadam & Shamsi, 2021) :

- Το 77% των ερωτηθέντων έγινε μέλος μιας νέας ομάδας
- Οι άνθρωποι παρέχουν και λαμβάνουν υποστήριξη προς και από άλλα μέλη των ομάδων του Facebook.
- Το 98% των ανθρώπων νιώθουν την αίσθηση ότι ανήκουν στην ομάδα στην οποία εντάχθηκαν.

Επιπλέον, τα στατιστικά δείχνουν την αύξηση του αριθμού των ομάδων στο Facebook από την αρχή της πανδημίας (π.χ. μόνο στο Ηνωμένο Βασίλειο δημιουργήθηκαν 300 νέες τοπικές ομάδες υποστήριξης του κορονοϊού). Όλα αυτά δείχνουν ότι το Facebook σε περιόδους πανδημίας λειτουργεί ως περιβάλλον όχι μόνο επικοινωνίας για κοινά ενδιαφέροντα αλλά και παροχής και λήψης υποστήριξης μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης (Canary et al., 2022).

Σε αυτό το πλαίσιο είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η ομάδα «Larpis» στο Facebook υπήρχε πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας αλλά κατά τη διάρκεια της περιόδου κοινωνικής αποστασιοποίησης έγινε ένα περιβάλλον, στο οποίο τα μέλη έκαναν συζητήσεις γύρω από το θέμα του COVID-19, εξέφραζαν ανοιχτά τις απόψεις τους μέσα στο φόρουμ και μοιράζονταν μεταξύ τους περιεχόμενο που σχετίζονταν με τον COVID-19. Αντίστοιχα, διερευνήθηκε η λειτουργία του φόρουμ «Larpis» σε σχέση με την πανδημία (Clarke, 2021).

4.3 Η Infodemic

Η χρήση και η θετική επιρροή του Facebook κατά τη διάρκεια της πανδημίας έχει συζητηθεί εκτενώς σε πολλά πλαίσια ειδικά στον ιατρικό τομέα. Ωστόσο, μαζί με τα οφέλη της αμεσότερης επικοινωνίας και της γρήγορης διάδοσης των πληροφοριών έχει φέρει και ορισμένες απειλές. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας προειδοποιεί συνεχώς, από το ξέσπασμα του COVID-19 για την κρίση παραπληροφόρησης, όπου ονομάστηκε «infodemic». Η infodemic έχει ήδη καλυφθεί στην έρευνα και ορίζεται συνήθως ως «υπερπληθώρα ακριβών και ανακριβών πληροφοριών τόσο στο διαδίκτυο όσο και εκτός διαδικτύου. Επίσης, περιλαμβάνει σκόπιμες προσπάθειες διάδοσης λανθασμένων πληροφοριών για την

υπονόμευση της ανταπόκρισης στη δημόσια υγεία και την προώθηση εναλλακτικών προγραμμάτων ομάδων ή ατόμων» (Pal & Nikita, 2021).

Η υπερφόρτωση πληροφοριών σημαίνει ότι δεν μπορούν όλοι οι χρήστες να διαδώσουν «το σωστό μήνυμα τη σωστή στιγμή μέσω του κατάλληλου μέσου», το οποίο με τη σειρά του οδηγεί συχνά σε σύγχυση, απογοήτευση και δυσπιστία. Αποτελεί επομένως, κίνδυνο τόσο για την ψυχική όσο και για τη σωματική υγεία ενός ατόμου. Μπορεί επίσης, «να αυξήσει τον στιγματισμό, να βλάψει την υγεία των ατόμων και να οδηγήσει σε κακή τήρηση των μέτρων δημόσιας υγείας, μειώνοντας έτσι την αποτελεσματικότητά τους και θέτοντας σε κίνδυνο την ικανότητα των χωρών να ανταποκριθούν στην πανδημία». Ένας τρόπος για την καταπολέμηση αυτού του ζητήματος είναι μέσω της συνεργασίας των ιστοτόπων κοινωνικής δικτύωσης και των επίσημων οργανισμών, όπως τα ινστιτούτα δημόσιας υγείας, προκειμένου να παρέχονται στους διαδικτυακούς χρήστες επίσημες στατιστικές και αξιόπιστες πηγές (Zafitsara & Velo, 2022).

Στο πλαίσιο των ομάδων του Facebook είναι σημαντικό να επισημανθούν τα μέτρα που λήφθηκαν από τις κυβερνήσεις προκειμένου να δοθεί πρόσβαση στο κοινό σε αξιόπιστες πληροφορίες για τον κορονοϊό. Σύμφωνα με το άρθρο «Στρατηγική για την αντιμετώπιση της πανδημίας του COVID-19» που δημοσιεύτηκε από το Γραφείο του Πρωθυπουργού της Σουηδίας, μία από τις κύριες αποφάσεις της κυβέρνησης σχετικά με την πανδημία ήταν ότι «μετέδιδε σημαντικές πληροφορίες ζωντανά στον ιστότοπο regering.se (Perrotta et al., 2020). Επιπλέον, η Σουηδική Κυβέρνηση έδωσε εντολή στη Σουηδική Υπηρεσία Πολιτικών Εκτάκτων Αναγκών (MSB) «να πραγματοποιήσει μια μεγάλη εκστρατεία ενημέρωσης προκειμένου να παρέχει συντονισμένες πληροφορίες για τον νέο κορονοϊό». Ο ιστότοπος Krisinformation.se, μετέδιδε πληροφορίες από παραδοσιακά και νέα μέσα που αφορούσαν την εκστρατεία για την αντιμετώπιση του COVID-19 (Sajidah et al., 2021).

Ως κρατικός οργανισμός, η Υπηρεσία Δημόσιας Υγείας της Σουηδίας έχει επίσης τονίσει ότι μέρος της στρατηγικής για την καταπολέμηση του COVID-19 στη Σουηδία είναι η συνεργασία με διάφορους κοινωνικούς εταίρους συμπεριλαμβανομένου των ιστοτόπων κοινωνικής δικτύωσης προκειμένου όλοι οι άνθρωποι στην κοινωνία να έχουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για το πώς εξελίσσεται η κατάσταση και τις ενέργειες που μπορούν να πραγματοποιήσουν (Mannino et al., 2021). Όλα αυτά υποδηλώνουν τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών ενδιαφερομένων πλευρών παρέχοντας παράλληλα,

πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες για την κατάσταση του κορονοϊού. Έτσι, η απειλή της πληροφόρησης και της παραπληροφόρησης είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτη, καθώς πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον καθορισμό της λειτουργίας των ομάδων του Facebook στο πλαίσιο του περιεχομένου που σχετίζεται με τον COVID-19 (Mejova & Kalimeri, 2020).

4.4 Η χρήση του Facebook κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19

Πρόσφατες μελέτες για την κατάσταση που σχετίζεται με την πανδημία του κορονοϊού συχνά περιλαμβάνουν πρακτικές συστάσεις για το πώς να βελτιωθεί η γενική αίσθηση κατά την κοινωνική αποστασιοποίηση μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η χρήση των ιστοτόπων κοινωνικής δικτύωσης. Ο John Harris, αρθρογράφος της εφημερίδας Guardian, έγραψε το 2020 ότι «καθώς ο κορονοϊός ενδυναμώνει τις κοινότητες στο διαδίκτυο, οι ομάδες υποστήριξης πραγματοποιούν την υπόσχεση του Facebook να συνδεθούν πραγματικά» και έτσι βοηθούν στην αντιμετώπιση της απομόνωσης (Lovari et al., 2021).

Ευρήματα που επιβεβαιώνουν την προαναφερθείσα δημοτικότητα και τον αντίκτυπο του Facebook κατά τη διάρκεια της πανδημίας παρέχονται από διάφορες εκθέσεις που δημοσιεύονται από οργανισμούς, οι οποίοι παρακολουθούν τις αλλαγές στη χρήση του διαδικτύου σε παγκόσμιο επίπεδο μέσω της διεξαγωγής ερευνών (Malik et al., 2021). Η εξέταση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και κατά συνέπεια του Facebook, αποτελεί μέρος των εκθέσεων και επισημαίνει αρκετά ευρήματα που σχετίζονται με διάφορες έγκυρες μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί. Τα κύρια αποτελέσματα των μελετών δείχνουν ότι το 96% των ατόμων χρησιμοποιεί το διαδίκτυο και η χρήση του έχει αυξηθεί ιδιαίτερα μεταξύ των ηλικιωμένων. Σχεδόν 9 στους 10 χρήστες του διαδικτύου χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και επιπλέον, η καθημερινή χρήση τους έχει αυξηθεί κατά τη διάρκεια της πανδημίας (Canary et al., 2022).

Αναφορικά με το Facebook συγκεκριμένα, η πλατφόρμα εξακολουθεί να είναι ο πιο δημοφιλής ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης και η χρήση του έχει αυξηθεί κατά 2% κατά τη διάρκεια της πανδημίας και 5% σε σύγκριση με προηγούμενα έτη που συμβαδίζει με πιο γενικά ευρήματα μελετών σχετικά με τη δημοσιότητα του Facebook. Είναι αρκετά ενδιαφέρον ότι η χρήση διαφόρων ιστοτόπων κοινωνικής δικτύωσης διαφέρει μεταξύ των ηλικιακών ομάδων. Συγκεκριμένα, το Facebook είναι το τρίτο πιο χρησιμοποιούμενο μέσο

κοινωνικής δικτύωσης στην ηλικιακή ομάδα 16-25 ετών αλλά το πιο δημοφιλές για όλους τους χρήστες 26 ετών και άνω. Μεταξύ των λειτουργιών του Facebook, είναι αξιοσημείωτο, ότι η συμμετοχή σε μια ομάδα του Facebook έχει αυξηθεί περισσότερο (5%), μαζί με τις αγορές και τις πωλήσεις στο marketplace, από την αρχή της πανδημίας (Akhlaq Khan et al., 2020).

Αυτά τα στατιστικά στοιχεία επιβεβαιώνουν πολλές πληροφορίες, οι οποίες δόθηκαν στη δημοσιότητα κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Επιπλέον, με αναφορά στην προαναφερθείσα «infodemic», είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το Facebook σημειώνεται ως ένα από τα κύρια μέρη όπου οι άνθρωποι αναζητούν πληροφορίες σχετικά με την πανδημία, ωστόσο, σε σύγκριση με την τηλεόραση (61%) ή τα ηλεκτρονικά περιοδικά / εφημερίδες (48%) ο ρόλος του σε αυτό είναι μάλλον μικρός (4%). Αντίστοιχα, η εξέταση της λειτουργίας των ομάδων του Facebook στο πλαίσιο της πανδημίας του COVID-19 συμβάλει στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιούνται οι ομάδες του Facebook σχετικά με την ευρύτερη επικοινωνία για την πανδημία (Silva & Benevenuto, 2020).

Μια άλλη θετική πτυχή της χρήσης του Facebook εστιάζει στον αντίκτυπο του περιεχομένου που μοιράζονται στην συγκεκριμένη πλατφόρμα οι Μαλαισιανοί κατά τη διάρκεια της κρίσης COVID-19 ως μέρος ενός φιλοκοινωνικού κυβερνητικού έργου Movement Control Order (MCO). Η επίγνωση των αρνητικών πτυχών της πλατφόρμας, όπως για παράδειγμα «κατάθλιψη στο Facebook, διαδικτυακός εκφοβισμός και κίνδυνος αυτοκτονίας», ωστόσο, μέσω μιας θεματικής ανάλυσης 15 αναρτήσεων στο Facebook, τονίζουν τα δυνατά σημεία της θετικής αναφοράς ως μορφή κοινωνικής υποστήριξης (Wang et al., 2020). Αυτό επισημαίνει την ικανότητα του Facebook να μεταφέρει σημαντικά μηνύματα προκειμένου να μειώσει τις επιπτώσεις του COVID-19 που προκαλούνται από κοινωνική αποστασιοποίηση. Επιπλέον, δίνοντας έμφαση στην επιτυχία του προγράμματος των Μαλαισιανών, ενθαρρύνονται και άλλοι ερευνητές να διεξάγουν περισσότερες εμπειρικές μελέτες για τους ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης ως εργαλεία για να μοιράζονται «μηνύματα καλοσύνης» και να υποστηρίζουν ολόκληρη την κοινότητα. Παρόμοια συσχέτιση μεταξύ της χρήσης των ιστοτόπων κοινωνικής δικτύωσης και της ευημερίας σημειώθηκε στις μελέτες των ομάδων του Facebook που παρουσιάζονται παρακάτω (Yang et al., 2021).

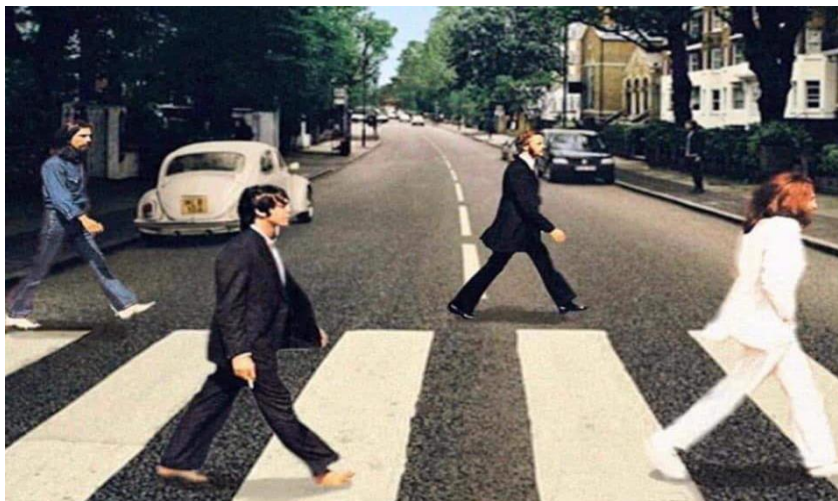

Κεφάλαιο 5^ο : Τα μιμίδια σχετικά με την πανδημία

5.1 Τα μιμίδια άσκησης κριτικής σχετικά με τη κοινωνική αποστασιοποίηση

Καθώς πολλές χώρες του κόσμου μπήκαν σε καραντίνα, πολλοί άνθρωποι αποφάσισαν να παρακολουθήσουν μερικές ταινίες για παλαιότερες κρίσεις σχετικά με την δημόσια υγεία. Μία από τις ταινίες που οι άνθρωποι έβαλαν ξανά στην πρώτη δεκάδα των charts των οικιακών ταινιών ήταν η ταινία του 2011 του Stephen Soderbergh με τίτλο <<Contagion>>. Η ταινία έχει να κάνει με ανθρώπους που επλήγησαν από έναν ιό που εξαπλώθηκε σε ολόκληρο τον πλανήτη. Αυτοί οι άνθρωποι είναι ουσιαστικά όλοι οι ηθοποιοί που λαμβάνουν μέρος στην ταινία (Pauliks, 2020). Συγκεκριμένα, ένας πατέρας που προσπαθεί να προστατεύσει την κόρη του καθώς ξεκινά η πανδημία, ένας γιατρός του Κέντρου Ελέγχου Νοσημάτων που στέλνεται στο σημείο μηδέν της Αμερικής για να παρακολουθήσει την ασθένεια, ένας πολίτης που παίζει τον ρόλο του δημοσιογράφου και αναφέρει θεωρίες συνωμοσίας, γιατροί και υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, τοπική αυτοδιοίκηση και ούτω καθεξής. Η ταινία μυθοπλασίας παρουσιάζει πολλά πράγματα ως σωστά συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής αποστασιοποίησης που πρέπει να διατηρείται μεταξύ των ατόμων (Martínez Cardama & García-López, 2021).

Εικόνα 4 : Η αυθεντική φωτογραφία του εμβληματικού εξωφύλλου του άλμπουμ του Abbey Road των Beatles

(πηγή : Pulos, 2020)

Αναφορικά με τους Beatles, παρόλο που δεν υπάρχει κείμενο η εικόνα 4 χαρακτηρίζεται ως μιμίδιο κριτικής με δύο μεθόδους. Η εικόνα είναι η μια κατάσταση και η ίδια η κριτική είναι η άλλη κατάσταση όπου είναι περισσότερο κυρίαρχη. Παρόλο που η κριτική είναι αόρατη κυριαρχεί στην δημιουργία νοήματος επειδή, το μιμίδιο δεν θα είχε νόημα χωρίς το πλαίσιο της πανδημίας του COVID-19 (Priyadarshini et al., 2021). Η φωτογραφία είναι μια τροποποιημένη εκδοχή του εμβληματικού εξωφύλλου του άλμπουμ του Abbey Road των Beatles της προτελευταίας ηχογράφησης τους, η οποία ήταν το πρώτο τους «εξώφυλλο που δεν περιείχε ούτε το όνομα του συγκροτήματος ούτε τον τίτλο του άλμπουμ». Ο Stanley (2020) κυκλοφόρησε το μιμίδιο μέσω του λογαριασμού του στο twitter στις 20 Μαρτίου με την ετικέτα "Μπράβο, παλικάρια" (Good job, lads). Φυσικά, λειτουργεί χωρίς τη γραμμή ετικέτας επειδή έχει δημιουργηθεί και κοινοποιηθεί κατά τη διάρκεια του κύκλου της κριτικής (Wasike, 2022).

Εικόνα 5 : Η τροποποιημένη εκδοχή του εμβληματικού εξωφύλλου του άλμπουμ του Abbey Road των Beatles

(πηγή : Pulos, 2020)

Ένας από τους οπαδούς του Stanley (2020) απαντά με μια αναμειγμένη εκδοχή αυτού του μιμιδίου (εικόνα 5) με κάθε μέλος του συγκροτήματος να φορά μάσκα στο πρόσωπο. Αυτή η επικοινωνιακή ανταλλαγή μεταξύ του Stanley και του οπαδού του δείχνει πώς το συγκεκριμένο μιμίδιο κριτικής χρησιμοποιείται από τους ηθοποιούς για να κάνουν δηλώσεις μεταξύ τους και με άλλους παράγοντες σχετικά με την ευρύτερη κατάσταση που επικρατεί

(Akram et al., 2021). Η μια πλευρά τονίζει τη σημασία της κοινωνικής απόστασης και η άλλη πλευρά τη χρήση μάσκας στο πρόσωπο των ανθρώπων ως ένα επιπλέον μέτρο προστασίας. Αυτές οι 2 πλευρές, οι οποίες δημιουργούν μιμίδια, δείχνουν την κατανόηση και την υποστήριξη τους στους ειδικούς σε θέματα υγείας και επιστήμης που είπαν ότι η κοινωνική απόσταση και η χρήση μάσκας θα μπορούσαν να σώσουν ζωές (ακόμα και όταν ορισμένοι κυβερνητικοί αξιωματούχοι εξακολουθούσαν να διστάζουν να προτείνουν ή να απαιτήσουν τέτοιες προφυλάξεις) (Torres-Marín et al., 2022).

Οι δυνατότητες που προσφέρουν τα μιμίδια κριτικής οι τρόποι τους και οι σημαντικοί πόροι είναι ευρείες και ποικίλες. Το μιμίδιο κοινωνικής απόστασης του Star Trek (εικόνα 6) είναι γεμάτο με δυνητικό νόημα (Pulos, 2020).

Εικόνα 6 : Μιμίδιο κοινωνικής αποστασιοποίησης του Star Trek

(πηγή : Pulos, 2020)

Ακολουθεί μια λίστα μερών για αυτό το συγκεκριμένο μιμίδιο κριτικής (Pulos, 2020) :

- Η κατάσταση της πανδημίας του COVID-19 (κυρίαρχη λειτουργία).
- Η λειτουργία εικόνας από το Star Trek.
- Το κείμενο.

Ο δημιουργός του μιμιδίου χρησιμοποιεί μια εικόνα από μια εμβληματική σκηνή στο Star Trek II : <<The Wrath of Khan>>, στην οποία ο Spock που τον υποδύεται ο αείμνηστος Leonard Nimoy πεθαίνει από δηλητηρίαση από ακτινοβολία αφού θυσιάστηκε για να φτιάξει τον κύριο κινητήρα του διαστημόπλοιου. Ο χαιρετισμός του Vulcan είναι μια χειρονομία που σχετίζεται συχνά με το μάντρα «ζήσε πολύ και ευ ημέρευε» και προτάθηκε στους νομοθέτες των ΗΠΑ από έναν γιατρό ως «μια ασφαλή εναλλακτική λύση στην χειραψία» (Literat, 2021). Στο άρθρο του Cooper (2020) εμφανίζεται ένα θηριοτροφείο από ηθοποιούς και ενδιαφερόμενους φορείς. Ο εκπρόσωπος της Μινεσότα Dean Phillips (κυβερνητικός αξιωματούχος) είπε στο CNN για την πρόταση του ειδικού υγείας και στη συνέχεια ο Cooper (δημοσιογράφος) συνέχισε λέγοντας ότι είχε κάνει τη συγκεκριμένη σύσταση μια εβδομάδα πριν. Το πώς ή πότε ή εάν αυτό ενέπνευσε τον δημιουργό των μιμιδίων είναι δύσκολο να προσδιοριστεί, αλλά είναι σαφές ότι η συζήτηση σχετικά με τον χαιρετισμό του Vulcan αναφέρθηκε γύρω από τον διάλογο αναφορικά με τον COVID-19 (Salma et al., 2021).

Κοιτάζοντας πιο προσεκτικά τους τρόπους με τους οποίους έρχονται σε συνδυασμό με τις λειτουργίες για την δημιουργία νοήματος η αλληλεπίδραση μεταξύ της λειτουργίας κειμένου και της λειτουργίας εικόνας μεταδίδει στους καθημερινούς πολίτες ότι όλοι μπορούν να γίνουν ήρωες όπως ο Spock που πέθανε για να προστατεύσει ολόκληρο το πλήρωμα του Enterprise. Ο δημιουργός των μιμιδίων στέλνει ένα μήνυμα στον κόσμο, κατά το οποίο μπορεί ο καθένας να βοηθήσει τους συνανθρώπους του, ακολουθώντας τις συμβουλές των ειδικών σε θέματα υγείας και επιστήμης για την εφαρμογή της κοινωνικής αποστασιοποίησης. Υπάρχουν ακόμα πολύ περισσότερα στοιχεία-κλειδιά για την παραγωγή νοήματος. Ο Leonard Nimoy πέθανε από χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια μια αναπνευστική νόσο και ένα από τα συμπτώματα του COVID-19 είναι η αναπνευστική δυσκολία. Ο Kirk και ο Spock χωρίζονται από έναν γυάλινο τοίχο και αυτό φέρνει στο μυαλό όλες τις ειδήσεις που μεταδόθηκαν στους ανθρώπους ότι δεν μπορούν λόγω της πανδημίας να δουν τα αγαπημένα τους πρόσωπα και έβλεπαν μέλη της οικογένειας να πεθαίνουν μέσα από ένα δωμάτιο νοσοκομείου ή μέσω ζωντανής συνομιλίας (Abbas, 2020).

Φαίνεται ότι οι δημιουργοί των μιμιδίων συχνά στέλνουν μηνύματα σε άλλους συντελεστές σχετικά με τη συμπεριφορά τους κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης ακόμα, κι αν μερικές φορές είναι διατυπωμένη με χιούμορ. Η λειτουργία της εικόνας 7 δείχνει μια νέα πραγματικότητα της αναμονής μιας κυρίας στην ουρά για να πάει στο παντοπωλείο με μια

προειδοποίηση ότι φαίνεται να υπάρχει και μια γάτα που περιμένει να μπει μέσα (Hadžić & Baralić, 2021). Η λειτουργία κειμένου υποδηλώνει ότι ακόμη και μια απλή γάτα είναι πιο έξυπνη από ορισμένους ανθρώπους που φαίνεται να είναι ανίκανοι να ακολουθήσουν τις οδηγίες κοινωνικής αποστασιοποίησης. Η λειτουργία εικόνας της Εικόνας 8 δείχνει την κυρία Kravitz, την ιδιόρρυθμη, αδιάφορη γειτόνισσα της Samantha Stevens, την αγαπημένη μάγισσα της κλασικής τηλεοπτικής σειράς Bewitched, να κοιτάζει από το παράθυρο της παρακολουθώντας την κοινωνική αποστασιοποίηση του γείτονα της. Αξιωματούχοι της τοπικής αυτοδιοίκησης δημιούργησαν ειδικές μεθόδους για την αναφορά περιπτώσεων παραβιάσεων της κοινωνικής αποστασιοποίησης και οι άνθρωποι δεν χρειάζεται καν να σηκώσουν το τηλέφωνο, γιατί μπορούν απλά να στείλουν ένα μήνυμα με μια φωτογραφία (de Saint Laurent et al., 2022).

Εικόνα 7 : Μιμίδιο περί κοινωνικής αποστασιοποίησης σχετικά με μια ευγενική γάτα

(πηγή : Pulos, 2020)

Social Distancing Nazi

Εικόνα 8 : Μιμίδιο «ναζιστικής» κοινωνικής αποστασιοποίησης

(πηγή : Pulos, 2020)

Αυτό έχει δημιουργήσει μια ένταση μεταξύ εκείνων που πιστεύουν ότι η καταγγελία παραβιάσεων εξοργίζει κάποιους και εκείνων που πιστεύουν ότι είναι καθήκον τους ως πολίτες να συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία. Η χρήση της λέξης «Ναζί» στη λειτουργία κειμένου είναι ατυχής αλλά δείχνει επίσης, ένα τρομερό παρελθόν, κατά το οποίο «η καταγγελία ήταν συνηθισμένη υπό τους κομμουνιστές στην Ανατολική Γερμανία και τους Ναζί του Χίτλερ». Οι δημιουργοί μιμιδίων εκφράζονται μέσω των μιμιδίων τους και δίνουν επίσης, φωνή σε ηθοποιούς και όχι μόνο. Ως συμμετοχικοί πολίτες, οι δημιουργοί μιμιδίων εκφράζουν τις απόψεις καθημερινών ανθρώπων, όπως εκείνων που αψηφούν τους κανόνες κοινωνικής αποστασιοποίησης ή εκείνων που θεωρούν ότι δεν είναι απαραίτητο να «αστυνομεύουν» άλλους πολίτες. Η πολυπλοκότητα αυτών των απόψεων μπορεί να γίνει κατανοητή κοιτάζοντας απλώς την πολυτροπική φύση των μιμιδίων κριτικής (Moya-Salazar et al., 2021).

5.2 Τα μιμίδια κριτικής σχετικά με τη μάσκα N95

Η ένταση μεταξύ κυβερνητικών στελεχών, ειδικών στον τομέα της υγείας, επιστημόνων και πολιτών σχετικά με τη σωστή χρήση των масκών ως πιθανό «όπλο» για την αντιμετώπιση

του COVID-19 ξεκίνησε νωρίς κατά την πανδημία και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα. Το να φοράει ή να μην φοράει κάποιος μάσκα, να απαιτεί ή να μην απαιτεί και την χρήση μάσκας από τους ομοτίμους του συχνά επιδεινώνει τη σύγχυση καθώς οι πολίτες αναζητούν συμβουλές για το τι πρέπει να κάνουν. Ο Πρόεδρος της Κίνας Χι Jinqing ήταν ο πρώτος ηγέτης που φορούσε μάσκα δημοσίως. Ο Πρόεδρος της Κίνας φορούσε μια χειρουργική μάσκα και αυτό κάποιιοι το ερμήνευσαν ως σήμα με στόχο να μην πανικοβληθεί και να αποφευχθεί η χρήση των масκών N95 που χρησιμοποιούνται από επαγγελματίες του ιατρικού τομέα (Moya-Salazar et al., 2022).

Ο Πρόεδρος Τραμπ απέφυγε να φωτογραφηθεί φορώντας μάσκα υποδηλώνοντας ότι δεν θα τις χρησιμοποιούσε καθόλου μέχρι τις 20 Ιουλίου 2020 όταν δήλωσε μέσω Twitter ότι η χρήση μάσκας ήταν πατριωτική. Με την άνοδο της παραπληροφόρησης και του κινήματος της αντι-μάσκας επιστήμονες και ειδικοί στον τομέα της υγείας συνέχισαν να προσθέτουν στη δημόσια συζήτηση σχετικά με τα οφέλη των масκών. Στην πραγματικότητα μέχρι τον Αύγουστο του 2020 οι επιστήμονες εξακολουθούσαν να διεξάγουν πειράματα για να δείξουν στο κοινό την αποτελεσματικότητα των масκών καθώς και ποιες από αυτές λειτουργούσαν καλύτερα στον οργανισμό των ανθρώπων. Καθώς αυτά τα ενδιαφερόμενα μέρη συμμετείχαν σε δημόσιες συζητήσεις γύρω από τις μάσκες, οι δημιουργοί μιμίδων στάθηκαν σε αυτό και δημιούργησαν διάφορα από αυτά (Murru & Vicari, 2021).

Κατά τη διάρκεια του προ κρίσης σταδίου της πανδημίας οι πολίτες άρχισαν πανικοβλημένα να αγοράζουν μάσκες γεγονός που έκανε τους χειρουργούς να κάνουν έκκληση μέσω Twitter ζητώντας από τους ανθρώπους να σταματήσουν να αγοράζουν πανικοβλημένα μάσκες και πρότειναν επίσης, να τεθούν όρια στην χρήση των масκών. Με όλα αυτά τα ανάμεικτα μηνύματα από αξιωματούχους και με την πιθανή έλλειψη масκών να διαφαίνεται οι δημιουργοί μιμίδων πρόσθεσαν χιούμορ στην ευρύτερη συζήτηση (de Saint Laurent et al., 2021).

Η εικόνα 9 είναι ένα μιμίδιο που αποτελείται από τρία μέρη (Pulos, 2020) :

- Η κατάσταση της πανδημίας του COVID-19 (κυρίαρχη λειτουργία).
- Η εικόνα ενός άνδρα που φοράει φλούδα πορτοκαλιού.
- Το κείμενο ως διάτρητη γραμμή.

Organic Mask with Vit C suppliment 3:51 pm

Εικόνα 9 : Μιμίδιο σχετικά με την χρήση «καινοτόμων μασκών»

(πηγή : Pulos, 2020)

Είναι δύσκολο να προσδιοριστεί αλλά εύκολο να φανταστεί κανείς ότι το συγκεκριμένο μιμίδιο ήταν σκηνοθετημένο και όχι μια εικόνα που εντοπίστηκε και επεξεργάστηκε. Ο δημιουργός του συγκεκριμένου μιμιδίου δημιουργεί ένα μήνυμα που διαιωνίζει την ιδέα ότι αν δεν μπορεί κάποιος να αγοράσει μια μάσκα μπορεί να την δημιουργήσει μόνος του (Moya-Salazar et al., 2022). Κυκλοφόρησαν πολλά μιμίδια που έδειχναν μάσκες πολιτών που είχαν δημιουργηθεί συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έδειχναν έναν άνδρα να φοράει ψωμί, μια γυναίκα με τα εσώρουχα της στο πρόσωπό της και έναν άνδρα με έναν παλιό δίσκο κατά των ιών πάνω από το στόμα και τη μύτη του. Η γραμμή διάτρησης και η λειτουργία κριτικής συνδυάζονται για να δημιουργήσουν νόημα που αποτελεί κατηγορητήριο για την έλλειψη ετοιμότητας της κυβέρνησης και των εφοδιαστικών αλυσίδων όταν ξέσπασε η πανδημία (Hadžić & Baralić, 2021).

Το ερώτημα που τίθεται είναι ότι εάν προτείνεται (ή απαιτείται) η χρήση μάσκας αλλά δεν υπάρχουν μάσκες τι μπορεί να κάνει κάποιος. Η βιταμίνη C είναι ένα ζωτικής σημασίας θρεπτικό συστατικό που οι επαγγελματίες υγείας συνιστούν στους πολίτες να λάβουν μια μέση ημερήσια δόση αλλά με όλη την παραπληροφόρηση σχετικά με τον COVID-19 η ασάφεια του τι θα είναι πραγματικά αποτελεσματικό για την αναχαίτιση της εξάπλωσης του

ιού δημιουργεί σύγχυση (Purwaningrum et al., 2021). Ένα άλλο ερώτημα που τέθηκε είναι εάν η βιταμίνη C αποτελεί ένα ακόμα στρώμα προστασίας. Πολύ καιρό αφότου οι πολίτες ανάρτησαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τους για το πώς να δημιουργήσουν τις δικές τους μάσκες από υλικά που έχουν στο σπίτι, τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC) έδωσαν στην δημοσιότητα μια ιστοσελίδα αφιερωμένη στην κατασκευή масκών (de Saint Laurent et al., 2021).

Πολλοί άνθρωποι δεν είχαν φορέσει ποτέ μάσκα πριν. Οι επαγγελματίες υγείας επισκέφθηκαν τις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για να δείξουν μέσω βίντεο πώς να φοράει κάποιος σωστά μια μάσκα που άλλοτε απευθύνεται σε καθημερινούς πολίτες και άλλοτε σε άλλους επαγγελματίες υγείας. Οι δημιουργοί μιμιδίων προστέθηκαν στη συζήτηση σχετικά με τον σωστό τρόπο χρήσης μάσκας με κωμικά μιμίδια (Akram et al., 2021). Η εικόνα 10 δείχνει μια γυναίκα που έχει τοποθετήσει μια μάσκα στο πρόσωπο της και καλύπτει όλο το πρόσωπο. Η λειτουργία κειμένου υποδηλώνει ότι η γυναίκα πήρε τη λέξη πρόσωπο κυριολεκτικά. Η σκληρή αλήθεια είναι ότι οι περισσότεροι άνθρωποι δεν γνώριζαν πώς να φορέσουν μια μάσκα ή πώς να τη βγάλουν και παρόλο που οι ειδικοί στον τομέα της υγείας ανέλαβαν να εκπαιδεύσουν το κοινό οι κυβερνήσεις απέτυχαν να αναλάβουν να προετοιμάσουν το κοινό σε αυτή τη συγκεκριμένη κατάσταση (Pulos, 2020).

Product package said "FACE" mask

Εικόνα 10 : Μιμίδιο για την «σωστή» χρήση της μάσκας

(πηγή : Pulos, 2020)

Καθώς η πανδημία διαρκούσε, τα άτομα που είναι ενάντια στις μάσκες έδρασαν ως παράγοντες επιρροής. Ισχυρίστηκαν ότι οι τοπικές και ομοσπονδιακές κυβερνήσεις υπερίσχυαν όταν απαίτησαν την χρήση масκών και ότι τέτοιες εντολές αποτέλεσαν παραβίαση των συνταγματικών δικαιωμάτων τους. Οι δημιουργοί μιμιδίων απάντησαν με δυσπιστία και χιούμορ. Η εικόνα 11 είναι μια αντιπαραβολή στον παραλογισμό των ατόμων που είναι ενάντια στις μάσκες και στον τρόπο με τον οποίο λαμβάνουν τις (παρα)πληροφορίες τους, οι οποίες σαφώς δεν προέρχονται από ειδικούς της υγείας ή της επιστήμης. Το μιμίδιο της εικόνας 11, προειδοποιεί τους ανθρώπους να ακούσουν τους ειδικούς της υγείας και των επιστημών (Literat, 2021).

Εικόνα 11 : Μιμίδιο για τα άτομα που είναι ενάντια στις μάσκες

(πηγή : Pulos, 2020)

Το παραπάνω μιμίδιο περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέρη (Pulos, 2020) :

- Η κατάσταση της πανδημίας του COVID-19 (κυρίαρχη λειτουργία).
- Μια εικόνα του Willem Defoe ως κακοποιού των κόμικς.
- Το κείμενο με δομή «τελευταίας φράσης».

Ο Willem Defoe εμφανίστηκε ως Norman Osborn/Green Goblin στη ταινία Spider-Man του σκηνοθέτη Sam Raimi το 2002. Ο Norman Osborn είναι ένας επιστήμονας που έγινε κακός στο σύμπαν των Marvel Comics. Πραγματοποιεί πειράματα στον εαυτό του που τον τρελαίνουν και τον μετατρέπουν στον δολοφόνο Green Goblin. Η διάτρηση του μιμιδίου παραπέμπει στον χαρακτήρα με τέτοιο τρόπο που εκφράζει τις σκέψεις των δημιουργών των

μιμιδίων ότι τα άτομα που είναι ενάντια στις μάσκες είναι παρανοϊκοί, παραπληροφορημένοι και επικίνδυνοι. Η χρήση μάσκας έγινε κομματικό ζήτημα με τους φιλελεύθερους να φορούν μάσκες πιο συχνά από τους συντηρητικούς (de Saint Laurent et al., 2021). Η αυξημένη ορατότητα και η φωνή των ατόμων που είναι ενάντια στις μάσκες κατά τη διάρκεια της πανδημίας ανάγκασε το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών να εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές για έργα πρώτης γραμμής (ιδίως επιχειρήσεις λιανικής και παροχής υπηρεσιών) για τον περιορισμό της βίας στο χώρο εργασίας ως αποτέλεσμα της άρνησης των ανθρώπων να φορούν μάσκες, την κοινωνική αποστασιοποίηση και να ακολουθούν άλλες πολιτικές πρόληψης στα περιβάλλοντα όπου δραστηριοποιούνται. Δεδομένου ότι τα άτομα που είναι ενάντια στις μάσκες δεν θα μένουν σπίτι ακόμη και όταν τους επιβάλλεται, η ένταση και η διαμάχη θα συνεχιστεί να υπάρχει στο μέλλον (Aslan, 2021).

5.3 Τα μιμίδια κριτικής σχετικά με την παραμονή στο σπίτι

Οι εντολές «μένουμε στο σπίτι» στους ανθρώπους ενέπνευσαν ένα εύρος από μιμίδια κριτικής. Οι διασημότητες διέδωσαν μηνύματα ότι «είμαστε όλοι μαζί σε αυτό» (εικόνα 12). Η σούπερ σταρ της ποπ Μαντόνα δημοσίευσε μια εικόνα της σε λουτρό με γάλα μαζί με φρέσκα ροδοπέταλα στους λογαριασμούς της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δηλώνοντας ότι ο COVID-19 είναι ένας εξαιρετικός ισοσταθμιστής και μερικά άτομα ανέφεραν ότι ήταν στον «δικό της κόσμο». Φυσικά, ο COVID-19 έχει επηρεάσει δυσανάλογα τις οικογένειες της εργατικής τάξης και τους έγχρωμους. Ένα μιμίδιο κριτικής όπως η εικόνα 12 εκφράζει την απιστία και την απογοήτευση για τις ανισότητες του κόσμου και ανοίγει έναν δημόσιο διάλογο γύρω από τα προνόμια κατά τη διάρκεια μιας πανδημίας (Purwaningrum et al., 2021).

Εικόνα 12 : Μιμίδιο για την αναφορά των δημοσιοτήτων ότι «είμαστε όλοι μαζί σε αυτό»

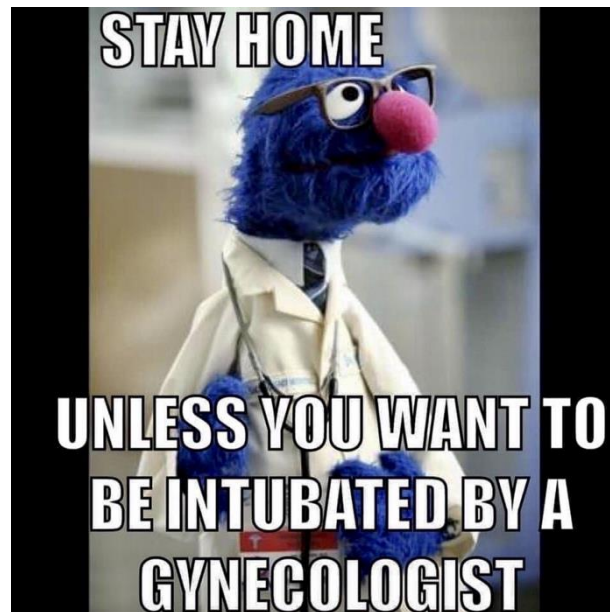
(πηγή : Pulos, 2020)

Τα μηνύματα δεν θα μπορούσαν να είναι πιο ξεκάθαρα στις εικόνες 13,14 και 15. Καθώς οι άνθρωποι ιδιαίτερα οι νέοι άρχισαν να μιλούν για τη δυσaréσκεια και την απογοήτευση τους με τις εντολές παραμονής στο σπίτι άλλοι συμμετοχικοί πολίτες σχεδίασαν μιμίδια κριτικής όπως η εικόνα 13 υποδεικνύοντας ότι η παραμονή στο σπίτι δεν συγκρίνεται με τον στρατό σε καιρό πολέμου δεν μοιάζει με τη ζωή σε στρατόπεδο συγκέντρωσης και η θυσία είναι πολύ μικρή σε σύγκριση με τα δεινά του παρελθόντος κάθε έθνους (Wasike, 2022). Προβλέποντας έλλειψη επαγγελματιών υγείας, πολλές πολιτείες ζήτησαν από συνταξιούχους γιατρούς και νοσηλευτές να βγουν από τη κατάσταση της σύνταξης που βρίσκονταν και να βοηθήσουν στην πρώτη γραμμή. Συνεχίζοντας αυτό, οι δημιουργοί μιμιδίων σχεδίασαν μιμίδια κριτικής που προειδοποιούσαν όσους αγνοούσαν τις εντολές παραμονής στο σπίτι και θα είχαν πιθανές συνέπειες (εικόνα 14 και 15) (Priyadarshini et al., 2021).

Εικόνα 13 : Μιμίδιο για το ότι η παραμονή στο σπίτι δεν συγκρίνεται με τον στρατό σε καιρό πολέμου

(πηγή : Pulos, 2020)

Εικόνα 14 : Μιμίδιο για την παραμονή στο σπίτι

(πηγή : Pulos, 2020)

For the love of God, please stay home!

Εικόνα 15 : Μιμίδιο για την παραμονή στο σπίτι με έντονο ύφος

(πηγή : Pulos, 2020)

5.4 Τα μιμίδια κριτικής σχετικά με τα εμβόλια κατά του COVID-19

Η κατάσταση του COVID-19 έκανε τους επιστήμονες να δουλεύουν σε υψηλές ταχύτητες για να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν ένα εμβόλιο για την αντιμετώπιση του ιού. Οι επιστήμονες αισθάνθηκαν αμέσως πίεση από πολλούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένου του ίδιου του πρώην προέδρου Ντόναλντ Τράμπ. Σε μια πρώιμη συνάντηση με κορυφαίους ερευνητές ο Δρ. Anthony Fauci, ο διευθυντής του Εθνικού Ινστιτούτου Αλλεργιών και Λοιμωδών Νόσων των ΗΠΑ και άλλοι προσπάθησαν να εξηγήσουν το πιθανό χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή του εμβολίου, επιμένοντας ότι θα χρειαζόταν περισσότερο από ένα χρόνο (Martínez Cardama & García-López, 2021). Ο Ruper (2020) πρότεινε ότι ο στόχος του Ντόναλντ Τράμπ ήταν να έχει ένα εμβόλιο πριν από τις εκλογές του Νοεμβρίου, το οποίο αποκάλυψε την άγνοια του για τη διαδικασία της επιστημονικής

έρευνας καθώς και τις απαιτήσεις που θέτει η Υπηρεσία Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA) μια υπηρεσία υπό την ηγεσία του. Τα άτομα που είναι ενάντια στα εμβόλια μαζί με τους συντηρητικούς πολίτες ξεσηκώθηκαν παρέχοντας αναληθής πληροφορίες με στόχο να ισχυριστούν ότι η πανδημία του COVID-19 ήταν μια φάρσα. Έτσι, οι επιστήμονες και οι δημιουργοί μιμιδίων ξεκίνησαν την δουλειά τους (Torres-Marín et al., 2022).

Ένα παράδειγμα αυτής της κατάστασης διατυπώνεται στην εικόνα 16 που δείχνει τον Μπιλ Γκέιτς ως τη λειτουργία εικόνας με ένα κείμενο ρύθμιση/διάτρησης. Μια ομιλία του Γκέιτς το 2015 κέρδισε νέα προσοχή επειδή σε αυτήν είπε ότι ένας μολυσματικός ιός είναι «ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την ανθρωπότητα». Αυτό οδήγησε τους θεωρητικούς συνωμοσίας και τους δεξιούς ειδήμονες να ισχυριστούν ότι η ομιλία ήταν απόδειξη «ότι ένας από τους πλουσιότερους άνδρες του κόσμου σχεδίαζε να χρησιμοποιήσει μια πανδημία για να αποσπάσει τον έλεγχο του παγκόσμιου συστήματος υγείας» (Salma et al., 2021). Ο δημιουργός αυτού του συγκεκριμένου μιμιδίου κριτικής έστειλε ένα σατιρικό μήνυμα και σχολίασε έμμεσα τη δήλωση του Μπιλ Γκέιτς. Αυτή η συγκεκριμένη εικόνα του Μπιλ Γκέιτς έχει αναμιχθεί και επαναχρησιμοποιηθεί με διαφορετικό κείμενο τάσσοντας τα περισσότερα στις γενικές θεωρίες συνωμοσίας (εικόνα 17 και 18) (Moya-Salazar et al., 2021).

Εικόνα 16 : Μιμίδιο σχετικά με την απόλυτη κερδοφορία από την πανδημία

(πηγή : Pulos, 2020)

Εικόνα 17 : Μιμίδιο για την αγάπη του Μπιλ Γκέιτς σχετικά με τα εμβόλια

(πηγή : Pulos, 2020)

Εικόνα 18 : Μιμίδιο για την αγάπη του Μπιλ Γκέιτς σχετικά με τα εμβόλια (2)

(πηγή : Pulos, 2020)

Η πίεση που δέχθηκαν οι επιστήμονες για την έρευνα σχετικά με το εμβόλιο ήταν τεράστια ιδιαίτερα όταν τα άτομα που είναι ενάντια στα εμβόλια εξέφρασαν τις απόψεις τους. Στην εικόνα 19 η γραμμή διάτρησης του μιμιδίου υποδηλώνει ότι οι επιστήμονες είναι αναξιόπιστοι και τα εμβόλια είναι επικίνδυνα, αλλά ο τόνος του μιμιδίου επίσης, η ερμηνεία των λεπτομερειών μπορεί να εξαρτώνται από το ποιος μοιράζεται το μιμίδιο (de Saint Laurent et al., 2022). Εάν ένα άτομο που είναι ενάντια στα εμβόλια μοιράζονταν αυτό το μιμίδιο θα μπορούσε να ερμηνευτεί με την κυριολεκτική έννοια ότι τα εμβόλια είναι επικίνδυνα και προκαλούν αυτισμό και γι' αυτό είναι υπεύθυνοι οι επιστήμονες. Αν κάποιος που βρίσκει γελοία αυτά τα άτομα το αναρτήσει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με ένα emoji με

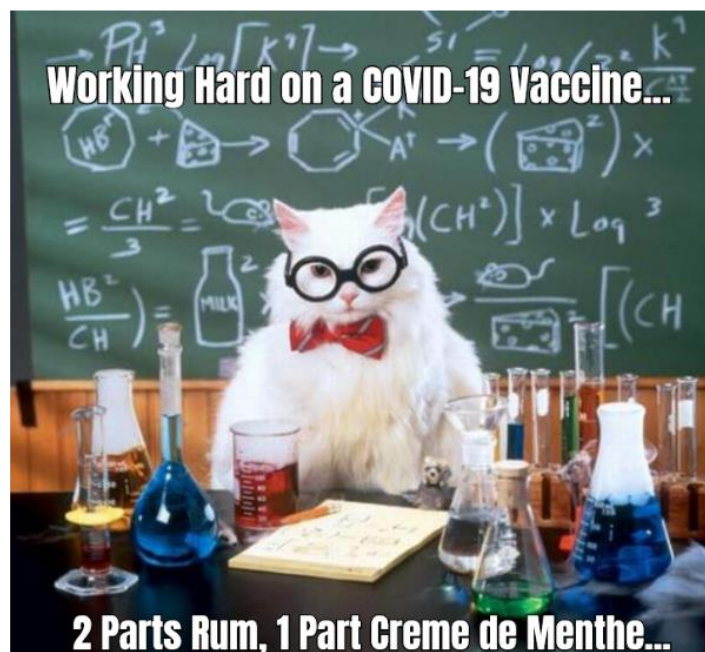

γυρλωμένα μάτια τότε ο τόνος γίνεται σαρκαστικός. Το πλαίσιο κάτω από το οποίο μοιράζεται ένα μιμίδιο ανεξάρτητα από το ποιος το δημιουργεί, επηρεάζει την παραγωγή νοήματος. Οι περισσότεροι άνθρωποι κατανοούν ότι οι ερευνητές σε όλο τον κόσμο εργάζονται σκληρά για να βρουν ένα εμβόλιο ακόμα κι αν ορισμένοι δημιουργοί μιμιδίων κάνουν κακό στη δουλειά τους (εικόνα 20) (Moya-Salazar et al., 2022).

Εικόνα 19 : Μιμίδιο σχετικά με τα εμβόλια και τους εμβολιασμούς
(πηγή : Pulos, 2020)

Εικόνα 20 : Μιμίδιο για την σκληρή δουλειά πάνω στο εμβόλιο του COVID-19

(πηγή : Pulos, 2020)

Η αλήθεια είναι ότι οι καθημερινοί άνθρωποι πρέπει να χαλαρώσουν και να επιτρέψουν στους ειδικούς να κάνουν τη δουλειά τους. Αργά ή γρήγορα ο κόσμος θα βγει από αυτή την κρίση λόγω των προσπαθειών που καταβάλλονται από την επιστημονική κοινότητα. Όταν αρχίσει αυτή η νέα κανονικότητα, ίσως προκύψει και η παύση των σχολιασμών και της κριτικής για τους ηγέτες και τους επιστήμονες όλου του κόσμου (Aslan, 2021).

Κεφάλαιο 6^ο : Έρευνα

6.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής είναι διερευνήσει την χρησιμότητα των διαδικτυακών μιμιδίων ως προς τον λαϊκό πολιτισμό καθώς επίσης και τα θέματα εκπαιδευτικά και μη που παράγουν κατά την διάρκεια του Covid-19. Με βάση τα παραπάνω δημιουργήθηκαν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποια θέματα εκπαιδευτικά και μη αναπαράχθηκαν κατά την διάρκεια της πανδημίας του Covid-19 μέσα από τα διαδικτυακά μιμίνια;
2. Προβάλλουν τα διαδικτυακά μιμίνια λαϊκό πολιτισμό;

Το παρόν θέμα της διπλωματικής έθεσε αρκετές προκλήσεις όπως η ελλιπής βιβλιογραφία σχετικά με τα μιμίνια και τον λαϊκό πολιτισμό αλλά και όσο αφορά την θεματολογία των μιμιδίων σχετικά με την εκπαίδευση. Επιπλέον, η εμφάνιση της πανδημίας άλλαξε κατά μεγάλο ποσοστό την καθημερινότητά μας και συνάμα και το εκπαιδευτικό κομμάτι. Μεγάλο μέρος των μιμιδίων που αναρτώνται διαδικτυακά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αφορούν εκπαιδευτικά θέματα τα οποία ανέκυσαν κατά την περίοδο αυτή.

6.2 Ερευνητικά εργαλεία και μέθοδος

Λόγω της πρωτοτυπίας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του αντικείμενου της έρευνας, κρίθηκε σκοπιμότερο και ωφελιμότερο να χρησιμοποιηθεί μικτή μεθοδολογική προσέγγιση που περιλαμβάνει ποσοτική αλλά και ποιοτική ανάλυση, προκειμένου να συλλεχθούν περισσότερες και ποικίλες πληροφορίες.

Για την διεξαγωγή του μέρους της ποσοτικής έρευνας της εργασίας ήταν απαραίτητη η αναζήτηση και συλλογή μιμιδίων από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Επιλέχθηκε από την πλατφόρμα του Facebook, η διαδικτυακή ομάδα «Κακό νοσηλευτικό χιούμορ» (<https://www.facebook.com/groups/2121567961505838>), στην οποία και αναρτώνται καθημερινά δεκάδες μιμίνια που αφορούν κυρίως το αντικείμενο του νοσηλευτικού/υγειονομικού τομέα. Η συγκεκριμένη ομάδα επιλέχθηκε λόγω του μεγάλου πλήθους των μελών της (17.033 μέλη) και της συμμετοχής τους μέσω των καθημερινών

αναρτήσεων με μιμίδια, ενώ η πλειοψηφία των αναρτήσεων αφορούσε το θέμα του κορονοϊού. Επίσης, η συγγραφέας της εργασίας αποτελεί διαχειρίστρια της συγκεκριμένης ομάδας, γεγονός που της παρέχει πρόσβαση σε περισσότερα εργαλεία.

Επιλέχθηκε να ερευνηθεί η δραστηριότητα κατά το δεύτερο έτος της περιόδου πανδημίας και πιο συγκεκριμένα από τις 11 Μαρτίου του 2021 έως και τις 10 Μαρτίου 2022 καθώς το διάστημα ήταν πιο κοντά στον χρόνο διεξαγωγής της έρευνας και της συλλογής των δειγμάτων. Λόγω των πολυάριθμων αναρτήσεων στην ομάδα, κρίθηκε ότι με αυτόν τον τρόπο μπορούσε να πραγματοποιηθεί ο περιορισμός της έκτασης της εργασίας.

Μετά από συστηματική παρατήρηση των αναρτήσεων στη ροή της σελίδας της ομάδας χρονολογικά, επιλέχθηκαν για το χρονικό εύρος που αναφέρθηκε 157 μιμίδια. Στη συνέχεια, έπειτα από διαλογή των μιμιδίων ως προς την θεματική ενότητα, την ποσότητα ανά μήνα, αλλά και το πλήθος των αντιδράσεων και των σχολίων από τους συμμετέχοντες στα εκάστοτε μιμίδια, χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα της Microsoft Excel για την δημιουργία των διαγραμμάτων και των πινάκων που θα παρουσιαστούν στο κεφάλαιο της ποσοτικής ανάλυσης παρακάτω.

Από τη συλλογή των μιμιδίων αποκλείστηκαν οι επαναλαμβανόμενες αναρτήσεις, είτε σε εικόνα είτε σε περιεχόμενο κειμένου και αυτές που δεν είχαν συνάφεια με το αντικείμενο της έρευνας, δηλαδή τα μέτρα πρόληψης.

Κατά την ποιοτική έρευνα των 157 μιμιδίων τοποθετήθηκε πάνω από κάθε εικόνα ο σύνδεσμός της ενώ κάτω από αυτήν έγινε ο σχολιασμός της.

Κεφάλαιο 7^ο :Αποτελέσματα

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας τόσο της ποιοτικής όσο και της ποσοτικής, όπου και απαντώνται τα ερευνητικά ερωτήματα που παρατέθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο.

7.1 Ποιοτική ανάλυση

Για την ποιοτική ανάλυση συλλέχθηκαν διαδικτυακά μέσω της σελίδας του Facebook και της ομάδα «Κακό νοσηλευτικό χιούμορ» 157 μίμια. Παρακάτω έχουν παρατεθεί τα μίμια αυτά με τον σχολιασμό του καθενός καθώς επίσης και τον σύνδεσμο που αντιστοιχούν.

Στις 11/3/2020 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακήρυξε την πανδημία COVID-19. Θα ορίσουμε το 2ο έτος της πανδημίας ημερολογιακά από 11/3/2021 έως 10/3/2022.

Σε αυτήν την ενότητα τα μίμια που συλλέξαμε θα αναλυθούν ποιοτικά, με την ανάλυση περιεχομένου και συγκεκριμένα με την προσέγγιση του Mayring (1983), που αναφέραμε παραπάνω. Στην παρούσα εργασία όμως θα ασχοληθούμε και θα αξιοποιήσουμε την ποιοτική ανάλυση περιεχομένου και όχι την ποσοτική ακολουθώντας το μοντέλο ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου του Mayring. Το μοντέλο αυτό αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1980 και συγκεκριμένα το 1983 στην Γερμανία, σε μια διαχρονική μελέτη για τις ψυχοκοινωνικές συνέπειες της ανεργίας, όταν περίπου 600 ανοιχτές συνεντεύξεις απέδωσαν περισσότερες από 20.000 σελίδες μεταγραφών, που έπρεπε να αναλυθούν με ποιοτικό προσανατολισμό (Mayring, 2000: 1). Ωστόσο βασίστηκε και αναπτύχθηκε επάνω στην ιδέα της διατήρησης των πλεονεκτημάτων της ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου, μεταφέροντας και αναπτύσσοντας την περαιτέρω, σε ποιοτικά-ερμηνευτικά στάδια ανάλυσης (Mayring, 2000: 1· Mayring, 2015: 50).

Στην ουσία η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου του Mayring προσπαθεί να ξεπεράσει τις αδυναμίες της ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου

Το αντικείμενο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου μπορεί βασικά να είναι οποιοδήποτε είδος καταγεγραμμένης επικοινωνίας, δηλαδή αντίγραφα συνεντεύξεων /

ομιλιών, πρωτόκολλα παρατήρησης, βιντεοταινίες, γραπτά έγγραφα γενικά κ.λπ. Ωστόσο, δεν αναλύεται μόνο το μανιφέστο του περιεχόμενου του υλικού αλλά και το λεγόμενο λανθάνων περιεχόμενο όπως και οι επίσημες πτυχές του υλικού (Mayring, 2000: 2). Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω ο Mayring ορίζει την προσέγγιση της ποιοτικής ανάλυση περιεχομένου ως μία εμπειρική, μεθοδολογικά ελεγχόμενη ανάλυση κειμένων, στο πλαίσιο της επικοινωνίας, που ακολουθεί αναλυτικούς κανόνες περιεχομένου και μοντέλα βήμα προς βήμα, χωρίς την χρήση ποσοτικών δεδομένων (Mayring, 2000: 2).

Όπως προαναφέραμε η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου στοχεύει στη διατήρηση των πλεονεκτημάτων της ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου, αλλά ταυτόχρονα εφαρμόζει μία πιο ποιοτική ερμηνεία των κειμένων. Ως προς αυτό ο Mayring (2000: 3) τονίζει τα ακόλουθα τέσσερα σημεία τα οποία αποτελούν τη βάση για μια ποιοτικά προσανατολισμένη διαδικασία ερμηνείας κειμένου:

- Την προσαρμογή του υλικού σε ένα μοντέλο επικοινωνίας: Θα πρέπει να καθοριστεί ποια συμπεράσματα επικοινωνίας θα γίνουν, και συγκεκριμένα ως προς τις πτυχές της επικοινωνίας (τις εμπειρίες, τις απόψεις, τα συναισθήματα), ως προς την κατάσταση παραγωγής του κειμένου, ως προς το κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρο ως προς το ίδιο το κείμενο ή το αποτέλεσμα του μηνύματος.
- Την συστηματική ανάλυση βάσει κανόνων: Το υλικό πρέπει να αναλυθεί βήμα προς βήμα, ακολουθώντας κανόνες και σχεδιάζοντας το υλικό σε αναλυτικές ενότητες περιεχομένου.
- Τις κατηγορίες στο κέντρο ανάλυσης: Οι πτυχές της ερμηνείας κειμένου, μετά τις ερευνητικές ερωτήσεις, τοποθετούνται σε κατηγορίες, οι οποίες έγιναν με πολύ προσοχή και αναθεωρήθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάλυσης.
- Τα κριτήρια ποιότητας αξιοπιστίας και εγκυρότητας: Η διαδικασία πρέπει να είναι κατανοητή μεταξύ των ερευνητών και να γίνεται σύγκριση των αποτελεσμάτων με άλλες μελέτες με την έννοια του τριγωνισμού και του ελέγχου αξιοπιστίας (στην παρούσα εργασία αυτό δεν είναι εφικτό, καθώς είναι η πρώτη φορά που κάποιος ερευνητής ασχολείται με τα μιμίδια που αφορούν τα εκπαιδευτικά θέματα που προέκυψαν κατά την διάρκεια της πανδημίας του COVID-19).

Βασιζόμενος σε αυτά ο Mayring έχει αναπτύξει ένα διαδοχικό μοντέλο και προτείνει, στο μέτρο που αφορά τους στόχους, τρεις διαφορετικές αναλυτικές διαδικασίες που μπορούν να πραγματοποιηθούν είτε ανεξάρτητα είτε σε συνδυασμό, ανάλογα με το εκάστοτε ερευνητικό ερώτημα: 1) την περίληψη κατά την οποία ο στόχος της ανάλυσης είναι να μειώσει το υλικό με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να διατηρηθεί το ουσιαστικό περιεχόμενο και με την αφαίρεση να δημιουργηθεί ένα διαχειρίσιμο σώμα που εξακολουθεί να αντικατοπτρίζει το αρχικό υλικό (Mayring, 2015: 67). Έτσι το κείμενο α) παραφράζεται, β) γενικεύεται ή αφαιρείται και γ) μειώνεται (Titscheretal., 2000: 62), 2) την επεξήγηση, που έχει ως στόχο της ανάλυσης να προσδιορίσει τα μεμονωμένα μέρη του εν λόγω κειμένου (όροι, προτάσεις κ.ά.) ώστε να εξηγήσει, να αποσαφηνίσει και να σχολιάσει το υλικό (Mayring, 2015: 67).

Με βάση λοιπόν το παραπάνω μοντέλο του Mayring θα ερμηνεύσουμε και θα αναλύσουμε τα μιμίδια που συλλέξαμε στην παρούσα εργασία, χρησιμοποιώντας και συνδυάζοντας ωστόσο μόνο τις δυο από τις τρεις διαδικασίες που περιγράψαμε παραπάνω, την επεξήγηση και την δομή. Αρχικά λοιπόν θα επικεντρωθούμε κυρίως στις γλωσσικές επιλογές των μιμιδίων και στα γραμματικά χαρακτηριστικά των κειμένων τους, κυρίως για να περιγράψουμε την ατμόσφαιρα που απορρέει από αυτά (χιουμοριστική, ειρωνική κ.λπ.). Στην συνέχεια θα επικεντρωθούμε στα κοινωνικά ζητήματα που προέκυψαν εξαιτίας του COVID-19 και που οδήγησαν στην παραγωγή αυτών των μιμιδίων, θα τα ερμηνεύσουμε και θα κατηγοριοποιήσουμε ως προς το περιεχόμενό τους. Τέλος θα διερευνήσουμε το ευρύτερο κοινωνικό και θεσμικό πλαίσιο εντός του οποίου έγινε η παραγωγή των μιμιδίων αλλά και το βαθμό στον οποίο αυτά τα μιμίδια αναπαράγουν, αμφισβητούν ή αλλοιώνουν τα συγκεκριμένα κοινωνικά ζητήματα που παρουσιάζουν.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι εξαιτίας του ότι είχαμε ένα αρκετά μεγάλο δείγμα μιμιδίων προβήκαμε αρχικά σε μία γενική ανάλυση του κάθε μιμιδίου και μετά παραθέσαμε τα συμπεράσματα.

Μιμίδια σχετικά με τα εμβόλια κατά του COVID-19

Εικόνα 7.9

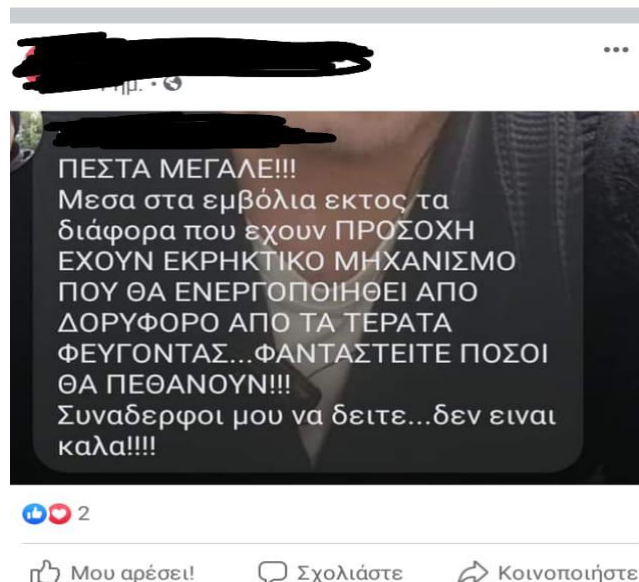
1/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2866773386985288>

Στη φωτογραφία απεικονίζεται μια κάνουλα βαρελίσιας μπύρας με επιλογές τα λογότυπα των εταιρειών παραγωγής εμβολίων κατά της νόσησης από τον κορονοϊό. Παρομοιάζεται η δυνατότητα επιλογής εμβολίου με τη δυνατότητα επιλογής ποτού.

Εικόνα 7.11

1/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2865417007120926>

Παρατίθεται η απάντηση σε σχόλιο που αναφέρει ότι μέσα στα εμβόλια περιέχεται εκρηκτικός μηχανισμός που θα ενεργοποιηθεί από δορυφόρο από τα τέρατα φεύγοντας,

προειδοποιώντας ότι θα πεθάνουν πολλοί και ότι οι συνάδελφοί του δεν είναι καλά. Ο παράλογος ισχυρισμός αναφέρεται σε λανθασμένες αντιλήψεις σχετικά με τα συστατικά των εμβολίων και σε θεωρίες συνωμοσίας σχετικά με τον κορονοϊό και τα μέτρα πρόληψης.

Εικόνα 7.15

1/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2865869000409060>

Μια ομάδα ανθρώπων κουβεντιάζει και ο ομιλητής προτρέπει τους άλλους να εμβολιαστούν άφοβα και να μην ακούνε τις ανακρίβειες που λέγονται. Κάποιος τον ρωτά ποια είναι η ιατρική ειδικότητά του και ο ίδιος απαντά ότι είναι οδηγός ταξί. Αναφέρεται στο γεγονός της υποστήριξης επιστημονικών απόψεων από μη ειδικούς.

Εικόνα 7.16

1/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2866129800382980>

Απεικονίζεται μια οδοντίατρος να κάνει οδοντικό σφράγισμα σε μια σατανική μορφή και η λεζάντα “το σφράγισμα του Σατανά”. Αναφέρεται με λογοπαίγνιο στις θεωρίες συνωμοσίας που ισχυρίζονται ότι ο εμβολιασμός αποτελεί το σφράγισμα του Σατανά σύμφωνα με την Αγία Γραφή, παρομοιάζοντάς το με την οδοντιατρική διαδικασία του οδοντικού σφραγίσματος.

Εικόνα 7.22

6/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2870280749967885>

Απεικονίζεται ένας άνδρας μέσης ηλικίας με περιττά κιλά, ερυθρή μύτη (σημείο αλκοολισμού), να καπνίζει και να κρατά μία μπύρα και μία πίτα γύρο ενώ λέει “Αστραζένεκα? τι λέτε ρε, να πάθουμε καμιά θρόμβωση?”. Αναφέρεται στο φόβο και άρνηση

για εμβολιασμό με το σκεύασμα της Αστραζένεκα λόγω της πιθανότητας θρόμβωσης ως παρενέργεια, ενώ ο άνδρας έχει συνήθειες άκρως ανθυγιεινές και συνδεδεμένες με την πρόκληση θρομβώσεων (αλκοολισμός, κάπνισμα, κατανάλωση τροφών πλούσιες σε λιπαρά και θερμίδες και παχυσαρκία)

Εικόνα 7.23

6/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2868957630100197>

Στη φωτογραφία εικονίζονται τρεις άνδρες, ο πρώτος πολύ γυμνασμένος με το όνομα Pfizer, ο δεύτερος λιγότερο γυμνασμένος με το όνομα Moderna και ο τρίτος αγύμναστος με το όνομα AstraZeneca πάνω από το κεφάλι του. Η εμφάνιση και τα ονόματα που φέρουν οι άνδρες προσομοιάζουν με την αποτελεσματικότητα/ισχύ των εμβολίων, όπως παρουσιάζονται την δεδομένη στιγμή.

Εικόνα 7.43

24/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2882931852036108>

Στην πάνω φωτογραφία βλέπουμε την τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Σακελλαροπούλου και τη λεζάντα “πριν το εμβόλιο”, ενώ στη κάτω είναι δημοφιλής κωμικός ηθοποιός του ελληνικού κινηματογράφου με τη λεζάντα “μετα το εμβόλιο” με παρόμοια μαλλιά, γυαλιά οράσεως και έκφραση προσώπου πολύ πιο ατημέλητος και άκομπος. Η αλλαγή της εξωτερικής εικόνας αποδίδεται σε παρενέργεια του εμβολίου.

Εικόνα 7.47

26/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2883207842008509>

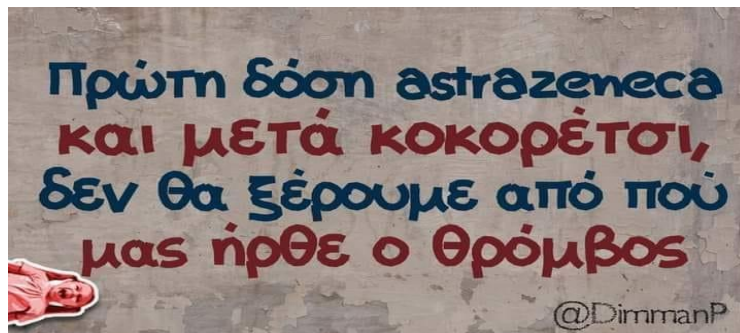
Κάτω από τον τίτλο “Πιθανές παρενέργειες του εμβολίου στους ηλικιωμένους” , εικονίζονται ηλικιωμένοι που αγκαλιάζουν χαμογελαστά παιδιά. Προτρέπει έμμεσα τους ηλικιωμένους να εμβολιαστούν για να ζήσουν ξανά όμορφες στιγμές κοντά στα εγγόνια τους χωρίς το φόβο να νοσήσουν. Υπήρχαν ισχυρές συστάσεις για αποφυγή στενών επαφών με μικρά παιδιά, καθώς

όντας ασυμπτωματικά στην πλειοψηφία με τη συγκεκριμένη μετάλλαξη του ιού ήταν εύκολο να τον μεταδώσουν σε ηλικιωμένους με επικίνδυνες για την υγεία τους συνέπειες. Έτσι, ο εμβολιασμός παρουσιάζεται ως λύση σε αυτό το πρόβλημα.

Εικόνα 7.48

28/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2886125561716737>

Περιγράφει την περίπτωση κατά την οποία μετά τον εμβολιασμό με το σκεύασμα της Αστραζένεκα, ακολουθήσει η κατανάλωση κοκορετσιού είναι πολύ πιθανή η εμφάνιση θρόμβου και χωρίς να είναι ξεκάθαρης αιτιολογίας. Εννοεί πολλές περιπτώσεις εμφάνισης θρόμβων και επιπλοκών εξαιτίας τους σε άτομα, ενώ προϋπήρχαν άλλοι ισχυροί προδιαθεσικοί παράγοντες αλλά, παρόλα' αυτά αποδόθηκαν ανεπίσημα από την κοινή γνώμη στον εμβολιασμό με το συγκεκριμένο σκεύασμα.

Εικόνα 7.51

29/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2887114464951180>

Ένα στιγμιότυπο από παλιά ελληνική ταινία στην οποία ένας βοσκός τρέχει πίσω από μια τρομαγμένη τουρίστρια και της φωνάζει να σταματήσει να απομακρύνεται φοβισμένη,

δελεάζοντας την με την προσφορά εμβολίων, παραφράζοντας πασίγνωστη έκφραση από την ταινία. Αναφέρεται στην επιλεκτική και σταδιακή δυνατότητα των πολιτών της χώρας μας για εμβολιασμό λόγω της παγκόσμιας ζήτησης και περιορισμένης διάθεσης.

Εικόνα 7.56

7/5/2021 <https://web.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2892475581081735>

Υποθετικός διάλογος μεταξύ άνδρα και νοσηλεύτριας. Η νοσηλεύτρια του ζητά να βγάλει το πουκάμισο και ο άνδρας διστάζοντας της απαντά να γνωριστούν πρώτα. Η νοσηλεύτρια απαντά έντονα (απεικονίζεται με κόκκινο χρώμα γραμματοσειράς) ότι πρόκειται για εμβόλιο, εννοώντας ότι δεν είναι απαραίτητη η περαιτέρω γνωριμία τους. Διακωμωδείται η διαδικασία του εμβολιασμού και η φρασεολογία που χρησιμοποιείται από τους νοσηλευτές, παρομοιάζοντας την με αισθηματική σχέση.

Εικόνα 7.60

11/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2895458127450147>

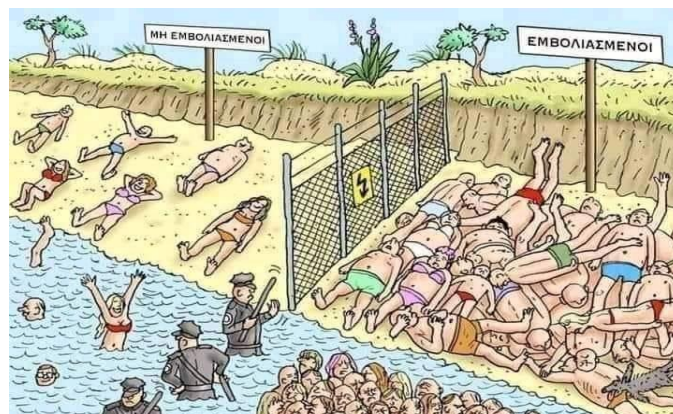

-για το #AstraZeneca να ρωτήσω 2
πραγματάκια;
-οκ, θα σταματήσουμε να πάρουμε & έναν για
τα Ελληνοτουρκικά όμως, να ξερεις

Φωτογραφία ενός οχήματος ταξί όπου ένας ηλικιωμένος άνδρας λέει στον οδηγό ότι θέλει να τον ρωτήσει κάποια πράγματα για το εμβόλιο της Αστραζένεκα και ο οδηγός του απαντά καταφατικά αλλά τον προειδοποιεί ότι θα πάρει κι άλλον πελάτη που θέλει να ενημερωθεί για ελληνοτουρκικά θέματα. Σατιρίζεται η τάση μη ειδικών για παροχή ενημέρωσης σε εξειδικευμένα θέματα παρομοιάζοντας την επιβίβαση σε ταξί με την επίσκεψη σε ιατρό και τον οδηγό με ειδικό που γνωρίζει για πολλά θέματα και ενημερώνει τους πολίτες. Ο πολίτης από την άλλη, αναγνωρίζει την αυθεντία του οδηγού και επιλέγει να απευθυνθεί σε αυτόν για να λύσει τις απορίες του. Αναδεικνύεται και η έλλειψη κρίσης του πολίτη για την επιλογή της ενημέρωσής του αλλά και η έλλειψη εμπιστοσύνης στους ειδικούς.

Εικόνα 7.62

16/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2898752900454003>

Σκίτσο μιας παραλίας χωρισμένη στα δυο με ηλεκτροφόρο φράκτη και αστυνομικούς στη θάλασσα. Στη μια πλευρά, με την πινακίδα “μη εμβολιασμένοι” κάποιοι λίγοι απολαμβάνουν την παραλία. Στην άλλη πλευρά, με την πινακίδα “εμβολιασμένοι” υπάρχει συνωστισμός και

οι άνθρωποι φαίνονται δυσαρεστημένοι. Αναφέρεται σε πιθανό μέτρο της κυβέρνησης για ξεχωριστό χώρο εμβολιασμένων και μη, στα πλαίσια πρόληψης της μετάδοσης.

Εικόνα 7.64

22/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2904595473203079>

Φωτογραφία δημοφιλούς παρουσιαστή με αθλητική φανέλα της ομάδας του Παναθηναϊκού και στον τίτλο δηλώνει ότι έκανε το εμβόλιο της Αστραζένεκα και δεν είχε παρενέργειες ως προτροπή για ανθρώπους που αρνούνται να το κάνουν. Είναι γνωστό, όμως, ότι ο εν λόγω παρουσιαστής είναι εξαιρετικά φανατικός οπαδός της ομάδας του Ολυμπιακού και η σοβαρότερη παρενέργεια που θα μπορούσε να του εμφανιστεί θα ήταν να αλλάξει αυτή του η προτίμηση. Αναφέρεται σε αναφορές για παρενέργειες που εμφανίστηκαν σε άτομα μετά τον εμβολιασμό τους με το σκεύασμα της συγκεκριμένης εταιρείας.

Εικόνα 7.67

24/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2906179803044646>

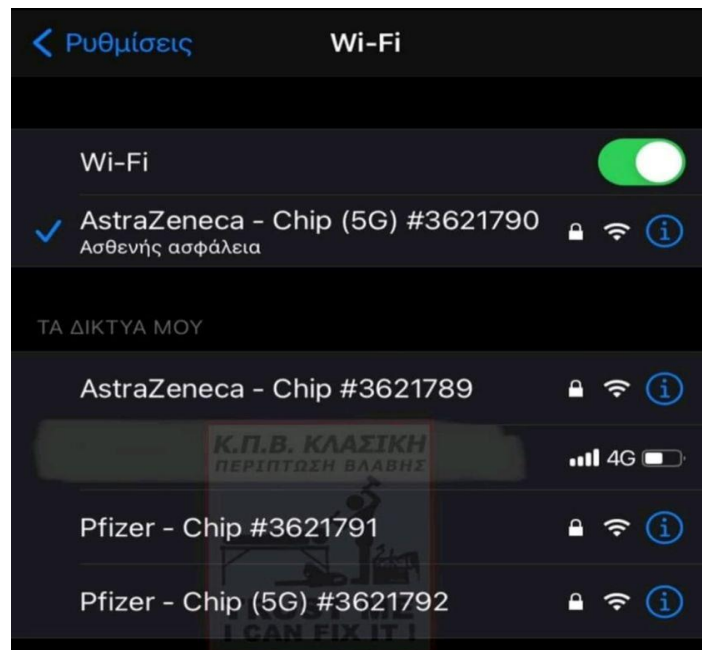

Μια γυναίκα περιγράφει στην άλλη τη διαδικασία εμβολιασμού της με τεχνικούς όρους του παιχνιδιού βόλει και η συνομιλήτρια σχολιάζει ότι της έκαναν “εμβόλει” παραφράζοντας τις λέξεις εμβόλιο και βόλει. Δεδομένου του καινοτόμου και πρωτόγνωρου σχεδιασμού και οργάνωσης του εμβολιαστικού προγράμματος πολλοί άνθρωποι βίωσαν άγχος και ανασφάλεια σχετικά με τη διαδικασία. Επίσης, η μαζικότητα της προσέλευσης προκάλεσε βιασύνη στο προσωπικό ίσως και άγαρμπους χειρισμούς.

Εικόνα 7.68

27/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2907807696215190>

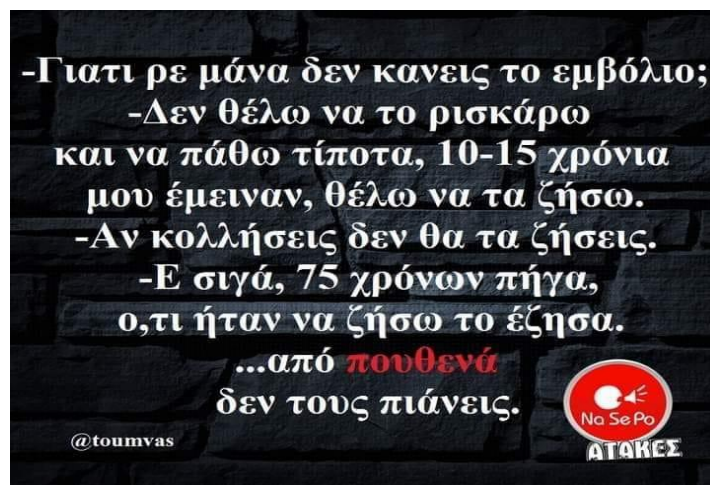
Υποθετικό στιγμιότυπο οθόνης κινητού που δείχνει τα διαθέσιμα δίκτυα wi-fi και εμφανίζει δίκτυα με τα ονόματα των εταιρειών παραγωγής των εμβολίων και δίπλα την ένδειξη τσιπ.

Σατιρίζει τη θεωρία που διαδόθηκε ότι μέσα στα σκευάσματα περιέχονται τσιπ και τη συσχετίζει με την αναβάθμιση της ταχύτητας των δικτύων ίντερνετ σε 5g. Έτσι, παρουσιάζει τα άτομα που έχουν εμβολιαστεί ως πομπούς δικτύων.

Εικόνα 7.70

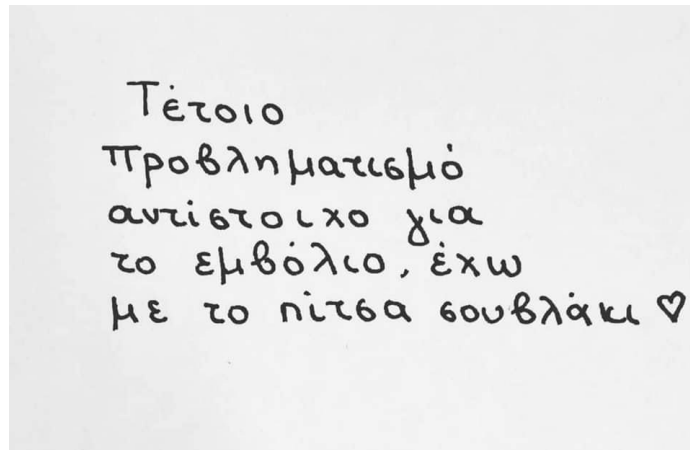
30/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2910551105940849>

Υποθετικός διάλογος παιδιού και μητέρας στο οποίο την ρωτά το λόγο που αρνείται να εμβολιαστεί. Η μάνα απαντά ότι δεν θέλει να ρισκάρει με τις πιθανές παρενέργειες για τα επόμενα χρόνια της ζωής της. Το παιδί της απαντά ότι αν νοσήσει δεν θα ζήσει επόμενα χρόνια και αυτή του απαντά ότι έτσι κι αλλιώς έχει ζήσει αρκετά. Καταλήγει με το σχόλιο ότι “από πουθενά δεν τους πιάνεις” αναφερόμενος σε δικαιολογίες που χρησιμοποίησαν πολλοί άνθρωποι για να αποφύγουν τον εμβολιασμό λόγω του φόβου και της έλλειψης ορθής ενημέρωσης.

Εικόνα 7.72

8/6/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2917439695251990>

Δηλώνει ότι προβληματίζεται σε σχέση με την επιλογή εμβολίου όπως προβληματίζεται με επιλογή φαγητού. Μετά την εμφάνιση παρενεργειών από τα εμβόλια, η κυβέρνηση έδωσε τη δυνατότητα της επιλογής του σκευάσματος από τους πολίτες δημιουργώντας έντονο προβληματισμό που ο συντάκτης παρομοιάζει με τον προβληματισμό της επιλογής ανάμεσα σε δυο αγαπημένα φαγητά.

Εικόνα 7.73

9/6/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2918070901855536>

Ο δημιουργός προτείνει να προηγείται η εξυπηρέτηση των εμβολιασμένων στα σουβλατζίδικα ως προνόμιο. Η κυβέρνηση για να αυξήσει τα ποσοστά εμβολιασμένων πολιτών χρησιμοποιεί παροχές ως μέσο προτροπής το οποίο σατιρίζεται εδώ.

Εικόνα 7.77

25/6/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2929965340666092>

Στη φωτογραφία απεικονίζεται μια σύριγγα 12cc με περιεχόμενο κίτρινο υγρό και ένα τσιπ, πιθανόν κάρτα τηλεφώνου SIM. Σατιρίζεται η θεωρία ότι τα εμβόλια περιέχουν τσιπ. Η σύριγγα είναι πολύ μεγάλη για να χρησιμοποιείται σε εμβολιασμό η βελόνα είναι μεγάλου διαμετρήματος για ενδομυϊκή χρήση στο γλουτό και δεν ενδείκνυται για εμβολιασμό το χρώμα του σκευάσματος δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και φυσικά δεν είναι εφικτή η διαπέραση αυτού του τσιπ από αυτή τη βελόνα. Η εικόνα είναι υπερβολική για να τονίσει την υπερβολή αυτής της πεποίθησης.

Εικόνα 7.78

30/6/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2932793447049948>

Προτροπή της μάνας για εμβολιασμό στο παιδί, ώστε να πληρώσουν το λογαριασμό της ΔΕΗ. Αναφέρεται στην ανακοίνωση της κυβέρνησης για παροχή ποσού 150 ευρώ στους νέους ως μέσο προτροπής για να αυξήσει τα ποσοστά εμβολιασμένων πολιτών. Παρουσιάζει την πράξη εμβολιασμού ως πράξη απόκτησης χρημάτων απαραίτητων για την εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων ειδικά, σε αυτή την περίοδο οικονομικής δυσχέρειας και αυξημένων τιμολογίων.

Εικόνα 7.79

1/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2934260683569891>

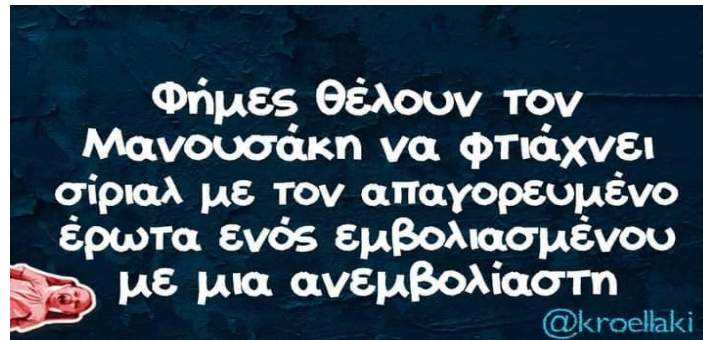

Υποθετική ανακοίνωση για λήψη αναδρομικών χρημάτων από παλαιότερο εμβολιασμό κατά του ιού της ιλαράς. Σατιρίζει την απόφαση της κυβέρνησης να χρησιμοποιήσει οικονομική παροχή ως κίνητρο για να αυξήσει τα ποσοστά εμβολιασμένων πολιτών. Ο συντάκτης θεωρεί ότι πρέπει να ανταμειφθούν και άλλοι αναδρομικά για παλαιότερο εμβολιασμό.

Εικόνα 7.80

1/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2934541900208436>

Αναφορά σε φήμες για δημοφιλή σκηνοθέτη που ετοιμάζει σήριαλ με θέμα ένα παράνομο ζευγάρι εμβολιασμένου και ανεμβολίαστης. Ο συγκεκριμένος έχει σκηνοθετήσει παλαιότερα πολύ πετυχημένα σήριαλ με θέμα τον “απαγορευμένο” έρωτα μη συμβατικών ζευγαριών. Εδώ του αποδίδεται και η προετοιμασία ενός σήριαλ για ακόμη ένα μη συμβατικό ζευγάρι λόγω του εμβολιασμού. Ο δημιουργός εδώ θέλει να αναδείξει τη διάκριση των ατόμων με βάση την απόφασή τους να εμβολιαστούν ή όχι, αλλά και την μη κοινωνική αποδοχή αυτών που δεν έχουν εμβολιαστεί, χαρακτηρίζοντας την σχέση αυτή “απαγορευμένη”.

Εικόνα 7.81

2/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2935587766770516>

Στο σκίτσο φαίνεται ένας άνδρας που τρέχει να χρησιμοποιήσει την τουαλέτα αλλά, οι πόρτες έχουν σήμανση με το διαχωρισμό να γίνεται όχι μόνο με κριτήριο το φύλο αλλά και τον εμβολιασμό και τον αριθμό δόσεων. Κι εδώ γίνεται προσπάθεια ανάδειξης του διαχωρισμού και της διάκρισης των ατόμων ακόμη και στις βασικές λειτουργικές ανάγκες.

Εικόνα 7.82

2/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2934115870251039>

Φωτογραφία του πρωθυπουργού κ. Μητσοτάκη στην οποία βγάζει υποθετική ανακοίνωση ότι στις ελεύθερες γυναίκες θα βρίσκει γαμπρό και θα παρέχει 150 ευρώ. Σατιρίζεται η απόφαση της κυβέρνησης για παροχή του ποσού των 150 ευρώ στους νέους ως κίνητρο για να αυξήσει τα ποσοστά εμβολιασμένων πολιτών. Ο δημιουργός του μιμιδίου προσδίδει στον πρωθυπουργό την ιδιότητα της προξενήτρας και τον παρουσιάζει να προσφέρει την υπηρεσία αυτή ως επιπλέον κίνητρο για τον εμβολιασμό.

Εικόνα 7.83

4/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2936623116666981>

Στιγμιότυπο από δημοφιλή ξένη σειρά που δείχνει την ηθοποιό να φωνάζει και να ρωτά αν φιλά ο συμπρωταγωνιστής της την ανεμβολίαστη. Ο ρόλος της συγκεκριμένης ηθοποιού την ήθελε να χρησιμοποιεί υποτιμητικές και προσβλητικές εκφράσεις στους συμπρωταγωνιστές της. Εδώ παραφράζει γνωστή έκφραση του σήριαλ για να δείξει απέχθεια και να υποβιβάσει την συμπρωταγωνίστριά της που δεν έχει εμβολιαστεί. Και με αυτό το μιμίδιο γίνεται ανάδειξη της διάκρισης μεταξύ εμβολιασμένων και ανεμβολίαστων ατόμων.

Εικόνα 7.84

4/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2936634243332535>

Ο συντάκτης αναρωτιέται, αν επιτρέπεται γάμος εμβολιασμένου και αντιεμβολιαστή. Κι εδώ γίνεται αναφορά στη διάκριση μεταξύ τους. Υπονοείται ότι θα μπορούσε να είναι ακόμη και παράνομος ο γάμος, σίγουρα πάντως κοινωνικά μη αποδεκτός κατά κανόνα.

Εικόνα 7.85

5/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2937732003222759>

Στιγμιότυπο από δημοφιλή ελληνική ταινία όπου ο ένας ηθοποιός ρωτάει τον άλλο, αν έκανε άσεμνη χειρονομία σε κάποια γυναίκα και ο άλλος ηθοποιός απαντά αρνητικά καθώς δεν είχε εμβολιαστεί. Ο ηθοποιός δίστασε να έρθει σε στενή σωματική επαφή με γυναίκα λόγω του φόβου μετάδοσης του ιού αφού ήταν ανεμβολίαστη.

Εικόνα 7.86

8/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2939729553023004>

Στη φωτογραφία φέρεται η κ. Παγώνη, πρόεδρος νοσοκομειακών ιατρών σε συνέντευξη να προστάζει σε εμβολιασμό και να απειλεί ότι οι ανεμβολίαστοι θα εκτελούνται. Σατιρίζεται το έντονο ύφος της με το οποίο προτρέπει σε πολλές τηλεοπτικές εμφανίσεις τον εμβολιασμό. Παρομοιάζεται με ύφος στρατηγού παλιάς εποχής που δίνει προσταγές και εκτελεί ανθρώπους.

Εικόνα 7.87

10/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2941520709510555>

Στιγμιότυπο από δημοφιλή ταινία βασισμένη σε αληθινό γεγονός της βύθισης του πλοίου Τιτανικός με τον τίτλο να αναφέρει ότι αν το περιστατικό συνέβαινε τώρα μόνο οι εμβολιασμένοι θα έμπαιναν στις λιγιστές σωσίβιες λέμβους. Παρομοιάζεται η κατάσταση της βύθισης του πλοίου με την κατάσταση του πλανήτη λόγω της πανδημίας και υπονοείται ότι οι λιγιστές σωστικές λέμβοι θα διατεθούν μόνο για όσους έχουν εμβολιαστεί ενώ οι άλλοι καταδικάζονται στο θάνατο. Προβάλλεται η διάκριση μεταξύ των πολιτών και το μήνυμα ότι αυτοί που θα σωθούν τελικά θα είναι όσοι έχουν κάνει το εμβόλιο.

Εικόνα 7.88

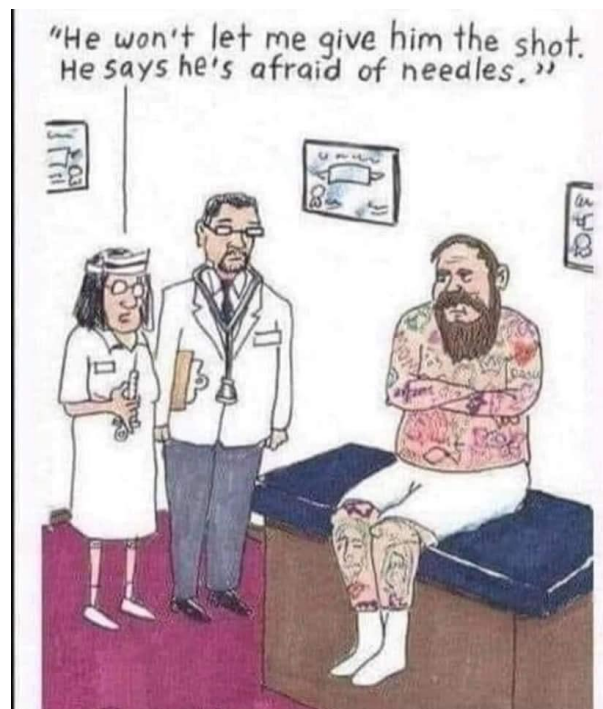
10/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2940843932911566>

Ο άνδρας ρωτά τη σύζυγο αν έκανε το εμβόλιο και του απαντά αρνητικά. Αυτός την ρωτά πως δεν ντρέπεται και αν έχει λίγο τσιπ πάνω της παραφράζοντας τη λέξη “τσιπ” στη γνωστή λαϊκή έκφραση “λίγη τσίπα δεν έχεις πάνω σου”. Αναφέρεται στη θεωρία εμφύτευσης τσιπ με τον εμβολιασμό υπονοώντας ότι είναι απαραίτητο πλέον.

Εικόνα 7.89

11/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2942241082771851>

Στο σκίτσο βλέπουμε μια νοσηλεύτρια που παραπονιέται στον ιατρό ότι ο άνδρας που φέρει τατουάζ σε ολόκληρο το σώμα του δεν την αφήνει να του χορηγήσει το εμβόλιο γιατί ισχυρίζεται ότι φοβάται τις βελόνες. Ο άνδρας που φέρει τα τατουάζ προφανώς έχει

εξοικείωση με βελόνες έτσι το να δηλώνει ότι τις φοβάται φαίνεται άτοπο. Αναφέρεται το συγκεκριμένο μιμίδιο στις διάφορες δικαιολογίες που προέβαλαν κάποια άτομα προκειμένου να μην προβούν στον εμβολιασμό.

Εικόνα 7.90

11/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2941927779469848>

Αν σας έλεγα ότι οι σπάνιες
παρενέργειες του εμβολίου
θα είναι: θρομβοπενία,
υπόταση, λευκοπενία,
ουτετεροπενία, αγγειοείδημα,
ηπατοτοξικότητα, ταχυκαρδία,
βρογχόσπασμος.. οι 9 στους
10 δεν θα εμβολιαζόσασταν.
Αλλά επειδή είναι οι σπάνιες
παρενέργειες του ranadol,
όλα καλά.

Αναφέρει σειρά από παρενέργειες και ισχυρίζεται ότι αν αφορούσαν το εμβόλιο η πλειοψηφία δεν θα εμβολιαζόταν ενώ τώρα που μας αποκαλύπτει ότι πρόκειται για παρενέργειες γνωστού παυσίπονου με αντιπυρετική δράση δεν υπάρχει προβληματισμός. Η πλειοψηφία των πολιτών ακούγοντας τις αναφερόμενες πιθανές ή σπάνιες παρενέργειες των εμβολίων ανησύχησε χωρίς να γνωρίζει ότι στο φύλλο οδηγιών όλων των φαρμακευτικών σκευασμάτων ακόμα και των πιο κοινών που λαμβάνονται χωρίς συνταγή ιατρού περιλαμβάνεται πλήθος παρενεργειών, μέχρι και ο θάνατος.

Εικόνα 7.92

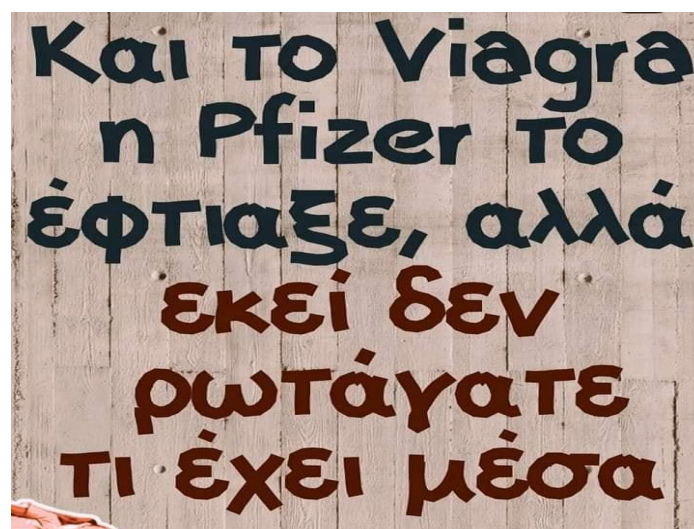
12/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2942840136045279>

Στιγμιότυπο από ελληνική σειρά που ο πρωταγωνιστής κρατάει ένα ποτήρι χυμό και ρωτάει αν έχει κουκουτσάκια. Ο τίτλος περιγράφει ότι όταν φοβάται κάποιος να κάνει το εμβόλιο ψάχνει αφορμές να το αποφύγει. Προσομοιάζει κάποιον που αποφεύγει να πιεί χυμό με την αφορμή ότι μπορεί να περιέχει κουκούτσια με κάποιον που προσπαθεί να βρει αφορμή για να μην κάνει το εμβόλιο. Αναφέρεται σε μερίδα ατόμων που λόγω του φόβου τους και της έλλειψης ενημέρωσης βρίσκουν ανόητες δικαιολογίες για να αποφύγουν τον εμβολιασμό.

Εικόνα 7.93

12/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2942979696031323>

Ο συντάκτης χρησιμοποιεί αυστηρό ύφος για να πει ότι δεν υπήρξε το ίδιο ενδιαφέρον για τα συστατικά ενός άλλου φαρμακευτικού σκευάσματος της εν λόγω εταιρείας όπως με τα

εμβόλια. Καυτηριάζει το γεγονός ότι μεγάλο μέρος απλών πολιτών έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον να ενημερωθούν για τα συστατικά του εμβολίου σε αντιδιαστολή με άλλα φαρμακευτικά σκευάσματα. Η έλλειψη επιστημονικής πληροφόρησης σε συνδυασμό με την παραπληροφόρηση και τον φόβο προκάλεσαν αντιδράσεις καχυποψίας.

Εικόνα 7.95

14/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2944630659199560>

Προτροπή για λήψη μέτρων στην εστίαση εκτός της ομάδας των ανεμβολίαστων και στα άτομα που δεν παραγγέλνουν. Στα πλαίσια των μέτρων πρόληψης της μετάδοσης, περιορίστηκε η εξυπηρέτηση των μη εμβολιασμένων. Ο συντάκτης προτείνει να συμπεριληφθούν και άλλα άτομα σε αυτή την κατηγορία όπως κάποιοι που δεν παραγγέλνουν φαγητό αλλά ισχυρίζονται ότι πάνε για την παρέα και μόνο. Προφανώς τους θεωρεί ανεπιθύμητους ή και επικίνδυνους όπως θεωρούνται οι ανεμβολίαστοι.

Εικόνα 7.96

15/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2943374335991859>

Ας μας απαντήσει υπεύθυνα κάποιος που ασχολείται με τη γενετική: το παιδί θα βγει ιός;

ΕΚΡΑποκαλυψεis
10 ώρ. • 🌐

#ΕΚΠΑεμβολιαστείτε_836: Παιδιά άκουσα ότι σε κοπέλα το DNA του ιού από το εμβόλιο γονιμοποίησε ωάριο της και έμεινε έγκυος. Γίνεται όντως; Αν η κοπέλα παίρνει αντισυλληπτικά βοηθάει στο να μη γίνει αυτό; Ξέρει κανείς;

👍👎 88 22 απαντήσεις

👍 Μου αρέσει! 🗨️ Απάντηση ➦ Κοινοποίηση

ΙΩΑΝΝΑ ΜΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑ
ΕΤΣΙ ΛΕΝΕ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΟΥ ΤΟΝ ΚΟΛΛΗΣΕ Η ΠΑΝΑΓΙΑ.

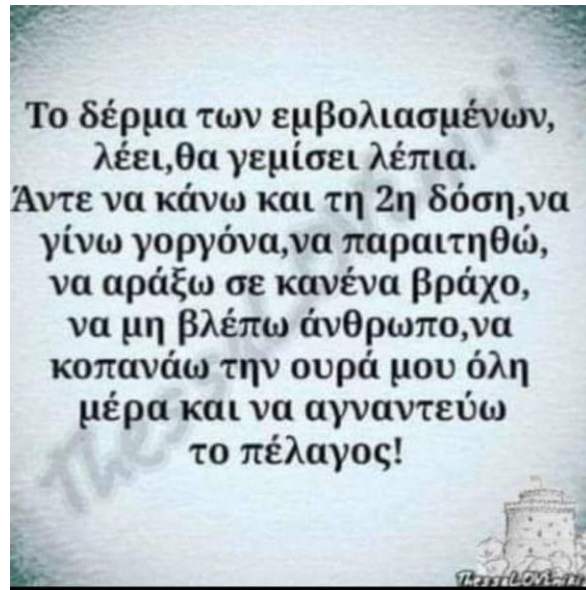
Μου αρέσει! 37 👍👎👍

Στιγμιότυπο οθόνης που περιέχει ανάρτηση στο Facebook, η οποία αναφέρει μια φημολογία σχετικά με γονιμοποίηση ωαρίου σε γυναίκα με το DNA του κορονοϊού από το εμβόλιο. Ο συντάκτης της ανάρτησης αναρωτιέται αν είναι δυνατόν και αν η λήψη αντισυλληπτικών θα προφύλασσε από αυτή την περίπτωση. Στο σχόλιο από κάτω φαίνεται η απάντηση καταφατική και αναφέρεται μια ακόμη φημολογία για την σύλληψη του Χριστού από τον ιό του Θεού που μετέδωσε η Παναγία. Στον τίτλο του μιμιδίου ο δημιουργός καλεί να του απαντήσει κάποιος υπεύθυνα με γνώσεις γενετικής αν το παιδί θα βγει ιός.

Η ερώτηση αναφέρεται σε θεωρίες συνωμοσίας σχετικά με την προέλευση, την ύπαρξη και τη μετάδοση του κορονοϊού αλλά και το μηχανισμό δράσης και τη σύσταση του εμβολίου. Η απάντηση κάνει αναφορά σε μια άλλη θεωρία σχετικά με τη γέννηση του Ιησού παραποιώντας τις αναφορές της Καινής Διαθήκης αλλά και την ορθογραφία της λέξης “Υιός” αντικαθιστώντας την με τη λέξη “Ιός” αλλάζοντας το νόημα. Ο δημιουργός του μιμιδίου με την προτροπή σε απάντηση σατιρίζει την τοποθέτηση μη ειδικών σε εξειδικευμένα θέματα με αποτέλεσμα τη διασπορά ειδήσεων και πληροφοριών μη τεκμηριωμένων επιστημονικά με πιθανές επικίνδυνες συνέπειες για την υγεία και τη ζωή. Τέλος, χρησιμοποιεί το ίδιο ορθογραφικό λάθος με αυτόν που απάντησε για να σατιρίσει και αυτή την παραποίηση του νοήματος.

Εικόνα 7.98

16/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2946081482387811>

Αναφορά σε φημολογία για παρενέργεια του εμβολίου με εμφάνιση λεπιών. Ο δημιουργός συνεχίζει το παράλογο σκεπτικό δηλώνοντας ότι μετά τη δεύτερη δόση θα μεταμορφωθεί σε μυθικό πλάσμα και θα απολαμβάνει μια λιγότερο απαιτητική ζωή. Αναδεικνύεται εδώ το πρόβλημα της παραπληροφόρησης και της διασποράς ψευδών ειδήσεων. Επίσης, φαίνεται η ψυχολογική πίεση που έχουν δεχτεί οι άνθρωποι και πια θα προτιμούσαν κάποια πιθανή παρενέργεια ακόμα και παράλογη, προκειμένου να ζήσουν μια πιο ανέμελη καθημερινότητα.

Εικόνα 7.99

19/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2947557422240217>

ΣΠΑΝΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
1G ΜΙΚΡΟΤΣΙΠ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΜΑΥΡΗΣ ΠΑΝΩΛΗΣ ΤΟ 1352

Στον πίνακα ζωγραφικής φαίνεται ένας άνδρας να εφαρμόζει κάποιο εργαλείο στο χέρι ενός άλλου άνδρα. Ο τίτλος αναφέρει ότι πρόκειται για εικόνα εγκατάστασης τσιπ στην επιδημία πανώλης το μεσαίωνα. Σατιρίζεται η θεωρία που θέλει τα εμβόλια να περιέχουν τσιπ με τεχνολογία 5G προσθέτοντας ότι η πρώτη φορά που συνέβη κάτι παρόμοιο ήταν στον μεσαίωνα με τα πρώτα τσιπ τεχνολογίας 1G στη διάρκεια της επιδημίας της πανώλης και ο πίνακας αυτός αποτελεί αποδεικτικό που απεικονίζει την διαδικασία. Τίποτα από όλα αυτά δεν αποδεικνύεται επιστημονικά.

Εικόνα 7.104

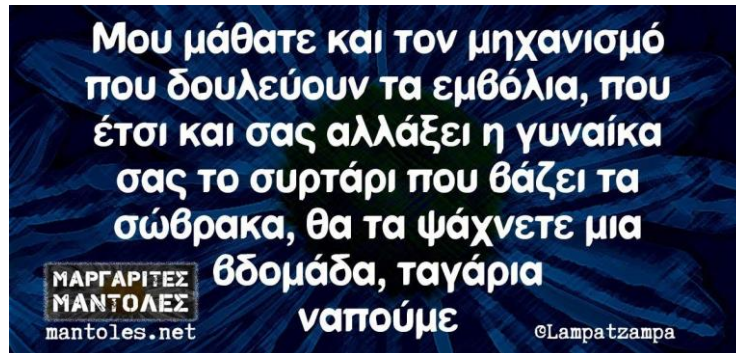
27/7/21 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2951009108561715>

Στιγμιότυπο από ταινία του ελληνικού κινηματογράφου στο οποίο ο ηθοποιός προειδοποιεί τον πρωταγωνιστή για μια γυναίκα ότι θα τον βάλει να κάνει μέχρι και εμβόλιο. Χρησιμοποιείται η παράφραση της γνωστής ατάκας για να δηλώσει ότι η συγκεκριμένη γυναίκα έχει τις ικανότητες να πείσει τον πρωταγωνιστή να πράξει ενάντια στις πεποιθήσεις του, σε αυτή την περίπτωση την άρνησή του στον εμβολιασμό. Σατιρίζεται η επιμονή μερίδας ατόμων στην άρνησή τους να εμβολιαστούν.

Εικόνα 7.108

25/8/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2976193702709922>

Ο συντάκτης του κειμένου εκφράζει την έκπληξή του για το ότι κάποιοι μη ειδικοί εκφέρουν άποψη σχετικά με τον μηχανισμό δράσης των εμβολίων ενώ δεν είναι ικανοί να βρουν ούτε τα εσώρουχά τους σε περίπτωση που τους αλλάξει θέση αποθήκευσης η σύζυγος. Με υποτιμητικό τρόπο προσβάλλει την νοημοσύνη των ατόμων που μιλούν για τον μηχανισμό δράσης των εμβολίων χωρίς να έχουν γνώσεις σχετικά, ενώ στο τέλος τους αποκαλεί “ταγάρια” υποτιμώντας την καταγωγή από την επαρχία.

Εικόνα 7.109

26/8/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2975274446135181>

Ο συντάκτης αναρωτιέται αν το σκεύασμα της φαρμακευτικής εταιρίας Pfizer έχει πάρει έγκριση κυκλοφορίας από το κοινωνικό δίκτυο Facebook εκτός από τον Αμερικάνικο οργανισμό τροφίμων και φαρμάκων. Σατιρίζεται ο ρόλος της πλατφόρμας κοινωνικής δικτύωσης στην διάδοση και ανάδειξη λανθασμένων πληροφοριών και απόψεων σχετικά με το εμβόλιο οδηγώντας και διογκώνοντας τον προβληματισμό, την ανησυχία, τη διστακτικότητα αλλά και την αρνητικότητα. Προσομοιάζεται εδώ ο Αμερικανικός

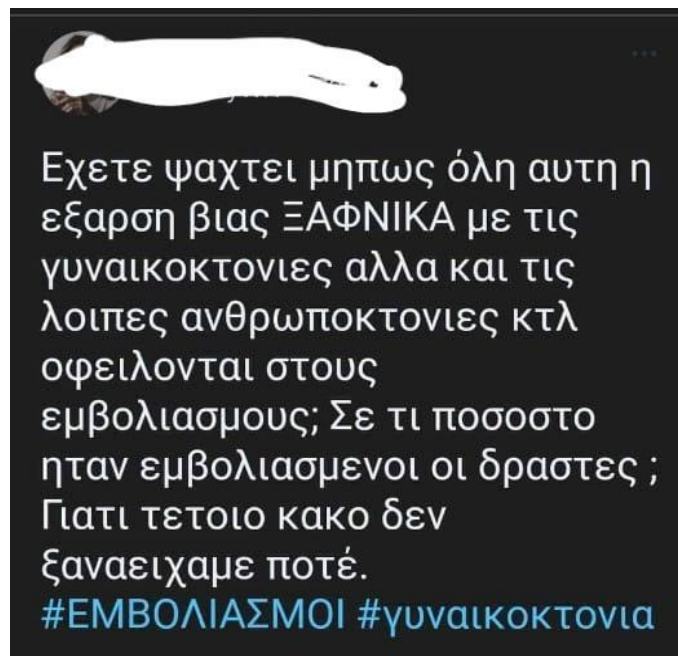

οργανισμός τροφίμων και φαρμάκων με την πλατφόρμα Facebook, υπονοώντας ότι είναι απαραίτητη η λήψη έγκρισης κυκλοφορίας και από τους συμμετέχοντες την πλατφόρμα, που ίσως έχουν πιο αυστηρά κριτήρια.

Εικόνα 7.112

28/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2978401089155850>

“Τα καλύτερα μυαλά πάνε χαμένα γμτ “

Στιγμιότυπο οθόνης από ανάρτηση σε κοινωνικά δίκτυα. Ο συντάκτης αναρωτιέται αν κάποια βίαια περιστατικά οφείλονται στο ότι οι δράστες ήταν εμβολιασμένοι. Παρατηρεί ότι η μεγάλη αύξηση των περιστατικών βίας είναι πρωτόγνωρη και τη συσχετίζει με την αύξηση των εμβολιασμών, χρησιμοποιώντας και #hashtags. Ο δημιουργός του μιμιδίου το συνοδεύει με το σχόλιο ότι τα καλύτερα μυαλά πάνε χαμένα υπονοώντας ότι έχουν χαμηλή νοημοσύνη τα άτομα που συσχετίζουν το κοινωνικό φαινόμενο της βίας με τις παρενέργειες του εμβολίου για την πρόληψη της νόσησης από τον κορονοϊό.

Εικόνα 7.119

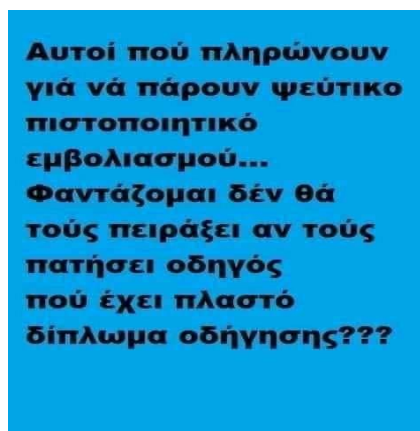
10/9/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2987681554894470>

Ο συντάκτης παρατηρεί ότι πολλοί δεν υποστηρίζουν την χορήγηση του εμβολίου αλλά όλοι επιθυμούν το πιστοποιητικό εμβολιασμού. Το πλαίσιο που περιλαμβάνει το κείμενο μοιάζει με πλακέτα ή κάδρο κάνοντάς το να παραπέμπει σε ρητό. Αναφέρεται στο ότι παρόλο που πολλοί είχαν αρνητικές πεποιθήσεις για τον εμβολιασμό και αρνούσαν να το χορηγηθούν όλοι επιθυμούσαν τη χορήγηση του πιστοποιητικού εμβολιασμού. Λόγω της άρσης κάποιων περιορισμών σε κοινωνικές δραστηριότητες που αφορούσαν μόνο αυτούς που είχαν εμβολιαστεί το εν λόγω πιστοποιητικό παρουσιάστηκε σαν κριτήριο για πρόσβαση σε προνόμια. Παρατηρήθηκε το φαινόμενο των ψευδών πιστοποιητικών εμβολιασμού τακτική στην οποία κατέφυγαν πολλοί αρνητές του εμβολίου προκειμένου να απολαύσουν την πρόσβαση σε δραστηριότητες αλλά να μην προβούν σε πράξη ενάντια στις πεποιθήσεις τους.

Εικόνα 7.122

13/9/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2988578931471399>

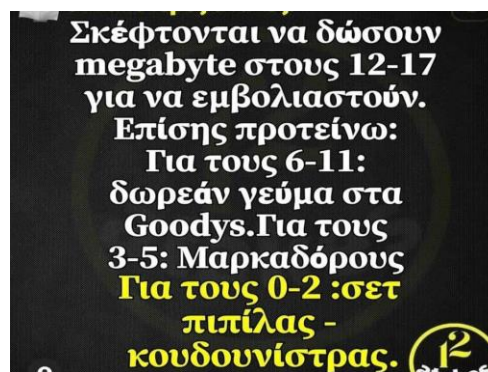
Ο συντάκτης του κειμένου κάνει μια υπόθεση ότι αυτοί που προμηθεύονται πλαστά πιστοποιητικά εμβολιασμού συμφωνούν με την κυκλοφορία και πρόκληση ατυχημάτων από

άλλους με πλαστά διπλώματα οδήγησης. Προσομοιάζει την επικινδυνότητα του μη περιορισμού των καθημερινών δραστηριοτήτων των ανεμβολίαστων ατόμων παρά τα μέτρα πρόληψης με την επικινδυνότητα της κυκλοφορίας οδηγών που δεν έχουν εξεταστεί για την οδηγική τους ικανότητα.

Εικόνα 7.123

14/9/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2990764327919526>

Γίνεται αναφορά για τη χορήγηση megabyte ως κίνητρο για τον εμβολιασμό των εφήβων. Ο συντάκτης συμπληρώνει με την πρότασή του να χρησιμοποιηθούν ως κίνητρα για την ηλικία 6-11 χρόνων η χορήγηση δωρεάν γεύματος σε δημοφιλές εστιατόριο, για την ηλικία 3-5 μαρκαδόροι και για 0-2 πιπίλα και κουδουνίστρα. Διακωμωδεί την απόφαση της κυβέρνησης για την ανάγκη παροχής κινήτρου για την συμμετοχή στο εμβολιαστικό πρόγραμμα αλλά και την επιλογή της συγκεκριμένης παροχής ως κίνητρο που ενδιαφέρει τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Έτσι, προτείνει με τη σειρά του κάποιες παροχές που θεωρεί ότι έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις αντίστοιχες ηλικιακές ομάδες, αν και με βάση τη νομοθεσία, οι γονείς/κηδεμόνες είναι αρμόδιοι για τη λήψη αυτής της απόφασης και όχι οι ίδιοι.

Εικόνα 7.127

8/10/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3008522236143735>

Έκανα και την έκτη δόση..
Έκλεισα και ραντεβού την άλλη
βδομάδα για την έβδομη..

Στη φωτογραφία φαίνεται μια νοσηλεύτρια που σκύβοντας να κάνει το εμβόλιο, αποκαλύπτεται το πλούσιο μπούστο της. Στον τίτλο ο δημιουργός δηλώνει ότι έχει κάνει έξι δόσεις εμβολίου και την επόμενη θα κάνει την έβδομη. Σατιρίζεται η απροθυμία των πολιτών, αλλά και η δυσκολία των αρχών να τους πείσουν για χορήγηση επαναληπτικής δεύτερης και τρίτης δόσης. Ο δημιουργός υπονοεί ότι λόγω της ελκυστικής εξωτερικής εμφάνισης της νοσηλεύτριας πήγε με προθυμία και χορηγήθηκε πολλές επαναληπτικές δόσεις, περισσότερες από όσες συστηνόταν και ήταν διαθέσιμες.

Εικόνα 7.129

19/10/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3016756375320321>

Στη σειρά με φωτογραφίες φαίνονται δυο άνδρες να συζητούν. Ο ένας ισχυρίζεται ότι προτιμά να νοσήσει και να αποκτήσει φυσική ανοσία που είναι καλύτερη παρά να εμβολιαστεί. Ο δεύτερος άνδρας τον ρωτά γιατί θεωρεί την ανοσία χρήσιμη και ο πρώτος απαντά ότι θέλει να αποφύγει τη νόσηση, αφήνοντας τον συνομιλητή του με μια έκφραση απορίας. Αναφέρεται στο επιχείρημα κάποιων ότι η φυσική ανοσία είναι προτιμότερη της τεχνητής αλλά παρόλα αυτά, ο σκοπός είναι η απόκτηση ανοσίας. Ο συνομιλητής απορεί γιατί η προτίμηση της νόσησης για απόκτηση ανοσίας με σκοπό την αποφυγή της νόσησης, δεν έχει λογική.

Εικόνα 7.130

3/11/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3028164280846197>

Αγγελία: Εμβολιασμένος αναλαμβάνει τα ψώνια σας σε καταστήματα λιανικής και εμπορικά. Τιμές προσιτές.

Ανάρτηση αγγελίας στην οποία σε προσιτή τιμή ένας εμβολιασμένος αναλαμβάνει να ψωνίζει σε καταστήματα για λογαριασμό ανεμβολίαστων που δεν τους επιτρέπεται η πρόσβαση. Σατιρίζεται το γεγονός του περιορισμού της πρόσβασης στα καταστήματα για αυτούς που δεν έχουν κάνει το εμβόλιο και έτσι αυτοί που έχουν μπορούν να το χρησιμοποιήσουν ως κερδοφόρα παροχή υπηρεσίας.

Εικόνα 7.131

8/11/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3030082673987691>

Στιγμιότυπο από ταινία ελληνικού κινηματογράφου με την ηθοποιό να φοράει μαύρα ρούχα και μαντήλα στο κεφάλι δηλώνοντας πένθος και η λεζάντα αναγράφει ότι είναι έξω από το δημοφιλές κατάστημα. Παρουσιάζεται η ηθοποιός ως μαυροφορεμένη και πενθούσα για την απόφαση της απαγόρευσης της πρόσβασης στα καταστήματα για μη εμβολιασμένους πολίτες στα πλαίσια των μέτρων περιορισμού της εξάπλωσης του κορονοϊού.

Εικόνα 7.135

12/11/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3034367670225858>

Ρετουσαρισμένη φωτογραφία κλασικού βρετανικού διώροφου λεωφορείου όπου εδώ οι όροφοι έχουν γίνει πέντε. Η ταμπέλες μας δηλώνουν σε ποιούς απευθύνεται ο κάθε όροφος. Στον πρώτο όροφο, πάνω από τον οδηγό είναι ο χώρος για τους εμβολιασμένους ο δεύτερος, για τους αναρρώσαντες ο τρίτος, για αυτούς που έχουν υποβληθεί σε ραπιντ τεστ ενώ ο τέταρτος και τελευταίος προορίζεται για τους ανεμβολίαστους. Σατιρίζεται η συζήτηση για διαχωρισμό των δημόσιων χώρων, ώστε ανάλογα την κατάσταση του καθένα να χρησιμοποιεί διαφορετικό χώρο. Λόγω του συνωστισμού στα μέσα μαζικής μεταφοράς που κάνει τη μετάδοση του ιού πιο εύκολη προτάθηκε το ενδεχόμενο των διαφορετικών χώρων και ο δημιουργός οπτικοποιεί την άποψή του για το πως μπορεί αυτό να πραγματοποιηθεί. Παρατηρούμε ότι ο διαχωρισμός των ατόμων στους ορόφους γίνεται με βάση κλίμακα επικινδυνότητας για νόσηση καταλήγοντας στον τελευταίο πιο απομακρυσμένο όροφο από τον οδηγό και τους υπόλοιπους να τοποθετούνται οι ανεμβολίαστοι.

Μιμίδια σχετικά με τα διαγνωστικά τεστ

Εικόνα 7.2

16/3/21 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/permalink/2854328744896419>

/

Απεικονίζεται δημοφιλής ηθοποιός να ισχυρίζεται «Σιγά μην κόλλησα τον ανύπαρκτο ιό, επειδή βρεθήκαμε με την παρέα... Αφού όλοι καλά ήμασταν!». Στην επόμενη φωτογραφία φαίνεται ένα τεστ κορονοϊού, το οποίο είναι θετικό και ακολουθεί μια φωτογραφία του ηθοποιού που είναι έκπληκτος. Αναφέρεται στα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης και στην απαγόρευση συναθροίσεων καθώς και στη δυσπιστία σχετικά με την ύπαρξη του ιού και τη χρησιμότητα των μέτρων πρόληψης.

Εικόνα 7.4

24/3/21

<https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/permalink/2860709580925002/>

Φωτογραφία δημοφιλούς ηθοποιού με αυτοσχέδιους βαμβακοφόρους στείλους τοποθετημένους στα ρουθούνια της μύτης με τη λεζάντα «rapid test στο σπίτι».

Εκφράζεται η ανησυχία ορθής χρήσης και άρα αποτελεσματικότητας των rapid test στο σπίτι.

Εικόνα 7.19

3/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2867852973543996>

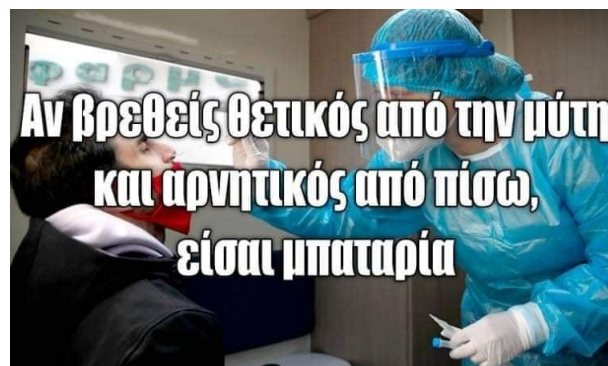
New rapid test kits have now arrived from China.

Ανοιγμένο κινέζικο κουλουράκι της τύχης με το μήνυμα “δεν έχεις κορονοϊό” και η λεζάντα αναφέρει ότι νέα rapid test έφτασαν από την Κίνα. Σατιρίζει την έλλειψη διαγνωστικών τεστ στην αγορά.

Εικόνα 7.21

6/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2870497543279539>

Φωτογραφία νοσηλεύτη που λαμβάνει ρινοφαρυγγικό επίχρισμα για διαγνωστικό τεστ κορονοϊού με τη λεζάντα “αν βρεθείς θετικός από τη μύτη και αρνητικός από πίσω, είσαι

μπαταρία”. Σατιρίζει την παρερμηνεία των αποτελεσμάτων των τεστ ενώ τα προσομοιάζει με τους πόλους μιας μπαταρίας (θετικό-αρνητικό).

Εικόνα 7.25

8/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2872038829792077>

Παραφράζοντας μια συνηθισμένη έκφραση των εκπαιδευτικών προς τους μαθητές για τεστ, καλεί να υποβληθούμε σε σελφ τεστ.

Εικόνα 7.27

8/4/21 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2871114689884491>

Η γυναίκα στον πίνακα ζωγραφικής εκφράζεται σαν να διαφημίζει τη μεγάλη συσκευασία με self- test, προωθώντας την προμήθεια και τη χρήση τους.

Εικόνα 7.28

11/4/2021 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=301013998059429&set=gm.2872738929722067&id=orvanity=2121567961505838>

Ακτινογραφική απεικόνιση πλάγιας όψης κρανίου με μπατονέτες στο εσωτερικό του και τη λεζάντα “Με τεράστια επιτυχία ξεκίνησαν τα self test”. Αναφέρεται στη δυσκολία και τους πιθανούς κινδύνους που διατρέχει το άτομο που υποβάλλεται σε self test. Υπερβάλλει απεικονίζοντας μια μπατονέτα να έχει διαπεράσει τον κρανιοεγκεφαλικό φραγμό, ενώ τρεις άλλες βρίσκονται ολόκληρες μέσα στο κρανίο.

Εικόνα 7.30

12/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2874260512903242>

“Ωραίες οι καραμελίτσες που δίνουν μαζί με το self-test 😊😋”

Στη φωτογραφία φαίνεται ένα σακουλάκι που περιέχει silica gel και το σχόλιο που τη συνοδεύει λέει πως πρόκειται για καραμελίτσες που δίνονται μαζί με τα self-test. Πρόκειται για προϊόν που χρησιμοποιείται για τη συντήρηση της συσκευασίας και του περιεχομένου μέσω της εξάλειψης της υγρασίας και απαγορεύεται η κατάποση. Λόγω της προέλευσης των τεστ από το εξωτερικό, πολλές φορές δεν αναφέρεται στα ελληνικά και έχουν αναφερθεί περιστατικά λανθασμένης χρήσης λόγω μη επαρκούς πληροφόρησης.

Εικόνα 7.32

14/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2875801472749146>

Φωτογραφία μιας νοσηλεύτριας που εισάγει βαμβακοφόρο στυλεό στο ρουθούνι άνδρα με σκοπό τη διενέργεια ραπιντ τεστ. Του λέει να ηρεμήσει καθώς θα εισάγει μόνο την άκρη. Ο άνδρας της ζητά να είναι προσεκτική παρομοιάζοντας την τεχνική με μια σεξουαλική εμπειρία του εξάδελφου του που τελικά τον εξώθησε να εκδίδεται. Σατιρίζει την τεχνική και την έκφραση που μπορεί να χρησιμοποιείται από το προσωπικό ομοιάζοντάς τα με μια ασυνήθιστη εμπειρία.

Εικόνα 7.40

24/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2883351855327441>

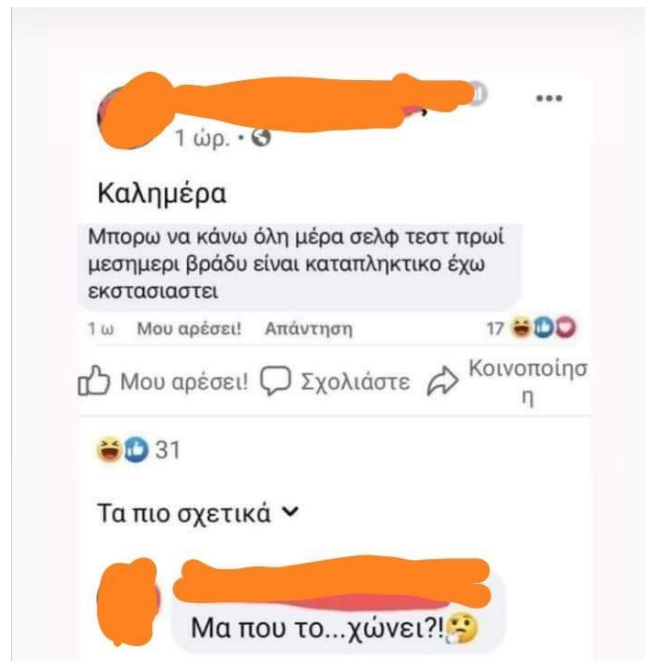

Ο άνδρας ρωτά το γιατρό για την ερμηνεία των τριών γραμμών ως αποτέλεσμα του τεστ και ο γιατρός του απαντά ότι οι τρεις γραμμές ερμηνεύονται ως το λογότυπο της αθλητικής μάρκας Adidas. Αναφέρεται στη δυσκολία ερμηνείας των αποτελεσμάτων των τεστ διαδικασία στην οποία έπρεπε να εκπαιδευτούν και να εξοικειωθούν η πλειοψηφία του πληθυσμού.

Εικόνα 7.59

11/5/2021

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2930989867129649&set=gm.2895478170781476&id=2121567961505838>

Απεικονίζεται ανακοίνωση στην πλατφόρμα του Facebook με τη δήλωση ότι το άτομο μπορεί να κάνει όλη τη μέρα σελφ τεστ γιατί εκστασιάζεται. Σε μήνυμα από κάτω αναρωτιέται ο

σχολιαστής ποια οδό χρησιμοποιεί για τη λήψη του δείγματος. Η σωστή διαδικασία του σελφ τεστ δεν είναι ευχάριστη και μπορεί να είναι και επίπονη καθώς μπορεί να ερεθίσει το ρινοφαρυγγικό βλεννογόνο έτσι είναι μάλλον απίθανο να το απολαμβάνει κάποιος.

Εικόνα 7.71

1/6/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2912448122417814>

ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΕΞΙ ΜΗΝΕΣ ΚΟΒΙΝΤ ΤΕΣΤ

Φωτογραφία ενός άνδρα με υπέρμετρα μεγάλα ρουθούνια. Ο τίτλος μας ενημερώνει ότι αυτό προκλήθηκε μετά από έξι μήνες κόβιντ τεστ. Υπονοεί ότι λόγω της μακροχρόνιας χρήσης των τεστ που απαιτούν την εισαγωγή στυλεού στα ρουθούνια, προκλήθηκε μόνιμη βλάβη, γεγονός που δεν τεκμηριώνεται επιστημονικά.

Εικόνα 7.74

11/6/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2919582565037703>

Στη φωτογραφία ένας άνδρας κάθεται σε εστιατόριο και έχει βάλει το καλαμάκι του αναψυκτικού του στη μύτη. Ο τίτλος αναφέρει ότι εδώ και μια εβδομάδα υπάρχει έλλειψη σελφ τεστ στα φαρμακεία και το κενό είναι μεγάλο. Αναφέρεται στην έλλειψη διαγνωστικών τεστ που παρατηρήθηκε στα φαρμακεία, δυσκολεύοντας την προμήθειά τους. Με ειρωνική διάθεση υποστηρίζει ότι σε μερικούς λείπει η διαδικασία έτσι την προσομοιάζουν με άλλα αντικείμενα, όπως ένα καλαμάκι αναψυκτικού.

Εικόνα 7.121

13/9/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2985243521804940>

ΑΝΕΜΒΟΛΙΑΣΤΟΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ ΜΕ RAPID TEST

Στιγμιότυπο από ξένη ταινία που οι δυο ηθοποιοί φορούν προσθετική μάσκα προσώπου με μεγάλο μέγεθος μύτης που τους δίνει τερατώδη μορφή. Ο τίτλος δηλώνει ότι είναι οι ανεμβολίαστοι μετά από ένα χρόνο rapid test. Σατιρίζεται η επιβολή της συχνής και

μακροχρόνιας χρήσης των rapid test στους ανεμβολίαστους, παρομοιάζοντας τους με τέρατα και υπονοώντας ότι η διαδικασία εισαγωγής του στυλεού, προκαλεί την αύξηση του μεγέθους της μύτης και των ρουθουνιών.

Εικόνα 7.124

25/9/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2998549230474369>

Πάνω βλέπουμε τη φωτογραφία ενός ηλεκτρονικού θερμομέτρου και δίπλα αναγράφεται η λέξη “παιδιά”. Ακολουθεί η φωτογραφία ενός θερμομέτρου με υπέρυθρη ακτινοβολία και την λέξη “ενήλικες”. Από κάτω βλέπουμε έναν άνδρα να κάνει εκτίμηση της θερμοκρασίας ενός άλλου τοποθετώντας την παλάμη στο μέτωπό του και να το καταγράφει, ενώ δίπλα υπάρχει η λέξη “Θρύλος”. Εννοεί ότι τα παιδιά μπορούν να χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό θερμομέτρο, οι ενήλικες το πιο σύνθετο με υπέρυθρες, αλλά οι θρυλικοί άνθρωποι μπορούν να χρησιμοποιούν απλά την παλάμη τους για να εκτιμήσουν τη θερμοκρασία. Σατιρίζεται το γεγονός ότι εφαρμόστηκε η θερμομέτρηση για την αναγνώριση πρόωρων συμπτωμάτων νόσησης για την διαλογή των εισερχομένων σε εσωτερικούς χώρους, ως μέτρο πρόληψης της διάδοσης του ιού. Σε κάποιες περιπτώσεις, όμως, υπήρξε έλλειψη διαγνωστικών συσκευών ή άγνοια στη χρήση τους και έτσι κάποιοι χρησιμοποίησαν μη επιστημονικά τεκμηριωμένα μέσα και μεθοδολογία για τη διεξαγωγή των μετρήσεων.

Εικόνα 7.125

29/9/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3002138986782060>

Στη φωτογραφία φαίνεται ένας άνδρας, ο οποίος έχει εισάγει μια μπατονέτα στο αυτί του με μια έκφραση απόλαυσης. Ο τίτλος αναφέρει ότι αυτό είναι το σωστό self-test. Η χρήση των self-test μπήκε στην καθημερινότητά μας, ενώ κάποιες για κάποιες κοινωνικές ομάδες όπως οι μαθητές, ήταν απαραίτητη η εβδομαδιαία διεξαγωγή. Ο δημιουργός του μιμιδίου εκφράζει την άποψη ότι το σωστό θα ήταν να γίνεται εισάγοντας μια μπατονέτα στο αυτί κίνηση που προσφέρει κάποιου είδους αισθητηριακή απόλαυση σε αντίθεση με την ορθή και ενδεδειγμένη διαδικασία του self-test που δεν είναι ευχάριστη. Σατιρίζεται η μη ορθή και ενδεδειγμένη χρήση του self-test.

Εικόνα 7.132

10/11/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3033293533666605>

Στιγμιότυπο από ξένη ταινία τοποθετημένη χρονικά στον προηγούμενο αιώνα στην οποία ένας άνδρας έχει τοποθετήσει την κάνη από το όπλο στη μύτη ενός άλλου άνδρα. Ο τίτλος αναφέρει ότι το ράπιντ τεστ υπήρχε από παλιά. Σατιρίζεται η διαδικασία των ράπιντ τεστ με την εισαγωγή βαμβακοφόρου στυλεού στη μύτη για λήψη δείγματος προκειμένου να πραγματοποιηθεί η διαγνωστική εξέταση για τον κορονοϊό. Ο δημιουργός ισχυρίζεται αστεειυόμενος ότι η πρωτόγνωρη αυτή διαδικασία, γινόταν και παλαιότερα.

Εικόνα 7.136

16/11/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3037564336572858>

Στη φωτογραφία φαίνεται ένα πλήθος κουνελιών να κάθεται σε θρανία και να γράφει τεστ ενώ στη λεζάντα αναγράφεται “rabbit test”. Παράφραση του rapid test με το rabbit test, καθώς μοιάζουν αρκετά οι λέξεις και πολλοί άνθρωποι το λένε λάθος. Έτσι, η φωτογραφία μας απεικονίζει ποιο είναι κυριολεκτικά το rabbit test.

Εικόνα 7.137

22/11/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3035113003484658>

Σκίτσο που αναπαριστά δυο ιππείς με πανοπλία σε κονταρομαχία. Το ένα κοντάρι έχει διαπεράσει το κράνος του αντιπάλου ενώ ο τίτλος αναγράφει τι πρόκειται για το πρώτο ραμπιντ τεστ στην ιστορία και το τοποθετεί στη Γαλλία το 1579. Παρομοιάζεται ο στυλεός δειγματοληψίας με το κοντάρι που εισέρχεται στην οπή του κράνους.

Εικόνα 7.141

2/12/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3049092448753380>

Σκίτσο που βλέπουμε έναν νοσηλευτή να κάνει δειγματοληψία για διαγνωστικό τεστ κατά του κορονοϊού σε φιγούρα γνωστού πίνακα τέχνης. Ο νοσηλευτής που φέρει τον πλήρη εξοπλισμό προστασίας δεν επιτρέπει ούτε στη φιγούρα του πίνακα να μην κάνει τεστ. Με σατυρικό τρόπο αναδεικνύεται η μαζικότητα στους διαγνωστικούς ελέγχους, αλλά και το ότι

έγιναν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Επίσης, ο φόβος της μετάδοσης και νόσησης δεν αφήνει περιθώρια για εξαιρέσεις ατόμων από τις διαγνωστικές διαδικασίες.

Εικόνα 7.143

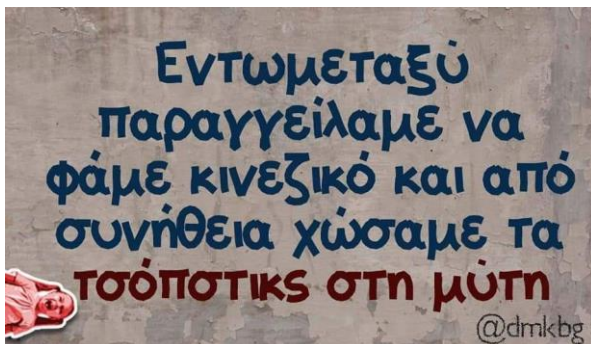
9/12/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3053716001624358>

Στο σκίτσο φαίνεται ένας νοσηλευτής με πλήρη στολή προστασίας κατά του κορονοϊού, να κάνει λήψη ρινικού επιχρίσματος από τον άγιο Βασίλη με σκοπό τη διενέργεια διαγνωστικού τεστ. Το μήνυμα που περνάει είναι ότι και στη διάρκεια των εορτών των Χριστουγέννων δεν θα πρέπει να παραληφθεί η τήρηση των μέτρων πρόληψης από τα οποία δεν εξαιρείται ούτε ο άγιος Βασίλης. Ίσως είναι προαπαιτούμενο γι αυτόν εφόσον θα επισκεφτεί τόσα σπίτια σύμφωνα με την παράδοση, και θα πρέπει να είναι σίγουρος ότι δεν θα μεταδώσει τον ιό.

Εικόνα 7.144

30/12/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3068174743511817>

Ο συντάκτης αναφέρει ότι τρώγοντας κινέζικο φαγητό αντί να χρησιμοποιήσουν τα τσοποστικς για το φαγητό μιμήθηκαν τη διαδικασία της λήψης δείγματος για τεστ τοποθετώντας τα στη μύτη. Σατιρίζεται η διαδικασία της λήψης δείγματος προς εξέταση και η εξοικείωση με τη χρήση του στυλεού.

Εικόνα 7.146

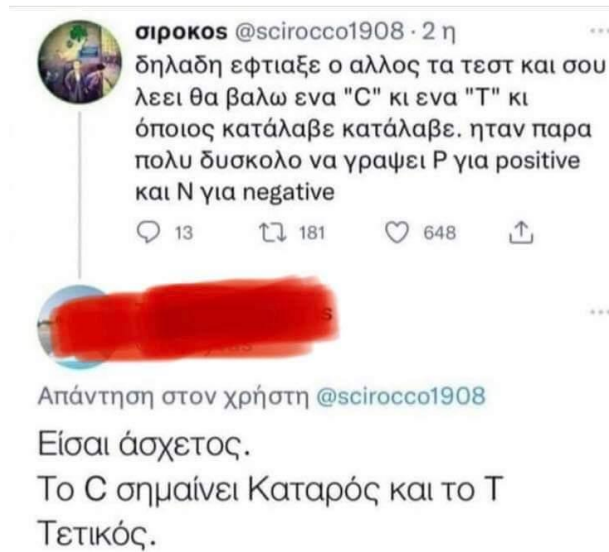
6/1/22<https://web.facebook.com/photo/?fbid=2523149051150892&set=gm.30739856395973>
94

Στο σκίτσο υπάρχει ένα πιάτο με μπάμιες και ο τίτλος δηλώνει ότι δεν χρειάζεται να υποβαλλόμαστε σε μοριακά τεστ. Αντιπροτείνει να δοκιμάσουμε μπάμιες και σε περίπτωση ανοχής τους το αποτέλεσμα είναι θετικό για προσβολή από τον κορονοϊό. Η στερεοτυπική αντίληψη για την απέχθεια στις μπάμιες χρησιμοποιείται εδώ ως κριτήριο διάγνωσης αφού η απώλεια γεύσης αποτελεί χαρακτηριστικό σύμπτωμα της νόσησης.

Εικόνα 7.147

7/1/22<https://web.facebook.com/tsaaaksthmesh/photos/a.762538710469320/49518921115339>
38/

Απόσπασμα από συνομιλία σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης στο οποίο ο πρώτος συνομιλητής εκφράζει τη δυσαρέσκειά του για την κατασκευή των διαγνωστικών τεστ και τις αναγραφόμενες ενδείξεις για την ερμηνεία των αποτελεσμάτων C (Control) και T (test) καθώς δεν θεωρεί ότι είναι εύληπτες. Προτείνει την αντικατάστασή τους με θετικό ή αρνητικό. Ο άλλος συνομιλητής υπονοώντας ότι δεν είναι ενημερωμένος εξηγεί ότι ένδειξη C σημαίνει αρνητικός και η ένδειξη T θετικός παραφράζοντας τις λέξεις. Σατιρίζεται η ερμηνεία των αποτελεσμάτων των διαγνωστικών τεστ και η άγνοια του μηχανισμού λειτουργίας των αντιδραστηρίων, όπου C είναι η ένδειξη ότι η τοποθέτηση του δείγματος και άρα η διαδικασία της εξέτασης έγινε σύμφωνα με τις προδιαγραφές του κατασκευαστή (αυτοέλεγχος της διαδικασίας) και T το αποτέλεσμα της εξέτασης.

Εικόνα 7.148

11/1/22<https://web.facebook.com/photo/?fbid=2093774347445801&set=gm.3076427339353>
[224](#)

Στο σκίτσο απεικονίζεται ένα ζευγάρι γυμνό στο κρεβάτι να χρησιμοποιούν διαγνωστικά τεστ ο ένας στον άλλο και ο άνδρας καλεί τη γυναίκα σε ερωτικές περιπτώξεις. Παρουσιάζονται εδώ τα διαγνωστικά τεστ του κορονοϊού ως μέρος των προσωπικών στιγμών ενός ζευγαριού ή και ως προαπαιτούμενη διαδικασία. Φαίνεται πάντως η εξοικείωση με τα υλικά αλλά και η ενσωμάτωση της διαδικασίας ως φυσιολογικής σε προσωπικές στιγμές.

Εικόνα 7.150

16/1/22<https://web.facebook.com/photo/?fbid=2098896603600242&set=gm.3081343072194984>

Σε αυτή τη σειρά με φωτογραφίες βλέπουμε ένα παιδί να βάζει στο στόμα του το δάχτυλο αφού πρώτα το είχε τοποθετήσει μέσα στη μύτη. Στη λεζάντα γράφει τη λέξη “αρνητικό” εννοώντας ότι πρόκειται για διαγνωστικό τεστ. Σατιρίζεται μια συνήθης ανθυγιεινή συνήθεια παιδιών προσχολικής ηλικίας να βάζουν στο στόμα τα χέρια τους που μπορεί να έχουν

ακουμπήσει σε οποιαδήποτε επιφάνεια. Παρομοιάζεται αυτή η συνήθεια με τη διαδικασία διενέργειας διαγνωστικού τεστ κορονοϊού.

Εικόνα 7.155

15/2/22

<https://web.facebook.com/photo/?fbid=10228034372062822&set=gm.3101481993514425>

Σε αυτή τη φωτογραφία βλέπουμε έναν άνδρα σέρφερ ο οποίος αντί για σανίδα του σερφ κρατά ένα γιγάντιο διαγνωστικό τεστ. Ο τίτλος αναφέρει ότι περιμένει το επόμενο κύμα παραλληλίζοντας τα θαλάσσια κύματα με τα κύματα έξαρσης της πανδημίας. Ο σέρφερ παρουσιάζεται προετοιμασμένος για το επόμενο κύμα της πανδημίας έχοντας το τεστ στα χέρια ως μέσο για να διαχειριστεί αυτή την κατάσταση.

Εικόνα 7.156

17/2/22 <https://web.facebook.com/nasepo.gr/photos/a.312262628813713/7341922409180998/>

Ο συντάκτης ισχυρίζεται ότι όταν οι τραγουδιστές στα πανηγύρια έκαναν ακουστικό έλεγχο χρησιμοποιώντας την λέξη “τεστ” περνούσαν ένα μήνυμα αλλά το πλήθος δεν έδινε σημασία. Σατιρίζεται το γεγονός της διεξαγωγής πανηγυριών παρανόμως αλλά και την ευρεία μετάδοση του ιού σε συμμετέχοντες. Ο συντάκτης αστειεύεται ότι οι τραγουδιστές προειδοποιούσαν μέσω του τυπικού ελέγχου του ήχου, αλλά οι συμμετέχοντες δεν έδωσαν την δέουσα σημασία.

Εικόνα 7.157

20/2/21 <https://web.facebook.com/photo/?fbid=497665288394298&set=gm.31060053397287>

57

Αφίσα, η οποία απεικονίζει έναν νοσηλευτή με πλήρη στολή προστασίας να πλησιάζει τη στοματική κοιλότητα ενός άνδρα με ένα σουβλάκι αντί για στυλεό. Ο τίτλος αναφέρει ότι πρόκειται για τεστ κοψιδ-19 και προτρέπει από κάτω να σκεφτούμε υπεύθυνα για τους εαυτούς μας και τους άλλους την Τσικνοπέμπτη. Με ευφάνταστο και αστείο τρόπο συνδέεται ο παραδοσιακός εορτασμός της τσικνοπέμπτης με την πανδημία. Παραφράζει το μήνυμα του Εθνικού οργανισμού δημόσιας υγείας και προτρέπει σε υπευθυνότητα κάνοντας διαγνωστικό τεστ αυτή την ημέρα που παραδοσιακά υπάρχει συνωστισμός ατόμων σε εορταστικό τραπέζι και συμμετοχή σε εορτασμούς.

Τα μινίδια σχετικά με τη κοινωνική αποστασιοποίηση

Εικόνα 7.5

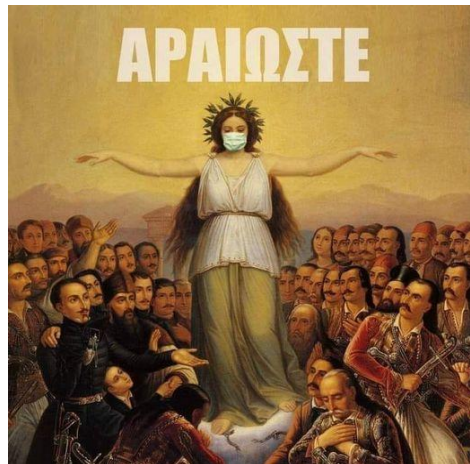
24/3/21 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/permalink/2860382067624420/>

Απεικονίζεται μια ανακοίνωση που αναφέρει «Μη σαλιώνετε δάχτυλα, λεφτά, χαρτιά, εμπόρευμα, την υπάλληλο. Κρατάμε απόσταση δυο μέτρα και βάζουμε αποσμητικό». Αναφέρεται στην αποφυγή επαφής με σωματικά υγρά και στην τήρηση της κοινωνικής αποστασιοποίησης.

Εικόνα 7.6

25/3/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2861091244220169>

Απεικονίζεται η Νίκη φορώντας μάσκα σε πίνακα ζωγραφικής μέσα στο πλήθος ηρώων της ελληνικής επανάστασης να λέει «Αραιώστε». Αναφέρεται στο μέτρο της αποστασιοποίησης.

Εικόνα 7.75

12/6/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2919968104999149>

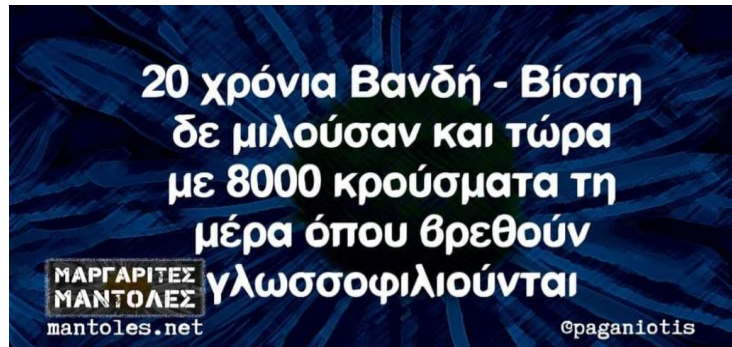
Εικόνα 21

Φωτογραφία από μια παραλία όπου οι λουόμενοι τρέχουν έξω από το νερό τρομοκρατημένοι. Στο τίτλο υπάρχει η ερώτηση αν εμφανίστηκε καρχαρίας και από κάτω η απάντηση είναι ότι κάποιος έβηξε. Σατιρίζει τον φόβο της αερογενούς μετάδοσης του ιού και την μη τήρηση της κοινωνικής αποστασιοποίησης ως μέτρο περιορισμού της εξάπλωσης.

Εικόνα 7.134

11/11/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3033703453625613>

Ο συντάκτης παρατηρεί ότι επί είκοσι χρόνια οι δυο δημοφιλείς τραγουδίστριες δεν είχαν καθόλου κοινωνικές συναναστροφές ενώ τη δεδομένη στιγμή που ο αριθμός των κρουσμάτων είναι πολύ αυξημένος δεν τηρούν το μέτρο της κοινωνικής αποστασιοποίησης. Καυτηριάζεται το γεγονός ότι η πολύχρονη αυτή διαμάχη μεταξύ τους έλαβε τέλος αυτή την εποχή στην οποία οι κοινωνικές κοντινές συναναστροφές συστήνεται να αποφεύγονται.

Εικόνα 7.142

4/12/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3050553185273973>

Στη φωτογραφία βλέπουμε μια φάνη χριστουγεννιάτικης διακόσμησης με τις φιγούρες των τριών μάγων και των αγγέλων να περιμένουν να εισέλθουν ένας- ένας τηρώντας τις αποστάσεις ασφαλείας στην ουρά. Ενόψει των εορτών των Χριστουγέννων σατιρίζεται το μέτρο της ελεγχόμενης εισόδου σε κλειστούς χώρους και της τήρησης απόστασης ασφαλείας

στην αναμονή. Το μήνυμα είναι ότι τα μέτρα θα ισχύουν για όλους και τα Χριστούγεννα χωρίς να εξαιρούνται ούτε και αυτοί που θα επισκεφθούν το θείο βρέφος.

Τα μιμίδια σχετικά με τη μάσκα

Εικόνα 7.3

22/3/21 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/permalink/2859237521072208>

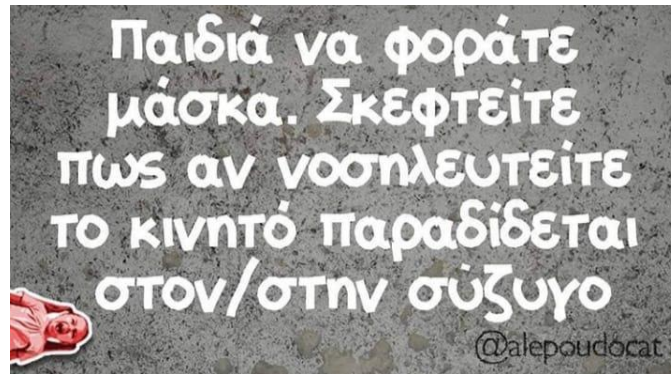
/

Στη φωτογραφία φαίνεται ένα αυτοκίνητο, στο οποίο ο οδηγός φορά μάσκα, ενώ ο συνοδηγός χρησιμοποιεί κάποια αυτοσχέδια συσκευή για να αναπνέει εξωτερικό αέρα μέσω αγωγών. Σατιρίζεται η χρήση αυτοσχέδιων μη ενδεδειγμένων συσκευών ως μέσα προστασίας για την πρόληψη της μετάδοσης του κορονοϊού.

Εικόνα 7.26

8/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2870365073292786>

Προτροπή για χρήση μάσκας για την αποφυγή νόσησης με την ψευδή απειλή ότι το κινητό τηλέφωνο σε τέτοια περίπτωση θα παραδοθεί στην σύζυγο και άρα θα αποκαλυφθούν μυστικά.

Εικόνα 7.31

12/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2875037922825501>

Ο τίτλος της φωτογραφίας είναι Καλοκαίρι 2021 με τις προσδοκίες να είναι το ανομοιόμορφο μαύρισμα στο σώμα λόγω ηλιοθεραπείας, ενώ στην πραγματικότητα το αποτέλεσμα είναι το ανομοιόμορφο μαύρισμα στο πρόσωπο λόγω της χρήσης μάσκας. Η προσδοκία της

πλειοψηφίας ήταν ότι θα αρθεί η υποχρεωτικότητα των μέτρων πρόληψης ενόψει του καλοκαιριού, ενώ στην πραγματικότητα αυτό δεν αποφασίστηκε τη δεδομένη στιγμή.

Εικόνα 7.36

21/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2880783572250936>

Απεικονίζεται ένας άνδρας με στολή Νίντζα και το ερώτημα γιατί εξαφανίστηκαν. Από κάτω δίνεται η απάντηση ότι ανέπνεαν διοξείδιο του άνθρακα από τη μάσκα που φορούσαν. Σατιρίζει το γεγονός της διάδοσης ψευδών επιστημονικών δεδομένων που οδήγησαν πολλούς να μην χρησιμοποιούν τα μέτρα ατομικής προστασίας.

Εικόνα 7.55

6/5/2021 <https://web.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2892213884441238>

Σε αυτή τη φωτογραφία μια γυναίκα φορά μια μάσκα που καλύπτει μικρό μέρος της μύτης και του στόματος και έχει σχήμα μπικίνι. Στον τίτλο αναφέρεται σαν διαφήμιση προϊόντος ότι το καλοκαίρι έρχεται, παρουσιάζοντας τη μάσκα μπικίνι. Σατιρίζεται η επιβολή χρήσης μάσκας και το καλοκαίρι, καθώς και η χρήση αυτοσχέδιων αντικειμένων μη ενδεδειγμένων ως μέσα προστασίας από την μετάδοση του κορονοϊού.

Εικόνα 7.58

8/5/2021 <https://web.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2894011500928143>

Στο σκίτσο απεικονίζεται ένα γυμνό ζευγάρι στο κρεβάτι με μάσκες και η γυναίκα ρωτάει τον άνδρα για ποια την πέρασε που θέλει από το πρώτο ραντεβού να βγάλει τη μάσκα της. Η γυναίκα υπονοεί ότι χρειάζεται να γνωριστούνε καλύτερα και να αποκτήσουν μεγαλύτερη οικειότητα για να τον εμπιστευτεί και να αφαιρέσει τη μάσκα προστασίας της. Η δήλωσή της αυτή έρχεται σε αντιδιαστολή με το γεγονός ότι βρίσκεται γυμνή στο κρεβάτι μαζί του χωρίς να θεωρεί το θεωρεί επικίνδυνο ή προβληματικό.

Εικόνα 7.69

28/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2909324686063491>

Φωτογραφία ζευγαριού στο αεροδρόμιο στην οποία φορούν μη ενδεδειγμένες μάσκες και συνδέονται μέσω αεραγωγού με φορητή συσκευή στη μέση τους. Ο τίτλος αναφέρει ότι ο τουρισμός στον Άρη ξεκίνησε, υπονοώντας ότι η εμφάνιση αυτή παραπέμπει σε στολή αστροναυτών. Η αναφορά του πλανήτη Άρη οφείλεται στο επίκαιρο θέμα επιθυμίας εποίκτης του πλανήτη από τον Elon Musk. Πολλοί άνθρωποι έκαναν χρήση μη ενδεδειγμένου εξοπλισμού προστασίας.

Εικόνα 7.76

16/6/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2922780348051258>

Ο τίτλος αναφέρει “ όταν υπάρχει πανδημία και τελικά καταφέρνεις να φορέσεις χειρουργική μάσκα” και ακολουθεί το σκίτσο ενός χειρουργού που κάνει μια χειρονομία επιδοκιμασίας. Σκοπός είναι η προτροπή για ορθή χρήση των μέτρων ατομικής προστασίας σύμφωνα με τις συστάσεις από τον Παγκόσμιο οργανισμό υγείας.

Εικόνα 7.94

12/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2942643449398281>

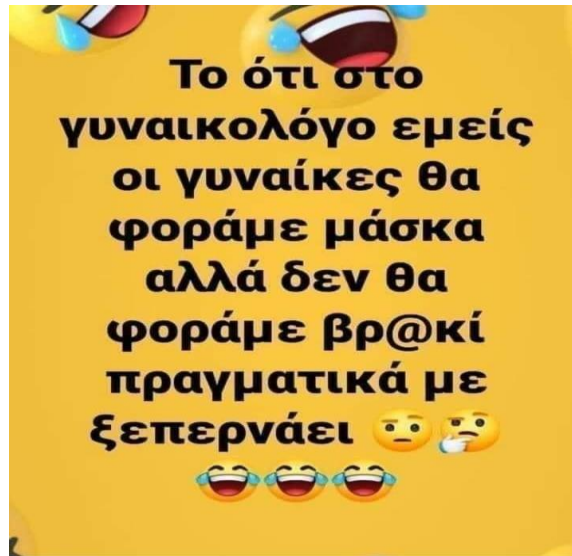

“καμία σωτηρία”

Στη φωτογραφία βλέπουμε έναν άνδρα να κάνει βαρκάδα μόνος του και να φοράει μάσκα. Το σχόλιο που συνοδεύει την φωτογραφία αναφέρει ότι δεν υπάρχει σωτηρία. Ο φόβος της νόσησης και η έλλειψη πληροφόρησης και κρίσης οδήγησε πολλούς στη χρήση μέτρων ατομικής προστασίας, ακόμη και όταν δεν ήταν καθόλου απαραίτητα.

Εικόνα 7.100

23/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2950702448592381>

Η συντάκτρια δηλώνει την έκπληξή της για το γεγονός ότι στην εξέταση στο γυναικολόγο είναι υποχρεωτική η κάλυψη της μύτης και του στόματος με μάσκα, αλλά η περιοχή των γεννητικών οργάνων θα παραμένει ακάλυπτη. Καθώς η διαδικασία της γυναικολογικής εξέτασης με την αναγκαστική έκθεση της ευαίσθητης περιοχής δεν αποτελεί ευχάριστη εμπειρία για την πλειοψηφία των γυναικών η συντάκτρια βρίσκει οξύμωρο το γεγονός υποχρεωτικής κάλυψης της στοματο- ρινικής περιοχής του προσώπου και όχι της ευαίσθητης περιοχής. Η χρήση χειρουργικής μάσκας έγινε υποχρεωτική για την είσοδο στα ιατρεία, στα πλαίσια εφαρμογής μέτρων πρόληψης για τη μετάδοση του κορονοϊού.

Εικόνα 7.103

27/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2954420204887272>

Στην εικόνα βλέπουμε τρεις φιγούρες γυναικών να παίζουν βόλεϊ και στη θέση του διαχωριστικού φιλέ να είναι μια χειρουργική μάσκα. Αποτελεί μέρος σειράς εικόνων του καλλιτέχνη tanaka_tatsuya με αφορμή τους ολυμπιακούς αγώνες του Τόκιο το 2020 που αναβλήθηκαν λόγω της πανδημίας και διεξήχθησαν τελικά τον Μάρτιο του 2022 λαμβάνοντας υπόψη τα αυστηρά μέτρα πρόληψης της μετάδοσης του κορονοϊού. Ο καλλιτέχνης δείχνει πως τα μέτρα πρόληψης έγιναν κομμάτι των αγώνων αλλά και οι αγώνες πραγματοποιήθηκαν κανονικά παρά τις αλλαγές.

Εικόνα 7.105

19/8/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2971197736542852>

Στη φωτογραφία βλέπουμε μια κλινήρη ασθενή και τη συνοδό της σε ένα δωμάτιο νοσοκομείου στο οποίο συνομιλούν με τον γιατρό και ένα ακόμη μέλος του προσωπικού, ενώ φορούν μάσκες μεταμφίσεως. Ο τίτλος δηλώνει ότι αυτό συμβαίνει όταν το νοσοκομείο έχει έλλειψη από μάσκες και πρέπει ο καθένας να εφοδιάζεται μόνος του. Σατιρίζει το γεγονός της έλλειψης υλικών ατομικής προστασίας στα νοσοκομεία και την αδυναμία παροχής τους στο προσωπικό. Έτσι, πολλές φορές αναγκάστηκε να εφοδιάζεται με προσωπική επιβάρυνση προκειμένου να προφυλαχτεί και να προφυλάξει από τον κίνδυνο μετάδοσης του κορονοϊού.

Εικόνα 7.106

19/8/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2969625013366791>

Στη φωτογραφία είναι μια γυναίκα που επιβαίνει σε κάποιο μέσο μαζικής μεταφοράς και φορά μια μάσκα προσώπου, την οποία έχει σταθεροποιήσει με αυτοσχέδια περιχειρίδα πίσω από το κεφάλι αντί για τα αυτιά, ώστε να μπορεί να φορά μαντήλι που τα καλύπτει. Σατιρίζεται η χρήση αυτοσχέδιων και μη εγκεκριμένων για την προστασία από τη μετάδοση του ιού υλικών.

Εικόνα 7.133

28/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2977008715961754>

Στη φωτογραφία πίσω φαίνεται ένας άνδρας που αντί για χειρουργική μάσκα, φορά μια αυτοσχέδια κατασκευασμένη από στηθόδεσμο. Λόγω της έλλειψης διάθεσης χειρουργικών масκών ανά διαστήματα ή και το υψηλό κόστος αυτών πολλοί άνθρωποι κατέφυγαν στη χρήση αυτοσχέδιων, μη εγκεκριμένων масκών ως μέτρα ατομικής προστασίας.

Εικόνα 7.114

28/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2977008839295075>

Στη φωτογραφία φαίνονται τρεις ενήλικες και ένα παιδί τυλιγμένοι με πλαστικό φορώντας στο κεφάλι πλαστική μπουκάλια νερού. Κι εδώ βλέπουμε τη χρήση ευφάνταστων αυτοσχέδιων και μη εγκεκριμένων μέτρων ατομικής προστασίας.

Εικόνα 7.117

4/9/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2983441405318485>

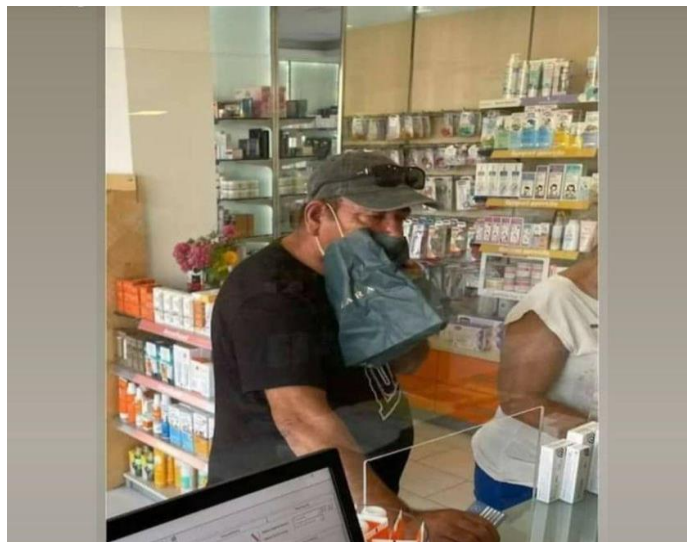

Στη φωτογραφία μια γυναίκα αντί για χειρουργική μάσκα χρησιμοποιεί ένα CD εγκατάστασης γνωστού αντι-ικού προγράμματος για προστασία των υπολογιστών από κακόβουλο λογισμικό. Η λεζάντα αναφέρει ότι αυτή είναι η νικήτρια. Γίνεται λογοπαίγνιο με την ονομασία του είδους του προγράμματος και την ανάγκη για προστασία από τον ιό. Σατιρίζεται η χρήση ευφάνταστων αυτοσχέδιων και μη εγκεκριμένων μέτρων ατομικής προστασίας και απονέμει υποθετικά βραβεία σε έναν άτυπο διαγωνισμό.

Εικόνα 7.118

6/9/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2984458211883471>

Στη φωτογραφία ο άνδρας εισήλθε στο φαρμακείο, στο οποίο η χρήση μάσκας είναι υποχρεωτική αλλά αντί για χειρουργική μάσκα, φορά μια χάρτινη σακούλα γνωστής αλυσίδας καταστημάτων ένδυσης. Σατιρίζεται η χρήση ευφάνταστων αυτοσχέδιων και μη εγκεκριμένων μέτρων ατομικής προστασίας.

Εικόνα 7.120

10/9/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2988219698173989>

Το αφήνω στη κρίση σας....👓👓👓👓

Στη φωτογραφία φαίνονται δυο γυναίκες που επιβαίνουν σε μέσο μαζικής μεταφοράς και φορούν μάσκες προσώπου, τις οποίες έχουν αλλάξει θέση, ώστε να αφήνουν το στόμα ακάλυπτο αλλά έχουν καλύψει τα μάτια. Στον τίτλο ο δημιουργός αναφέρει ότι το αφήνει στην κρίση του θεατή καλώντας τον καθένα να βγάλει το δικό του συμπέρασμα για αυτό που βλέπει. Σατιρίζεται η μη ορθή και ενδεδειγμένη χρήση των масκών προσώπου.

Εικόνα 7.126

8/10/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3007782352884390>

Αυτοί: "Τεια σε είδαμε σήμερα και
δεν μας χαιρέτησες"
ΕΓΩ: .....

Υποθετικός διάλογος στον οποίο κάποιος λένε ότι είδαν το άτομο και δεν τους απηύθυνε χαιρετισμό και το άτομο απαντά με τη φωτογραφία του φορώντας χειρουργική μάσκα και γυαλιά οράσεως που έχουν θολώσει εντελώς. Διακωμωδείται το γεγονός ότι οι φέροντες γυαλιά οράσεως αντιμετωπίζουν τη δυσχέρεια της θόλωσης των φακών όταν ταυτόχρονα φορούν μάσκα προσώπου με αποτέλεσμα την έλλειψη ορατότητας.

Εικόνα 7.128

16/10/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3012305979098694>

Στη φωτογραφία φαίνεται ένας άνδρας σε ένα πάρκο να φορά ζώνη αυτοκινήτου και ο τίτλος αναφέρει ότι για όσους φορούν μάσκα μόνοι τους στο αυτοκίνητο, διατίθενται και ζώνες ασφαλείας αυτοκινήτου για εξωτερικούς χώρους. Παρατηρεί ότι κάποιος κάνουν χρήση μάσκας προσώπου χωρίς να συντρέχει ανάγκη προστασίας και το παρομοιάζει με τη χρήση ζώνης ασφαλείας αυτοκινήτου χωρίς να επιβαίνει κάποιος το αυτοκίνητο.

Εικόνα 7.133

10/11/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3032570983738860>

Στη φωτογραφία φαίνεται ένας άνδρας που επιβαίνει σε μέσο μαζικής μεταφοράς και φορά μάσκα προσώπου KN-95 αλλά έχει αφαιρέσει μέρος της προκειμένου να είναι η γενειάδα του εκτός. Σατιρίζεται το θέμα της χρήσης масκών προσώπου με μη ενδεδειγμένο τρόπο όπου δεν εξασφαλίζεται η προστασία. Για λόγους εμφάνισης, επίδειξης ή άνεσης, παρατηρήθηκε το φαινόμενο της τροποποίησης και μη ενδεδειγμένης χρήσης των масκών που αναιρεί την πρόθεση της χρήσης τους.

Εικόνα 7.138

22/11/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3035948660067759>

Στη φωτογραφία φαίνεται μια γυναίκα η οποία φορά μάσκα που καλύπτει μόνο την περιοχή της μύτης αφήνοντας εντελώς ακάλυπτη την περιοχή του στόματος. Η λεζάντα αναφέρει ότι πρόκειται για τη μυτόμασκα και αποτελεί την νέα τάση στις μάσκες όταν ανοίξει η εστίαση. Κι εδώ σατιρίζεται η χρήση ευφάνταστων αυτοσχέδιων και μη εγκεκριμένων μέτρων ατομικής προστασίας, ενώ η συγκεκριμένη δημιουργία προσπαθεί να συνδυάσει την προστασία με την κάλυψη της ρινικής περιοχής και την δυνατότητα για λήψη τροφής και υγρών ανεμπόδιστα.

Εικόνα 7.140

2/12/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3047103108952314>

Στη φωτογραφία απεικονίζονται τρεις χειροτεχνημένες χειρουργικές μάσκες που θυμίζουν τις μορφές του νεογέννητου Ιησού, της Παναγίας και του Ιωσήφ. Αυτές οι φιγούρες χριστουγεννιάτικης φάτνης φτιαγμένες από χειρουργικές μάσκες μας θυμίζουν ότι και αυτά

τα Χριστούγεννα που έρχονται τα μέτρα ατομικής προστασίας θα είναι απαραίτητα και δεν θα εκλείψουν από τις εορταστικές εκδηλώσεις.

Εικόνα 7.149

14/1/22

<https://web.facebook.com/photo/?fbid=2095927017230534&set=gm.3078419619153996>

Ο συντάκτης δηλώνει ότι εισερχόμενος στο αυτοκίνητό του αποφάσισε να μη συμμορφωθεί με τα μέτρα πρόληψης και δηλώνοντάς το με τους στίχους τραγουδιού δημοφιλούς καλλιτέχνη και αρνήθηκε να κάνει χρήση μάσκας. Ταυτίζεται με τον χαρακτήρα του τραγουδιού μη τηρώντας τα μέτρα, τα οποία όμως στην προκειμένη περίπτωση που ήταν μόνος στο αυτοκίνητο δεν χρειαζόταν η χρήση τους. Σατιρίζεται εδώ η περιττή χρήση των μέσων ατομικής προστασίας σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει λόγος χρήσης, όπως όταν είναι κάποιος μόνος σε ιδιωτικό χώρο.

Εικόνα 7.151

24/1/22

<https://web.facebook.com/photo/?fbid=4724755057561348&set=gm.3085612315101393>

Όταν φτερνίζεσαι δυνατά

Στο σκίτσο βλέπουμε στο πάτωμα μια μάσκα προσώπου με μια δυο ματωμένα αυτιά και τον τίτλο να εξηγεί ότι συμβαίνει όταν φτερνίζεται κάποιος δυνατά. Σατιρίζεται η προτροπή για φτέρνισμα μέσα στη μάσκα για το λόγο της αποφυγής διασποράς σωματιδίων σιέλου στα πλαίσια του ελέγχου και περιορισμού της μετάδοσης του κορονοϊού. Κάποιες φυσιολογικές λειτουργίες, όμως, μπορεί να προκαλέσουν δυσφορία όταν συμβαίνουν στο εσωτερικό της μάσκας. Όπως στην εικονιζόμενη περίπτωση.

Εικόνα 7.152

27/1/22

<https://web.facebook.com/photo/?fbid=10216752305998820&set=gm.3088527458143212>

ΟΤΑΝ ΟΙ ΚΝ-95 ΜΑΣΚΕΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΑΚΡΙΒΕΣ..

ΒΛΕΠΕΙΣ ΤΑ ΦΙΛΤΡΑ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΜΕ ΑΛΛΟ ΜΑΤΙ..

Φωτογραφία που απεικονίζει φίλτρα γαλλικού καφέ και η λεζάντα αναφέρει ότι όταν οι ΚΝ-95 μάσκες είναι πολύ ακριβές βλέπεις τα φίλτρα γαλλικού με άλλο μάτι. Καθώς επιβλήθηκε η χρήση αυτού του είδους μασκών αυξήθηκε η ζήτηση αλλά και το κόστος. Έτσι ο δημιουργός υπονοεί ότι μπαίνει στον πειρασμό να χρησιμοποιήσει τα φίλτρα καφέ που μοιάζουν αρκετά με τις μάσκες ΚΝ-95.

Εικόνα 7.153

3/2/22 <https://web.facebook.com/photo/?fbid=692008848834708&set=gm.309313726101556>
5

Στη φωτογραφία φαίνεται ένας άνδρας, ο οποίος φορά μάσκα προσώπου την οποία έχει σταθεροποιήσει στο σκελετό των γυαλιών οράσεως αντί για τα αυτιά. Κι εδώ βλέπουμε τη μη ορθή χρήση της μάσκας προστασίας αφού έτσι δεν εφαρμόζει σωστά στο πρόσωπο. Ίσως ο άνδρας τη τοποθέτησε έτσι για λόγους ευκολίας και άνεσης.

Εικόνα 7.154

13/2/22

<https://web.facebook.com/photo/?fbid=699024254799834&set=gm.3100827580246533>

Σε αυτή τη φωτογραφία φαίνεται ένα ηλικιωμένο ζευγάρι που φοράει μάσκες προσώπου αλλά ο άνδρας έχει τοποθετήσει τη δική του στο άνω μέρος της κεφαλής, ενώ η γυναίκα τη δική της στο μέτωπο πάνω από τα γυαλιά. Κι εδώ βλέπουμε τη μη ορθή χρήση της μάσκας προσώπου αφού το ζευγάρι τις χρησιμοποιεί για να προστατευθεί από τον ήλιο και όχι από τη μετάδοση του κορονοϊού.

Τα μίμια σχετικά με την παραμονή στο σπίτι

Εικόνα 7.7

26/3/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2861132474216046>

Η δημιουργός δηλώνει ότι προτιμά να τελειώσει το lockdown ακόμη κι αν χρειαστεί να κάθεται όρθια στο μπαρ χωρίς σκαμπό. Αναφέρεται στο μέτρο της εφαρμογής lockdown συμπεριλαμβανομένων των καταστημάτων εστίασης.

Εικόνα 7.10

1/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2866491520346808>

Ο δημιουργός φοβάται ότι ο κ. Χαρδαλιάς ανακοίνωσε την άρση του μέτρου του lockdown αστεειυόμενος με αφορμή την Πρωταπριλιά και ότι δεν θα πραγματοποιηθεί.

Εικόνα 7.13

1/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2865494743779819>

Στην εικόνα απεικονίζονται διαφορετικές παραλλαγές του διάσημου πίνακα της Μόνα Λίζα διανύοντας τα στάδια της καραντίνας. Στην πρώτη εικόνα, δεν παρατηρούμε κάτι διαφορετικό στην δεύτερη, κρατά μια στοίβα χαρτιά υγείας στην τρίτη, φορά μάσκα προστασίας και χειρουργικά γάντια στην τέταρτη, κοιμάται στην πέμπτη, είναι άλουστη στην έκτη, φορά ζουρλομανδύα στην έβδομη, είναι με ατημέλητα μαλλιά στην όγδοη, έχει άσπρες άβαφες ρίζες μαλλιών ενώ στη τελευταία έχει παραπανίσια κιλά. Λόγω του επιβεβλημένου lockdown για την αποφυγή μετάδοσης της λοίμωξης του κορονοϊού παρατηρήθηκαν κάποιες κοινές συμπεριφορές στην πλειοψηφία του πληθυσμού όπως η αλόγιστη αγορά ειδών καθαρισμού και προσωπικής υγιεινής, η χρήση υλικών προσωπικής προστασίας χωρίς να χρειάζεται πάντα, η υπνηλία, η αύξηση εμφάνισης ψυχικής νόσου, έλλειψη επιμέλειας εαυτού και αύξηση του σωματικού βάρους.

Εικόνα 7.17

1/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2866160550379905>

Φωτογραφία μιας μαιάς που κρατάει ένα νεογέννητο μωρό με εμφανώς δυσαρεστημένο ύφος και λεζάντα “όταν επιτέλους βγαίνεις μετά από 9 μήνες και σου ανακοινώνουν ότι έχει lockdown”. Παρομοιάζονται οι συνθήκες περιορισμού στη μήτρα με τον περιορισμό του lockdown και την δυσαρέσκεια που προκαλεί.

Εικόνα 7.18

2/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2866841443645149>

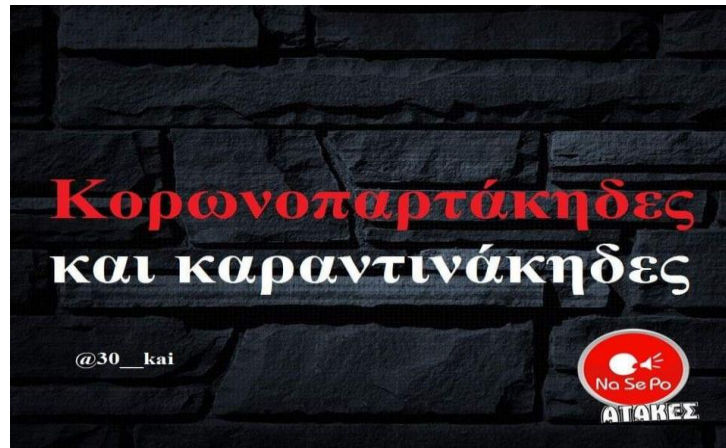

Αναφέρεται με ειρωνικό ύφος στις συνεχείς ανακοινώσεις επιβολής του μέτρου του lockdown με διάρκεια δύο εβδομάδες.

Εικόνα 7.33

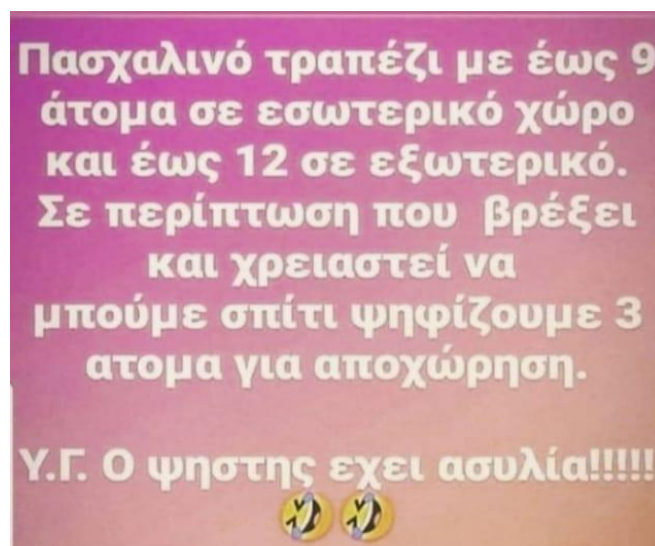
18/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2878705162458777>

Παράφραση τίτλου γνωστής ελληνικής ταινίας σε κορωνοπαρτάκηδες και καραντινάκηδες, παρομοιάζοντας την κρητική βεντέτα που παρουσιάζεται στην ταινία, με την εχθρική σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα σε αυτούς που τηρούν τα μέτρα πρόληψης της μετάδοσης και τηρούν κανονικά την καραντίνα και σε αυτούς που τα παραβλέπουν συμμετέχοντας σε πάρτι (τα λεγόμενα κορωνοπάρτι).

Εικόνα 7.39

23/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2882203602108933>

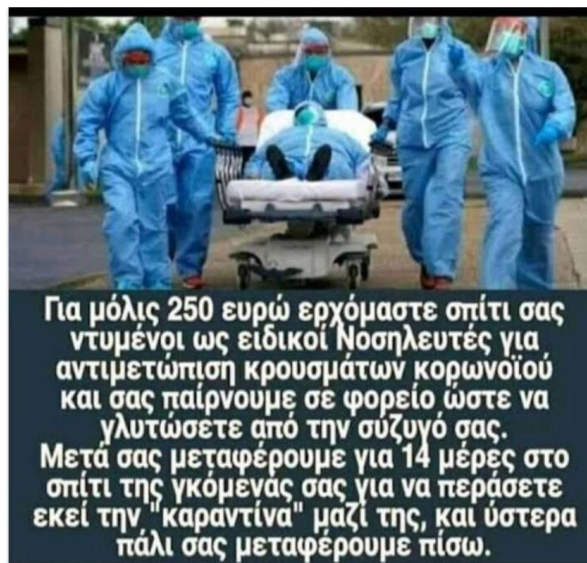
Σατιρίζει το μέτρο του περιορισμού του αριθμού των ατόμων στο πασχαλινό τραπέζι ανάλογα με το αν λαμβάνει χώρα εντός ή εκτός σπιτιού. Αναφέρει την περίπτωση της βροχής και άρα μετακίνησης των ατόμων από τον εξωτερικό χώρο σε εσωτερικό και άρα την ανάγκη μείωσης

του αριθμού κατά τρία άτομα. Προτείνει να γίνει όπως με τα reality τηλεοπτικά παιχνίδια δηλαδή, με ψηφοφορία. Στο υστερόγραφο αναγνωρίζοντας την προσφορά του ψήστη τον αποκλείει από τη διαδικασία αποχώρησης.

Εικόνα 7.42

24/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2882938162035477>

Φωτογραφία που απεικονίζει ομάδα νοσηλευτών με πλήρη στολή ατομικής προστασίας από τον κορονοϊό, να μεταφέρουν κλινήρη ασθενή που επίσης, φέρει πλήρη στολή ατομικής προστασίας σύμφωνα με το προβλεπόμενο πρωτόκολλο. Η λεζάντα περιγράφει την διαφήμιση υπηρεσίας παροχής ψεύτικου προσωπικού και εξοπλισμού για την μεταφορά του ατόμου σε άλλο χώρο και την επιστροφή μετά από 14 ημέρες ως λύση για την επίσκεψη στην ερωμένη. Το μέτρο της απαγόρευσης της κυκλοφορίας, ανέδειξε πολλά ψυχολογικά, οικογενειακά, κοινωνικά και προσωπικά προβλήματα, ενώ ήταν έντονη η ανάγκη διεξόδου.

Εικόνα 7.63

17/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2900338463628780>

Δηλώνει ότι θα αυτοπεριορίζεται κάθε εβδομάδα, ώστε να του είναι πιο εύκολο όταν τεθεί ξανά σε λειτουργία το μέτρο της καραντίνας. Στα πλαίσια πρόληψης της εξάπλωσης εφαρμόστηκε το μέτρο του περιορισμού των μετακινήσεων (καραντίνα) με πολλές συνέπειες στην ψυχική -και όχι μόνο -υγεία των ατόμων με εμφάνιση αγχωδών διαταραχών, κατάθλιψης, κοινωνικών διαταραχών, αγοραφοβίας κ.α.

Απαγόρευση μετακινήσεων εκτός νομών

Εικόνα 7.8

29/3/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2863629330633027>

Ο δημιουργός εύχεται στον κ. Χαρδαλιά (τον τότε υφυπουργό Πολιτικής Προστασίας και Διαχείρισης Κρίσεων) για το Πάσχα να τρώει κατσικάκι και να γίνεται μπάμιες. Θεωρώντας τον κ. Χαρδαλιά ως υπεύθυνο για το μέτρο απαγόρευσης των μετακινήσεων για το Πάσχα, ο δημιουργός εύχεται να στερηθεί και αυτός την εορταστική απόλαυση όπως και το σύνολο του πληθυσμού.

Εικόνα 7.14

1/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2865876633741630>

Στιγμιότυπο από τηλεοπτική δήλωση της κ. Μπακογιάννη που δηλώνει “κανείς δεν θα με κρατήσει εμένα, θα πάω Κρήτη το Πάσχα” και ακολουθεί σχόλιο ότι μπορεί να δηλώσει ότι δεν ήταν αληθής η δήλωσή της αλλά, διαστρεβλώθηκε από το πολιτικό αντίπαλο κόμμα Σύριζα. Παρουσιάζεται η πρόθεσή της για μη τήρηση του μέτρου απαγόρευσης των μετακινήσεων και στο σχόλιο αναφέρεται μια πιθανή δικαιολογία δίνοντας πολιτική χροιά.

Εικόνα 7.37

21/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2882904828705477>

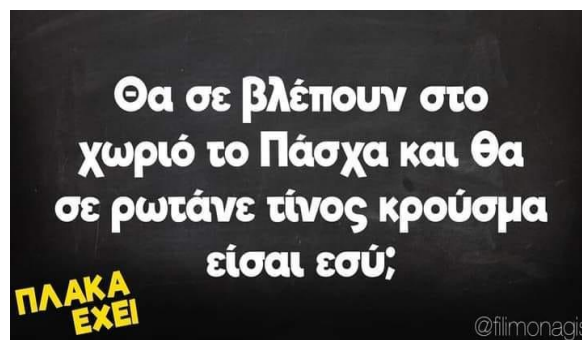

Στη φωτογραφία φαίνονται δυο γεμάτες τσάντες σε ένα πορτ-μπαγκαζ αυτοκινήτου και δίπλα τους σε παρόμοιο μέγεθος και εξωτερική εμφάνιση, κάθετα ένας άνδρας. Η λεζάντα αναφέρει ότι ο άνδρας είναι έτοιμος για μετακίνηση “Πάσχα στο χωριό”. Η απαγόρευση μετακινήσεων για την εορτή του Πάσχα στα πλαίσια πρόληψης της μετάδοσης του ιού οδήγησε πολλούς να χρησιμοποιήσουν ευφάνταστους τρόπους για να παρακάμψουν τα μέτρα. Η λεζάντα χρησιμοποιεί τη φρασεολογία αίτησης μετακίνησης χωρίς να ισχύει αυτό για την συγκεκριμένη αιτιολογία.

Εικόνα 7.38

23/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2882904528705507>

Σατιρίζει το γεγονός ότι λόγω της μετακίνησης πολλών ατόμων από τις πόλεις στα χωριά για το Πάσχα υπήρξε μεγάλη διασπορά του ιού και στην επαρχία που προηγουμένως ο αριθμός των κρουσμάτων ήταν πολύ χαμηλός. Χρησιμοποιείται μια πολύ συνηθισμένη έκφραση προς τα άγνωστα άτομα ρωτώντας την οικογενειακή τους προέλευση.

Εικόνα 7.44

25/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2884007185261908>

Αναφέρεται περιστατικό, στο οποίο χρησιμοποιήθηκε ευφάνταστη δικαιολογία για τη μεταφορά στην επαρχία για το Πάσχα δηλώνοντας ότι και ο δημιουργός θέλει να μετακινηθεί στη Μύκονο για επίσκεψη σε ψυχίατρο, αλλά σέβεται τα μέτρα. Πολλοί προσπάθησαν να παρακάμψουν τα μέτρα πρόληψης και απαγόρευσης μετακίνησης χρησιμοποιώντας δικαιολογίες.

Εικόνα 7.45

25/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2883548605307766>

Ο δημιουργός αναρωτιέται γιατί ο άνδρας διανύει αυτή την απόσταση για επίσκεψη σε οδοντίατρο και αυτός απαντά ότι τον συμφέρει οικονομικά. Σατιρίζει το γεγονός της παράτυπης μετακίνησης χρησιμοποιώντας ευφάνταστη δικαιολογία που δεν ευσταθεί.

Εικόνα 7.49

28/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2886195225043104>

Αναφέρεται στην άρση των μέτρων περιορισμών των μετακινήσεων και την χαρά που έφερε η δυνατότητα μετακίνησης ξανά.

Εικόνα 7.53

30/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2886010195061607>

Στη φωτογραφία βλέπουμε έναν άνδρα πάνω σε γαϊδουράκι με περιβολή που μοιάζει του Ιησού και πίσω του πλήθος κόσμου κρατώντας δάφνες ενώ σκέφτεται ότι αν δεν καταφέρει να περάσει κι έτσι για το χωριό θα εγκαταλείψει τις προσπάθειες. Στη άλλη πλευρά της φωτογραφίας φαίνονται κάποιοι ένστολοι αστυνομικοί και ο ένας αναρωτιέται τι άλλο θα σκεφτούν. Η επιβολή της κυβέρνησης του μέτρου περιορισμού των μετακινήσεων για το Πάσχα οδήγησε πολλούς να χρησιμοποιήσουν ευφάνταστες δικαιολογίες για να παρακάμψουν τα μέτρα.

Εικόνα 7.91

11/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2942339219428704>

2

Στιγμιότυπο από ελληνική σειρά με την δημοφιλή πρωταγωνίστρια ντυμένη ως κυρία υψηλής κοινωνίας να παρατηρεί ότι οι ανεμβολίαστες θέλουν να πάνε σε νησιά και συμπληρώνει ότι ούτε στα coffee island δεν θα τις αφήσουν να πάνε. Χρησιμοποιεί λογοπαίγνιο με την επωνυμία γνωστής αλυσίδας καταστημάτων καφέ coffee island, δηλαδή νησί του καφέ. Η πρωταγωνίστρια με υποτιμητικό ύφος δηλώνει στις ανεμβολίαστες ότι κακώς επιθυμούν να ταξιδέψουν στα νησιά αφού ούτε για καφέ δεν θα τους επιτραπεί να πάνε. Αναφέρεται στο μέτρο της απαγόρευσης μετακίνησης εκτός του δήμου τους σε όσους δεν είχαν πιστοποιητικό εμβολιασμού ταυτόχρονα και στην απαγόρευση καθίσματός τους σε καταστήματα εστίασης.

Εικόνα 7.116

28/8/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2977012835961342>

Στο σκίτσο πάνω απεικονίζεται μια ανθρωπόμορφη φιγούρα με την ταμπέλα “εγώ” που προσπαθεί να πιάσει μια μπάλα με την ταμπέλα “ταξίδια”, ενώ στο κάτω σκίτσο εμφανίζεται και μια δεύτερη μορφή με την ταμπέλα “κορονοϊός” που συγκρατεί την πρώτη φιγούρα αποτρέποντάς την να φτάσει την μπάλα. Απεικονίζεται με αλληγορικό τρόπο η επιθυμία του εαυτού για ταξίδια αλλά, το θέμα του ιού την συγκρατεί και την αποτρέπει να την πραγματοποιήσει δηλαδή, να ταξιδέψει.

Μιμίδια σχετικά με τις ανακοινώσεις μέτρων, την εκπαίδευση (τηλεκπαίδευση), τις «ιατρικές συμβουλές» μέσω Facebook και τα κρούσματα.

Εικόνα 7.1

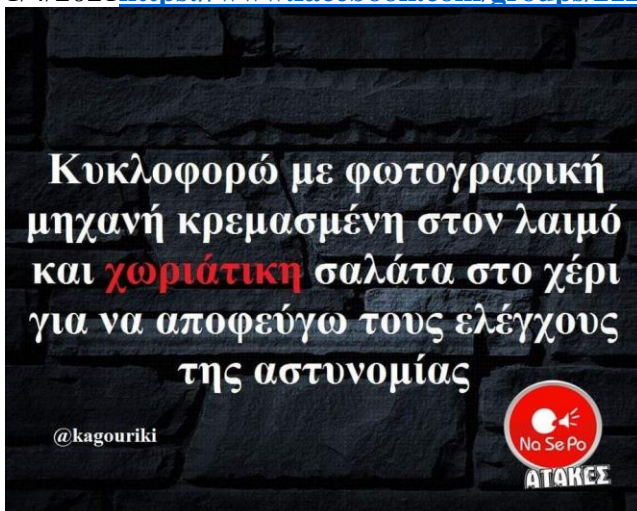
17/3/21 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/permalink/2854790501516910>

Απεικονίζεται ένας φλεβοκαθετήρας σε έναν καρπό τοποθετημένος λάθος με τη λεζάντα «απόφοιτος νοσηλευτικής αλλά σε διαδικτυακή τάξη». Αναφέρεται στην αντικατάσταση των μαθημάτων με φυσική παρουσία με διαδικτυακά στα πλαίσια των μέτρων πρόληψης μετάδοσης του κορονοϊού και σατιρίζει την ποιότητα της εκπαίδευσης.

Εικόνα 7.12

1/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2865487653780528>

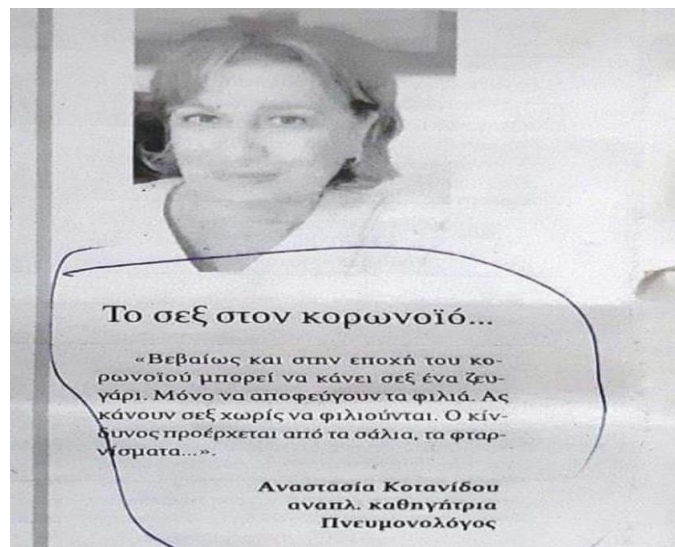

Ο δημιουργός ισχυρίζεται ότι παριστάνει τον τουρίστα για να αποφεύγει τους ελέγχους της αστυνομίας. Αναφέρεται στην επιβολή αυστηρότερων μέτρων για το σύνολο των Ελλήνων πολιτών σε σχέση με τους τουρίστες και στην έλλειψη ελέγχου από την αστυνομία.

Εικόνα 7.20

4/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2868812873448006>

Απόκομμα εφημερίδας με δήλωση πνευμονολόγου ότι η σεξουαλική επαφή δεν ενέχει κίνδυνο μετάδοσης του ιού, αρκεί να μην γίνεται ανταλλαγή σάλιου. Αναφέρεται στο μέτρο πρόληψης μετάδοσης του κορωνοϊού μέσω της αποφυγής επαφής με σωματικά υγρά.

Εικόνα 7.24

6/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2868957700100190>

Παραφράζοντας ένα τραγούδι από δημοφιλή ελληνική ταινία απευθύνει κάλεσμα στους τουρίστες να επισκεφτούν την Ελλάδα, ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των νοσούντων.

Αναφέρεται στην άρση των μέτρων για τη μετάδοση και την άρση των περιορισμό για τις μετακινήσεις ενόψει της τουριστικής περιόδου και τον φόβο για αύξηση των κρουσμάτων μέσω της μετάδοσης του ιού από τους τουρίστες.

Εικόνα 7.29

11/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2873114743017819>

Απεικονίζεται μια σκηνή έξω από ένα φαρμακείο όπου ο φαρμακοποιός ωςπραματευτής προσφέρει self test, rapid test, click away και click inside, ενώ ο ηλικιωμένος κύριος απαντά ότι χρειάζεται διερμηνέα. Οι πολίτες βρέθηκαν στη θέση να πρέπει να γνωρίσουν και να εξοικειωθούν με πρωτόγνωρα γι' αυτούς προϊόντα, διαγνωστικές δοκιμασίες, υπηρεσίες και ιατρικούς όρους στα πλαίσια της πρόληψης και αντιμετώπισης του κορονοϊού. Οι ηλικιωμένοι δυσκολεύτηκαν ιδιαίτερα.

Εικόνα 7.34

19/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2879805092348784>

Φωτογραφία που απεικονίζονται άνθρωποι με κατεβασμένες στο πηγούνι μάσκες να τρώνε στο ίδιο τραπέζι με διαχωριστικά από χαρτόνι μεταξύ τους και η λεζάντα να προβλέπει ότι θα ισχύσει όταν ανοίξουν τα εστιατόρια. Πράγματι, τα διαχωριστικά μεταξύ των πελατών αλλά και μεταξύ των υπαλλήλων και των πελατών εφαρμόστηκαν ως μέτρα πρόληψης της μετάδοσης, αλλά με σύσταση απο plexiglass, όχι χαρτόνι.

Εικόνα 7.35

20/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/288062606560020>

Φωτογραφία μιας ηλικιωμένης γυναίκας μέσα σε ένα παιχνίδι παιδότοπου με δυσαρεστημένο ύφος και τη λεζάντα να μας πληροφορεί ότι οι παιδότοποι θα ανοίξουν από Δευτέρα μόνο για εμβολιασμένους. Το οξύμωρο είναι ότι τη δεδομένη χρονική περίοδο πρόσβαση στον εμβολιασμό είχαν μόνο οι μεγαλύτερες σε ηλικία ομάδες και όχι οι ηλικίες που ήταν πιθανότερο να έχουν παιδιά που επιθυμούν να επισκεφτούν παιδότοπους. Η ηλικιωμένη είναι δυσαρεστημένη καθώς ως εμβολιασμένη θα προτιμούσε να έχει πρόσβαση σε χώρους μεγαλύτερου ενδιαφέροντος για εκείνη από τη μια, και από την άλλη, να μην είναι αυτή η επιφορτισμένη με τη συνοδεία των εγγονιών στον παιδότοπο.

Εικόνα 7.41

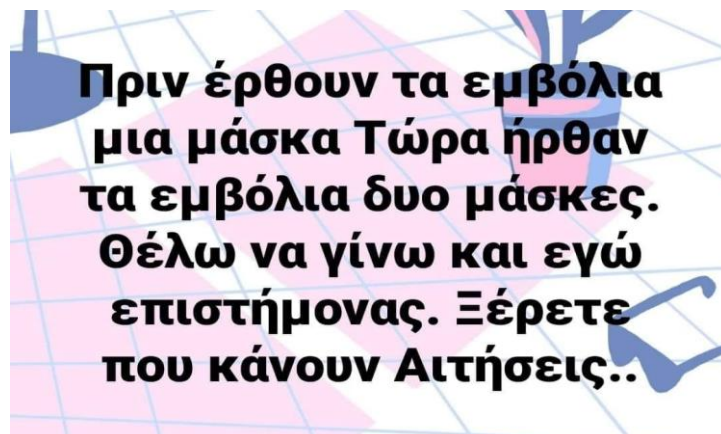
24/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2882964318699528>

Στο σκίτσο μια καθηγήτρια νοσηλευτικής επιδεικνύει στους φοιτητές την τεχνική τοποθέτησης υπόθετου από απόσταση δυο μέτρων. Σατιρίζει τη μη δυνατότητα τήρησης κάποιων μέτρων πρόληψης μετάδοσης όπως την κοινωνική αποστασιοποίηση στην καθημερινή πρακτική των νοσηλευτών και των νοσηλευτικών πράξεων.

Εικόνα 7.46

25/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2883556745306952>

Αμφισβητεί την κατάρτιση των επιστημόνων με τις αλλαγές στα μέτρα πρόληψης της μετάδοσης που επιβάλλονται υπονοώντας ότι αυτές τις συστάσεις μπορεί να τις κάνει ο καθένας.

Εικόνα 7.50

29/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2885802518415708>

Πρόκειται για κολάζ φωτογραφιών από δημοφιλές ελληνικό σήριαλ όπου βλέπουμε τους ηθοποιούς που συμμετείχαν μεταμφιεσμένους και από κάτω αναφέρονται οι γεωγραφικές προελεύσεις των μεταλλάξεων του κορονοϊού. Στην πρώτη φωτογραφία απεικονίζεται η πρώτη μετάλλαξη, στη δεύτερη η βρετανική, στην τρίτη η βραζιλιάνικη, στην τέταρτη η αφρικανική και στην τελευταία η ινδική. Η μεταμφίεση των ηθοποιών έχει κάποια χαρακτηριστικά που αποδίδονται στις περιοχές προέλευσης.

Εικόνα 7.52

30/4/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2887562658239694>

Ο τίτλος “Εστίαση χωρίς μουσική” και από κάτω ζητά την παράθεση μέτρων με το χαρακτηρισμό λογικά και τοποθετώντας τη λέξη εντός εισαγωγικών. Με ειρωνική διάθεση,

αμφισβητεί εμμέσως το κατά πόσο συνάδει με την κοινή λογική η επιβολή λειτουργίας της εστίασης χωρίς μουσική στα πλαίσια πρόληψης της μετάδοσης του κορονοϊού. Καλεί τον αναγνώστη σε απάντηση ή και διάλογο παραθέτοντας κι ο ίδιος από κάτω μέτρα που αντίκεινται στην λογική.

Εικόνα 7.54

4/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2889124331416860>

Αναφέρει ότι θα υπάρχει απαγόρευση για πρόσβαση στη θάλασσα ως μέτρο πρόληψης της διασποράς του ιού αλλά, όχι για τους τουρίστες καθώς εξαρτόμαστε οικονομικά από αυτούς. Με καυστικό τρόπο σχολιάζει την λήψη μέτρων πρόληψης αλλά μόνο για τους Έλληνες πολίτες, ενώ οι τουρίστες θα εξαιρούνται απο αυτά, όχι για προληπτικούς λόγους, αλλά για οικονομικούς. Πράγματι η οικονομία της χώρας επλήγη λόγω των παγκόσμιων αλλά και των τοπικών μέτρων πρόληψης και ελέγχου της διασποράς του κορονοϊού.

Εικόνα 7.57

7/5/2021 <https://web.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2892748294387797>

Ο δημιουργός αναρωτιέται μήπως ο σκοπός της πανδημίας ήταν να μάθουμε όλοι απ' έξω τον αριθμό μητρώου κοινωνικής ασφάλισης. Σατιρίζει το γεγονός ότι σε όλες τις διαδικασίες σχετικά με τον κορονοϊό, όπως της δήλωσης νόσησης, του ραντεβού αλλά και του εμβολιασμού ζητείται ο αριθμός ΑΜΚΑ.

Εικόνα 7.61

16/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2898153043847322>

Φωτογραφία από ελληνική κωμική ταινία που φαίνονται δυο δημοφιλείς Έλληνες ηθοποιοί να φορούν μάσκες και ιατρικές μπλούζες. Η λεζάντα αναφέρει ότι είναι Έλληνες λοιμωξιολόγοι που χαμηλώνουν τη μουσική ώστε να παρατηρήσουν τη συμπεριφορά του ιού. Το κείμενο υπονοεί τη διενέργεια υποθετικής πειραματικής έρευνας παρατήρησης με τη μουσική να λειτουργεί ως καταλυτικός παράγοντας στην ανάπτυξη του ιού. Σατιρίζεται το μέτρο λειτουργίας της εστίασης χωρίς μουσική ως μέτρο πρόληψης της εξάπλωσης του ιού. Δεν λαμβάνεται υπόψη ότι η ύπαρξη μουσικής σε ένα χώρο θεωρείται ότι επηρεάζει την ανθρώπινη συμπεριφορά απέναντι στα μέτρα και όχι την συμπεριφορά του ιού.

Εικόνα 7.65

24/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2905214399807853>

Υποθετικός διάλογος με τον πατέρα απευθυνόμενος στο γιό του να αναρωτιέται πως κόλλησε και ο γιός να απαντά ότι πρόσεχε αλλά κόλλησε λόγω της μουσικής που έβαλε το κατάστημα. Σατιρίζει τη χρησιμότητα της λειτουργίας των καταστημάτων εστίασης χωρίς μουσική, ως μέτρο πρόληψης της μετάδοσης.

Εικόνα 7.66

24/5/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2905974409731852>

Ο συντάκτης περιγράφει ένα περιστατικό κατά το οποίο κάποιος του ανέφερε ότι έχει τα χαρακτηριστικά συμπτώματα του κορονοϊού και βρέθηκε σε συνωστισμό, αλλά δεν βρίσκει πιθανή αιτία τη λοίμωξη από κορονοϊό. Ο συντάκτης φέρεται να του απάντησε με διάθεση ειρωνείας ότι το αποδίδει σε “μάτιασμα”. Σατιρίζει την άρνηση για παραδοχή κάποιων ότι νοσούν καθώς δεν τήρησαν τα μέτρα αποδίδοντας τα συμπτώματα στην πεποίθηση της βασκανίας.

Εικόνα 7.97

15/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2945312049131421>

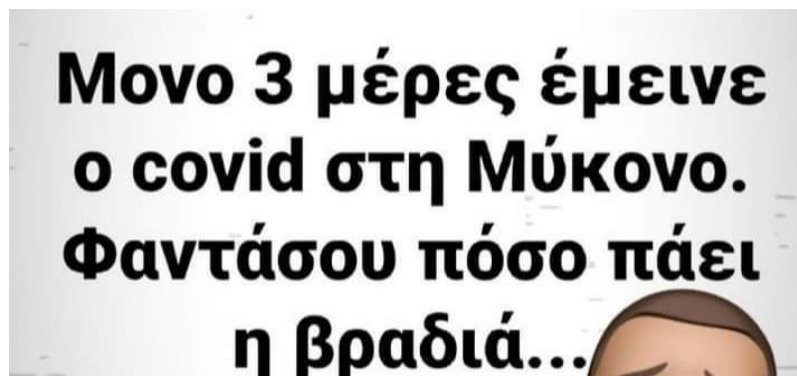

Στο σκίτσο ένας πλανόδιος πωλητής διασχίζει μια πολυπληθή παραλία και φωνάζει για να δηλώσει τηνπραμάτεια του. Αντί για τα συνηθισμένα σνακ, όμως, το εμπόρευμά του αποτελούν εμβόλια διαγνωστικά τεστ και μάσκες προστασίας. Το μήνυμα που περνάει είναι ότι το καλοκαίρι και η παραλία δεν θα είναι ξέγνοιαστα και ότι ο φόβος εξάπλωσης του ιού και άρα και η τήρηση των μέτρων πρόληψης δεν θα μας εγκαταλείψουν. Γι' αυτό το λόγο και ο πλανόδιος πωλητής αντικατέστησε το συνηθισμένο του εμπόρευμα με τα μέτρα πρόληψης, τα οποία μας ακολουθούν ακόμα και στην παραλία και πλέον έχουν γίνει μέρος της καθημερινότητάς μας.

Εικόνα 7.101

24/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2951476258515000>

Σατιρίζει το γεγονός ότι στα πλαίσια των μέτρων πρόληψης της διασποράς, το προβλεπόμενο μέτρο περιορισμού των μετακινήσεων και λειτουργίας των καταστημάτων τηρήθηκε παράτυπα μόνο για τρεις ημέρες στο νησί της Μυκόνου. Ο συντάκτης παρουσιάζει τον κορονοϊό σαν επισκέπτη που δεν άντεξε οικονομικά να παραμείνει στο νησί και έτσι αποχώρησε μετά από τρεις μέρες. Εμμέσως γίνεται αναφορά στις υψηλές τιμές διαμονής στο νησί αλλά υπονοείται ότι η νόσος αντιμετωπίστηκε σε ασυνήθιστα μικρό χρονικό διάστημα και έτσι δεν χρειάστηκε να εφαρμοστούν τα μέτρα πρόληψης για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Εικόνα 7.103

27/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2949142378748388>

Στο σκίτσο φαίνεται μία γυναίκα σε θέση τοκετού και το μωρό που πριν εξέλθει θα χρησιμοποιήσει αντισηπτικό στα χέρια του. Ο τίτλος δηλώνει ότι αναφέρεται στα μωρά που γεννιούνται το 2020. Σατιρίζεται από τη μια η αντισηψία των χεριών ως μέτρο πρόληψης με καθολική εφαρμογή και από την άλλη ο ερχομός των μωρών σε μια καινούργια πραγματικότητα κατά την οποία τα μέτρα πρόληψης θεωρούνται δεδομένα και γίνονται μέρος ακόμα και των πιο προσωπικών στιγμών των ανθρώπων από την πρώτη στιγμή της ζωής.

Εικόνα 7.107

23/7/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2974747456187880>

**Όταν φοβάσαι τη γυναίκα σου
περισσότερο από τον Κορονοϊό**

Στη φωτογραφία φαίνεται ένας ιατρός στο γραφείο του που φορά χειρουργική μάσκα και γάντια αλλά η βέρα του είναι πάνω από το γάντι. Ο τίτλος αναφέρει ότι αυτό συμβαίνει όταν φοβάται κάποιος τη γυναίκα του περισσότερο από τον κορονοϊό. Για λόγους υγιεινής και ασφάλειας δεν συνίσταται η χρήση κοσμημάτων από το υγειονομικό προσωπικό αλλά αν υπάρχει βέρα αυτή πρέπει να βρίσκεται υποχρεωτικά καλυμμένη από τα γάντια για την αποφυγή μεταφοράς μικροβίων. Σε αυτή την περίπτωση σατιρίζεται η επιλογή του ιατρού να ρισκάρει να μεταφέρει μικρόβια ή τον ιό προκειμένου να είναι εμφανής η βέρα του. Υπονοείται ότι ο φόβος για την αντίδραση της συζύγου είναι μεγαλύτερος από τον φόβο της νόσησης, ακόμα και για έναν ιατρό που γνωρίζει πολύ καλά τους κινδύνους.

Εικόνα 7.110

26/8/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2975999132729379>

Στη φωτογραφία είναι δημοφιλής τραγουδιστής που μόλις εξήλθε από το νοσοκομείο και δηλώνει ότι κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του είχε συντροφιιά την θρησκευτική Πίστη του. Δίπλα ακολουθεί φωτογραφία μιας φορητής μπουκάλας για χορήγηση οξυγόνου με την ταμπέλα να λέει ότι είναι η πίστη του. Διακωμωδείται το γεγονός ότι μερίδα ατόμων, θεωρούν ότι η θρησκευτική πίστη μπορεί να τους βοηθήσει στην ανάρρωση αλλά και στην αποφυγή του θανάτου και όχι η ιατρική επιστήμη. Υπονοείται ότι δεν ήταν οι θρησκευτικές πεποιθήσεις του που τον βοήθησαν στην ανάρρωση αλλά η χορήγηση οξυγόνου για την ενίσχυση του αναπνευστικού συστήματος.

Εικόνα 7.11

27/8/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2977626595899966>

Ο συντάκτης αναρωτιέται πόση είναι η βάση εισαγωγής για την υποθετική σχολή της ιατρικής της πλατφόρμας του Facebook. Διακωμωδείται το φαινόμενο του σχολιασμού εξειδικευμένων ιατρικών θεμάτων, αλλά και η συμβουλευτική πάνω σε αυτά τα θέματα από άτομα που δεν έχουν σχέση με αυτό το αντικείμενο. Το επικίνδυνο αυτό φαινόμενο πήρε τεράστιες διαστάσεις στο θέμα του κορονοϊού, προωθώντας την απόρριψη των απόψεων της ιατρικής κοινότητας αλλά, την υιοθέτηση των μη τεκμηριωμένων επιστημονικά προσωπικών τους.

Εικόνα 7.115

28/8/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/2977012785961347>

Τροποποίηση του διάσημου αναγεννησιακού πίνακα, ώστε ο Δημιουργός να μην αγγίζει τον Αδάμ αλλά να τον πλησιάζει και να του προσφέρει αντισηπτικό χεριών. Σατιρίζεται η χρήση των μέτρων πρόληψης και συγκεκριμένα του αντισηπτικού που έγινε αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας και απαραίτητη πριν από κάθε δραστηριότητα που απαιτεί επαφή με τα χέρια. Ο Δημιουργός παρουσιάζεται να απαιτεί της αντισηψία του χεριού του Αδάμ πριν το αγγίξει.

Εικόνα 7.139

24/11/2021 <https://www.facebook.com/groups/2121567961505838/posts/3042232069439418>

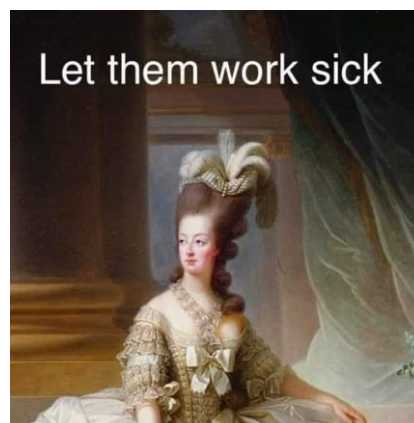

Φωτογραφία ενός ιατρού που καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τον κορονοϊό τον μεταδίδουν οι γυναίκες με την αιτιολογία ότι κανένας άνδρας δεν θα συμμετείχε σε κοινωνικές δραστηριότητες έχοντας πυρετό. Χρησιμοποιείται εδώ το στερεότυπο που θέλει τους άνδρες να μην έχουν υπομονή και ανοχή ακόμη και σε ελαφρά συμπτώματα νόσησης. Έτσι, ο δημιουργός αποδίδει τη διασπορά στις γυναίκες, αφού οι άνδρες δεν θα προέβαιναν σε κοινωνικές συναναστροφές ενώ νοσούν, οι οποίες ευθύνονται για τη μετάδοση του ιού.

Εικόνα 7.145

3/1/22

<https://web.facebook.com/photo/?fbid=721703148791620&set=gm.3071949096467715>

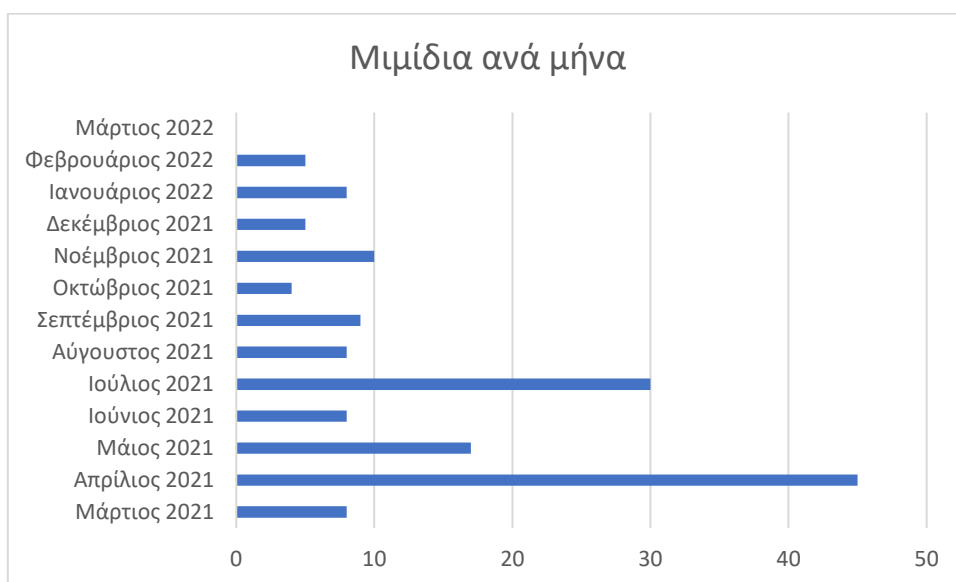
Βλέπουμε την απεικόνιση της Μαρία Αντουανέτας σε πίνακα ζωγραφικής να φέρεται να λέει να τους αφήσουν να δουλεύουν όντας άρρωστοι παραφράζοντας τη γνωστή φράση της με το παντεσπάνι. Αναφέρεται στην απόφαση της κυβέρνησης για συντομότερη επιστροφή των νοσούντων στην εργασία τους ακόμη κι αν δεν έχουν ιαθεί πλήρως. Προσδίδεται η υπεροπτική διάθεση της Αντουανέτας στην κυβέρνηση καθώς δεν φαίνεται να κατανοεί τις δυσκολίες της καθημερινότητας, της εργασίας και τον συνδυασμό με τη νόσηση.

7.2 Ποσοτική ανάλυση

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω το δείγμα των μιμίδιών που χρησιμοποιήθηκε είναι αναρτημένο στη σελίδα του Facebook «Κακό νοσηλευτικό χιούμορ» κατά το χρονικό διάστημα από τις 11 Μαρτίου 2021 έως και τις 10 Μαρτίου 2022, που αποτελεί το δεύτερο έτος της πανδημίας.

Όπως φαίνεται και στο γράφημα 1 ο μήνας Απρίλιος του 2021 φαίνεται να είναι ο πιο παραγωγικός από όλους με σύνολο 45 μιμίδια με τον μήνα Ιούλιο να τον ακολουθεί με 30 μιμίδια.

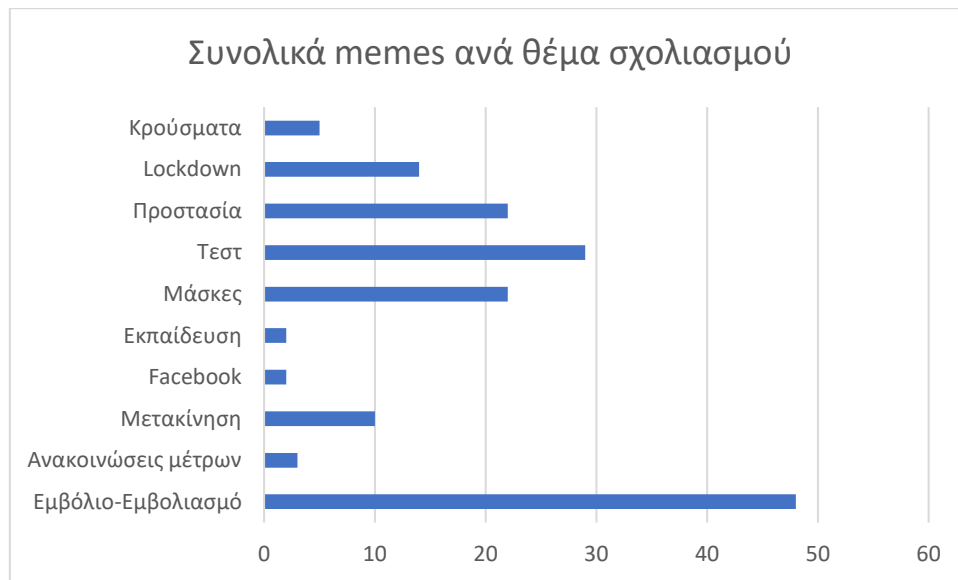

Γράφημα 1 Συνολικά μιμίδια ανά μήνα

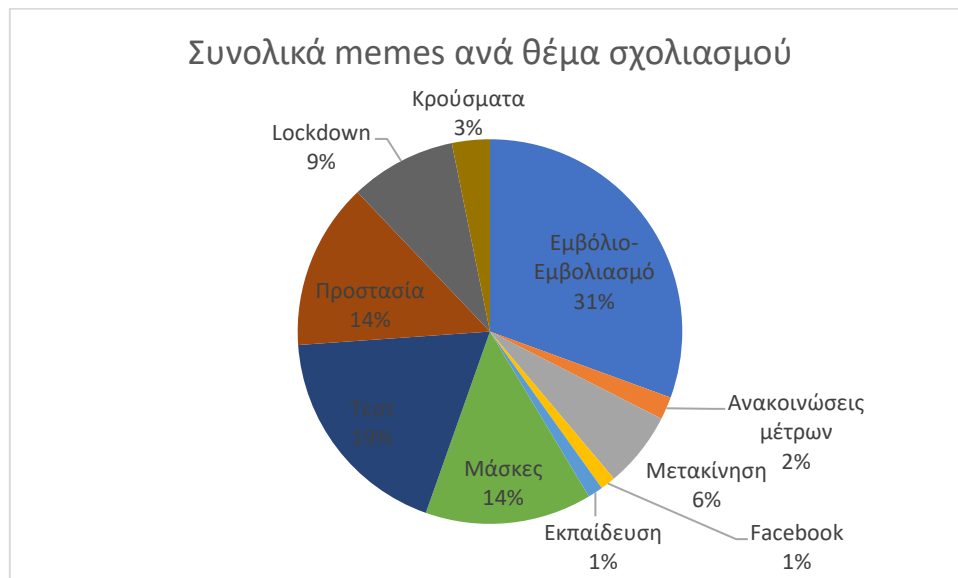
Τα 157 μιμίδια τα οποία δημοσιεύθηκαν στη σελίδα αφορούσαν διάφορες θεματικές ενότητες σχετικά με την πανδημία. Πιο συγκεκριμένα, τα 48 από αυτά αφορούσαν το εμβόλιο, τον εμβολιασμό και την αντιπαράθεση που υπήρξε ανάμεσα σε εμβολιασμένους και ανεμβολίαστους με ποσοστό 31%. Τα Rapid test και γενικότερα την διαδικασία δειγματοληψίας για τον ιό του Covid αναφέρθηκαν 29 μιμίδια με ποσοστό 19%. Από 22 μιμίδια η θεματική αφορούσε τις μάσκες και την προστασία των ανθρώπων κατά την διάρκεια της πανδημίας με ποσοστό έκαστο 14%. Το μέτρο της κυβέρνησης να θέσει σε Lockdown τη χώρα ήταν αιτία 14 από τα 157 μιμίδια να αφορούν αυτό με ποσοστό 9% ενώ η

απαγόρευση μετακινήσεων κυρίως εκτός νομών έδωσε 10 μίμια σε ανάρτηση με ποσοστό 6%. Με μικρότερο ποσοστό εμφανίστηκαν μίμια σχετικά με τις ανακοινώσεις μέτρων, την εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα την τηλεεκπαίδευση, τις «ιατρικές συμβουλές» μέσω Facebook και τα κρούσματα.

Γράφημα 2 Συνολικά μίμια ανά θεματική ενότητα

Γράφημα 3 Ποσοστά μιμίων ανά θεματική ενότητα

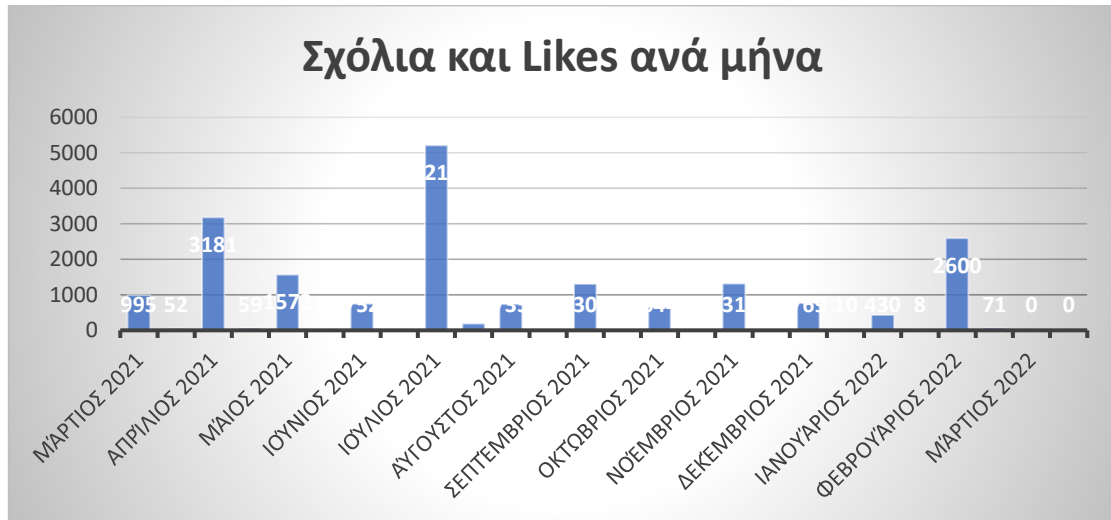

Ενδιαφέρον εμφανίζεται στην ανάρτηση μιμιδίων σχετικά με την θεματική ενότητα ανά μήνα. Παρατηρείται πως τον μήνα Ιούλιο υπήρξε μια μεγάλη αύξηση των αναρτήσεων των μιμιδίων που αφορούσαν τον εμβολιασμό. Αυτό πιθανόν να οφείλεται στο γεγονός πως απαγορεύτηκαν τα ταξίδια με αεροπλάνα, πλοία κ.α. για τους μη εμβολιασμένους. Επομένως, το μέτρο αυτό έδωσε ώθηση στην ανάρτηση μιμιδίων στην σελίδα. Τα 19 μιμίδια με ποσοστό 63% αφορούσαν το μήνα Ιούλιο τα εμβόλια και την διαμάχη εμβολιασμένων και μη με φόνο κυρίως τις διακοπές ενώ το επόμενο θέμα ήταν οι μάσκες με ποσοστό 17%.

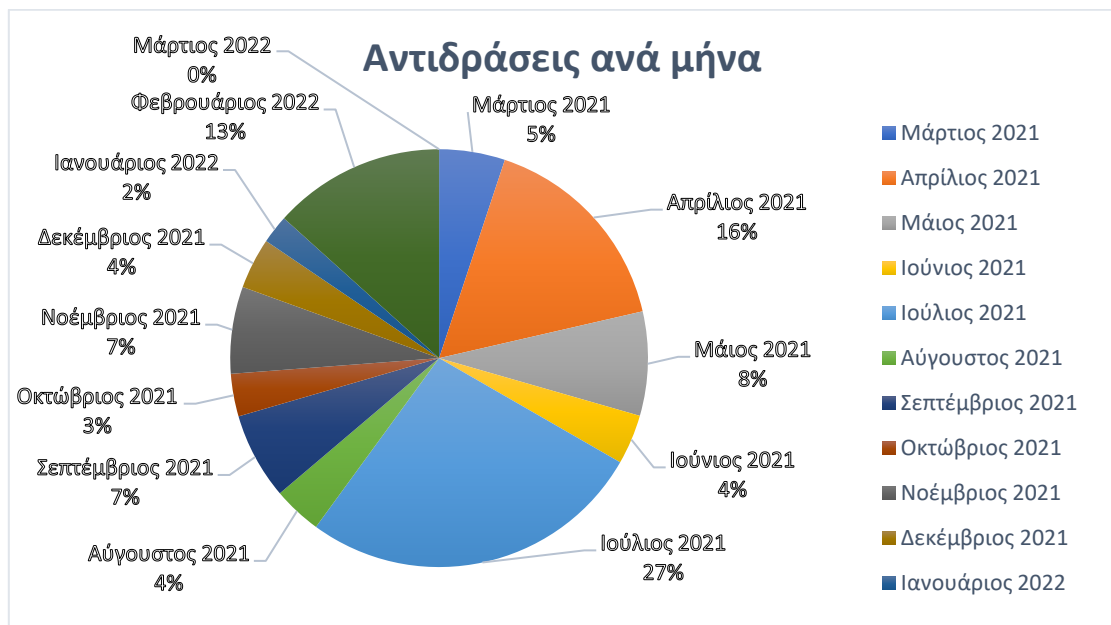
	Μάρτιος 2021	Απρίλιος 2021	Μάιος 2021	Ιούλιος 2021	Ιούλιος 2021	Αύγουστος 2021	Σεπτέμβριος 2021	Οκτώβριος 2021	Νοέμβριος 2021	Δεκέμβριος 2021	Ιανουάριος 2022	Φεβρουάριος 2022	Μάρτιος 2022	Σύνολο
Εμβόλιο-Εμβολιασμό	0	9	7	4	19	2	3	2	2	0	0	0	0	48
Ανακοινώσεις μέτρων	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Μετακίνηση	0	8	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	10
Facebook	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Εκπαίδευση	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Μάσκες	0	3	3	0	5	0	1	2	2	1	3	2	0	22
Τεστ	2	9	1	1	1	0	3	0	3	3	4	2	0	29
Προστασία	3	4	3	2	4	2	2	0	0	1	0	1	0	22
Lockdown	2	7	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	14
Κρούσματα	0	1	0	0	0	1	0	0	2	0	1	0	0	5
Σύνολο	8	45	17	8	30	8	9	4	10	5	8	5	0	157

Εικόνα 22 Θεματική ενότητα ανά μήνα

Τέλος, όπως ήταν αναμενόμενο οι αντιδράσεις των χρηστών ήταν αντίστοιχες για το μήνα Ιούλιο όπως και στο προηγούμενο διάγραμμα. Όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα ο μήνας Ιούλιος ήταν αυτός με τις περισσότερες αντιδράσεις και σχολιασμούς στα μιμίδια, με 5215 αντιδράσεις και 188 σχόλια αυτών. Ακολουθεί ο μήνας Απρίλιος με 3181 αντιδράσεις και 59 σχόλια. Όπως αναφέρθηκε είναι ο 2^{ος} μήνας μετά το κλείσιμο των σχολικών μονάδων λόγω της πανδημίας. Εκτός από τον μήνα Φεβρουάριο που έρχεται τρίτος σε σειρά παρατηρείται μια σχετικά ισορροπία σχολίων και αντιδράσεων από τους συμμετέχοντες της ομάδας.

Γράφημα 4 Σχόλια και αντιδράσεις συμμετεχόντων ανα μήνα

Γράφημα 5 Ποσοστά αντιδράσεων ανα μήνα

7.3 Συμπεράσματα έρευνας

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση των αποτελεσμάτων τόσο της ποιοτικής όσο και της ποσοτικής έρευνας είναι σημαντικό να αναφερθούν τα συμπεράσματα που προκύπτουν από αυτές. Αρχικά, τα μιμίδια που αναλύθηκαν στην παρούσα διπλωματική ανέδειξαν εκπαιδευτικά ζητήματα τόσο άτυπα όσο και τυπικά. Κυρίως εμφανίζεται η ανάγκη για άτυπη εκπαίδευση των πολιτών στα μέτρα πρόληψης. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας αναρτήθηκε πληθώρα μιμιδίων στο διαδικτυακό ιστότοπο όπου και έγινε η έρευνά μας με διάφορες θεματικές ενότητες. Τα περισσότερα μιμίδια αφορούσαν τη χρήση της μάσκας, τη διενέργεια των τεστ και τα ανακοινωθέντα μέτρα πρόληψης και μετακίνησης. Επιπλέον, η κάθε κατηγορία θέματος είχε διαφορετική εμφάνιση στον ιστότοπο ανά μήνα κάτι που οφείλεται στις διαφορετικές ανακοινώσεις από την κυβέρνηση. Ακόμα, οι αντιδράσεις και ο σχολιασμός παρουσίασε μεγάλες εναλλαγές κατά τους μήνες της έρευνας.

Σημαντικό εύρημα είναι πως η ανακοίνωση της εκπαίδευσης εξ αποστάσεως αν και αναρτήθηκε μέσω διαδικτυακών μιμιδίων δεν εμφανίζεται σε μεγάλο αριθμό. Από ότι φαίνεται το κομμάτι της τυπικής εκπαίδευσης των φοιτητών ιατρικών και παραϊατρικών επαγγελμάτων, κατά την εμφάνιση της πανδημίας του Covid-19 έγινε κομμάτι της άτυπης εκπαίδευσης από το προσωπικό του ιατρικού και παραϊατρικού τομέα προς τους πολίτες.

Από όλες τις θεματικές ενότητες αυτή που έδωσε το μεγαλύτερο ποσοστό αναρτήσεων ήταν η θεματική που αφορούσε τα εμβόλια και γενικότερα τον εμβολιασμό. Όπως φάνηκε και από την ποσοτική ανάλυση κατά την περίοδο του καλοκαιριού και πιο συγκεκριμένα τον μήνα Ιούλιο παρουσιάστηκε πολύ μεγάλη αύξηση διαδικτυακών σχολίων και αντιδράσεων στα μιμίδια που αφορούσαν τον εμβολιασμό με κεντρικότερο θέμα τόσο την αντιπαράθεση όσο και την διαφοροποίηση της καθημερινότητας και της μετακίνησης μεταξύ εμβολιασμένων και μη πολιτών.

Τέλος, ένα μήνα αφού έκλεισαν τα σχολεία τότε που ξεκίνησε και το Lockdown υπήρξε η μεγαλύτερη ανάρτηση διαδικτυακών μιμιδίων με κύριες θεματικές ενότητες τα εμβόλια, τη συνεχή διενέργεια των Rapid Test και το μέτρο του καθολικού Lockdown κάτι που αναδεικνύει πόσο πολύ επηρέασε η πανδημία τους πολίτες.

7.4 Περιορισμοί της έρευνας

Λόγω της πρωτοτυπίας του θέματος της έρευνας, δεν υπάρχει διαθέσιμη βιβλιογραφία τη δεδομένη στιγμή που να καλύπτει ακριβώς τη θεματολογία. Χρησιμοποιήθηκαν λοιπόν βιβλία και άρθρα για τις επιμέρους λέξεις-κλειδιά, χωρίς όμως να εξεταστεί ολόκληρη η σχετική βιβλιογραφία για τη σχέση μεταξύ των μιμιδίων του Διαδικτύου και της λαϊκής κουλτούρας.

Ένας παράγοντας που έθεσε περιορισμούς στην έρευνά μας ήταν το μεγάλο πλήθος των αναρτήσεων σχετικά με το θέμα μας (αλλά και αυτών που δεν ήταν) στη συγκεκριμένη ομάδα που επιλέξαμε και η ανάγκη περιορισμού των αποτελεσμάτων με συστηματικό τρόπο ώστε να συλλέξουμε το δείγμα μας σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα.

Για την έρευνά μας χρησιμοποιήσαμε μιμίδια που δημοσιεύτηκαν σε μια μόνο ομάδα, ενώ υπάρχει πληθώρα στο facebook με αναρτήσεις μιμιδίων. Χρησιμοποιήσαμε ως πηγή άντλησης του δείγματος την συγκεκριμένη πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης, ενώ υπάρχουν κι άλλες με αξιόλογο περιεχόμενο και έντονη δραστηριότητα, όπως το instagram.

Επιπλέον, περιορίσαμε την έρευνά μας σε ένα συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο: μεταξύ 11 Μαρτίου 2021, που ορίζεται ως το δεύτερο έτος της πανδημίας. Αυτό το χρονοδιάγραμμα επιλέχθηκε για την ολοκλήρωση της έρευνάς μας κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Κατά τη σχολική χρονιά 2020-2021, οι μαθητές έπρεπε να αντιμετωπίσουν επιπλέον εκπαιδευτικά ζητήματα που δεν περιλαμβάνονται στην έρευνά μας.

7.5 Προοπτικές

Αυτή η εργασία θα μπορούσε να αποτελέσει έμπνευση για άλλους μελετητές ως προς την πρωτοτυπία του θέματός της, αλλά και ως προς τον τρόπο ανάλυσης του δείγματος. Πιστεύεται ότι θα μπορούσε να επεκταθεί με ένα μεγαλύτερο δείγμα των μιμιδίων κάθε ομάδας — το οποίο θα αναλυόταν τόσο με κριτική ανάλυση λόγου όσο και με πολλαπλή κριτική ανάλυση λόγου. Τα μιμίδια μπορούν να μελετηθούν ως προς τον τρόπο με τον οποίο τα βλέπουν οι ίδιοι οι νοσηλευτές/εκπαιδευτικοί και πώς επηρεάζουν τους άλλους .

Λαμβάνοντας υπόψη τις πληροφορίες που αντήσαμε κατά τη διάρκεια του COVID-19, θα ήταν ωφέλιμο να επαναλάβουμε αυτήν την έρευνα σε άλλη χρονική περίοδο, αν και θα μπορούσε να συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, και να γίνει σύγκριση των αποτελεσμάτων. Μια άλλη διάσταση, επίσης, μπορεί να δοθεί αν μελετηθούν τα ίδια μιμίδια και σε άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και πλατφόρμες, καθώς και σελίδες στο Facebook. Ακόμα, υπάρχουν πολλά περισσότερα ζητήματα που μπορούν να διερευνηθούν σχετικά με την έρευνά μας και το θέμα των μιμιδίων αλλά και της πανδημίας. Αυτά περιλαμβάνουν ερευνητικά ερωτήματα σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση για την ελαχιστοποίηση της κρίσης του COVID-19.

Κεφάλαιο 8^ο : Γενικά συμπεράσματα

Η εξέλιξη των μιμιδίων σχετίζεται με τις διάφορες μορφές εξέλιξης και μεταμόρφωσης του λαϊκού πολιτισμού. Τα μιμίδια, οι άμεσες συζητήσεις που προκαλούν και η λαϊκή κουλτούρα που δημιουργούν, αποτελούν μια συνεχώς ανεξάντλητη πηγή ιδεών και εκφράσεων. Αποτελούν εκσυγχρονισμένες εκδοχές του λαϊκού πολιτισμού εκφράζοντας κοινές πεποιθήσεις, έθιμα, ήθη, έθιμα, κοινές εμπειρίες, σαφείς υποθέσεις, αιώνιες αξίες, κοινές αλήθειες και θρησκευτικές ή μη θρησκευτικές πεποιθήσεις.

Οι άνθρωποι μέσω των μιμιδίων συμμετέχουν στην ψηφιακή κουλτούρα δημιουργώντας κοινωνικές συνδέσεις αφού τα μιμίδια δημιουργούνται και μοιράζονται μέσω της συμμετοχικής κουλτούρας. Η δημιουργία, ανάρτηση και ενασχόληση με τα μιμίδια είναι άμεσα συνυφασμένη και ακολουθεί τις κοινωνικές εξελίξεις. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εκπαιδευτικά εργαλεία στην περίπτωση της μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης. Αποτελούν αφορμή για έναρξη κριτικού στοχασμού και στοχαστικού διαλόγου σοβαρών ζητημάτων (μετασχηματίζουσα μάθηση).

Κατά την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής προέκυψε πληθώρα ευρημάτων όσο αφορά τα ερευνητικά ερωτήματα που ειπώθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο. Αρχικά, θα ασχοληθούμε με το κατά πόσο τα διαδικτυακά μιμίδια προβάλλουν λαϊκό πολιτισμό και με ποιον τρόπο. Έπειτα, θα διατυπώσουμε τις απαντήσεις σχετικά με τα υπόλοιπα δύο ερευνητικά ερωτήματα, κατά πόσο οι πολίτες ασχολήθηκαν με την ανάρτηση των μιμιδίων αλλά και με τα θέματα που αυτά αφορούσαν.

Οι ερευνητές που μελετήσαμε υποστηρίζουν ότι τα μιμίδια προέρχονται από τη λαϊκή κουλτούρα και είναι εύκολα αναγνωρίσιμες έννοιες που αντιγράφονται και μεταδίδονται σε πολιτισμικά πλαίσια. Ισχυρίζονται επίσης ότι τα μιμίδια εμφανίζονται στο διαδίκτυο καθώς και εκτός αυτού. Οι κοινωνικά καθορισμένες τάσεις εξελίσσονται σε πολιτισμικά φαινόμενα που γίνονται δημοφιλής κουλτούρα. Επίσης μεταμορφώνονται, εξαπλώνονται και εξελίσσονται. Επιπλέον, η εξέλιξή τους σχετίζεται με διάφορες μορφές εξέλιξης και μεταμόρφωσης του λαϊκού πολιτισμού. Τα μιμίδια, οι άμεσες συζητήσεις που προκαλούν και η λαϊκή κουλτούρα που δημιουργούν, αποτελούν μια συνεχώς ανεξάντλητη πηγή ιδεών και εκφράσεων. Λόγω αυτού του άτυπου ανταγωνισμού, νέες ιδέες και εκφράσεις εισάγονται

γρήγορα και βελτιώνονται συνεχώς. Αυτές οι ιδέες και εκφράσεις προέρχονται από τον συλλογικό λαϊκό πολιτισμό που έχουν δημιουργήσει οι άνθρωποι. Με το να εξελίσσονται συνεχώς και να αλλάζουν γρήγορα, αυτές οι ιδέες και εκφράσεις είναι νέες και διαφορετικές από τις αρχικές. Αυτό συμβαίνει επειδή νέες ιδέες και εκφράσεις προστίθενται συνεχώς καθώς οι άνθρωποι συνεργάζονται για να δημιουργήσουν μια δημοφιλή κουλτούρα. Τα μιμίδια έχουν αναπτυχθεί στο διαδίκτυο και έχουν συνδεθεί με τη λαϊκή κουλτούρα. Θεωρούνται πλέον ως σύγχρονες έννοιες του λαϊκού πολιτισμού που αναδεικνύουν κοινές πεποιθήσεις, έθιμα, ήθη, έθιμα, κοινές εμπειρίες, σαφείς υποθέσεις, αιώνιες αξίες, κοινές αλήθειες και θρησκευτικές ή μη πεποιθήσεις.

Ακόμα, οι ερευνητές που μελετήσαμε υποστηρίζουν ότι η σχέση μεταξύ των μιμιδίων και της λαϊκής κουλτούρας είναι προφανής. Τόσο η αρχική ιδέα του μιμιδίου όσο και οι επακόλουθες μορφές της μπορούν να θεωρηθούν εννοιολογικές μονάδες πολιτισμικής μετάδοσης. Είναι εύκολα αναγνωρίσιμες εκδόσεις πολιτισμού που αντιγράφουν και μεταφέρουν περιβάλλοντα από το ένα μέρος στο άλλο. Η θεωρία αναφέρει ότι αυτές οι μονάδες εξαπλώνονται γρήγορα, αναπαράγονται πιστά, εξελίσσονται και μεταμορφώνονται. Αυτό σημαίνει ότι δημιουργούν νέες πολιτιστικές μορφές ενώ ταυτόχρονα προσεγγίζουν την ίδια την ιδέα του λαϊκού πολιτισμού.

Ταυτόχρονα, οι ανεξάντλητες πηγές δημοτικότητας και εκφράσεων που υπάρχουν σε μιμίδια, άμεσες συνομιλίες, περιέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες για τη λαϊκή κουλτούρα, αλλάζουν ραγδαία λόγω άτυπου ανταγωνισμού, βελτιώνονται σημαντικά, προσαρμόζονται εύκολα και μετατρέπονται σταδιακά σε μαζική χρήση ως κάτι διαφορετικό από τα προηγούμενα πρωτότυπα. Με αυτόν τον τρόπο, οι εξελικτικές τους διαδρομές προσαρμόζονται στις σύγχρονες πραγματικότητες του λαϊκού πολιτισμού που δημιουργούνται από τις συλλογικές προσπάθειες των ανθρώπων.

Επιπλέον, από τότε που τα μιμίδια άρχισαν να ανθίζουν στο Διαδίκτυο, έχουν εννοιολογηθεί και συσχετιστεί περαιτέρω με τη λαϊκή κουλτούρα ως μεταφορές μηνυμάτων, όπως είναι οι κοινές αλήθειες, οι διαχρονικές αξίες, οι κοινές εμπειρίες, τα ήθη και έθιμα, οι σαφείς υποθέσεις, οι πεποιθήσεις και οι θρησκείες μεταμορφωμένες σε σύγχρονες μορφές λαϊκού πολιτισμού.

Τα μιμίδια προέρχονται από διάφορα αστεία και ιστορίες, οι οποίες γεννιούνται από τη λαϊκή κουλτούρα. Η μακροζωία τους προέρχεται από τη σύνδεσή τους με τη λαϊκή κουλτούρα —

σε αυτή την περίπτωση, την κουλτούρα του γέλιου. Μέσω της μιμίδων, οι άνθρωποι αναπτύσσουν εμπιστοσύνη, ασφάλεια και σχέσεις μεταξύ τους. Επιπλέον, τα μιμίδια παρέχουν έναν τρόπο στους ανθρώπους να επικοινωνούν μεταξύ τους. Μεταμορφώνονται με βάση τις δικές τους προτιμήσεις και διαδίδουν νέες ιδέες, αξίες και συμπεριφορές. Μέσω των μιμίδων, οι άνθρωποι μπορούν να ανακαλύψουν τη σχέση τους με τον κόσμο γύρω τους.

Μέσω της συμμετοχής στην ψηφιακή κουλτούρα οι άνθρωποι δημιουργούν εκπληκτικές κοινωνικές συνδέσεις μέσω των μιμίδων. Αυτό συμβαίνει επειδή τα μιμίδια δημιουργούνται και μοιράζονται μέσω της συμμετοχικής κουλτούρας. Τα μιμίδια απαιτούν γνώσεις λαϊκής κουλτούρας για να δημιουργηθούν και να χρησιμοποιηθούν. Αυτό το χαρακτηριστικό τους επιτρέπει να διαμορφώνουν πολιτιστικές συμπεριφορές, περαιτέρω κοινωνικούς δεσμούς και να αυξάνουν τη συμμετοχή της κοινότητας. Ωστόσο, μπορούν επίσης, να δημιουργηθούν εξειδικευμένα μιμίδια. Αυτά απαιτούν ακόμη περισσότερη πολιτιστική γνώση και κατανόηση. Η ικανότητα των μιμίδων να μεταφέρονται από άτομο σε άτομο είναι επίσης ένα σημαντικό χαρακτηριστικό. Αυτό τους επιτρέπει να λειτουργούν ως πολιτιστικά κλειδιά που αντικατοπτρίζουν τις σύγχρονες ιδεολογίες.

Τα μιμίδια έχουν τη δυνατότητα να γίνουν σύγχρονο κομμάτι του λαϊκού πολιτισμού λόγω της συνεχούς ανάπτυξης και δημιουργίας τους. Αυτά τα διαδικτυακά στοιχεία συνδέονται με τη λαϊκή κουλτούρα επειδή, περιέχουν τους παραδοσιακούς και συμβατικούς κανόνες και αξίες της. Εξαιτίας αυτού, τα μιμίδια αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παγκόσμιας κουλτούρας που μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητό σε όλο τον κόσμο. Επιπλέον, η δισδιάστατη φύση των μιμίδων τους επιτρέπει να ενσωματώνουν παραδοσιακά στοιχεία από τη λαϊκή κουλτούρα. Από την άλλη πλευρά, η σύγχρονη μορφή μιμίδων στον κυβερνοχώρο επιτρέπει νέες δυνατότητες χρησιμοποιώντας την ενσωμάτωση μέσω του διαδικτύου — δυνατότητα που δεν θα ήταν διαθέσιμη χωρίς τη δημιουργία αυτών των μιμίδων στο διαδίκτυο.

Τα διαδικτυακά μιμίδια που μελετήσαμε παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για την πανδημία COVID-19. Πραγματεύονται επίκαιρα ζητήματα που απασχολούν συχνά τα μέσα ενημέρωσης και το κοινωνικό σύνολο. Συγκεκριμένα, επικεντρώνονται στην εκπαίδευση σχετικά με τα μέτρα πρόληψης κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Επιπλέον, αυτά τα μιμίδια δείχνουν διαφορετικές ιδέες και προοπτικές που σχετίζονται με αυτά τα θέματα. Κατά συνέπεια, παρατηρήθηκε αύξηση της παραγωγής τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Πολλά από τα μιμίδια αντιτίθενται ξεκάθαρα στα μέτρα του Υπουργείου Υγείας και της κυβέρνησης για τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού. Επιπλέον, είναι προφανές ότι ένας μεγάλος αριθμός ατόμων ταυτίζεται με τις απόψεις και τις αξίες που αντιπροσωπεύονται στα μιμίδια λόγω της επικοινωνίας μέσω των σχολίων τους ως απάντηση σε αυτά.

Επιπροσθέτως, τα μιμίδια που έχουν συμπεριληφθεί στην εργασία αναπαράγουν τις ιδέες και απόψεις κατά τη μια όψη της πραγματικότητας. Γεννούν διάφορες αντιλήψεις και παρουσιάζονται σαν μια γενική σωστή άποψη, η οποία συνήθως ταυτίζεται με ένα πληθυσμό πολιτών, συνήθως την πλειοψηφία αυτών.

Τα μιμίδια έχουν σκοπό να κάνουν τους ανθρώπους να γελούν παρόλο που μερικά από αυτά δεν είναι αστεία. Αποφασίσαμε ότι όλα τα μιμίδια χρησιμοποιούν συγκεκριμένα μέσα για να δημιουργήσουν μια χιουμοριστική διάθεση. Επιπλέον, πιστεύουμε ότι κάθε μιμίδιο είναι χιουμοριστικό. Τα μιμίδια χρησιμοποιούν γελοία φανταστικά σενάρια που στην πραγματικότητα θα δεν μπορούσαν να συμβούν. Δείχνουν δραματικά υπερβολικές αντιδράσεις σε αυτά τα σενάρια γεγονός που τα κάνει να φαίνονται αστεία στους περισσότερους θεατές των μιμιδίων.

Επίλογος

Η κοινότητα των υγειονομικών και των εκπαιδευτικών είχε την ευκαιρία παρακολούθησης και μελέτης μιας πανδημίας σε πραγματικό χρόνο. Αυτό όμως δεν συνέβη σε ένα ελεγχόμενο στείρο περιβάλλον, αφού αναγκάστηκαν και οι ίδιοι να βιώσουν τις συνέπειες. Αναπόφευκτα βρέθηκαν σε θέση αλληλεπίδρασης με την εξέλιξη της πανδημίας, αποτελώντας καθοριστικό παράγοντα στην αντιμετώπισή της σε όλους τους τομείς της ζωής.

Οι μοναδικές ιδιότητες των μιμιδίων μπορούν ταυτόχρονα και πολύ σύντομα αλλά αποτελεσματικά, να θίγουν πολλά θέματα και να περνούν πολλά μηνύματα, χρησιμοποιώντας πολλές φορές μόνο μια εικόνα, ίσως και μια φράση, διασκεδάζοντας αλλά και δίνοντας αφορμή για περαιτέρω στοχασμό και διερεύνηση, φάνηκε και στη συγκεκριμένη εργασία. Μπορούν να αποτελέσουν μια υπέροχη αφορμή για μετασχηματίζουσα μάθηση και εκπαίδευση, συνήθως περνώντας εμφανή αλλά και υποβόσκοντα μηνύματα ή εκφράζοντας ενδόμυχες σκέψεις πολλές φορές κοινωνικά κατακριτέες και ντροπιαστικές. Ίσως αυτός είναι ο λόγος που η χρήση, δημιουργία, διάδοση και εξάπλωσή τους γίνεται όλο και μεγαλύτερη.

Στην προस्ताγή για ταχύτατη και μαζική διάδοση της πληροφορίας, τα μιμίδια φαίνονται να αποτελούν ιδανική λύση, δημιουργημένα μέσα στο ψηφιακό περιβάλλον, για να αποτελέσουν έκφραση της νέας ψηφιακής εποχής που ξεκίνησε με αφορμή την πανδημία και να την εξυπηρετήσουν. Στην παρούσα εργασία, ως έκφραση του λαϊκού πολιτισμού, αντικατοπτρίζουν τις σκέψεις και τις έγνοιες των υγειονομικών αλλά και του κοινωνικού συνόλου, μέσω της ύπαρξής τους, αλλά και της συχνότητας εμφάνισής τους και της συμμετοχής με αντιδράσεις.

Ίσως η εκρηκτική τεχνολογική ανάπτυξη την περίοδο της πανδημίας να αναδείξει ακόμα περισσότερο τα πλεονεκτήματα της χρήσης των μιμιδίων για σκοπούς επικοινωνίας, εκπαίδευσης, στοχασμού αλλά και διασκέδασης. Μάλλον αυτό θα είναι ένα ερώτημα που θα κληθούν να απαντήσουν μελλοντικοί ερευνητές.

Βιβλιογραφία

- Abbas, A. M. (2020). Mobile Apps and Memes in the Era of COVID-19 Pandemic; Could this Make Quarantine More Acceptable? *American Journal of Biomedical Science & Research*, 9(4), 291–292.
- Akhlaq Khan, L., Ali, G., Hussain, A., & Noreen, K. (2020). A Linguo-Cultural Analysis of COVID-19 Related Facebook Jokes. *Linguistics and Literature Review*, 6(2), 95–108.
- Akram, U., Irvine, K., Allen, S. F., Stevenson, J. C., Ellis, J. G., & Drabble, J. (2021). Internet memes related to the COVID-19 pandemic as a potential coping mechanism for anxiety. *Scientific Reports*, 11(1).
- Alexandridi, M., Mazej, J., Palermo, E., & Hiscott, J. (2022). The Coronavirus pandemic – 2022: Viruses, variants & vaccines. *Cytokine & Growth Factor Reviews*, 63, 1–9.
- Al-Kasasbeh, O. (2022). COVID-19 Pandemic: Macroeconomic Impacts and Understanding its Implications. *Journal of Environmental Science and Economics*, 4(5), 10-26.
- Al-Zaman, M. S. (2021). Social media and COVID-19 misinformation: how ignorant Facebook users are? *Heliyon*, 7(5), e07144.
- Anjum, N. (2020). COVID-19 Pandemic: How does social media affect psychological well-being? - A synthesis of literature review. *The International Journal of Indian Psychology*, 8(3), 1-19.
- Aslan, E. (2021). Days of our ‘quarantined’ lives: Multimodal humour in COVID-19 internet memes. *Internet Pragmatics*, 4(6), 1-20.
- Assaad, R., & El-adaway, I. H. (2021). Guidelines for Responding to COVID-19 Pandemic: Best Practices, Impacts, and Future Research Directions. *Journal of Management in Engineering*, 37(3).
- Baloch, S., Baloch, M. A., Zheng, T., & Pei, X. (2020). The Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic. *The Tohoku Journal of Experimental Medicine*, 250(4), 271–278.
- Banoun, H. (2022). The origin of the Covid-19 virus : update April 2022. *Immunology and theory of evolution*.
- Barai, M. K., & Dhar, S. (2021). COVID-19 Pandemic: Inflicted Costs and Some Emerging Global Issues. *Global Business Review*, 097215092199149.

- Barua, R., Datta, S., & Bardhan, N. (2021). Impact of Social Media on Pandemic COVID-19 Outbreak. *Handbook of Research on Representing Health and Medicine in Modern Media*, 422–435.
- Biancolella, M., Colona, V. L., Mehrian-Shai, R., Watt, J. L., Luzzatto, L., Novelli, G., & Reichardt, J. K. V. (2022). COVID-19 2022 update: transition of the pandemic to the endemic phase. *Human Genomics*, 16(1).
- Blank, T. J. (2012). *Folk culture in the digital age: The emergent dynamics of human interaction*. University Press of Colorado.
- Boiral, O., Brotherton, M. C., Rivaud, L., & Guillaumie, L. (2021). Organizations' Management of the COVID-19 Pandemic: A Scoping Review of Business Articles. *Sustainability*, 13(7), 3993.
- Bolter, J. D., & Grusin, R. (2000). *Remediation: Understanding new media*. mit Press.
- Brüssow, H. (2020). The Novel Coronavirus – Latest Findings. *Microbial Biotechnology*, 13(4), 819–828.
- Canary, H. E., Wellman, N., & Martinez, L. S. (2022). COVID-19, Genetics, and Risk: Content Analysis of Facebook Posts Early in the Coronavirus Pandemic. *Health Communication*, 1–12.
- Cannizzaro, S. (2016). Internet memes as internet signs: A semiotic view of digital culture. *Sign Systems Studies*, 44(4), 562-586.
- Chaudhury, S., Dhamija, S., & Saldanha, D. (2020). Social media during corona pandemic. *Industrial Psychiatry Journal*, 29(2), 357.
- Chukwuere, J. (2021). Social Media and COVID-19 Pandemic: A Systematic Literature Review. *Journal of African Films, Diaspora Studies, Performance Arts and Communication Studies*, 5(1), 5-31.
- Chukwuere, J. (2022). The role of social media platforms in facilitating COVID-19 pandemic protocols. *International Journal of Innovation in Management Economics and Social Science*, 2(1), 79-84.
- Cinelli, M., Quattrociocchi, W., Galeazzi, A., Valensise, C. M., Brugnoli, E., Schmidt, A. L., Zola, P., Zollo, F., & Scala, A. (2020). The COVID-19 social media infodemic. *Scientific Reports*, 10(1).
- Clarke, L. (2021). Covid-19: Who fact checks health and science on Facebook? *BMJ Clinical Research*, 1(5), 1-13.

- Dalili Shoaie, M., & Dastani, M. (2021). The Role of Social Media During the COVID-19 Crisis: A Narrative Review. *Health Technology Assessment in Action*.
- Datta, J., Enriquez, J. & Ziapour, A. (2022). COVID 19 – An Environmental Spasmodemic!. Ανακτήθηκε στις 1/9/2022 από <https://bit.ly/3cIeJiw>
- de Saint Laurent, C., Glăveanu, V. P., & Literat, I. (2021). Internet Memes as Partial Stories: Identifying Political Narratives in Coronavirus Memes. *Social Media + Society*, 7(1), 205630512198893.
- de Saint Laurent, C., Glăveanu, V. P., & Literat, I. (2022). Mimetic representations of the COVID-19 pandemic: An analysis of objectification, anchoring, and identification processes in coronavirus memes. *Psychology of Popular Media*.
- Demuyakor, J. (2020). Social media and COVID-19 pandemic: Enhancing panic or preventing it? *International Journal of Humanities, Arts and Social Sciences*, 6(5), 211–222.
- Fouad, S., & Ghaleb, A. (2020). Social media during COVID-19 pandemic. *NILES Journal for Geriatric and Gerontology*, 3(1), 70–73.
- Fraser, N., Brierley, L., Dey, G., Polka, J. K., Pálffy, M., Nanni, F., & Coates, J. A. (2021). Preprinting the COVID-19 pandemic. *BioRxiv*, 2020-05.
- Gabarron, E., Oyeyemi, S. O., & Wynn, R. (2021). COVID-19-related misinformation on social media: a systematic review. *Bulletin of the World Health Organization*, 99(6), 455–463.
- Garzillo, E. M., Cioffi, A., Carta, A., & Monaco, M. G. L. (2022). Returning to Work after the COVID-19 Pandemic Earthquake: A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(8), 4538.
- Gavrila-Ardelean, M., Bran, L. R., & Gavrila-Ardelean, L. (2020). The Role of Hygiene Education for Specialists in the Context of the Covid-19 Pandemic. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12(1), 25–33.
- Hadžić, J., & Baralić, M. (2021). Humor in the Time of the COVID-19 Pandemic. In *Medias Res*, 10(19), 3069–3110.
- Harapan, H., Itoh, N., Yufika, A., Winardi, W., Keam, S., Te, H., Megawati, D., Hayati, Z., Wagner, A. L., & Mudatsir, M. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19): A literature review. *Journal of Infection and Public Health*, 13(5), 667–673.

- Hartman, P., Berg, J., Fulton, H. R., & Schuler, B. (2021). Memes as Means: Using Popular Culture to Enhance the Study of Literature. *The Journal of the Assembly for Expanded Perspectives on Learning*, 26(1), 8.
- Harvey, L., & Palese, E. (2018). # NeverthelessMemesPersisted: Building critical memetic literacy in the classroom. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 62(3), 259-270.
- Hasöksüz, M., Kiliç, S., & Saraç, F. (2020). Coronaviruses and SARS-COV-2. *Turkish Journal Of Medical Sciences*, 50(1), 549–556.
- He, F., Deng, Y., & Li, W. (2020). Coronavirus disease 2019: What we know? *Journal of Medical Virology*, 92(7), 719–725.
- Helmy, Y. A., Fawzy, M., Elasad, A., Sobieh, A., Kenney, S. P., & Shehata, A. A. (2020). The COVID-19 pandemic: a comprehensive review of taxonomy, genetics, epidemiology, diagnosis, treatment, and control. *Journal of clinical medicine*, 9(4), 1225.
- Hon, K. L., Leung, K. K. Y., Leung, A. K., Qian, S. Y., Chan, V. P., Ip, P., & Wong, I. C. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19): latest developments in potential treatments. *Drugs in Context*, 9, 1–14.
- Kakampoura, R., Katsadoros, G., Nounanaki, A., & Kolokythas, D. (2017). Educational Activities Concerning Folk/Popular Culture in Greek Primary School Websites. *European Scientific Journal, ESJ*, 13(10), 246.
- Karhu, M., Suoheimo, M., & Häkkinen, J. (2021). People's Perspectives on Social Media Use during COVID-19 Pandemic. 20th International Conference on Mobile and Ubiquitous Multimedia.
- Κατσαδώρος, Γ. (2013). *Η επιστήμη της Λαογραφίας στη σύγχρονη τεχνολογική εποχή. Η ηλεκτρονική προφορικότητα*. Στο Κόκκινος, Γ. & Μοσκοφόγλου-Χιονίδου, Μ. (επιμ.). *Επιστήμες της εκπαίδευσης. Από την ασθενή ταξινόμηση της παιδαγωγικής στη διεπιστημονικότητα και στον επιστημονικό υβριδισμό* (σσ. 99-122). Αθήνα: Ταξιδευτής.
- Κατσαδώρος, Γ. & Νουνανάκη Α. Λ. (2021). Η εικόνα των Ποντίων στη ψηφιακή λαογραφία: η περίπτωση των μιμιδίων (memes)». Στο Μ. Γ. Βαρβούνης, Ρ. Κακάμπουρα & Μ. Ευσταθιάδου (Επιμ.), *Τα πρακτικά του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου Λαογραφίας Λαϊκή παράδοση του Πόντου: από το παρελθόν στο παρόν* (διοργάνωση: Εργαστήριο Κοινωνικών Επιστημών του Π.Τ.Δ.Ε. του Ε.Κ.Π.Α., Εργαστήριο

- Λαογραφίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δ.Π.Θ & Φάρος Ποντίων) Θεσσαλονίκη 29 Νοεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου 2019 (389-432).
- Kaushik, M. (2020). The Impact of Pandemic COVID-19 in Workplace. *European Journal of Business and Management*, 12(15), 10-29.
- Kaya, T. (2020). The changes in the effects of social media use of Cypriots due to COVID-19 pandemic. *Technology in Society*, 6(3), 11-29.
- Knox, D. L. (2003). *Regional and national cultures in North-Eastern Scotland: tradition, language and practice in the constitution of folk cultures* (Doctoral dissertation, Durham University).
- Kumar, N., Misra, B. R., Reddy, M. M., Deval, H., Zaman, K., & Kant, R. (2022). COVID-19 transmission among vaccinated laboratory workers during the second wave in eastern Uttar Pradesh, India. *Journal of Medical Virology*, 94(8), 3512–3514.
- Literat, I. (2021). Memes in the time of corona: an autoethnographic visual essay on memes as relational resources during the COVID-19 pandemic. *Visual Studies*, 36(2), 116–123.
- Lovari, A., Ducci, G., & Righetti, N. (2021). Responding to Fake News: The Use of Facebook for Public Health Communication During the COVID-19 Pandemic in Italy. *Communicating COVID-19*, 251–275.
- Malik, A., Mahmood, K., & Islam, T. (2021). Understanding the Facebook Users' Behavior towards COVID-19 Information Sharing by Integrating the Theory of Planned Behavior and Gratifications. *Information Development*, 20-39.
- Mannino, G., Salerno, L., Bonfanti, R. C., Albano, G., & lo Coco, G. (2021). The impact of Facebook use on self-reported eating disorders during the COVID-19 lockdown. *BMC Psychiatry*, 21(1).
- Martínez Cardama, S., & García-López, F. (2021). Ephemeral mimetics: memes, an X-ray of Covid-19. *The European Journal of Humour Research*, 9(4), 35–57.
- Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 1 (2). <https://doi.org/10.17169/fqs-1.2.1089>.
- Mayring, P. (2015). *Qualitative Inhaltsanalyse. Grundlagen und Techniken* (12th ed.). Weinheim: Aufl. Beltz. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου 2021, από <https://www.pdfdrive.com/qualitative-inhaltsanalyse-grundlagen-und-techniken-e176356349.html>

- Mejova, Y., & Kalimeri, K. (2020). COVID-19 on Facebook Ads. Proceedings of the 3rd ACM SIGCAS Conference on Computing and Sustainable Societies.
- Moghadam, M., & Shamsi, H. (2021). Exploring Learners' Attitude toward Facebook as a Medium of Learners' Engagement during Covid-19 Quarantine. *Open Praxis*, 13(1), 103-129.
- Μερακλής, Μ. (2003). Συνηγορία της λαογραφίας. Επιστημονικό συμπόσιο Το παρόν του παρελθόντος. *Ιστορία, Λαογραφία, Κοινωνική Ανθρωπολογία* (19-21 Απριλίου 2002) (113-128). Αθήνα: Ίδρυμα Μωραΐτη.
- Moya-Salazar, J., Cañari, B., Gomez-Saenz, L., & Contreras-Pulache, H. (2021). Other ways of communicating the pandemic - memes and stickers against COVID-19: a systematic review. *F1000Research*, 10, 287.
- Moya-Salazar, J., Chicoma-Flores, K., & Contreras-Pulache, H. (2022). The meme as a digital liberating singularity in the context of the COVID-19 pandemic: an informational approach, 1(1), 250-269.
- Murru, M. F., & Vicari, S. (2021). Memetising the pandemic: memes, covid-19 mundanity and political cultures. *Information, Communication & Society*, 24(16), 2422–2441.
- Nyoko, A. E. L. (2022). The role of social media marketing during the Covid-19 pandemic. *Jurnal Manajemen Maranatha*, 21(2), 113–120.
- Okechukwu, D. & Lewis, S. (2020). Impact of social media in combating the COVID19 pandemic: Lessons and prospects. *African Journal of Social Sciences and Humanities Research*, 3(6), 94-107.
- Olena, P., Iryna, V., Nataliia, K., & Volodymyr, F. E. D. (2020). Memes as the phenomenon of modern digital culture. *Wisdom*, (2 (15)), 45-55.
- Ong, E. K., Lim, C. H., & Wong, A. J. (2020). The Role of Social Media during the COVID-19 Pandemic. *Annals of the Academy of Medicine, Singapore*, 49(6), 408–410.
- Pal, S., & Nikita, G. (2021). Audience perspectives of COVID-19 information centre on Facebook. *International Journal of Applied Research*, 7(5), 295–304.
- Parsoya, S. & Perwej, A. (2021). The Impacts Of Covid-19 Pandemic On Businesses And Economies: Global Perspectives. *Journal of International Business and Economy*, 2(1), 109-126.

- Patti, E. (2020). Chapter two Popular Culture in the Digital Age. *The Last Forty Years of Italian Popular Culture: “Andare al Popolo”*, 13.
- Paudel, S., Dangal, G., Chalise, A., Bhandari, T. R., & Dangal, O. (2020). The Coronavirus Pandemic: What Does the Evidence Show? *Journal of Nepal Health Research Council*, 18(1), 1–9.
- Pauliks, K. (2020). Memes of the virus: social criticism of the corona pandemic on the internet. *TelevIZIon*, 4(6), 46-49.
- Pawar, M. (2020). The Global Impact of and Responses to the COVID-19 Pandemic. *The International Journal of Community and Social Development*, 2(2), 111–120.
- Perrotta, D., Grow, A., Rampazzo, F., Cimentada, J., Fava, E. D., Gil-Clavel, S., & Zagheni, E. (2020). Behaviours and attitudes in response to the COVID-19 pandemic: Insights from a cross-national Facebook survey. *European Physical Journal Data Science*, 4(6), 19-29.
- Popa, I., Ștefan, S. C., Olariu, A. A., Popa, T. C., & Popa, C. F. (2022). Modelling the COVID-19 Pandemic Effects on Employees’ Health and Performance: A PLS-SEM Mediation Approach. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(3), 18-35.
- Priyadarshini, I., Chatterjee, J. M., Sujatha, R., Jhanjhi, N., Karime, A., & Masud, M. (2021). Exploring Internet Meme Activity during COVID-19 Lockdown Using Artificial Intelligence Techniques. *Applied Artificial Intelligence*, 36(1).
- Pulos, R. (2020). COVID-19 crisis memes, rhetorical arena theory and multimodality. *Journal of Science Communication*, 19(07), 1-19.
- Purwaningrum, P. W., Saifullah, A. R., & Sudana, D. (2021). Covid-19 Memes: Hyperdemocracy Representation (Semiotic Study). *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*.
- Ravens-Sieberer, U., Kaman, A., Erhart, M., Devine, J., Schlack, R., & Otto, C. (2022). Impact of the COVID-19 pandemic on quality of life and mental health in children and adolescents. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 31(6), 879–889.
- Ridzuan, A. R. (2021). The Effectiveness Of Social Media In Promoting Self-Care During Covid-19. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*.

- Sajidah, I., Nor, R., Fajar, F. & Nur, A. (2021). Covid-19 Sentiment Analysis On Facebook Comments. *International Journal of Modern Trends in Social Sciences*, 4(17), 01–08.
- Salma, S., Hawa, F., & Musarokah, S. (2021). Covid 19 Memes As A Teaching Tool: Its Implementation For Teaching Descriptive Text. *Eternal (English Teaching Journal)*, 12(1).
- Sammut, S. (2022). *Pandemic & Public Health Literature July 6, 2022. Human Behavioral Research - Studies pertaining to behaviors affecting undergraduate students.*
- Sarda, S. R., Tekale, S., Kótai, L., Domb, A. J., & Pawar, R. P. (2020). COVID-19: A Global Pandemic. *European Chemical Bulletin*, 9(8), 266.
- Sardelis, D. (2022). *Ranking The Covid-19 Pandemic Imbalances Around the Globe. Probability/Statistics.*
- Shifman, L. (2013). Memes in a digital world: Reconciling with a conceptual troublemaker. *Journal of computer-mediated communication*, 18(3), 362-377.
- Silva, M., & Benevenuto, F. (2020). *Analyzing the Use of COVID-19 Ads on Facebook. Proceedings of the Brazilian Symposium on Multimedia and the Web.*
- Sohaib, T., Shanim, K., Bhura, K., Afzal, S., Qamar, M., Maarj, M. & Farheen, M. (2021). Social Media Use During COVID-19: Real and Fake News?. *Liaquat National Journal of Primary Care*, 1(5), 19-26.
- Sohrabi, C., Mathew, G., Franchi, T., Kerwan, A., Griffin, M., Soleil C Del Mundo, J., Ali, S. A., Agha, M., & Agha, R. (2021). Impact of the coronavirus (COVID-19) pandemic on scientific research and implications for clinical academic training – A review. *International Journal of Surgery*, 86, 57–63.
- Storey, J. (2009). *Inventing popular culture: From folklore to globalization*. John Wiley & Sons.
- Torres-Marín, J., Navarro-Carrillo, G., Eid, M., & Carretero-Dios, H. (2022). Humor Styles, Perceived Threat, Funniness of COVID-19 Memes, and Affective Mood in the Early Stages of COVID-19 Lockdown. *Journal of Happiness Studies*, 23(6), 2541–2561.
- Touzani, R., Hammouti, B., Almalki, F. & Ben Hadda, T. (2020). Coronavirus, Covid19, Covid-19 and SARS-Cov-2: A Global Pandemic, A Short Review. *Journal of Materials and Environmental Science*, 11(5), 7-26.

- Utley, F. L. (1961). Folk literature: An operational definition. *The Journal of American Folklore*, 74(293), 193-206.
- Wajahat, H. (2020). Role of Social Media in COVID-19 Pandemic. *The International Journal of Frontier Sciences*, 4(2), 49–60.
- Wang, P. W., Lu, W. H., Ko, N. Y., Chen, Y. L., Li, D. J., Chang, Y. P., & Yen, C. F. (2020). COVID-19-Related Information Sources and the Relationship With Confidence in People Coping with COVID-19: Facebook Survey Study in Taiwan. *Journal of Medical Internet Research*, 22(6), e20021.
- Wasike, B. (2022). Memes, Memes, Everywhere, nor Any Meme to Trust: Examining the Credibility and Persuasiveness of COVID-19-Related Memes. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 27(2).
- Williams, R. (1983). *Culture and society, 1780-1950*. Columbia University Press.
- Yang, K. C., Pierri, F., Hui, P. M., Axelrod, D., Torres-Lugo, C., Bryden, J., & Menczer, F. (2021). The COVID-19 Infodemic: Twitter versus Facebook. *Big Data & Society*, 8(1), 205395172110138.
- Yüksel, B., Sarilar, M., Gültekin, M. H., Çağlar, U., Gelmiş, M., & Özgör, F. (2021). The Role of Social Media as an Information Source in COVID-19 Pandemic. *Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences*, 6(3), 592–597.
- Zafitsara, J., & Velo, N. M. A. (2022). Impact of the COVID-19 pandemic on the 2020–2021 academic year at Fianarantsoa University: the use of Facebook as a mode to switch to online learning. *Research in Learning Technology*, 30.
- Zeng, X. (2020). Conducting Research During the COVID-19 Pandemic: How Scientific Community Should be Prepared? *Neurospine*, 17(2), 351–353.